COMPENDIVM QVAESTIONVM REGVLARIVM

R. ADMODVM PATRIS
EMANVELIS RODERICI
LVSITANI, S. T. LECTORIS, PROV.
S. Iacobi Reg. Obſeru. Ordin. Minor.
Diffinitoris:

AD COMMODIOREM VSVM PER APHORISMOS ORdine Alphabetico digeſtum

Operâ ac ſtudio quorundam Fratrum Minorum Recollectorum.

COLONIAE AGRIPPINAE,
Apud IOANNEM KINCHIVM ſub Monocerote.

ANNO M. DC. XVIII.
Cum Permiſſu Superiorum.

CENSVRA.

COmpendium hoc Quæstionum Regularium Reuerendi atque doctiſsimi P. EMANVELIS RODERICI, per quoſdam Patres Recollect. Prouinc. Diui Andreæ in Aphoriſmos facillimo ordine compilatum, diligenter legi & perluſtraui, nihilque in eo, quod aut Catholicæ fidei aduerſum ſit, aut bonis moribus diſſonum, reperi: quare in omnium vtilitatem, Regularium imprimis, à quibus diu deſideratum eſt, cenſui prælo poſſe mandari. Datum Valencenis, 6. Kalend. Maij, Anno 1616.

AEGIDIVS LE DVC CENSOR ordinarius.

LICENTIA MINISTRI PROVINCIALIS.

EGo F. PETRVS LE MARTRE, Ord. Min. Reg. Obſeruantiæ, Prouinciæ D. Andreæ humilis Miniſter, vt Compendium hoc R. P. RODERICI per quoſdam Patres Recoll. noſtræ Prouinciæ accuratè elaboratum, & concinna methodo atque ordine diſpoſitum; necnon viſitatoris ordinarij cenſura approbatum, iuxta ſacros Canones, Ordiniſq; ſtatuta ritè & legitimè typis excudi poſſit, noſtram ad id facultatem per præſentes concedimus. Datum Valencenis in noſtro Conuentu Fratrum Minorum Recollect. pridie Nonas Maij, Anno 1616.

F. PETRVS LE MARTRE, MINISTER Prouincialis.

REVERENDIS ADMODVM DOMINIS, DOMINIS TOTIVS BELGII ABBATIBVS, CAETERISQVE REGVLARIBVS SVPERIORIBVS F. SIMON DE GRINCOVRT, in Conuentu Fratrum Minorum Recollectorum Vallencenensium humilis Guardianus, eiusdemque Conuentus Religiosi,

S.P.D.

QVI vanam vulgi æstimationem, hominumq́; fauores ambitiosè venantur, admodũ Reuerendi Domini, in id toti incumbunt, & insudant, vt & noua conquirant, & quæ magna replcant librorum volumina, pertractent, illa vt aciem ingenij, hæc vt magnam scientiæ supellectilem alijs ostentent, cùm tamen sæpe sæpius nouitas curiositatem accendat, & prolixitas tempus inaniter absumat; nos verò, qui gloriam nostram non in leui hominum opinione, sed in solida rei veritate ponimus, & communi aliorum vtilitati magis de facto prodesse, quàm tantùm, vt tales haberi cupimus, tempus nostrum non infructuosè impensum putauimus, si Quæstiones Regulares à R. P. EMANVELE RODERICO antea fusè per tres tomos conscriptas, compendiosè per Aphorismos redigeremus, atque ordine Alphabetico ad commodiorem omnium vsum, & vberiorem fructum digestas in publicum produceremus: nam quamuis fateamur, vt re vera est, Regularium priuilegia, Apostolicasq́ue constitutiones cum proprijs cuiusque difficultatibus in toto prædicti Patris opere doctè & vtiliter pertractari, thesaurus tamen est in agro, vt ita dicamus, absconditus, & lucerna ijs tantùm lumen præbens, qui non minùs otio, quàm ingenij subtilitate perabundant, otio, vt longo argumentationum decursu protracta euoluant, ac perlegant; subtilitate ingenij, vt ex tanta opinionum varietate, argumentorumq́ue copia, quæ subinde pro rei exigentia recensentur, genuinam Authoris sententiam fideliter deducere nouerint. Quamuis autem nemini, vestrûm præsertim, quos non tantùm virtus, sed etiam ingenij præstantia, scientiarumq́ue cognitio ad Prælaturæ dignitatumq́ue culmen & fastigium euexit, eam capacitatem vllatenus deesse probè sciamus, non ignoramus tamen plures per diuersas variorum negotiorum occupationes ab illius operis lectione frequenter arceri; ac propterea vt res in promptu cuilibet haberentur, singulas Quæstiones, & Articulos proprijs cuiusque conclusionibus absoluimus, annotantes interim tomum, quæstionem, & articulum, ex quibus illa, aliaq́ue, quas vt minùs necessarias omisimus, eruuntur, vt qui fusiorem de illis tractatum desiderauerit, nullo sanè negotio ad ipsam summam Authoris recurrere possit. Exiguum opus est fatemur, sed magnæ tamen vtilitatis, quod nemo diffiteri

 debet.

debet. Rigidus est stylus, sed dilucidus tamen sensus; pleraque breuiter expedita, sed tamen sufficienter expressa. Magna paruis, protensa breui repræsentamus spatio, non aliter quàm Phydias statuarius ille, qui tanto artificio, & dexteritate scutum Palladi elaborauit, & in paruo tam magna coarctauit spatio, vt insignem Amazonum victoriam Thesei in extremis scuti depicti magnanimitate comparatam repræsentarit, vexillum Gigantum contra Deos expansum, certamen Ducum belli & Centaurorum equis insidentium, Pandoræ Genealogiam cum triginta Deorum iam iam nascentium figuris, inter quas erat vna Victoriæ admiſſar deæ prorsus diuinæ, &, quod omnium maius est, seipsum à Pallade deportandum diuersis in partibus, aut in vno potiùs, eodemque loco simul expresserit. Aut sicut Myrmicides, qui, si Plinio credimus, currum tantæ exiguitatis absoluit, vt ala muscæ tegeretur; & nauim, quæ vnius apiculæ pennis absconderetur. Vel sicut Callicrates, qui pari industriâ currus formicæ magnitudine conficiebat, integrosque Homeri versus sub exiguo sinapis grano describebat. Qualecumque tandem opus sit, id vestris Reuerentijs, & Dominationibus eo quo possumus affectu, & humilitate deferimus, & consecramus, vtpote ijs, quibus ea materiæ ratio maximè congruit, in quorum præcipuè fauorem indulta sunt, quæ recensentur priuilegia, quorum denique dignitas & officium Quæstionum decisiones inibi contentas sæpe requirunt. Humiliter oblatum beneuolè recipiant: nam sicut, licèt exiguum sit, magnas tamen concludit materias, ita magni quoque erga Reuerendas Dominationes vestras affectus & reuerentiæ fidele symbolum est, & tessera. Datum Valencenis, in Conuentu nostro Fratrum Minorum Recollectorum, hac 23. Iulij, M. DC. XVI.

COM-

COMPENDIVM

QVÆSTIONVM REGVLARIVM R. PATRIS EMANVELIS RODERICI, ORDINE ALPHABETICO PER APHORISMOS DIGESTUM.

ABBAS.

Vide Agere, Alienare, Altaria, Beneficium, Benedicere, Sepultura, Studium.

BEnedictio Abbatis non est iterabilis, sicut nec multa Sacramentalia, vt benedictio nuptialis, &c. Secus est de benedictione Abbatissæ longè minori & simpliciori: hæc enim mutato Monasterio licitè iteratur, secundùm Bonifacium, qui fuit Auditor Rotæ, & Felinum, *tom.* 1. *quæst.* 12. *art.* 3.

Benedictio Abbatis non est adeò necessaria, quin sine ea electus omnibus & singulis honoribus, præeminentijs, priuilegijs, prærogatiuis, iuribus, & insignijs Abbatialibus, benedicto cõpetentibus, gaudere queat, *Ex concessione Eugenij* 4. *&* *Iulij* 2.

Imò & minores Ordines conferre, non secus, quàm si illi benedictionis munus fuisset impensum, *ibidem art.* 2. *&* 4.

Potest Abbas populum solemniter benedicere in Ecclesijs sibi pleno iure subiectis; alijs autem in locis non, nisi ex priuilegio speciali, *quæst.* 18. *art.* 1.

Et minores Ordines, non obstante desuetudine, etiam longi temporis, ex concessione facta Cistertiensibus conferre, sed subditis tantùm, *vt resoluit Concil. Trident. ibidem.*

Vnde si Monachus etiam cum licentia proprij Abbatis, ab alio ordinetur, licèt characterem recipiat, non consequitur tamen liberam suscepti Ordinis executionem.

Innocentius VIII. dedit etiam aliquando prædictis Cistertiensibus facultatem Diaconatum, & Subdiaconatum conferendi; sed hoc postea reuocauit *Concilium Tridentinum*, ac proinde nequeunt vti hoc priuilegio, vbi *Decreta Concilij* sunt recepta, *art.* 3. *&* 4.

Possunt tamen vbique dare suis subditis dimissorias, eosque mittere ordinandos ad quemlibet Episcopum, prout concesserunt *Leo X. &* *Paulus III.* Id enim non est contra *Concil. sacra Cardinalium Congregatione* ita declarante, *art.* 5.

Abbas commendatarius perpetuus omnia illa in actibus capitularibus licitè exequitur, quæ proprius; quandoquidem sit verè Prælatus, *tom.* 2. *quæst.* 52. *art.* 8.

Quamuis iuxta mentem Concil. Trident. non deceat talem præfici, qui non est professus in eodem Ordine. *art.* 9.

ABBATISSA.

Vide Eligere, Suspensio, Visitare.

ABbatissa non dicitur Prælata, cùm sit incapax iurisdictionis spiritualis. Et hinc fit, quòd nequeat suis præcepta spiritualia imponere, vt Prælati Religiosorum, sed tantùm ciuilia, sicut matresfamilias. Et idem est iudicium de alijs matribus Sanctimonialibus præfectis, *tom.* 1. *quæst.* 12. *art.* 2.

Promissa obedientia sororum, intelligitur secundùm potestatem Abbatissæ, *quæst.* 15. *art.* 1.

Abbatissa ex iure communi debet habere, antequam præficiatur, 40. ætatis annos, & 8. professionis, vel saltem excedere 30. ætatis, & 5. professionis, *ex Concil. Trid.* Idem censendum de:

de Priorissa vel quocumque alio nomine Præfecta, vel aliàs Præposita cuiuscumque Monasterij Monialium, *art.* 3.

Abbatissa perpetua benedicitur, non autem triennalis, *quæstione duodecima, articulo tertio, & quæstione decima sexta, articulo tertio, quarto & quinto.*

Vtraque tamen est incapax potestatis clauium, & spiritualis iurisdictionis propriè sumptæ: vnde infringens interdictum, vel suspensionem per illas latam non incurrit irregularitatem, cùm non fuit proprij nominis censuræ. Potest tamen esse capax iurisdictionis spirituali similis, vt regendo suas Moniales, instituendo Clericos in Ecclesijs sibi subiectis, suspendendo ab officio & beneficio, subtrahendo præbendas, & lato modo interdicendo, *quæst.* 15. *art.* 12. & *tom.* 3. *quæst.* 65 *art.* 5.

Obligatque eius præceptum, in materia sufficienti, clericos ad mortale, *tom.* 3. *quæstion.* 65. *art.* 5.

Nullo iure conceditur Abbatissis, vt dispensent in votis suarum Monialium, aut ea commutent (licèt id possint omnes Prælati) quia carent spirituali iurisdictione; sed bene vt ea irritent, cùm maiorem potestatem dominatiuam habeant in illas, quàm pater in filios, aut maritus in vxorem; vt notat *Episcopus Angles:* nec peccant, si sine iusta licentia emissa irritent absque causa, sicut nec petentes dictam irritationem, *quæst.* 25. *art.* 7 *tom.* 1.

Monialis corrupta nequit eligi in Abbatissam absque dispensatione Papæ, *secundum Calderinum. quæst* 64, *art.* 4.

Quamquam illegitima sine vlla dispensatione eligi, & præfici valeat, prout tenet communior Doctorum sententia. *quæst* 13. *art.* 22.

Et quamuis opus esset dispensatione, illam sine controuersia possent Generales & Prouinciales Mendicantium concedere, *ibidem.*

Absoluere quoad Fratres,

Clemens Papa IV. concessit Generali & Prouincialibus Fratrum Minorum, vt possint absoluere Fratres suos, non tantùm subditos, sed etiam forenses, ab omnibus censuris excommunicationis, suspensionis, & interdicti, etiamsi eas incurrerint in contemptum clauium, idque ante vel post ingressum Religionis, & dispensare in irregularitate contracta ob celebrationē in aliqua censura, nisi adeò graues & enormes fuerint excessus, vt meritò ad Sedem Apostolicam fiat destinandi.

Peccat autem in contemptū clauium, qui non vult se submittere Ecclesiæ authoritati, credit tamen Ecclesiam habere eiusmodi authoritatem, vt post *D. Thomam* & alios resoluit *A Castro tom.* 1. *q.* 20. *art.* 1. & 15.

Item dicti Prælati possunt à Confessoribus, quos elegerint, ab omnibus, à quibus ipsi absoluendi alios iurisdictionem habent, absolui, *ibidem. art.* 15.

Præterea absoluere possunt Fratres nominatim excommunicatos (si parti satisfecerint) tam in foro exteriori quàm interiori, vt declarauit *Pius V. art.* 6 etiā extra forū sacramentale, *art.* 7.

Sixtus IV. declarauit destinandos ad Sedem Apostolicam, pro absolutione, solos hæreticos relapsos, schismaticos, falsificatores literarū Apostolicarum, & deferentes arma ad infideles. Nec dictum priuilegium fuit reuocatum per publicationem *Bullæ Cœnæ. art.* 9.

Possunt etiam dicti Prælati subditos suos absoluere ab iniectione manuum violenta in Clericum, etiamsi sit Sedi Apostolicæ reseruata, aut in claustro, vel extra facta, *art.* 12.

Verum est tamen, quòd secluso omni priuilegio, facultatem non haberent absoluendi à crimine hæresis etiam occultæ, quamuis hæc potestas penes Episcopos propter munus inquisitionis resideat, *art.* 10.

Nec hodie etiam à peccato ex simoniaca promotione ad Ordines contracto, aut censura inde secuta, ob rigorosam *Bullam Sixti Quinti*, contra malè promotos, quæ reuocat circa hoc antea concessa, *art.* 13.

Nec regulariter à peccatis in confidentiam priuilegiorum commissis, id est, quando ipsum priuilegium est propriè subdito causa positiua peccati, nisi immineat periculum aliquod spirituale: si verò solùm tollat sollicitudinem, qua præcauerentur peccata, valida est simpliciter absolutio, *art.* 16

Episcopi possunt per epicheiam alicui delegare potestatem absoluendi Monialem ab hæresi occulta, licèt id sit contra *Concilium Tridentinū*, vel eam absentem absoluere ab excommunicatione, demandata alteri cura eandem absoluendi à peccato nulli reseruato sublata censura, *art.* 11.

Eandem habeat potestatem Prælati tam circa nouitios Ordinis, quàm ipsos professos, *art.* 21. & sorores sibi commissas, *art* 22.

Item & circa earum Nouitias, *art.* 23. nec non seruitrices Religiosas seu cōuersas professas manentes extra claustra, *art.* 29

For-

Formam absolutionis antiquam, qua Prælati solent extra confessionem absoluere Fratres ab omnibus censuris & pœnis, approbauit *Clemens Octauus in Bulla, Infirma mundi ætas, anno* 1592. Quòd intellige à pœnis debitis peccatis, *art.* 26.

Absolutio facta virtute priuilegij ignorati valet per regulam iuris dicentem: *Si non valet, quod ago, vt ago, valeat, vt valere potest.* sic enim est interpretanda, *art.* 25.

Nulla consuetudine introduci potest, vt Religiosus sine sui Superioris licentia eligat sibi Confessorem, à quo absoluatur, quòd tamen Prælatos Ordinis, puta Generales, Prouinciales, Prouinciales, Priores, & Guardianos, non comprehendit, *art* 28.

Episcopi habent de æquitate facultatem absoluendi Fratrem exemptum egentem absolutione, deficiente Prælato proprio, in permissis tamen casibus circa suos subditos tantùm, non autem in illis, qui conceduntur Superiori eiusdem exempti in eundem, *art.* 29.

Absolui Fratres quomodo possunt. Vide Reseruatio casuum.

CONcil. Trid. adhortatur omnes Regulares ad Confessionem & Cõmunionem singulis mẽsibus faciendam, *tom.* 1. *quæst.* 61. *art.* 1. Ad Confessionem autem venialium tenentur tantùm ex decentia sui status, *ibidem.*

Statutum in quibusdam Ordinib. obligans Fratres ad singulis annis semel omnia peccata sua aliàs confessa, suo Prælato detegendum, laudabile est; non tamen obligat sub mortali, *art* 2.

Similiter statutum aliquorum Ordinum præcipiens, vt saltem semel in vita fiat Confessio generalis, à multis Pontificibus confirmatum & commendatum est. *art* 3.

Fratres admissi à suis Prælatis ad Confessiones Fratrum audiendas, non censentur admissi ad cõfessiones Monialium, *art.* 4.

Religiosi etiam itinerantes nequeunt confiteri Religiosis sui Ordinis, nisi à suis Prælatis licẽtiã habuerint ad Confessiones audiendas, *ibidem.*

Fratres itinerantes licitè confitentur cuicunque Sacerdoti idoneo etiam sæculari, de licentia tamen expressa suorum Superiorum, *secundùm Syluestrum;* vel saltem rationabiliter præsumpta, prout tenet *Angles*, aliàs non, *art* 5.

Omnes Fratres & eorum priuilegijs gaudentes possunt absolui semel in vita, & in mortis articulo, & quater in anno diebus quibus maluerint, ab omnibus prorsus peccatis & censuris; & Confessor, ac si esset actu Pontifex, impartiri plenariam indulgentiam per *Sixtum Quartum.* Hæc Indulgentia licèt semper sortiatur effectum in credito articulo mortis, data tamen semper reseruatur pro vltimo articulo, ex *Eugenio quarto.* neque ad hoc obest defectus linguæ aut morbus lethargia dictus, sic declarante *Nicolao quinto.* & valet talis absolutio etiam à Sacerdote sæculari impensa, *art.* 6.

Est autem articulus mortis, in quo probabiliter timetur, aut speratur mors à medicis, seu ab alijs viris cordatis, etsi non sequatur. *Ita Abbas, Nauarrus, & alij. art.* 7.

Virtute dictorum priuilegiorum absolutus in articulo mortis non tenetur, si non decedat, peccata reseruata iterum Superiori confiteri, *articulo octauo.*

Iisdem priuilegijs gaudent Moniales Sanctæ Claræ, quibus prædicti Fratres quoad absolutiones plenarias & Indulgentias certis diebus & vicibus consequendas, nec non dispensationes votorum ex leuitate fœminea emissorum, non minùs quàm si sua Sanctitas illas absolueret, aut cum eis in prædictis dispensaret, *ex Leon. X. ar.* 10.

Vltra verò prædictos dies absolui possunt Fratres & Sorores S. Claræ sub obedientia Fratrum Minorum de obseruantia viuentes, plenariè ab omnibus peccatis & censuris, in Festis Domini Sabaoth, B. Mariæ, SS. Apostolorum Petri & Pauli, Sancti Francisci, Sanctæ Claræ, Sanctæ Catharinæ, ac omnium Sanctorum, & per totam Hebdomadam Sanctam, de licentia suorum Superiorum, *art.* 10. *&* 12.

Nota quòd in omnibus istis absolutionibus, nec quoad Censuras in foro conscientiæ, neque quoad Indulgentias, sed tantùm quoad casus reseruatos Superioribus Ordinis, requiritur consensus Superiorum, *art.* 11.

Obserua etiam id quod Fratribus Minoribus concessum est pro suis solemnitatibus, alijs Religiosis mendicantibus, & eorum priuilegijs communicantibus pro suis Festiuitatibus concedi, verbi gratia, Dominicanis in diebus Sancti Dominici, & S. Catharinæ de Senis, Augustiniensibus diebus Sancti Augustini & Sanctæ Monicæ, non Sancti Francisci, & S. Claræ, *articulo decimo.*

Absolutio quoad sæculares.

REligiosi præsentati secundùm formam *Clementinæ, Dudum*, eandem habent potestatem, quam Curati à iure, vnde possunt absoluere

soluere omnes ad se venientes ab omnibus casibus iure non reseruatis, cùm enim exempti sint ab Episcoporum iurisdictione, nequeunt Episcopi eorum restringere authoritatem, sed bene Parochorum, *tom. 1 quæst. 61 art 2.*

Per priuilegia summorum Pontificum concessa est facultas Religiosis sic præsentatis absoluendi ab omnibus peccatis & censuris iure communi Episcopis reseruatis; nec non dispensandi in votis, in quibus ipsi possunt, *art. 3.* & hoc tam in suis Conuentibus, quàm extra, *art. 4.*

Imò per Bullam *Pauli III.* datam Patribus Societatis Iesu, & per communicationem adinstar alijs Regularibus, possunt Mendicantes absoluere ab omnibus casibus etiam Papæ reseruatis, exceptis Bullæ *Cenæ Domini, art. 5.*

Et præterea absoluere ab omnibus excommunicationibus tam à iure, quàm ab homine etiam specialiter & nominatim latis, satisfacta tamen parte, aut præstita sufficiente cautione, quia his positis, censentur rationabiliter Iudices authoritatem concedere Religiosis iurisdictionem delegatam habentibus, absoluendi ab excommunicatione à iure & ab homine, *art. 6 & 7.*

Et hoc non solùm in foro poli, sed etiam in foro fori, & extra Sacramentũ, vt doctè resoluit Nauar. & optimè declarant verba cuiusdam Bullæ *Pij V.* datæ in quodam Iubilæo anno Domini 1568. si bene perpendantur. Nec obstat quòd priuilegia habeant (*euiuis ipsorum confessionibus*) quia intelliguntur secundum dispositionem iuris; vt nimirum absolutio peccatorum fiat in confessione; censurarum autem fieri possit extra Sacramentum Pœnitentiæ, prout tenet *Armilla & Ledesma cum communi, art. 7.*

Rectè tamen notat *Nauarras*, vt fidem faciat Confessarius, tradere debere absoluto scedulam coram Notario & testibus, ab eodem Notario subsignatam, *art. 6.*

Item absolui possunt percussores Clerici in casu saltem ad Episcopum pertinente, dummodo satisfactio manifesta præmittatur, si sit possibilis, quia aliàs sufficeret cautio realis aut iuratoria, *art 8.*

Prælati Regulares licèt eandem potestatem habeant in suos inferiores, quam Episcopi in Diœcesanos, nihil tamen attentare debent circa sæculares in casibus speciali iure commissis Episcopis, vt sunt nonnulla expressa *in Concilio Tridentino, sess. 24 cap. 6. art. 9.*

Ad prædictorum intelligentiam notandum ex præposito triplex esse forum, contentiosum, pœnitentiæ, & medium, scilicet conscientiæ, quod à foro pœnitentiæ distinguitur, quia in eo potest esse Iudex tam non Sacerdos, quam Sacerdos, & absolutio facta in eo, fit in salutem animarum, vt valeat coram Deo, & non coram Ecclesia, *ex Cons. art. 10.*

Supradicta priuilegia quorumcumque Regularium, quoad absolutiones sæcularium fuerũt reuocata per *Concilium Tridentinum*, prout declarauit *Sacra Congregatio Cardinalium, super sess. 14 Et ita etiam declarauit ex sententia Congregationis summus Pontifex Anno 1577.* Sed post dictam declarationem, *Greg. 13. anno* 1583. declarauit non esse suæ intentionis per talem reuocationem derogare Societatis facultati, eamque, quatenus opus sit, de nouo confirmauit, *articulo decimo tertio.* Et per communicationem alij Mendicantes hac concessione securè vti possunt. *Ibidem, quæstione 55 articulo decimo septimo. Vide Communicatio priuilegiorum.*

Tenent multi Doctores, Regularem nõ præsentatum secundum formam *Clementinæ Dudum*, absoluentem sæculares ab excommunicatione minori, à qua ille solus absoluit, qui à mortalibus absoluere potest, incidere in excommunicationem dictæ *Clementinæ*: veruntamen contraria opinio magis recepta est, *quæstion. 61. tomo. 1. art. 11.*

Religiosus absoluens à culpa & à pœna, quod idem est, ac dare indulgentiam plenariam sine speciali priuilegio sibi actiuè, aut passiuè pœnitenti concesso, incidit in excommunicationem cuiusdam *Clementinæ, art. 12.*

Per *Bullam Cruciatæ* non tolluntur priuilegia Regularium realia concernentia non personas, sed Ordinem; vnde eis libere vti possunt erga non habentes illam Bullam, etiam in ijs locis, vbi publicatur: sed ea vtentes priuantur omnibus alijs gratijs personalibus, *art. 14.*

Ad cognoscendum an aliquod priuilegium sit reale aut personale, debet attendi ad qualitatem negotij, quod conceditur, & ad causam ipsius cõcessionis, *ibidem.*

Regularis habita iusta causa potest non vti aliquando priuilegio, & pœnitentem remittere ad superiorem tam pro absolutione peccatorum, quam censurarũ, cùm mens Pontificis concedentis priuilegium sit, vt prouideatur saluti animarum, nec ipsi pœnitenti confesso fiat iniuria, cuius conscientiæ bonum hoc modo quæritur. Si autem causa desit, & quidem negando dispensationem, peccat ad minus venialiter, si verò absque ratione peccatorum confessorum absolutionem dare nolit, grauiter delinquit, & hoc

quia

quia sic onus confessionis graue essi ceretur. At verò Episcopus sub obligatione præcepti ex officio prouenientè semper ad id tenetur, *art.15.*

ACCVSATIO.

Constitutiones Religionum concedentes Prælatis, vt sine accusatore secretò, aut publicè puniant suos subditos, intelliguntur de leuioribus: in grauioribus enim tenentur seruare ordinem iuris, cui non renuntiant Fratres; nec procedere possunt sine præuia accusatione, etiam contra conuictos, nisi culpa sit commissa in præsentia Prælati coram testibus, vel contra reum adsint infamia & indicia: tunc enim procedere potest per viam inquisitionis; aut nisi velit procedere non vt iudex, sed vt pater, *tom. 2. quæst. 7. art. 2. & 3.*

Nullus accusare aut denunciare tenetur propter iniuriam sibi illatam, licèt non sit illicitum id facere, debet tamen quilibet denunciare crimen damnosum Reipublicæ, si adsint testes, quibus probari sufficienter queat. Imò quandoque accusare, si notabile sit damnum Reipublicæ, *articulo 4.*

Iudex etiam inferior accusationes non iuridicè propositas potest, & aliquando debet rescindere, sicut non admittere: accusationem tamen iustam, ad compensandam iniuriam tertiò illatam propositam, minimè rescindere potest, *art. 6.*

Licet denuncians non teneatur ad probationem, nec incurrat pœnam talionis, si in probatione causæ deficiat, sicut accusans: peccat tamen mortaliter denunciando iudicialiter, prævidens probabiliter defuturam iuridicam probationem, *art. 8. & quæstion. 6. art. 9.*

Quomodo accusans & accusatus debeant esse eiusdem fori, & alia quædam etiam Clericis communia prosequitur prædicta *quæstio septima.*

AGERE.

Licèt Monachus nihil habens proprii, nec agere, nec conueniri possit, hoc tamen fallit, quando est in studijs de licentia suorum Superiorum: tunc enim omnia illi licent, sine quibus in studio esse commodè nequit: vnde licèt iure prohibeatur Monachus agere contra Abbatem, tunc nihilominus licitum est illi, saltem implorando iudicis officium, vt sibi sumptus necessarij subministrentur, *tomo tertio, quæstione sexagesima septima art. 6.*

Quòd si Syndicus Fratrum Minorum agat nomine Papæ pro Conuentu, & succumbat; verisimiliter potest ad expensas condemnari, cùm vt talis habeat aliquid proprij, *ibidem.*

ALIENATIO.

Vide Procurator.

Abbates & alij Prælati Conuentuales, qui non habent omnimodam iurisdictionem, nec Monarchicam administrationem rerum Monasterij circa alienationes, non possunt vllo modo siue ad tēpus, siue ad semper, res mobiles aut immobiles alicuius momenti absque euidenti necessitate, aut vtilitate Conuentus, & consensu communitatis Capitulariter congregatæ, in scriptis obtento, alienare sub pœnis excommunicationis & suspensionis ex iure communi, aliàs ius non transfertur, nec acquiritur dominium, sicut nec è contrà potest Conuentus quidquam alienare sine expresso superioris consensu, *tom. 1. quæst. 27. art. 2.*

Priuilegio facto Cisterciensibus omnem eiusmodi alienationem etiam cum dicta solemnitate factam Generalis Ordinis habita causæ cognitione confirmare, & inualidare potest; secundùm quod priuilegium sunt intelligenda multa alia concessa diuersis Ordinibus tam virorum quàm fœminarum, quibus illis licet alienare etiam testamento legata, non obstante voluntate testatoris, *Ibidem.*

Ex priuilegio amplissimo Patrum Societatis IESV, Generali pro tempore existenti, vel Capitulo item generali concessa est rerum omnium Collegiorum eiusdem Societatis dispositio, habita summariè tantùm causæ cognitione, non obstante contradictione proprij Conuentus; vnde licitum est illis renunciare iuri, pro quo aliquis Conuentus litigat; & legato nondum tradito, si expedire iudicet. Quod priuilegium alijs etiam Ordinibus communicatur, quamquam in eis sufficiat consensus Prouincialis, *articulo tertio.*

Hæc tamen fallunt in Ordine Fratrum Minorum, in quo Prælati nullam omnino habent facultatem alienandi, sed eorum dumtaxat Syndicus, qui nomine Papæ de voluntate & iudicio Prouincialis ac Conuentus eandem habet authoritatem ad alienandum, quam alij Prælati Conuentuales aliorum Ordinum; vnde de bonis communitatis habito consensu nostrorum potest parentibus aut amicis alicuius Fratris aliquid donare, *articulo sexto. Vide Procurator.*

Alienatio rerum Monasterij facta cum eius

notabili læsione, & sine solemnitatibus iuris, *vt supra*, nulla est saltem in foro Ecclesiæ, & obligat emptorem ad restitutionem etiam fructuum, nec contra talem rem præscribitur, licet bona fide emptam, *art.* 10. nisi post centum annos, *tom.* 3. *quæst* 56 *art.* 2.

Graues pœnas statutas à *Clemente Quinto*, *&* *Paulo Secundo*, in malè alienantes res Ecclesiasticas, & eos, quibus alienantur, *vide articulo decimo tertio.*

ALIMENTA.

MOnacho relegato in aliud Cœnobium ob delictum inter possidentes tenetur subministrare alimenta Monasterium, cui acquisiuit, vel attulit bona: at si nihil attulerit, tenetur Superior, cui subiectus erat, dum deliquit. In Ordine verò Fratrum Minorum tenetur Guardianus Conuentus, ad quem relegatur, *tom.* 2. *quæst.* 24. *art.* 2.

ALTARIA.

Vide Missa.

MEndicantes postquam bis aut ter Episcopum Diœcesanum rogarint pro consecratione suorum Altarium, si Episcopus aut Sedes vacans ad id licentiam dare noluerit, possunt alium quemlibet Orthodoxũ Antistitem adire ex priuilegio *Sixti Quinti*, non reuocato per *Concilium Tridentinum.*

Sufficit tamen quòd superior mensa ipsius Altaris seu Ara, super quam fit consecratio, & reponitur Corpus & Sanguis Domini nostri IESV CHRISTI, sit lapidea, & habeat eam latitudinem, vt possit capere hostiam, & maiorem partem calicis, *tom* 1. *quæst.* 28 *art* 1

Abbates Cistercienses ex concessione *Innocentij Octaui*, accepto Chrismate ab Episcopo, possunt in suis Ecclesijs tantùm altaria consecrare, nullo tamen modo pro alijs sine expressa licentia Episcopi. *Ex Concil. Trident art* 2.

In partibus Indiarum Prouinciales Patrum Iesuitarum, & Fratrum Minorum, nec non ij, quibus ipsi commiserint, Sacramentum Confirmationis fidelibus ministrare, & benedicere Calices & Altaria possunt, etiam pro vsu alieno. *Ex concessione Adriani sexti, & Leonis decimi ibidem.*

Mendicantibus itinerantibus concessum est celebrare in locis honestis in Altari portatili, per plura priuilegia, quæ non reuocat *Concilium Tridentinum*, licet velit, vt id Episcopi prohibeant, non obstantibus quibuscumque priuilegijs ac proinde illis scientibus, & non prohibentibus saltem in foro conscientiæ licet *art.* 3. Sine præiudicio Ecclesiæ Parochialis, quod iuxta declarationem *Sixti Quarti* in duobus consistit, in actione decimarum, & primitiarum, *tom* 2. *quæst.* 73. *art.* 1.

Olim fuit permissum ab *Alexandro Sexto* *&* *Vrbano quinto*, Regularibus erigere Altaria in suis grangijs, cellarijs & infirmarijs ad celebrandum, & diuina peragenda: sed *Concil. Tridentinum* Episcopis mandat, vt non permittant Missam celebrari *extra Ecclesiam*, in domibus priuatis, per quod non intelliguntur Oratoria, Capellæ, Altaria portatilia in grangijs vel infirmarijs Monasteriorum, cùm non sint omnino *extra Ecclesiam*, nam veniunt intelligenda nomine Ecclesiæ, *ibidem.*

APPELLARE.

FRatres Mendicantes sub pœna excommunicationis prohibentur à *Iulio Secundo* appellare: quod intellige seruatis statutis Ordinis cum debita maturitate & deliberatione. Nam si Superior malè procedat, aut excedat modum correctionis, permissum est eis iure naturali, cui non contradicit Canonicum: & si diffugium appellationis eis esset interclusũ, licitũ esset vti remedio defensionis, quę est quædã species appellationis, & est iuris naturalis, quia non debet esse peioris conditionis quàm alij, nec hoc derogat statui perfectionis eorum, si fiat religioso modo, differenter à sæcularibus, vt dicitur in iure *tom* 1. *quæst.* 29. *art.* 2.

Gregorius decimus tertius sub excommunicatione Papali prohibuit Fratribus, ne ad sæcularia Tribunalia appellent, sed ad suos Superiores gradatim vsque ad Papam, & hoc non est prohibitum per *Concil Trident.* sed tantùm ne Religiosus ad maiorem Superiorem recurrat, nisi ab eo vocetur, aut à minore licentiam obtineat, *art.* 3.

APOSTASIA.

Vide Claustrum.

SOlet triplex assignari apostasia, à fide efficiens hæreticum, ab obedientia Ecclesiæ efficiens schismaticum, & à Religione seu Ordine. Vltima requirit egressum à Conuentu cum dimissione habitus ad semper: ac proinde è Monasterio egressus etiam dimisso habitu, vel illo retento cum proposito aliquando redeundi, aut strictiorem vel laxiorem Ordinem intrandi, excommunicatus quidem est, diciturq; fugitiuus, sed non incurrit alias pœnas, & inhabilitates apostatis

ſtatis proprias, *tom* 1. *quæſtione trigeſima*, *articulo primo.*

Reſoluit item *Sacra Congregatio*, ferentem habitum occultè non eſſe propriè apoſtatam, nec incurrere aliam pœnam quàm excommunicationis, *art* 2.

Imò nec vllas pœnas incurrunt, qui notabiliter læſi à ſuo minori Superiore, non poſſunt ab eo licentiam obtinere conueniendi maiorem: talibus enim permiſſum eſt iure appellationis eos adire abſque licentia, cùm non intendat *Concil. Trid. ſeſſ* 25 *de Reg. c.* 4. tam notabiliter lædere Fratrem, maximè ſi conſtat de iniuſtitia grauaminis: nam hoc admodum conſonum eſt iuri naturali; & idoneum ad hominum malitijs obuiandum, *art.* 3.

Epiſcopo iuxta *Concil Trident.* licet procedere contra apoſtatas fugitiuos & vagantes Regulares ſine, vel cum habitu, in ſuo territorio. Quod intelligendum eſt, ſi iniuſtè faciant, non autem ſi cum cauſa, quãuis literas obedientiales minimè habeant, *ibid. art.* 4

Tenentur Prælati & Conuentus capere ac detinere apoſtatas & fugitiuos vbicumque, etiam in Curia Romana, inuentos, ſiue dent operam rei licitæ, ſiue illicitæ; niſi timeatur damnum aut ſcandalum obuenturum ex conſortio aliorum cum tali oue peſtifera. Imò poſſunt illos incarcerare, & excommunicare, ad hoc inuocato (ſi opus ſit) auxilio brachij ſæcularis, non tantum ſibi ſubditos, ſed etiam quoslibet alios eiuſdem Ordinis, per multa priuilegia, *art.* 5. & 6.

Detinentes aut fauorem præſtantes apoſtatis fugitiuis & vagabundis vt talibus, ſunt ipſo iure excommunicati, etiamſi ſint Clerici ex conceſſione multorum Pontificum: Secus eſt, ſi ſolius amicitiæ gratia illos detineant, *art.* 9. Dicti fugitiui non quidem de rigore iuſtitiæ, ſed de æquitate religionis, non ſolum ſi redeant, ſunt recipiendi, ſed omnibus modis procurare debent Superiores eorum ſalutem, concedendo eis facultatem tranſeundi ad alium Conuentum vel Prouinciam eiuſdem Ordinis, vel etiam ad æqualem vel laxiorem Ordinem, vt ſic perditis prouideatur, exemplo Chriſti, tam anxiè & ſollicitè ouem vnam perditam quærentis, *art.* 10.

Bona à regulari acquiſita in apoſtaſia modo licito ſecundùm iuſtitiam moralem; at illicito ſecundùm Canones, verbi gratia, per officia publica, beneficia Eccleſiaſtica, ſeruitia in curiis Principum, artes mechanicas, negotiationem, &c. ſi decedat in Ordine, ſunt Monaſterij, ad quod reuertitur, poteſtque de ijs diſponere Superior & Syndicus, ſicut de legatis pij: ſi verò moriatur extra Ordinem, ſunt Cameræ Apoſtolicæ, *art.* 11. Cùm acquiſita contra ſacros Canones à Clericis & Regularibus veniant nomine ſpoliorum, *art* 13. Nec poſſunt creditores eſſe moleſti Monaſterijs dictorum apoſtatarum, ab eis petendo & extorquendo debita ab illis contracta, niſi id, propter quod debitum contractum fuit, conuerſum ſit in vtilitatem ipſorum monaſteriorum, *art.* 11.

BAPTIZARE.

CVicunque regulari etiam Fratri Minori, deficiente alio Sacerdote, in extremis baptizare conceſſum eſt, quamuis adſint alij ſæculares, qui id facere poſſent, nec hoc interdicitur in Regula Fratrum Minorum, *to.* 1 *q* 31. *art.* 1.

Extra caſum autem neceſſitatis ob iniuriam Parocho factam & prohibitionem iuris, quamquam peccatum ſit baptizare, non incurritur nihilominus vlla irregularitas vel cenſura, cùm nullibi in iure exprimatur, ſicuti expreſsè habetur de miniſtrante Euchariſtiam, Matrimonium & Extremam vnctionem: quinimò nullum erit peccatum, ſi fiat cum licentia ipſius Parochi, *ibidem, & articulo* 3. *& quæſt.* 56. *art* 1.

In Indijs ſecundùm priuilegia permiſſum eſt Mendicantibus baptizare nouiter conuerſos in ſuis Eccleſijs, & extra in locis ad id deputatis; nõ tamen in Parochijs: & vti veteri Chriſmate vſque ad quartum annum incluſiuè, ſi nouum haberi nequeat, omiſſis ceremonijs ordinarijs ob Miniſtrorum paucitatem, cùm id maius Dei obſequium expediens iudicatur, *artic.* 3. 4. 5. & 6.

BENEDICERE.

Vide Altar a, Abbas, Abbatiſſa.

DOcuit *Angelus* omnes ſimplices Sacerdotes ſecundùm ius commune poſſe omnia ornamenta Eccleſiæ benedicere, in quibus non interuenit Chriſma: verùm approbata conſuetudo, quæ vim legis obtinuit, habet oppoſitum. Vnde *Sixtus quartus* licentiam conceſſit omnibus Sacerdotibus Ordinis Minorum, omnia ornamenta Sacerdotalia & Altaria benedicendi, demptis Corporalibus; verùntamen hoc priuilegium nunquam fuit vſu receptum: hanc namque poteſtatem reſtrinxerunt Patres Ordinis in Concilio Generali ad ſolos Guardianos, *art.* 1. *quæſt.* 19. *tom.* 1.

In Indijs tamen per conceſſionem *Greg.* 9. deficiente copia Epiſcopi benedicunt omnes Sacerdotes dicti Ordinis omnia prædicta cum Corporalibus. Et idem permiſſum eſt alijs

Fratribus cum licentia Prouincialis; & licèt dicta facultas sit limitata per Capitulum Generale pro Fratribus Minoribus, non tamen pro alijs, qui eorum priuilegijs gaudent, verbi gratia, Dominicanis, &c. *Ibidem.*

Prælati Regulares, eorumque vices gerentes, qui ad regimen instituuntur, & modo communiter Vicarij appellantur, præsuntque in absentia Guardiani, &c. per multa priuilegia varijs Ordinibus concessa licitè benedicunt Oratoria, Cœmiteria, Ecclesias, Corporalia, & alia quæcunque ad diuinum cultum pertinentia, vbi Chrisma non interuenit, non solùm pro suis vsibus, sed etiam pro alienis, ex concessione *Innocent. VIII. & expressa declaratione Congregationis Generalis celebratæ à Fratribus Minoribus Toleti apud Sanctum Ioannem Regum, articulo secundo.*

Imò in partibus Indiarum Prouinciales, & ij qui ab eis fuerint ad hoc deputati, habent facultatem benedicendi calices in absentia Episcoporum, *art.* 3.

Mendicantibus post *Concil. Trident.* interdictum est, ne petant consecrationem suorum calicum, &c. ab alieno Episcopo, nisi bis aut ter cum debita humilitate à proprio petierint, nec obtinuerint, *art.* 4. aut si nollet proprius id eis exhibere gratis, *art.* 5.

Item dicti Prælati reconciliare possunt suas Ecclesias pollutas cum aqua benedicta cinere mixta, ab Episcopo benedicta, si Episcopus vltra duas dietas, id est, 14. leucas non distet: si verò longiùs distet, permissum est eis per *Leonem X.* eandem benedicere, *art* 6.

Qui celebrat in Ecclesia polluta, quamuis mortaliter peccet, non incurrit tamen irregularitatem, *ibidem.*

BENEFICIA.

Vide Episcopus, Claustrum.

Beneficium aliud est sæculare, aliud regulare. Regulare etiam duplex, compositum, vt est Abbatia regularis, & Prioratus Conuentualis, eo quòd qui ea obtinent, duplici honore funguntur, circa personas, & res. Aliud simplex, vt Prioratus simplex, & Monachatus regularis, quia illi simplici tantùm honore funguntur.

Sæculare aliud cum administratione, vt beneficium curatum; aliud sine ea, vt beneficium simplex, *tom.* 1. *quæst.* 34. *art.* 1.

Imitantur etiam nomen & naturam quodammodo beneficiatorum, qui manualia (vt aiunt) beneficia habent, quæ tamen propriè beneficia non sunt, quia præfecti ijs beneficijs possunt amoueri ad nutum Abbatis vel Prioris, *art.* 2.

Regularia beneficia Regularibus dumtaxat sunt conferenda, sæcularia sæcularibus tantùm, *articulo tertio.*

Supradicta solùm pertinent ad Regulares possidentes, non autem ad Mendicantes incapaces beneficiorum, ob renunciationem omnis proprietatis; vnde in his, Prioratus, Guardianatus, &c. sunt dignitates & administratione Ordinis, & Regulæ, non autem beneficia, *ibid.*

Nullus Regularis acceptare, nec per consequens procurare potest beneficium sæculare sine consensu sui Superioris, aut dispensatione Summi Pontificis, *art.* 5. *vide Electio.*

Admissus verò ad beneficium regulare vel sæculare nequit admitti in Capitulis Generalibus & Prouincialibus, seu congregationibus, negotijs, & officijs, aut alijs administrationibus Ordinis, nisi Generalis consensu interueniente, sub pœna excommunicationis, quam admissus & admittens ipso facto incurrunt, *art.* 5.

Regularis habens beneficium sæculare cum dispensatione, absoluitur ab obedientia sui Superioris, & ab omnibus & solis obseruantijs, quas non potest commodè obseruare cum executione dicti beneficij, vnde numquam potest dimittere habitum, nec proprium habere, sed tantùm administrationem rerum sibi creditarum, *articulo sexto.*

Non potest Regularis cogi à suo Superiore, vt acceptet beneficium sæculare: nam hoc est vel contra Regulam, vel, nisi dispensatio Papalis interuenerit, excedit potestatem Abbatis, qui solùm potest præcipere ea, quæ pertinent ad Regulam promissam: secus si beneficium communiter haberetur à Monachis, quia tunc Abbatis præceptum esset secundùm ipsam regulam, *art.* 8. *vide Obedientia.*

Si Regularis sit exemptus ab Abbate, vtpote quia habet beneficium alteri subiectum, acquisitum suæ Ecclesiæ, aliàs Monasterio. Quòd si dictum beneficium non sit Abbati pleno iure subiectum, nequit ipse Abbas eum cogere, vt ad claustrum reuertatur, vel illum amouere, vel præcipere, vt de pertinentibus ad idem beneficium hoc vel illo modo disponat, *articulo septimo.*

BENEFACTORES.

Vide Hospitale.

Benefactoribus, quà talibus, nequit quisquam molestus esse Item nec in eos ferri potest excommunicatio, ob conuersationem cum Fratribus iuxta plurium Pontificũ indulta, Quòd si actu

actu Fratribus ministrent, aut maneant intra septa monasterij, sub obedientia Prælatorum, eximuntur ab Episcoporum iurisdictione, per *Concilium Tridentinum tom. 1. quæstion. 33. articulo primo.*

Prælati Ordinis per concessionem *Vrbani Quinti*, imò secundùm ius commune, vt probat *Corduba lib. 5. quæst. 7.* & est communior; possunt concedere benefactoribus, quoad vim satisfactoriam & meritoriam, communicationem suffragiorum, indulgentiarum, & bonorum spiritualium suorum inferiorum: eo enim ipso, quo curæ Congregationis præficiuntur, censentur habere authoritatem dispensatiuam communium bonorum Communitatis, nec per hoc minuitur valor operum ex pluribus communicantibus; quatenus sunt meritoria, sed bene quatenus sunt satisfactoria; sed nec ex hac applicatione fit deterior Religiosorum, quàm aliorum conditio, *art. 2. & 3.*

Ad horum maiorem intelligentiam notandum, communium bonorum Congregationis duplicem esse communicationem, satisfactoriam videlicet, & meritoriam. Satisfactoria nunquam potest applicari cuiquam, nisi per expressam intentionem facientis, aut eius Superioris. Meritoria autem sine vlla intentione facientis applicatur omnibus in gratia existentibus propter communionem Sanctorum, *articulo secundo.*

Licèt possit applicari alicui in particulari, cui proderit ad varia beneficia obtinenda per viam impetrationis de congruo, *art. 3.*

Prælatus, sicut & Papa, potest quoad vim satisfactoriam ea dumtaxat Fratrum bona, quæ aliàs cederent in thesaurum suæ Communitatis, vt sunt quæ fiunt in communi, aut per iniunctionem Prælati, aut quæ fiunt intentione communi, vel superfluunt facientibus, nisi ipsi consenserint: habent enim solùm authoritatem dispensatiuam circa superflua. Quoad vim autem meritoriam, possunt omnia omninò, cùm inde nil detrimenti accipiant inferiores, sed per hoc eorum conditio melior euadat, *art. 4.*

Prælatus & subditus possunt quoad satisfactionem applicare bona opera præsentia & futura tantùm, quia præterita iam sunt reclusa in communi Ecclesiæ thesauro sub Papæ dispensatione, non autem suspensa aut reseruata in aliquo thesauro particulari: non enim plures sunt thesauri distincti pro hac & illa Ecclesia particulari: sed vnus tantùm pro tota Ecclesia Romana: at quoad vim meritoriam potest quisque, etiam præterita applicare, cùm merita non reponantur in communi thesauro Ecclesiæ, *art. 5.*

Benefactores habentes à Prælatis communicationis literas, in quantum tales participant pro rata, id est, prout plus aut minus dant: secus est, si illas habeant intuitu solius charitatis ad beneplacitum Prælati: tunc enim valebit talis concessio seu communicatio secundùm intentionem illius quoad vim satisfactoriam & meritoriam, *art. 6.*

Hæc communicatio plurimùm differt à communicatione indulgentiarum. Primò enim nõ vtuntur Superiores iurisdictionis claue, sed authoritate naturali, nec remittunt pœnas peccatorum. Item hæc communicatio non fit de thesauro infinito Ecclesiæ, sed de limitatis; proprijsque aliorum bonis. Tertiò non liberat hominem in foro Ecclesiæ, neque sæpè in foro Dei, à pœnitentijs iniunctis pro peccatis ob exiguitatem suam, quandoquidem hæc merita nõ sint infinita. Et tãdem indulgentia valet tantùm ad satisfactionem pœnarum, hæc autem communicatio etiam ad impetrationem bonorum confert, *art. 7.*

Ex dictis sequitur, dictam concessionem non reuocari per *Bullam Cruciatæ*, cùm non sit merum priuilegium, nec abrogari per *Pium Quintum* prohibentem quæstuarias Indulgentias, cùm hæc (vt dictum est) ab illis plurimùm discriminetur, *ibidem.*

BELLVM.

IN bello iniusto exhortatio ad pugnam inducit irregularitatem, non autem in iusto, in quo ob commune Catholicæ fidei bonum dispensat Ecclesia: licèt talis exhortatio sit causa multarum occisionum. Nec refert, quòd tales occisiones intendant virtualiter, modò non actualiter. Et ad tollẽdos scrupulos *Greg XIII.* declarauit posse liberè Iesuitas hortari Hispanos in Indijs ad fortiter dimicandum sine timore irregularitatis, dummodo non ferant arma, *tom. 1. quæst. 32. articulo vnico.*

BONA.

Vide Apostasia, Benefactores, Beneficia, Exilium, Hæresis, Monasterium.

ALexander *Quartus* concessit, vt Fratres Minores egentes possint recipere bona malè acquisita, & incerta relicta, & de ijsdem liberè disponere, si eis offerantur, quando testatores aut datores ignorant, quibus sint restituenda; & etiã legata ad pios vsus relicta nullis determinatis personis, si eis executores applicare velint:

velint, non obstante cōtradictione Prælatorum Ecclesiasticorum, *to* 1. *q*. 38 *art* 1.

Multi Pontifices indulserunt Patribus Iesuitis, inquit *Collector* referens concessionem *Martini* 5. & aliorum Pontificum factam Fratribus Mendicantibus, vt possint acceptare quæcumque loca sæcularia aut regularia, nec non Ecclesias, Eremitoria, & Monasteria cuiusuis Ordinis cum eorum bonis mobilibus aut immobilibus, etiamsi forent strictioris Obseruantiæ, si pia legatione fidelium illa sibi donari contigerit, & illi, quorū interest, consentiāt, & eo ipso Apostolica authoritate perpetuò applicata & appropriata esse censentur, *ibi*.

Religiosis Societatis Charitatis concessit *Leo* 10. vt possint bona feudalia & Emphyteutica etiam Ecclesiastica acceptare, modò ad ea onera teneantur, ad quæ donator seu testator tenebatur occasione illorum, & ad ea omnia, quæ donator imposuerit: & si ad certum numerum generationum concessa fuerint, Monasterium possidebit toties viginti annis, quot erant generationes, *artic*. 2.

Idem priuilegium per *Celestin* 5. concessum est Monachis Celestinis, sed est semper intelligēdum, modò onus impositū sit compossibile cum statu Monachali, *art* 3.

Bona perdita, diligenter quæsito, & non inuēto domino, olim de iure pertinebant ad Prætorem, sed Reges Hispaniarum ius prædictum trāstulerunt in Fratres de la Merced, & SS Trinitatis pro redemptione captiuorum, ac proinde talia nunc detinens tenetur eis dare. Si tamen ea retineat absque peccato (quod putant fieri posse plerique Doctores, quandocumque dominus legitimus non noscitur) videtur non teneri in foro conscientiæ, sed tantùm in foro fori, si videlicet petantur. Et ita sunt intelligendæ leges excommunicationem ferentes in eiusmodi bonorum detentorem, *art*. 4.

Clemens 4. concessit, quod cùm aliqui assumentium habitum Fratrum Minorum fuerint obligati ad restitutionem bonorum, diuersis personis, quæ sciri & inueniri nequeunt faciendā, Ministri & Custodes, & eorum Vicarij possint eiusmodi bona in pios vsus conuertere, prout secundùm Deum expedire iudicauerint: & hæc cōcessio quamuis nihil prosit alijs Religionibus, quia id licitum est eis iure communi, fauet nihilominus Franciscanis, propter prohibitionem ipsis alias factam, in *secundo* nimirum *cap. suæ Regulæ ibid*

Quæcumque persona sæcularis, aut regularis cuiuscumque status fuerit, etiamsi Pontificali dignitate præfulgeat, præsumens bona mobilia aut immobilia Congregationis montis Oliueti perturbare, aut fatigare, si infra tres dies à notitia indulti *Eugenij* 4. dictæ Congregationi concessi non se correxerit, incurrit excommunicationem Papalem, & hoc idem priuilegium concesserunt, *Leo* 10 *& Iul* 2. Eremitis Sancti Augustini, *art*. 7.

Materialia & bona Conuentuum destructorum Mendicantium possunt applicari Conuentibus propinquioribus eiusdem Ordinis, aut vēdi in eorum vtilitatem (Ecclesijs consecratis dumtaxat exceptis) *artic*. 6. *& tom*. 3. *quæst*. 5, *artic* 4

Probabilius est, Nouitios Minores vi Regulæ teneri quidem omnia bona sua relinquere, sed non distribuere pauperibus, quandoquidem verba Regulæ ex Euangelio sumpta eodem sensu sint intelligenda, quo Christus ea tradidit; ad perfectionem tendere volentibus: imo & ipsi Apostoli, ex sententia, *Iansenij in Concord Euang*. solùm reliquerunt, non autem pauperibus distribuerunt sua, vnde non ampliùs obligandi sunt prædicti Nouitij, *tom* 3 *quæst* 16. *art*. 6.

CANONICA.

Concil. *Trident*. non abrogauit concessionem Regularibus factam à Sede Apostolica de non persoluenda quarta funeralium, nisi eorum Monasteria ante annos 40. exstructa fuissent, eodemque temporis spatio dictam quartam funeralium persoluissent. *Ex declarat. Congreg. Illust. Card. tom*. 1. *q* 39 *art*. 2.

Nomine quartæ funeralium intelligenda veniunt ea, quæ cum corpore defuncti in die sepulturæ ad Ecclesiam deferuntur, nō autem, quæ posteà, *ibi*

Canonica autem portio dicitur, quæ sit à Canonibus approbata, & debita iure Decretorum, *artic*. 1.

Quòd si ad prædictæ quartæ non debitæ solutionem sibi faciendam ipsos Regulares, aut testamentarios, vel hæredes cogerent Episcopi, ipso facto interdicerentur ab ingressu Ecclesiæ, alij excommunicarentur. *Ex Sixto* 4. *art*. 9

Non sunt censendi Regulares indulto super hoc sibi facto renunciare per vnum aut plures actus contrarios, sed tantum per contrarium vsum 40. annorum, *tom* 3. *quæst*. 46. *art*. 2.

CAPI-

CAPITVLVM.

Vide Oraculum viuæ vocis, Priuilegium.

QVid sit Capitulum intermedium in nostro Ordine Fratrum Minorum, & quomodo differat à Congregatione intermedia & ab alijs Congregationibus non intermedijs, declarat ad longum Statuta Barchinonensia.

Maior & sanior pars Capituli est, quæ nititur maiori ratione & pietate, vt docet *Syluester.* Certè communi iure receptum est, vt pro causarum varietate in quibusdam ad numerum tantum, in alijs præter numerum etiam ad virtutum merita sit respiciendum, prout tenent *Abbas, Felinus & multi alij tom 1 q.13. art 9.*

Capitulum generale, imò etiam Prouinciale, restringere potest authoritatem Guardianorum & Priorum, quam postea restrictionem excedentes peccabunt pro grauitate materiæ, nisi aliud constet ex verbis ipsius restrictionis, *quæstion. 17. art 5.*

Si maior pars Capituli delinquit, & proinde priuetur sua authoritate, tota potestas Capituli residet penes minorem partem quæ non deliquerit, vt notat *Panormitanus, quæstion. 41. artic.1.*

Capitulum non solùm obligat Fratres vt caput Religionis, sed etiam propter authoritatem Apostolicam illi commissam, saluis tamen Regulæ Ordinum essentialibus, *art.2.*

Omnes Fratres, etiam Nouitij & Oblati, qui Capitulo generali interfuerint, possunt semel recipere absolutionem ab omnibus peccatis quàuis Papæ reseruatis, & censuris; nec non dispensationem in infamiæ maculis, aut irregularitatibus, & lucrari plenariam Indulgentiam, quam omnes absentes, qui facta confessione, pro felici statu Capituli orauerint, consequuntur, *art. 4.*

Capituli directorium constat ex omnibus Patribus vocalibus; sed diffinitorium tantùm ex definitoribus cum præsidente, *art. 5.*

CARNES.

PRohibitum est omni tempore comedere carnes Benedictinis ex regula, sed per priuileg ū *Alexandri V I.* receptum in quodam Capitulo Cisterciensi restricta est prohibitio ad certos tantùm hebdomadæ dies. Sub hoc autem præcepto non veniunt oua, & lacticinia, licèt ex carne originem trahant (cùm pœnæ semper sint restringendæ) sed bene intestina, quę ab illis edi nequeunt Sabbatho, quamuis consuetudo patriæ v.g. in regno Castellæ, id alijs permittat, *tom. 2 q. 100. art 1.*

Regulares non solùm possidentes, sed etiam Mendicantes, licitè dispensant cum suis subditis in esu carnium, tam intra, quàm extra tempus Quadragesimæ, iusta id exigente causa, *art. 2.*

Consuetudo Carthusiensium, præscripta de non edendis carnibus, licita est & laudabilis, obligatque ad mortale saltem ratione scandali, *q. 101. art. 1.*

Etsi non liceat abbreuiare vitam ex proposito, verbi gratia, edendo nociua, aut minùs parcè, quia hoc esset contra præceptum charitatis; nemo tamen tenetur illam prorogare cibis delicatis, mutatione aeris, aut sumptione medicinæ, *art. 2.*

CASTITAS.

CAstitatem solemniter vouentes in Ordinibus Militaribus sunt Religiosi; non quidem simpliciter, sed secundùm quid, in Ordine scilicet ad Militiam: vnde fornicando committunt sacrilegium, *tom 1 quæst 1. art.6. & quæst 13. art. 1. & 2.*

CANTVS.

QVàm indecens sit in Officio diuino cantus Organicus & Musicalis, præsertim vè ò religiosis personis, declarat *Ioannes XXII. in Extrauagante 1 De vita & hon state Clericorum*, quæ [illegible] *Horum Patrum:* & [illegible] *Con. Trid. sess 22. in Decreto de vitandis in Missis, &c.* sed tantùm cantus lasciuos remouet, *tom 1 q.40. art 1 & 2.*

CITATIO

CItatio non requiritur erga eum, qui non potest actui contradicere, vt in depositione ab aliquibus officijs Religionis; nec quando culpa est adeò notoria, vt nequeat se reus defendere; aut quando eius literis missiuis probatur, & quando cumque est inexcusabilis: tunc enim Regularis etiam non auditus damnari potest; quia licèt citatio sit iuris naturalis; id tamen intelligitur, quando imminet periculum inferendi reo iniuriam, *tom. 2 q. 18. art. 1.*

In citatione non requiritur, vt stylus curiæ Romanæ seruetur, sed sufficit stylus ordinarius, *art. 2.*

Regularis notoriè exemptus (vt Mendicantes) citatus à iudice alieno, non tenetur comparere, etiam ad priuilegium allegandum; secus est, quando dubitatur de exemptione, vt in Religiosis Militaribus, *quæst. 61 art. 17.*

CLAV.

CLAVSTRVM.

Vide Religio quoad transitum.

EXtra Claustra esse censentur, qui sine legitima obedientia alibi degunt, vel qui sua culpa expulsi sunt ab Ordine, *tom. 3. quæstion. 52. articulo 9.*

Et illi nullum beneficium aut officium Ecclesiasticum habere possunt. Degentes autem in Claustro obtinere possunt beneficium curatum suo Monasterio subiectum sola Abbatis authoritate; sed non simplex, sine speciali suæ Sanctitatis licentia: nam concessionem prius ad hoc factam reuocauit *Paul. Quartus quæst. 51 articulo primo & secundo.*

Rationabili exigente ratione licitum est Regulari, cum Generalis licentia, manere in Eremo, Hospitali, aut Ecclesia Parochiali, &c. *articulo 5.*

Habita Superiorum Prouincialium facultate, multò magis Papæ, possunt Religiosi cum conscientiæ securitate, etiam ad longum tempus, extra Claustra manere, ad subueniendum parentibus, retento habitu, aut etiam eo dimisso, si id eiusmodi subuentio requirat, *art. 5.*

Monachus acceptans beneficium curatum de licentia sui Superioris, tenetur residere in Parochia, non in Monasterio, *art 3.*

CLAVSVRA.

Vide Monasterium, Nouitius.

SOlo iure humano instituta fuit diuersis temporibus clausura Monialium, quandoquidem non sit de essentia Religionis; vnde nec primæ Religiosæ ab Apostolis consecratæ, reclusæ fuerunt, *tom 1. quæst 44. art. 1.*

Potest Papa præcipere clausuram, etiam ijs, quibus Regula non indicit: tenentur enim omnes Religiosi obedire non solùm in ijs, quæ directè in Regula continentur, sed etiam quæ indirectè, id est, quæ prudenti iudicio conducunt ad commodiorem Regulæ obseruantiam: hæ enim nequeunt dici esse supra Regulam, ad quæ non tenentur, sed omnino secundū eam, *ibidem.*

Concilium Tridentinum sess 25. de Regularibus, cap. 5. omnibus prorsus Monialibus, cuiuscumque professionis, Ordinis aut nominis fuerint, præcipit dictā clausuram, etiamsi illam non vouerint, aut immemorabili consuetudine non seruauerint, vel oppositum in sua fundatione habeant, *art. 2.*

Quòd specialiter explicarunt, & declararunt *Pius Quintus, & Gregorius decimus tertius*, extendendum ad Tertiarias viuentes in communi, & emittentes vota solemnia Religionis, *art. 3.*

In Multis Ordinibus, præsertim Sanctæ Claræ, sunt duplicis generis Conuersæ: sunt enim aliquæ non deputatæ Choro, sed operibus manualibus, velo saltem ab alijs Choro deputatis differentes; & hæ obligantur ad Clausuram, cùm emittant quatuor vota vt aliæ. Et sunt aliquæ emittentes tantùm duo vota, castitatem & obedientiam, & hæ etiam habitu differunt ab alijs, deputanturque Eleemosynis, alijsque necessarijs quærendis, nec possunt intromitti in clausuram, aut ad professionem aliarum recipi, *ex const. Greg XIII.* sed debent habitare in domibus contiguis Monasterio, *art. 4.*

Multi asserunt, non solùm prohiberi Fratribus Minoribus ex vi Regulæ ingressum, sed etiam accessum ad quæcunque Monasteria Monialium; alij probabilius, non ex vi Regulæ, aut eiusdem intentione accessum interdici, sed ex præcepto *Nicolai tertij, Benedicti duodecimi*, & constitutione *Bonifacij octaui* renouata in *Concilio Tridentino*, & inhibitione Superiorum. Vnde ad ea loca, ad quæ sæculares liberè accedunt ad loquendum cum Monialibus, absque peccato, saltem veniali, ire non possunt sine licentia Superiorum, nisi ignorantia inuincibilis excuset, vt certè facit multos ex magna dissimulatione Superiorum, *quæst 45. art 4.*

Et hæc opinio asserens non ampliùs teneri Minores quàm sæculares ad vitandum dictum accessum, est satis probabilis, imò in praxi tuta; quamuis opposita suâ etiam probabilitate non careat, *ibidem.*

Quiuis Prælatus, etiam Guardianus proprius, aut loci, vbi est Frater forensis, pro causa licita & honesta, potest concedere hanc licentiam accedendi ad loca externa, etiam Sanctæ Claræ, per constitutionem *Sixti Quarti.* In quo non est nimis scrupulizandum, si absit fraus. Et *Leo decimus* decreuit, in hoc sequēda esse Ordinis statuta, *art. 5 & 6.*

Statutorum autem generalium Capituli Tholosani hic est tenor: Arceantur studiosissimè Fratrum accessus ad loca Sororum, & nullo modo cum ijsdem loqui possint sine licentia Prouincialis in scriptis obtenta, nisi saltem hospitij & celebrationis gratia, vbi Fratrum Conuentus non sunt, *art 2.*

Prohibitum est Romæ, ne quis scribat, aut alloquatur Monialem inclusam absq; venia Vica-

Vicarij Papæ, aut Protectoris Ordinis, sub pœna pecuniaria, aut alia arbitraria, *art* 3.

Posito statuto in aliquo Ordine, ne quis scribat ad Monialem eiusdem Ordinis, sub pœna excommunicationis; Frater contra faciens peccat quidem contra obedientiam, sed non incidit in excommunicationem, nisi literę ad eam perueniant. *Ita Nauarr ibidem.*

COMMENDATORES.

COmmendatores de Malta, qui sunt verè & propriè Religiosi, tria vota essentialia emittentes, ex priuilegio non comprehenduntur sub iure alios Religiosos concernente quoad odia; & proinde non tenentur contribuere Seminario, iuxta *Conc. Trid sess* 23. *cap.* 18. *tom.* 1 *quæstio* 1. *artic.* 6.

COMMENDATARIVS.

DE Commendatarijs, & eorum exemptionibus, alijsque ad eos pertinentibus, latè disserit *tom* 2. *q.* 62. *art.* 13. 14 15. & 16.

COMMISSARIVS.

OB amplitudinem Ordinis Minorum, in singulis Capitulis generalibus ex *Bulla vnionis*, *Leonis* X. eligendus est ab omnibus Patribus familiæ, de qua non est electus Generalis, Commissarius vnus generalis, v. g. Si Minister generalis assumptus est ex familia Cismontana, Cōmissarius generalis tunc erit eligendus ex familia Vltramontana, *tom* 1. *q* 51. *art* 1.

Huius commissio est tantummodo triennalis; vnde Patres illius familiæ, de qua assumptus est, debent conuenire in Comitijs intermedijs ad alium eligendum, nisi bello, aut simili aliquo impedimento prohibeantur; quo casu penes Generalem residebit facultas continuandi, de consilio aliquorum Patrum, vel de nouo alium instituendi. *ibidem.*

Potestas Commissarij generalis est plenissima super omnes Fratres & Moniales suæ familiæ, sicut est Generalis in toto Ordine. *art.* 2

Commissarius generalis habet iurisdictionem ordinariam, tum quia eligitur ab vniuersitate vnius familiæ (quæ licèt sit pars respectu totius Ordinis, tamen est totum respectu illius electionis) tum etiam quia habet suam authoritatem beneficio legis; ac per consequens subdelegare potest, quandoquidem id concessum sit delegato ad vniuersitatem causarum; nec quidquam contra hanc resolutionem conuincunt *Collectoris argumeta*, *art* 3.

Est etiam verus Prælatus habens dignitatem Ecclesiasticam amplissimam, si electus sit vt suprà: secus esset, si à solo Ministro generali, bellis impedientibus, Capitulum instituatur: tunc enim tantùm erit delegatus; nec dicetur Prælatus, licet etiam tunc videatur posse alios subdelegare, ex eo quòd instituatur ad vniuersitatem causarum *ibidem.*

Quandoquidem Commissarius Papæ authoritate instituatur, nequit à Ministro generali, vel Capitulo amoueri sine causa, *art* 4.

Cùm ex Bulla *Leonis* X. Minister generalis debeat dicto Commissario committere vices suas, intelligitur quoad omnes, quidquid dicat *Collector Compend* 5. quandoquidem illa institutio sit toti familiæ fauorabilis; vnde non potest per se solum limitare illius authoritatem: etsi enim verus sit illius Superior, id tamen intelligi debet quoad correctionem tantum, nisi Minister generalis sit in eadem familia, quia tunc de consuetudine habet ius sibi reseruandi visitationem aliquarum Prouinciarum. *art* 4.

Et quamuis dictus Generalis possit per se instituere aliquem Commissarium super aliquas prouincias illius commissioni subiectas, v. g. super Belgicas, nequit tamen auferre ab alio Commissario authoritatem ordinariam in easdem, *ibid.*

Cum causa tamen rationabili, & consensu Capituli generalis potest Minister generalis dicti Commissarij authoritatem limitare; vt constat ex verbis dictæ *Bullæ vnionis*, *ibid.*

Minister generalis discedēs à sua familia, potest de consensu definitorum Capituli generalis relinquere in eadem aliquem Commissarium, *art.* 5.

Quamquam Fratres Indiarum habeant particularem Commissarium, non ideo tamen priuatur iurisdictione in eosdem Commissarius generalis; quandoquidem etiam ab eis eligatur. Imò dictus particularis Commissarius illi subditur quoad correctionem grauium delictorum *q.* 52. *art.* 1. & 2.

Commissarius Curiæ cùm sit Ministri generalis Vicarius, ab eodem institui potest, non sequendo electionem Canonicam de necessitate, quamuis de decentia secundùm statuta illam sequi teneatur. *q.* 53 *art.* 1.

Hic tantam habet authoritatem in familia, de qua assumptus est, quantam Procurator Curiæ

in sua, & sicut huius potestatem Minister generalis ampliare, & restringere potest, ita & illius, cùm vtriusque sit delegata, *articul. 2 & 3.*

Commissarius Prouincialis etiam à Ministro Generali cum plenitudine potestatis institutus, nihil attentare potest contra statuta prouinciæ, nec quidquam innouare absque consensu Patrum definitorum; neque eius iurisdictio extendit se ad eos casus, in quibus Capitulũ prouinciale, aut Minister prouincialis cum suis definitoribus habet potestatem; v.g. circa admissionem ad conciones, expulsionem ab Ordine, &c. Ex *declaratione Capituli Burdegalensis, anno* 1520. *q. 57, art. 1.*

Commissionem huiusmodi datam Ministro prouinciali expirare cum Prouincialatu quoad personam eius, sed non quoad eius successorem in officio, declarauit aliquando *Capitulum generale Florentinum, anno* 1493. quamuis expiret morte concedentis. *ibidem.*

Si peculiares sint in aliqua prouincia constitutiones de electione Commissarij, secundùm illas debet eligi; illis verò deficientibus, generalibus est inhærendum, *art. 2.*

Huiusmodi Commissarij authoritatem Prouincialis discedens limitare nequit, ne ouibus aliquando non sufficienter prouideatur, iuxta *Concilium Trident. sess 24. cap. 1.*

Excipiuntur tamen aliqui casus, verbi gratia, de cogenda Congregatione vicem Capituli habente, & similibus negotijs notabilibus totam prouinciam concernentibus, nisi Prouincialis sua culpa, aut vltra debitum tempus absit, vt benedecreuerunt statuta generalia. Aduertant dicti Commissarij, quòd literæ & patentes Prouincialis absentis sunt omnino seruandæ: non enim Prouinciales amittunt iurisdictionẽ suam propter absentiam, *art. 2.*

Commissarius mittendus ad Capitulum generale, loco Prouincialis legitimè impediti eligi debet per Ministrum, & diffinitores prouinciæ; habetque vocem actiuam & passiuam in dicto Capitulo generali, *secundùm sacros Canones, cap. Quapropter, in 6.* Nec id prohibet *Concilium Trident. sess 25. de Regul. capit 6.* cùm talis non instituatur titularis Prouincialis, aut custos ad supplendum suffragia absentis: sed verus Commissarius aut Procurator prouinciæ. Nec etiam obstat Regula nostra de electione Ministri generalis, quia ipsius votum est ipsiusmet Prouincialis. Deinde statuta Apostolica authoritate firmata aliter statuere possunt, *articul. 3.*

Commissarij, communiter dicti Visitatores, ad visitandas prouincias missi, debent habere plenariam potestatem; quod vsu etiam obtentum est, licèt per constitutiones generales restringatur, *art. 4.*

Rebellantes in ipsos, aut contemnentes, seu mutantes ab ipsis ordinata (modò non sint contra constitutiones Ordinis) sunt ipso iure excommunicati excommunicatione Papæ reseruata, *ex Decreto Greg. XIII. iuridico,* ipsoque facto priuantur omnibus officijs habitis & habendis, *artic. 4.*

COMMVNICATIO PRIVILEGIORVM.

Vide Confratria.

PRiuilegium concedens communicationem priuilegiorum alterius Ordinis, intelligitur de concessis, non concedendis; nisi exprefsè dicatur; & de actu valentibus tantùm; tam que de concessis à Papa, quàm de acquisitis consuetudine præscripta, licèt illa Religio eis non vtatur, sed tamen vti possit, *tom. 1. quæst. 51. art. 1. 2. 3. 4.*

Ordines Mendicantes sunt hodie iure communi, & diplomate Apostolico, octo; videlicet, Minoritæ, Prædicatores, Carmelitæ, Augustinienses, Iesuitæ, Minimi, Serui Beatæ Mariæ, & Iesuati Sancti Hieronymi *tom. 3. q 49. art. 1 & quæst 52 art 15.*

Qui omnes, per multa singulis in speciali, & generali concessa priuilegia, sibi inuicẽ in omnibus prorsus indultis & gratijs tam Ordini quàm suis Ecclesijs & locis concessis, ac concedendis communicant ad instar, gaudentque insuper omnibus priuilegijs non Mendicantium, quatenus eorum professioni congruit, non aliter, *tom primo, quæstione quinquagesimaquinta, art. 1. 2. 3 4 & 5.*

Ex concessione *Sixti 5 & Iul j II.* Ordo Sancti Benedicti gaudet omnibus priuilegijs & gratijs omnium congregationum eiusdem Ordinis, vt Cassinensis, Cisterciensis, *art. 6*

Cistercienses per amplissimum indultum *Gregor XIV. anno Domini 1591.* fruuntur omnibus priuilegijs & gratiis omnium prorsus Religionum, tam Mendicantium quàm non Mendicantium; & per consequens etiam Benedictini, *artic. 7.*

Singu-

Singulæ domus Carthusianæ Canonicè erectæ & erigendæ, communicant omnibus concessionibus, indulgentijs, &c. cum domo Carthusiæ Gratianopolitanæ, & omnium aliarum eiusdem Ordinis speciali motu, & ratione indultis, per *Greg XI. & Pium II. art.* 8.

Per Bullam *Sixti V. anno* 1589. Ordo Sancti Hieronymi gaudet omnibus immunitatibus, prærogatiuis, alijsque fauoribus omnium Religionum,*art.*9.

Ordo SS. Trinitatis Prouinciæ Castellæ, Legionis,& Granatæ regnorū per *Leon. X & Adria.* VI. communicat in omnibus concessionibus & indultis, quibus fruuntur Fratres Mendicantes, *art.* 10.

Idem etiam concessit Ordini Crucigerorum *Gregor. XI. anno millesimo quingentesimo nonagesimoprimo, art* 11.

Et Leo X. Ordini Sanctæ Mariæ à Mercede, *art.*12.

Omnes Moniales subditę gubernationi Mendicantium, etiam Tertiariæ, siue viuant in communi, siue in particulari, voto continentiæ emisso, gaudent omnibus gratijs, quibus Fratres, in quantum capacitas earum permittit per multa priuilegia singulis concessa, *articulo* 13. 14. & 15

Sæculares Confratres Cordæ, Corrigiæ, Scapularij, &c. idem habent priuilegium quoad indulgentias & remissiones peccatorum tantùm, non in his, quæ possent perturbare iurisdictionem Episcoporum conformiter *Decreto Concil. Trident. sess.*24 *de Reformatione, cap* 11 *art.*16 *Vide Confratria.*

Aduertendum tamen, solùm fieri Religiosis communicationem eorum, quæ sunt ipsis fauorabilia (etsi sæcularibus ex altera parte onerosa) non autem eorum, quę sunt illis odiosa: vnde non fit communicatio cēsurarum, inhibitionum, &c. *art.* 7.

Etiam priuilegia Iesuitarum, omnibus ritè perpensis, extenduntur ad alios Religiosos, quamuis Bulla expresse aliquando habeat: Quòd hæc gratia alijs non communicetur; prout colligitur ex indultis *Gregor.* XIV. factis Cistertiensibus, & Crucigeris. Neque ad hoc requiritur, vt à suis Prælatis eis communicentur. *articul. decimoseptimo.*

Priuilegia & gratiæ concessæ aliquibus domibus singularibus ob causam particularem in Ordine Sancti Hieronymi, extenduntur per *Pium* IV. ad omnes domos illius Ordinis tantùm, etiamsi in ijs eædem causæ concessionis, & dictorum indultorum non subsint, sed aliæ. Et hoc idem priuilegium communicatur omnibus Ordinibus Mendicantibus; vnde & indulgentiæ Portiunculæ extenduntur ad omnes Ecclesias nostri Ordinis vtriusque sexus tantùm. Secùs est de priuilegio personali particulari, quod iuxta declarationem *Leonis X.* nequit alijs communicari, *art* 18.

Sicut illa Religio, cui primo facta est gratia, per præscriptionem non vsus eam amittens, non præiudicat alijs Religionibus ea vtentibus; sic è contrario illa, quæ priuilegium per non vsum amisit, non potest iuuari ad gaudendum eodem ex vsu alterius Religionis, quia solum ius communicatur, non autem vsus, & non vsus, qui non in iure, sed in facto consistit, *articulo* 19.

Sed notandum, oportere haberi scientiam priuilegiorum, & voluntatem non vtendi illis, ab his, contra quos talis præscriptio allegatur, *ibidem.*

Hanc priuilegiorum communicationem *Iul.* II. declarauit sic esse intelligendam, vt concessa Ministro generali vnius Religionis sint concessa omnibus Generalibus aliarum, Prouinciali, Prouincialibus, simplici Fratri, omnibus Fratribus; & quod festiuitatibus vnius Ordinis, etiam festiuitatibus alterius; & hæc tam de concessis, quam concedendis, *art.* 2.

Religio communicans potest vti priuilegio, in quo participat, etiam contra illam cui primò datum est; quia per gratiam communicationis ita fit ei proprium, vt nullo modo censenda sit habere dependenter ab alia: secus est de familiaribus, donatis, &c. qui vtuntur gratijs tantùm dependenter à Religiosis, *art.* 21.

Communicatio priuilegiorum semper censetur valida, nisi contraueniat professioni, & obseruantiæ Religionis; alias minimè multa enim concessa laxioribus, nullo modo communicantur strictioribus, quia ad ædificationem, non ad destructionem dantur, *art.* 22.

COMMVNIO.

Excommunicationem Papalem *Clementis* V. incurrunt Religiosi administrantes personis sæcularibus Sacramenta Extremæ Vnctionis, Matrimonij, & Eucharistiæ, sine expressa licentia Parochi; qui est proprius in sua Parochia Curatus, in tota Diœcesi Episcopus, & in tota Ecclesia Papa. *tom.* 1. *quæst* 56. *art* 1.

Noluit tamen prædictus *Clemens* V. priuilegia in contrarium concessa reuocare, nec potuit cōcedenda, *art.2.*

Concesserunt plures Pontifices Fratribus Minoribus authoritatem communicandi omnes sæculares, licet eos non audierint in confessione, præterquam in Paschate, id est, quando intendunt satisfacere præcepto communionis annuæ; quam tamen possunt peregrinis, & vagantibus conferre, *art 3 & 6.*

Imò per gratiam *Iulij* II. factam Minimis, etiam in Paschate, sine timore excommunicationis possunt illam indifferenter ministrare, sed in suis Ecclesijs tantùm *art. 3 & 6.*

Quinetiam per eundem *Iulium* II. possunt sæculares Sacerdotes etiam simplices non approbati ab Episcopo ad hoc, celebrantes in Ecclesia Fratrum Minorum communicare sæculares de licentia Fratrum, *art.7.*

Et in Ecclesijs Monialium de licentia Confessarij vel Capellani earumdem, *art 9.*

Quamuis non desint multi graues Patres asserentes, nunquam fuisse intentionem Pontificis, vt Religiosi ministrent Eucharistiam sæcularibus, quando præceptum obligat, vt in Paschate, & articulo mortis, nisi necessitas vrgeret, ex rationabiliter præsumpta voluntate Parochi; non tamen facilè iudicandum est, eos, qui id attentarent, excommunicationem incurrere, præsertim si admittatur indultum *Iulij II.* etiam pro Paschate non fuisse reuocatum, *art. 4 & 5.*

In Indijs possunt Mendicantes Sacramenta ministrare de sola licentia Regis Catholici, qui ad hoc est Papę delegatus, sine timore excommunicationis, etiam tunc temporis, quando sunt vbique Episcopi, cùm non cesset functio legationis, *art.11.*

Episcopus potest agere contra Religiosos, qui Sacramenta prohibita in *supradicta Clementina* administrant, vsque dum sua priuilegia probarint; nisi illa sint satis communiter nota, vt in Religiosi Indiarum; aliàs faceret illis iniuriam. *art 12.*

Episcopi, aut alij Clerici Episcoporum Ministri, impedientes Religiosos ab vsu priuilegiorum iam probatorum, incidunt in excommunicationem Papæ reseruatam, *ibidem.*

Religiosi possunt administrare omnia Sacramenta suis famulis, qui morantur intra claustra, & etiam degentibus extra claustra, quoad forum conscientiæ, oraculo viuæ vocis *Pij* V. *artic.14.*

CONCEPTIO.

Conceptam fuisse B. Mariam cum peccato aut sine illo, licet in particulari tenere sine offensa, imò disputare in scholis, quando abest scandalum, *tom. 1. q.57. art. 2.*

In publicis concionibus conantes probare rationibus fuisse conceptam cum peccato, vix excusantur à mortali, aut veniali, non quidem ratione veritatis, aut falsitatis dicti, sed ratione scandali probabiliter imminentis, præsertim in Hispania, Gallia, & alibi, vt patet experientia. Nec tale scandalum est Pharisæorum, aut ex malitia, sed pusillorum, imò piorum, & simpliciter credentium. *ibidem.*

Licet non sit peccatum, suadere rationibus nō esse conceptam cum peccato, tamen non expedit, quia est ponere in opinione, quod omnes simplices putant communiter esse de fide. *ibidem.*

Qui publicè quomodolibet affirmant; alterutram opinionem esse hæreticam, aut erroneā, in excommunicationem *Sixti* IV. incidunt, quā approbat & innouat *Concil. Trid. sess. 5 canon. vltimo, art.1.*

Idem Sixtus condemnauit opinionem dicentium, Romanam Ecclesiam celebrare festum spiritualis tantùm Conceptionis, & sanctificationis B. Mariæ, *ibid.*

Leo 10. concessit indulgentiam plenariam Fratribus Minoribus dicentibus Missam Conceptionis, & orantibus in ea pro sua Sanctitate, & vniuersali Ecclesia. Quam postea ampliauit ad omnes Fratres & Sorores eandem audientes, *art.3.*

Sixtus IV. ordinauit, quòd omnes & singuli Christi fideles, vtriusque sexus, qui Missam & officium festi Conceptionis Beatæ Mariæ, cuius initium est: *Sicut lilium, &c.* in ipso festo celebrauerint, aut dixerint, aut illius Horis Canonicis interfuerint, quoties id fecerint, eandem prorsus indulgentiam consequantur, quam *Vrbanus quartus, Martinus quintus*, & alij Romani Pontifices concesserunt illis, qui Missam, Officium & Horas Canonicas, in festo Corporis Christi à primis Vesperis, & pro illius Octaua (iuxta Romanæ Ecclesiæ institutionem) celebrant, dicunt, aut Missæ officio & Horis eiusmodi interfuerint, *ibid.*

Sixtus V. concessit omnibus & singulis Monialibus Conceptionis Beatæ Mariæ, ac omnibus vtriusque sexus Christi fidelibus, confessis, & sacra Communione refectis, qui singulas, vel

vel quamlibet Ecclesiarum Monialium eiusmodi in festo Conceptionis B. Mariæ visitauerint, & ibi pro pace inter Christianos Principes conseruanda, sanctæ matris Ecclesiæ exaltatione, hæresumque extirpatione, orauerint, indulgentiam plenariam, *ibidem*.

Leo Decimus concessit viris deferentibus imaginem Conceptionis beatæ Mariæ, & mulieribus Scapularium eiusdem Ordinis cum prædicta imagine, easdem gratias, quas consequuntur deferentes chordam Fratrũ Minorum, & corrigiam Sancti Augustini, tunc concessas, *art.* 4.

Licet in festo Conceptionis celebrare Officium solemniter, sicut in alijs solemnioribus diebus tempore interdicti, pulsatis campanis, & apertis ianuis, exclusis tantum culpabilibus. Imò etiam tempore cessationis a diuinis, *art.* 5.

CONFESSARII

quoad præsentationem.

NVlli Regulares possunt confessiones sæcularium etiam Sacerdotum audire, nisi præsentati secundum formam iuris, quæ est in *Clement. Dudum, §. statuimus, de Sepulturis, ex Concil. Trident. sess.* 23. *cap.* 15. *tom.* 1. *q.* 59. *art.* 1

Forma dictæ Clementinæ ferme hæc est: Vt Prouincialis per se, vel per alium accedat ad Episcopum, rogans vt admittantur tot Fratres, quot ipse intendit, & dignetur acceptare, ac si per omnia seruata esset forma iuris. Quòd si acceptet, sunt admissi, aliàs minimè, sed debent personaliter præsentari. *ibidem*.

Episcopus Fratrem sibi præsentatum, & per examen aut alio modo repertum idoneum sine causa non admittens, facit illi iniuriam. Et talis secundùm ius potest cõfessiones audire. Quia Episcopi a iure nudum ministerium habent approbandi Fratres, non authoritatem concedendi eisdem iurisdictionem, *ibidem*.

Item si non expectata præsentatione Episcopi præmonentes dicant. Non præsentetis aliquos, quia non admittemus; pro admissis habentur *secundùm Cardinalem*. Si verò non recusent admittere, sed non dent licentiam vel negligant, *secundùm Glossam*, locum habet hic priuilegium post trinam monitionem vel requisitionem, *ibidem*.

Si Episcopus numerum Confessorum iudicio Fratrum necessarium acceptare noluerit, sitque inter eos super hoc contentio, Iudicis arbitrio defi niendum erit, *ibidem*.

Dicta Clementina facta pro Fratribus Minoribus & Prædicatoribus tantum, non est sublata per Conciliũ Tridentinũ, cum sit lex specialis, nõ priuilegium. Imò etsi foret priuilegium, non reuocaretur, quia generi detrahitur per speciem, non contrà, *articulo* 2.

Approbatio, & præsentatio Fratrum Prædicatorum & Minorum, per dictam Clementinam est perpetua, nec debet iterari in eadem Diœcesi, quia iurisdictio eorum est ordinaria, nec comprehendit eos Bulla *Greg. decimi tertij*, quæ incipit, *In tanta &c.* nec declarauit *Illustr. Cardin.* cum illa lex, vt dictum est, non sit per *Concil. Trident.* reuocata, *art.* 4.

Non sufficit, Regulares admissos esse in vna Diœcesi, pro omnibus; sed debent in vnaquaque admitti. Tamen ex priuilegio *Greg. XIII.* concesso Patribus Iesuitis, omnes debite secundùm ius admissi, iter facientes per terras & mare, possunt in omnibus locis, in quibus non existunt proprij Episcopi prædicare, & confessiones audire, non repugnantibus tamen Curatis, *art.* 5.

Pius V. noluit quidem semel approbatos iterum ab eodem examinari; sed tamen permisit successori Episcopo, si velit, posse examinare. Vnde semper valet facta semel approbatio, donec de facto successor eam suspendat. Quæ constitutio omnes tangit, præter Prædicatores & Minores *iuxta Clementinam* admissos, vt supra, *articul.* 6. *&* 7.

Modò Mendicantes in foro conscientiæ vti possunt omnibus priuilegijs, etiamsi per *Concilium Tridentinum* sint sublata, & per consequens sui præsentatione, & approbatione semel obtenta, ex concessione *Clementis Septimi*, facta Minoribus, qua ipsi etiam gaudent, *art.* 7.

Possunt Episcopi ex causa limitare & coarctare Mendicantium approbationem ad certum locum, tempus, & personas, non autem sine c t usa, *art.* 8.

Tunc sine causa facere censebuntur, quando cum omnibus Regularibus generaliter, sine differentia ita se habuerint, approbationes annuales eis tantùm indulgentes, ad confessiones virorum eos tantùm approbantes ex declaratione *Illustr. Cardinal. ibidem*.

Prouincialis non potest renunciare iuri perpetuæ approbationis, quia exemptus non potest renunciare exemptioni sine licentia Papæ,

cùm tale ius concernat totum Ordinem, non priuatam personam *art 9.*

Doctores & Lectores Theologiæ (extra Ordines Minorum & Prædicatorum) debent præsentari, & possunt examinari, licèt non deceat, *articulo 10.*

CONFESSARII

quoad potestatem absoluendi.

Vide ABSOLVTIO.

REgularis approbatus ab Episcopo, aptus quidem est, sed nullo modo exercere potest iurisdictionem contra Superioris prohibitionem, à cuius obedientia Papa nunquam intendit eximere, nisi expressè id dicat. Et si eligatur in Cōfessorem virtute Iubilæi, aut Cruciatæ, non potest contra Superioris consensum confessiones excipere, *vt declarauit Iulius III. ad instantiam Generalis Fratrum Prædicatorum, tom. 1. quæst. 60. art. 9.*

Similiter qui antè quidem approbatus, postea tamen à Superiore iuridicè sit suspensus, & notoriè, si intentet absoluere, nihil facit, ex eodem *Iulio* I.I. Secus est, si prohibitus sit extra iudicium in aliquo aut aliquibus casibus, quia tunc licèt peccet, tamen huiusmodi confessiones validæ erunt, *art. 2.*

Regularis, qui inscio superiore admitteretur ab Ordinario, licèt absolueret, quamdiu Superior non annullaret concessiones illi facta, peccaret tamen, nec gauderet gratijs *Clem* sed nudam haberet Parochorum authoritatem, *art. 3.*

Regularis approbatus secundùm *Clement.* potest audire Diœcesanos contradicente loci Parocho, etiamsi Episcopi dicant in licentia data, *non vtatur ea, contradicente Parocho:* cùm eius iurisdictio non dependeat ab Episcopo, sed à Papa, *art. 4.*

Regularis approbatus, vt suprà extra Diœcesim potest audire omnes suæ diœcesis, *ex conceß. Sixti IV Fratribus Minoribus, art. 5.*

Approbatus, in sua domo potest audire omnes prorsus ad se venientes, cuiuscunque Diœcesis, tam Clericos, quam Laicos, imò Regulares & exemptos (si tamen ipsi per statuta sua aut obedientiam possint absolui) absoluendo quoad omnes casus, etiam Papæ reseruatos, exceptis quibusdam, de quibus vide *Absolutio quoad secul. art 6.*

Non tamen potest cum extraneo in votis dispensare, licèt possit commutare *ex conceß. Eugenij* IV. quia nec Episcopus illius loci potest, cui in hoc non est superior Religiosus, *ibidem.*

Potest etiam extra domum eadem authoritate vti, cùm priuilegium sit personale, non locale. Cui simile est & priuilegium de administranda communione, *art. 7.*

Erroneum est, secundùm *Ioannem* XXII. *& plures alios Pontifices*, tenere, peccata confessa & absoluta per Regulares iterum confitenda esse in Paschate proprio Sacerdoti, *art 8.*

CONFESSARII

quoad dispensationes. Vide Dispensare.

POssunt Regulares approbati, vt suprà, ex priuilegio *Pij* V. de licentia tamen suorum Prouincialium, dispensare ad petendum debitū coniugale, ob cognitionem consanguinei coniugis intra secundum gradum, si scilicet fuerit copula naturalis cum emissione & receptione seminis. *tom 1. quæst. 63. art. 1.*

Possunt Fratres Minores cum causa legitima, qualis est non posse continere, deputati à suis Prouincialibus dispensare cum coniugatis, qui ante Matrimonium contractum votum simplex castitatis emiserunt, vt possint petere debitum, non tamen cum ijs, qui post Matrimonium contractum consensu vtriusque continentiam promiserunt, in quo solus dispensat Episcopus, *articulo 2.*

Dicta dispensatio à Fratribus facta non durat, nisi durante illorum coniugum Matrimonio, ita vt alter coniugum superstes cum sua remaneat obligatione non contrahendi Matrimonium sine peccato, & post contractum minimè petendi debitum, sine noua dispensatione. *ibidem.*

Licitum est Fratribus Mendicantibus dispensare in votis Episcopis commissis iure communi, non autem speciali; verbi gratia, in voto continentiæ simplici vrgente necessitate, nec facilè patente ad Papam aditu *art 3. & 6*

Confessarij Mendicantes possunt commutare omnia vota, demptis vltra-marinis, & Petri & Pauli de vrbe, Sancti Iacobi de Compostella, castitatis perpetuæ, & Religionis. Quam facultatem *Paulus* III. & *Greg.* XIII. extendunt etiam ad vota iurata, dummodo commutatio non fiat in præiudicium tertij, Idem dicendum de iuramentis votiuis *art. 4 & 5.*

Item possunt commutare, & dispensare in votis pœnalibus, licèt pœnæ appositæ sint Papæ reseruatæ: vt si quis voueat ieiunium sub pœna seruandæ perpetuæ castitatis. Nam tunc castitas non est principale votum; sed tantùm voti accessorium, *art. 7.*

Subla-

Sublato principali voto, tollitur & accessoriũ, attamen si antequam dispensetur, aut commutetur votum principale, ipsum quis transgrediatur, remanet obligatus ad votum pœnale accessorium, in eoque solus summus Pontifex potest dispensare, *ibidem.*

Possunt Regulares Confessarij à suis Generalibus designati Apostolicas literas aperire (quarum apertio & executio committitur solùm Magistris in Theologia, & Iure Canonico Doctoribus) & secundùm earum tenorem pœnitentes imposita salutari pœnitentia absoluere, & cum eis dispensare. *art. 8.*

CONFRATRIA.

Vide INDVLGENTIA.

ARchiconfratria chordæ Sancti Francisci, fuit à *Sixto* V. instituta Assisij in Conuentu Fratrum Minorum Conuentualium, licentia facta Generali Ministro Fratrum de Obseruantia, & Commissario Generali Vltra-montano eorundem Fratrum de Obseruantia, eandem instituẽdi in omnibus Conuentibus sui regiminis, vbi non sunt Minores Conuentuales. *tom. 1 quæst 58. art. 1.*

Plenariam indulgentiam lucrantur Confratres die ingressus, præmissa confessione, & communione dignè facta. Similem etiam consequuntur indulgentiam in articulo mortis, inuocato nomine IESV ore vel saltem corde *ibidem.*

Eandem lucrantur confessi, & sacra Communione refecti, cùm interfunt Processioni singulis mensibus solitæ fieri. Alij verò non Confratres, qui huiusmodi Processioni interfuerint, centum annorum de iniunctis vel quomodolibet alias debitis pœnitentijs indulgentiam consequuntur. *ibid.*

Plures alias particulares indulgentias ob varias rationes concessit *idem Sixtus V. ibidem.*

Prædicti Confratres gaudent omnibus priuilegijs, quibus Fratres Minores, quoad absolutiones, & indulgentias *ibidem.*

Ad lucrandas has indulgentias tam plenarias, quàm non plenarias, necesse est, vt chordã cinctam deferant benedictam ab aliquo Prælato, Guardiano, aut Præsidente in eius absentia, & in libris Confratriarum scribantur, aliàs non gaudent priuilegijs *ibidem.*

Fratres corrigiæ Sancti Augustini lucrantur fermè easdem indulgentias & gratias, communicantque omnibus bonis, quæ geruntur in Ordine S. Augustini, sed non videntur teneri ad portandam corrigiam, licèt teneantur quotidie dicere ter *Pater noster*, & *Aue Maria*, & vnum *Salue Regina*, cuius loco, qui nesciunt, debent dicere 5. *Aue Maria. art. 2.*

CONGREGATIO.

Vide Ordo Regularis.

CONFIRMATIO PRIVILEGIORVM.

PLures Pontifices confirmarunt priuilegia omnium Religiosorum in forma communi, & quatenus non essent contra *Conc. Triden.* & perdita per 60. annorum non vsum. quem annorum numerum requiri declarauit *Eugenius* IV. pro Ordine Sancti Benedicti, vt curreret præscriptio, licèt ius commune plures quam 40 non exigat. *tom. 1. q. 8. art. 1. & 3.*

Pius IV. anno Domini 1561. ex certa scientia & potestatis plenitudine confirmauit omnia priuilegia Fratrum Minorum, exceptis contrarijs *Conc. Trid. ibidem.*

Confirmatis priuilegijs alicuius Religionis si in forma communi confirmentur, non intelliguntur confirmata ad instar illius alteri concessa (sicut nec è contra censentur reuocata ad instar, si reuocentur pro Religione, cui primò sunt concessa) secus esset, si confirmarẽtur ex certa scientia, *art 2 & q 9. art 9.*

Confirmare *in forma communi*, est confirmare id tantum, quod actu valet, nec eius vsus sublatus est per præscriptionem. Sed confirmare *ex certa scientia*, est reualidare & innouare illud, quod amplius actu non valebat, propter præscriptionem. Quod fieri intelligitur, cùm Papa rei tenorem refert, aut dicit ex certa scientia; quia tunc præsupponitur rem benè callere, aliàs non censetur, ideoque iuridicè est interpretandum: videlicet, confirmare illud priuilegium, quatenus est in vsu, *art. 3 & 4.*

Per confirmationem *in dubio siue forma communi*, solùm confirmantur & innouantur ea, quę actu valent, nisi aliud exprimat confirmans, prout exprimit; quando addit clausulam, *non obstantibus reuocationibus Apostolicis.* Per confirmationem verò, *ex certa scientia* (qualis fuit *Greg.* XIII.) confirmantur etiam ea, quæ sunt abrogata, & per contrarium vsum cassata, *art 3.*

Vt præscriptio contingat, & priuilegium perdatur per non vsum, oportet habere scientiam priuilegij, & voluntatem non vtendi illo. Imò licet vnus Ordo velit non vti suo priuilegio, non ideo alijs Ordinibus præiudicare potest, sicut nec Fratres, seu Conuentus, seu Prouincia, toti Ordini, seu alijs, *art. 5.*

An præ-

An pœna per legem vel priuilegium taxata possit per contrariam consuetudinem tolli, cōtrouersia est, Affirmat *Panormitanus*, negat *Castro*, quem sequi videtur *Rodericus art. 6.*

Quando id, quod per legem positiuam præcipitur, est abrogatum per contrariam consuetudinem, etiam pœna à iure taxata contra transgressores talis legis est nulla: sublata enim obligatione principali ipsius legis, tollitur etiam obligatio pœnæ tali legi appositæ: Hinc videmus multas excommunicationes hodie non ligare, quæ in extrauagantibus proponuntur, *ibid.*

Priuilegium non valere contra *Concil. Trid.* intelligendum est, quando expresse derogat Cōcilium per non obstantias priuilegiorum, vt sunt hæc, *sess 5. de Reformat. cap. 2.* De prædicatoribus errores vel scandala seminantibus, contra quos procedi debet per Episcopum. Et *in eisdem sess. & cap.* De prædicatoribus non admissis à Superioribus & Ordinario. *sess. 15. cap. 11.* De obedientia, *sess 22.* In Decreto de obseruandis & vitandis in celebratione Missæ, *sess. 23 c. 10.* De potestate Abbatum, & 12. De ætate Ordinandorū, ac 13. de non recipiendis duobus Ordinibus vno die. Denique 15. de Confessarijs, *sess. 25. de Reform. cap. 11.* De locationibus bonorum Ecclesię, & 13. De quarta funerali soluenda. Tandem omnia quæ habentur *sess. 25. de Regularibus*, derogant priuilegijs, *art 7. & 8.*

Vbi Concilium non derogat expresse, non cēsetur ligare Regulares contra priuilegia; verbi gratia, *Sess. 4. de vsu sacrorum librorum, & Sess 5. de Reformat. cap. 1. de lectione sacræ Scripturæ habendæ. Sess. 22. de Reformat. cap. 4. de voce in Capitulis, & Sess 23. cap. 11. de interstitijs Ordinum. Ibidem.*

Pius Quintus viuæ vocis oraculo permisit Fratribus Minoribus vti omnibus suis priuilegijs etiam contra *Concilium Tridentinum*, in foro conscientiæ tantum: cuius quidem *Pij V.* gratias datas Mendicantibus *Greg. XIII.* reuocauit ad formam *Concil. Trident.* sed in foro exteriori tantum (nihil agens de oraculis viuæ vocis) ad sedandas lites ortas inter Clerum & Regulares, quas non suscitabant priuilegia concessa in foro conscientiæ tantum, *art. 10.*

Clausula generalis, *Non obstantium*, non extenditur ad legem, vel statutum iuratum, *articulo duodecimo*

Clausula de *contradictoribus*, poni solita in Bullis & confirmationibus priuilegiorum, intelligi debet de contradictoribus, qui de facto solum, non autem de iure contradicunt. Et quando Summi Pontifices addunt, *quòd sciant contemptores & inobedientes se indignationem Petri & Pauli incursuros*, non intelligunt contra ipsos sententiam excommunicationis fulminari: tantùm enim pœnam arbitrariam prædicta verba designant. *art 13.*

Clausula, *omni appellatione postposita*, intelligitur de friuola & legitima. Friuola autem est, quæ imponitur sine legitima causa; vt quando quis appellat, vbi non est grauatus iniustè, seu sine iusta causa interposita, quæ nullum poterit sortiri effectum iuris. Legitima è conuerso, *art 4.*

Clausularum, *inuocato ad hoc auxilio, si opus sit, brachij sæcularis, & supplentes omnem defectum*, explicationem *vide art. 15. & 16.*

CONFIRMATIO PROVINCIALIS.

IN Ordine Minorum est Generalis, & eius delegati, confirmare electum Prouincialem, aut etiam infirmare, si indignum nouerit; secus, si aduerterit digniorem esse prætermissum, cum iure valeat electio digni prætermisso digniore. nec necessariò debet præcedere examen dignitatis electi eius confirmationem, vt sit iuridica (quod est contra Collectorem Compendij, *ex Clementina exiui.*) in contrarium enim est praxis recepta in Religione, nisi manifestum esset dubium de sufficientia, *art. 5. tom. 1 quæst. 25.*

CONSECRARE VIRGINES.

VElum nigrum est quintuplex; Professionis, Consecrationis, Ordinationis, Prælationis, Continentiæ siue obseruationis. *tom 1. quæst. 64. ar. 1.*

Professionis est, quod fœminis datur 16. anno completo, & hoc portant in Religione omnes professæ siue Virgines, siue Viduæ, Consecrationis est, quod datur anno 25. ætatis, Ordinationis est, quod secundùm Canones datur anno quadragesimo, quæ ideo Diaconissa dicebatur, quia dabatur ei aliqua benedictio, ex qua incipiebat officium inchoandi Horas in Choro, & legendi Homiliam; quod alijs non licet: modo tamen non consueuit dari velum in hoc, neque expectari illa ætas; sed ex communi consuetudine hoc fit, quando consecratur, seu velatur, quod etiam fit ante vigesimum quintum annum. *ibidem.*

Velum

Velum Prælationis est, quod Abbatissis quadragesimo ætatis anno dabatur, hodie tamen in minori ætate ad Abbatissatus ministerium assumuntur. Velum continentiæ, seu obseruationis, est viduarum quidem; potest nihilominus etiam dari virginibus, licèt virginale non possit dari viduis, etiam ex dispensatione Ordinarij. Imò nec omnes virgines velo consecrationis velandæ sunt, sed solùm Religiosæ professæ tria vota essentialia in Religione approbata; imò nec omnes tales, quia neque Moniales Mendicantium, neque quædam aliæ. *ibid.*

Velum continentiæ, seu viduarum, dari potest etiam à Sacerdote, quin etiam ipsa vidua accipere potest per seipsam ab altari, facta professione coram sua Prælata. Velare autem virgines nullus potest nisi Episcopus. Nec potest Episcopus committere non Episcopo. Similiter non possunt Prælati Mendicantium Moniales suas velare, nisi hoc habeant ex concessione Papæ *art.*

Quæ non est virgo materialiter, id est, quæ peccato mortali passa est apertionem claustri, vel pollutionē sine apertione, secundùm omnes grauiter peccat, petendo consecrationem; tamē non tenetur se diffamare, cùm illud sit iuris Canonici. *art.* 3.

CONSERVATORES.

DE iure positiuo conseruator tentatorum, seu iniurias patientium, vt pupillorum, viduarum, & aduenarum, aliarumq; miserabilium personarum, est Princeps, Rex, Imperator, & isti quidem sunt ordinarij. *tom.* 1. *quæst.* 65. *art.* 1.

Alij sunt Conseruatores non ordinarij, Iudices videlicet delegati, qui morte concedentis extinguuntur, *ibid.*

Solus Papa potest Iudices Conseruatores cōcedere, nec alios quam Episcopos, Abbates, & in Ecclesiastica dignitate constitutos. *art.* 2.

Plurimi dicunt Prælatos Minores per *Clementinam exiuit*, prohibitos esse ne possint constitui Conseruatores aliorum Ordinum, quod non videtur verum; sed bene per generales constitutiones ob indecentiam, cùm eiusmodi munus, sine iuridico litigio, & dispensatione rerum temporalium, non possit exerceri, *art.* 3.

Requisiti à Fratribus vt Conseruatorum ministerium acceptent pro subleuatione grauaminis sibi illati, idque recusantes, mortaliter peccant, excommunicanturque per *Iulium II*, *art.* 4.

Nominato in aliqua causa à Fratribus Conseruatore vno, non potest à dictis Fratribus pro eadem causa alia persona nominari, etiam ipso Iudice nominato consentiente, nisi vel infirmitate, vel alia iusta causa illum contingeret impediri, aut si nollet, vel malitiosè in eo procederet. *art* 5.

Quilibet tamen Conseruatorum, & Iudicum præfatorum potest prosequi articulum per aliū inchoatum, tametsi inchoans nullo Canonico impedimento præpeditus sit, iuxta priuilegium Patribus Societatis concessum. *Ita habetur in Compendio Societat. ibidem.*

Conseruatores electi, virtute conseruatoriarum Religiosis concessarum, licèt sint Iudices delegati, eorum tamen delegatio, & iurisdictio morte Pontificum ipsas concedentium non expirant, quia priuilegia concessa Religiosis non sunt personalia, sed realia, quæ semper durant. *art* 6.

Conseruatores Fratrum possunt agere in aduersarios etiam extra Diœcesim degentes, & trahere ad fecitationibus, modo non distent vltra tres dietas computandas à limitibus Diœcesis, in qua degit citandus. Dieta autem secundùm plures continet viginti leucas. *articulo* 7.

Conseruatoriæ quoad negotia cœpta non durant post quinquennium *art.* 9.

Conseruatores Fratrum, ex priuilegio *Greg.* XIII. facto Iesuitis, possunt delegare alium, qui in dignitate, vel personatu constitutus sit in Ecclesijs Cathedralibus, vel Collegiatis. *art.* 10.

Dicti Conseruatores iure communi, possunt tantùm cognoscere de notorijs iniurijs factis Fratribus, & possunt cognoscere an res sit notoria, sed inspiciendum est quid ferat rescriptum Pontificis. *art* 11.

Tunc dicitur manifesta iniuria, & violentia inferri, vt pateat aditus Iudicibus Conseruatoribus contra laicos procedendi, quando Monasterium, & Religiosi sua possessione perturbantur, aut eorum priuilegia, exemptiones, & immunitates violantur. *ibidem.*

De quibus causis ciuilibus, & damnis temporalibus possint cognoscere, & agere Conseruatores, *vide in Authore, ab art.* 13. *ad* 16.

Conseruatores Mendicantium possunt agere etiam per censuras, contra quoscumque tam Ecclesiasticos, quàm sæculares & Doctores Vniuersitatum, licet ipsi ex priuilegio habeant à Papa Conseruatores. *art* 15. & 16.

Regulares possunt eligere Conseruatorem pro iniuria facta oblato, aut seruo manenti in-

tra claustra sub illorum obedientia. *art 17.*

Dicti Conseruatores possunt procedere sine strepitu, & figura iudicii, quemadmodum faciunt Religiosi in suis iudicijs. *art. 18.*

Conseruatores suam excedentes potestatem scienter, eo ipso per annum ab officio sunt suspensi, & lege regali priuantur naturalitate. *art. 19.*

CONSVETVDO.

Consuetudo, est ius quoddam non scriptũ, moribus, id est, assiduis cõstitutum, quod pro lege suscipitur, cùm deficit lex. *tom. 1. q. 66. art. 1.*

Vt consuetudo iusta censeatur, necesse est primò, vt sit rationabilis, qualis esse nequit contra ius diuinum, & naturale, bene autem contra legem humanam, quam potest tollere etiam tũc, cùm non constat clarè de consuetudinis iniustitia: præsumitur enim tunc quòd sit rationabilis; secus, si euidenter fuerit mala. *ibid.*

Vt consuetudo iusta censeatur, requiritur secundò, quòd sit legitimè introducta, & præscripta. Ad quod necesse est primo, vt actus, per quos introducta fuit cõsuetudo, eo animo fiant, ac si lege præcipiente fierent. Secundò, vt consuetudo actibus continuatis sit frequentata. *ibid.*

Quot actus sint necessarij, inter Doctores controuersum est. *Panormitanus* vult, quòd si actus vnus habet causam successiuam & continuationem temporis habilis ad consuetudinem inducendam sufficit, & consuetudo inducitur; vt si beneficium sæculare confertur regulari, & ab eo possidetur spatio 40 annorum, efficitur regulare, licèt sit vnus ratione rei actæ, quæ est vna, virtualiter tamen est multiplex, propter temporis diuturnitatem, in qua possent esse multiplices. Alij duos actus volunt sufficere; at *Rodericus* ad hoc determinandum putat, ad arbitrium boni viri recurrendum esse *ibid.*

Tertiò, vt consuetudo sit legitimè introducta, & præscripta, necessarium est, vt tali consuetudine certo temporis spatio vtatur; ad hoc verò spatium quidam decem annos satis putant, alij quadraginta exigunt *ibid.*

Quartò, necessarium est, vt personæ actus consuetudinem introducentes habeant authoritatem; vnde pueri, mulieres, furiosi, non computantur. *ibid.*

Nulla consuetudo potest Religiosos eximere ab essentialibus Regulæ præceptis, vt paupertatis, castitatis, & obedientiæ, quia non potest esse rationabilis, cùm ius diuinum concernant. *art. 2.*

Obseruationes accidentarias non tantùm potest mitigare, sed etiam omnino abolere cum consensu saltem tacito, & interpretatiuo proprij Superioris. Superior autem in huiusmodi non est Prouincialis, aut Generalis, cùm ipsimet sint regulæ subiecti; sed Papa aut Protector Ordinis. *ibid.*

Taciti, & interpretatiui consensus Superioris vix potest haberi moralis certitudo, cum Summus Pontifex relaxationum notitiam non habeat; videant tamen Fratres, & similiter attendant an per 40. annos talis mos per aliquod statutum generale, aut prouinciale, non fuerit interruptus; quod si fuerit factum., corruptela est, non consuetudo. *ibid.*

CONVENIRI.

Vide Debita, Claustrum, Exemptio, Monasterium, Procurator.

Regularis degens extra claustrum ob crimen potest conuenire coram Episcopo, non autem degens intra claustra, nisi deliquerit extra claustra notoriè cum populi scandalo, à suis Superioribus non puniatur monitis tamen ab Episcopo vt id faciant. *Ex Concil. Trident. to. 2. qu. 2 art 8.*

Non dicuntur degere extra claustra, qui causa prædicationis, confessionis, vel alicuius rei ad tempus, non permanenter, extra Monasterium morantur, sed qui habent extra illud domicilium speciali licentia seu priuilegio, quales non sunt, qui secundum regularia instituta, inseruiunt beneficio, vel adijciuntur alicui Monialiũ Monasterio *ibid.*

Abbas conueniendus est coram Ordinario, cùm non possit coram suis Monachis ex iure. Similiter si conueniendus sit Conuentus ob debita, nisi possit adesse iudex Regularis sine tertij detrimento, quo casu locum habent priuilegia Religiosis concessa *tom. 2. qu. 62. art. 5.*

Non potest Monachus capi, aut incarcerari ob debita ciuilia *art. 6.*

Plurima prosequitur author ab *art. 10* ad finem vsque *quæst.*

CON-

CONVENTVALITAS.

Vide Legitima, Paupertas.

INnocentius IV. statuit, vt primitiua Fratrum Minorum habitacula (quæ loca tantùm appellabantur) Conuentus vocarentur, vnde Fratres Conuentuales appellati sunt: sicut & aliorũ Mendicantium, ac Regulariũ habitationes cœperunt vocari Conuentus. *tom.1. q.4. art.1.*

Anno 1517. Fratrum de Obseruantia, siue de familia Superior, fuit constitutus Generalis totius Ordinis, vt Regula disponit. *art.2.*

Nomen Conuentualium, distinguit Fratres priuilegiatos à Reformatis, qui de familia vocantur *art.1.*

Cui simile etiam fermè contigit in alijs Ordinibus. *art 3.*

CONVERSI.

Vide Oblitus.

CORPORALIA.

Vide Laici, & Benedicere.

CVSTOS.

NOmen Custodis in nostro Ordine Minorum sumitur aliquando generaliter, & sic conuenit Ministro generali, *vt cap.8. Regulæ.* itẽ Prouincialibus, *ibidem.* vbi Ministra & Custodes pro eodem sumuntur. Item Guardianis, *vt cap. 4. iuxta declarationem Nicolai III. & I.V. Magist.* Aliquando sumitur specialiter, pro prælatura distincta ab istis, *vt cap.8. tom 1. q. vltima, art.1.*

Custodes (specialiter sumpto hoc nomine) duo munera habent ex regula, regendi scilicet Fratres in suis custodijs, quorum sunt veri Prælati, & eligendi, atque deponendi Ministrum generalem. *ibidem.*

Leo X. concessit Fratribus de Obseruantia vt sigillum Ordinis, & nomina Prælatorum vera, & propria, quæ *Seraphicus Pater* in regula sua instituit, apud eos essent *ibid.*

Idem decreuit, vt mittendus cum Prouinciali ad Capitulum generale antea dictus discretus discretorum, diceretur Custos Custodum, qui est Prælatus habitualis, seu titularis, non actualis, cùm desit ei custodia *ibid. & art.2.*

Quantum ad authoritatem Custodium actualium, vltra prædictam quam habent ex regula, tanta erit, quantam eis Ministri generales, vel prouinciales, vel Constitutiones, aut summi Pontifices contulerint, *art.3.*

Cùm sint verè Prælati habentes iurisdictionẽ non tantùm localem, sed Episcopalem, possunt visitare conuentus sibi commissos. *art.3.* Item conuocare & celebrare custodiale Capit. vt regulæ, in quo tamen non possunt institui Confessores, Prædicatores, aut Guardiani, nisi accedat facultas Apostolica. *art.4.*

Officium Custodiatus durat vsq; ad electionem alterius: maximè enim expedit, vt semper sit custos in Prouincia ad omnem euentum. *art.6.*

Si per mortem, vel longam absentiam vacauerit custodiatus, alius eligi potest à Prouinciali, & prouinciæ discretis; similiter si impeditus fuerit vel per negotium magni ponderis, vel per ægritudinem, aut illius iminens periculum ex longo itinere, iudicio Medicorum, incurrendum. Secus, si non impeditus vellet liberè renunciare, quia hoc casu non habent Prouinciales, & discreti authoritatem eligendi alium. *art.5.*

DEBITA.

Vide Conueniri, Nouitius.

REgulares possunt conuenire laicos debitores coram Iudice sæculari Ecclesiastico, aut laico pro qualitate caussæ. *art.4. tom.2. qu.62.*

Debitor ingrediens Religionem in fraudem creditorum non est recipiendus ad Monachatum; si tamen ingrediatur, ipsum Monasteriũ satisfacere debet creditoribus de bonis per eum allatis. Quæ quidem procedunt, quando debitor ingreditur Monasterium, antequam illum creditor capiat, & executionem aduersus illum faciat: secus enim potest conueniri coram Iudice sæculari. *art.6.*

DECIMAE.

Vide Excommunicatio, Tributum, Exemptio.

MOniales priuilegio, & ratione ipsa non tenentur soluere primitias, decimas, & census, & alias quascumque collectas & exactiones Episcopales, nisi sint sufficienter dotatæ. Porrò quia de sufficientia magnum erat dubium; *Greg.* XIII. ad Clarissas decreuit hanc dotem tantam esse debere, vt vnaquæque Soror habeat annuatim 25. Ducatos de Camera, quæ quidem constitutio *Greg.* XIII. hactenus nõ est reuocata. *tom.3. q. 74. art. 16.*

Mendicantes ex multis priuilegijs, & præsertim ex amplissimo dato Patribus Iesuitis à *Paulo* III. & *Greg.*

& *Greg* XIII. nullam decimam vel contributionem etiam Papalem pro quacunq; causa ex omnibus prædiis, & bonis suis quomodocumque datis, aut acquisitis debent soluere, nec similiter eorum coloni aut arrẽdatarij temporales, quod iustissimè potuit facere Pontifex, cum sit Dominus absolutus omniũ eiusmodi bonorum: imò *Ioannes* 22. concessit Carthusianis, vt possint recipere decimas à suis colonis, aliàs debitas Ecclesiasticis, etiamsi iam essent in possessione. *tom.* 2 *qu.* 44. *art.* 4.

Lucius III. & Bonifacius VIII. idem concesserunt Fratribus S. Ioannis Hierosolymitani pro prædijs, & terris quas ipsi per se, vel per alios, ad tempus, non in perpetuum excolunt. *ibid.*

Multa alia similia priuilegia data sunt Cisterciensibus, & alijs. *ibid.*

DECLARATIO.

Vide Lex, Oraculum.

INnocent. VIII. & Leo X. concesserunt Superioribus Prædicatorum & Minorum, vt cum consilio aliquorum Patrum (quando res est momenti) possint authoritate suæ Sanctitatis declarare omnia subditorum dubia, adeò vt securè possint & debeant subditi acquiescere. *to.* 1. *qu.* 11 *art* 5.

Idem *Leo* X. amplians prædictam concessionem statuit, quòd scrupulosi possint secura conscientia in omnibus stare declarationi sui Guardiani, & cuiuscumque alterius Prælati. Sub quo comprehenduntur Vicarij & Præsidentes in absentia Guardiani. *ibid.*

Dubia orta ex verborum ambiguitate, Iurisperitorum interpretatione, in fauorem Regularium sunt semper intelligenda. *Ex concess. Leon. X. & Iulij I, art.* 6.

DEGRADATIO.

Vide Eijcere è Religione.

DEgradatio est duplex, verbalis, quæ fit solis verbis priuantibus Clericum, aut Religiosum omni dignitate, & priuilegio clericali; & actualis, siue solemnis, quæ fit verbis & cæremonijs. Post hanc statim potest Iudex sæcularis accipere degradatum. Quæ suo modo applicanda & moralisanda sunt in simplici eiectione, & exutione Monachi à Religione: nam eiectio verbalis, quæ est, quando sententia diffinitiua datur contra Fratrem eijciendum, æquiparatur verbali depositioni; actualis verò exutio habitus actuali degradationi. *tom.* 1. *q.* 23. *art.* 4. & 5.

Episcopus secundùm veriorem sententiam potest restituere degradatos verbaliter, non autem degradatos actualiter, quia id solus potest Papa *art.* 5.

Prælati authoritatem quasi Episcopalem habentes possunt recipere ad Ordinem eiectos cũ habitu (quod & olim factum est) & restituere verbaliter priuatos omni priuilegio Regulari, sed nullo modo eiectos sine habitu & tonsura. *ibid.*

DESCENDENTIA.

Vide Electio, Nouitius.

DEscendentes ab Infidelibus, Iudæis & hæreticis, quorum aliquis parẽtum in linea recta vsque ad quartam generationem inclusiuè fuit concrematus, aut eius ossa, aut statua igni tradita, sunt inhabiles ad omnes dignitates & officia Religionis, per plures constitutiones, & graues admodum pœnæ infliguntur in eligentes. Et electus eiusmodi iurisdictione caret. Licèt dicant aliqui extare Bullam in Conuentu Ara cæli restringentem ad secundũ gradum ex parte paterna, & ad primum ex materna. *tom.* 1. *qu.* 14. *art.* 1 2. & 7.

Certum est, descendentes ex genere maculato intra quartum gradum esse iure inhabiles ad dignitates Ecclesiasticas; tamen non incidunt in graues pœnas *Pij IV. & Pauli IV.* nisi eorum genus, aut effigies eius fuerit igne cremata. *art.* 2.

Vt descendentes ab hæreticis incurrant pœnas contra ipsos in iure positas, necessarium est, quòd ab ipsis descendant, postquam dictum crimen hæresis commiserunt, & non sufficit quòd ante commissum, ab ipsis originem trahant *art* 3.

Vbi est certitudo de descendentia, res per se clara est; si autem sit dubium, aut tantùm semiplena probatio, quòd ante commissum crimen natus sit, semper est præsumendum quòd non descendat à maculato genere, sicque dictas pœnas non incurret, & tutus manet in conscientia, licèt adsit dubium speculatiuum. *art.* 3. & 4.

Si descendentes ex dicto genere maculato ad dignitatem promoueantur, ipso facto officijs suis sunt priuati, nec possunt illa sine mortali peccato exercere, nisi ratione alicuius magnæ necessitatis excusentur; v. g quia si ipsa non exercerent, proprium, vel alterius crimen occultũ, reuelaretur. *art* 8.

Similiter prædicti descendentes ex maculato genere officia prædicta habentes, ijs renunciare minimè tenentur, si ex tali renunciatione timẽt probabiliter famam suam, aut progenitorum,

detri-

detrimentum fore passuram; tenentur tamē petere dispēsationem quàm citius fieri potest. *ibid.*

Præfati descendentes, qui non sunt in possessione ipsorum officiorum, si ad ea per electionē, aut alio quocumque modo admittantur, suæ inhabilitatis non ignari, tenentur dicta officia omnibus modis possibilibus renunciare. *ibid.*

Vsque dum tolerantur in officijs hi descendētes, valent acta per eos facta, teneantur que subditi eis obedire, si tamen à Superiore sententia declaratoria eos esse comprehensos sub prædictis constitutionibus proferatur, tenentur subditi incontinenti ab eorum obediētia recedere. *art. 8 & 9.*

Eiusmodi descendentes, qui validè in nostra Religione professi sunt, durantibus scilicet constitutionibus *Iulij III. & Pij V.* quibus prædictas constitutiones *Clementis VII. Pauli IV. & Pij IV.* moderati sunt; possunt esse diffinitores, Magistri Nouitiorum, Vicarij conuentuum, quibus alius præsit Guardianus, aut Prior, Confessores Monialium, discreti Capitulares in Capitulis prouincialibus, non autem generalibus, saltem in Ordine nostro Minorum. Quæ prædictæ Constitutiones, vtpote pœnales, restringuntur præcisè ad dignitates & Prælationes, de quibus expresſè loquūtur, eas scilicet, quæ verè sunt tales, & habent iurisdictionem ordinariam, vel quasi ordinariam, vnde minimè extendendæ sunt ad officia nominata, quæ talem non habent. *art. 11.*

Possunt insuper esse Prædicatores, quia constitutiones *Pauli IV. & Pij IV.* hoc interdicentes, à Patribus Ordinis non fuerunt receptæ. Vnde constituentes aliquem ex supradictis Prædicatorem, non peccant mortaliter, neque incurrunt pœnas supradictas. *art. 12.*

Constitutiones Papales nullo modo ad Moniales nostri Ordinis descendentes ex genere maculato sunt extendendę, tum quia lex loquēs de viris in odiosis non extenditur ad fœminas, tum quia non est in eis propriè iurisdictio ordinaria. *art. 13.*

DIFFINITORES.

Vide Illegitimus.

Diffinitores sunt quidam Patres in Ordine deputati ad iuuandos Superiores, sicut inter antiquos Senatores, in Republica ciuili Consiliarij, in Ecclesia Romana Cardinales. Eliguntur verò cum Generali aut Prouinciali, quorum etiam Consiliarij vocantur *to. 2 q. 45. art. 1.*

Habent prædicti Diffinitores in aliquibus Religionibus votum electiuum, ipsi que in modum compromissi Guardianorum committitur electio. Habent item votum decisiuum, ad decidendas res graues, quæ ad Capitula, & Congregationes intermedias deferuntur. Ad quod votum ferendum sunt destinati ex commissione ipsis facta per constitutiones. Teneanturque Superiores Generales & Prouinciales hos consulere, eorumque sententiam petere & sequi, sicut & vicissim ipsi tenentur hæc omnia fideliter præstare. *ibidem.*

In Religionibus, vbi Diffinitores habēt votū decisiuum, non possunt Prælati Superiores sententiam aliquam grauem ferre contra delinquentem Monachum sine consensu Diffinitorum, & si sententia ab eis data, sine maioris partis consensu, nullius est valoris. Secus erit, si tantūm habent votum cōsultiuum pro forma non requisitum; quia si tunc Superiores petitum ab eis consilium non sequantur, sententia iniusta erit quidem, at irrita, & nulla iure non erit. Si tamen omnino non petatur consilium ab eis, cùm à lege pro forma requiritur, in quocunque iure sententia nulla erit, quia hæc consiliorum petitio inter graues solemnitates censetur *art. 2.*

Diffinitores in negotijs ad se spectantibus fauore aut respectu humano procedentes, v.g tacentes, nec audentes dicere verum, quia sciunt id displicere Superiori, grauiter peccant, quia ibi non sunt subditi, qui se debeant Superiori conformare, sed Consiliarij communitatis. *art 4*

Superiore afferente se habere iustam causam faciendi quidpiam, quam tamen non vult eis aperire, debent prudenter cauere à contumelia, & adulatione, suumque consilium ad tempus suspendere, & si quidem quandoque aliquibus Definitoribus à dictis Prælatis silentium esset indictum (quod tamen vix vnquam nisi iusta, & maxima causa contingere existimandum est) hoc casu illorum iussioni acquiescere necessariū est *art 5 & 4.*

Etiamsi concedatur, firmam omnino Prælatorum mentem esse, eosque sententiam minimè mutaturos in aliqua electione aut negotio peragendo, non ideo Definitores cum ad sententiā proferendam rogantur, ab ea syncerè proferenda excusantur, qui fortasse ex coniecturis non obscuris bonum publicum in maiorem ruinam lapsurum suspicantes ob Prælatorum pertinaciam, silentium magis amplectendum iudicauerint. *art. 6. & 7.*

Diffinitor à Superiore vocatus, & non accedens sine causa, peccat contra obedientiam, & bonum commune. *art. 9.*

DISPENSARE.

Vide Abbatissa, Confessarij quoad dispensationem, Carnes, Illegitimus.

Episcopi possunt Ecclesiæ thesaurum Religionis dispensare, illis indulgentias concedendo, de licentia saltem præsumpta suorum Superiorum. Item possunt cum eisdem dispensare quoad interstitia, quod facere nequeũt Ordinum Superiores, nisi ipsi minores Ordines conferant, vt Abbates. *tom. 1. q. 21. art. 7.*

Prælatus inferior nequit dispensare in lege Superioris, sed bene in pœna contracta per legis Superioris transgressionem, dummodo non sit reseruata. Dispensare verò in lege, est obligationem legis tollere ab aliquo particulari, propter aliquam causam. Dispensare autem in pœna, est tollere prædictam pœnam iam contractam per legis transgressionem, *art. 8.*

Si pœna imposita sit non per legem, sed per Iudicem & Prælatum ordinarium, non potest Superior in illa dispensare, eam tollendo contra voluntatem ipsius Prælati ordinarij. Hinc generalis Minister non potest pœnam latam à Prouinciali contra Fratrem aliquem, ipso renitente tollere, nisi suo officio functus fuerit, quia tum potest sine facultate Prouincialis moderni. *Ex Trident. sess. 14. de reform c. 1. ibid.*

Possunt inferiores Prælati aliquando dispẽsare in lege Superioris; primò, ratione consuetudinis; secũdò, in casibus leuibus, & ijs qui frequenter accidunt, vt est lex ieiunij, & obseruationis festorum, in quibus recurrere ad summũ Pontificem, vel ad alium Superiorem, esset omnino intolerabile. In his enim casibus Prælati inferiores habent facultatem dispensandi, interpretatiuè à iure, & Superioribus concessam. *art 9.*

Non debent Prælati relinquere suę conscientiæ subditos petentes ab ipsis dispensationem, v. g. in die ieiunij cœnent, aut ante horam comedant, sed debent eis compati, & benignè dispensando à suis scrupulis liberare, aut ieiunum in aliud opus pium commutare. *ibid.*

Cùm Prælati Regulares iurisdictionem habeant ad similitudinem Episcoporum, possunt ipsi dispensare in omnibus casibus, in quibus possunt Episcopi. Vnde sicut Episcopi possunt dispensare in omnibus, in quibus non sunt specialiter prohibiti; ita etiam Prælati Religionum, habentes iurisdictionem quasi Episcopalem, possunt dispẽsare ex iure in omnibus, in quibus specialiter non sunt prohibiti, *art 10.*

Prælati Regulares possunt alijs dispensandi authoritatem delegare. Hoc autem priuilegium Prælatis pro tempore existentibus concessum, est perpetuum, & dat iurisdictionem ordinariã ex natura sua delegabilem. *art. 11.*

Prouincialis potest dispensare cum Fratre, ne in casu aliquo obediat suo Guardiano, sed non in omnibus, nec Generalis potest eximere Guardianum à totali obedientia Prouincialis, sed solus Papa huiusmodi exemptiones efficere potest. Vnde non possunt Generales ad libitum, sine licentia Prælatorum ordinariorum, *tom. 2. quæst. 23. art 3.*

Nec potest Prouincialis expellere Religiosum incorporatum in prouincia, inauditum, & ad aliam remittere, solo titulo quòd sit in ea professus. *ibid.*

Regulares Prælati non possunt dispensare in iure communi, vt construatur Monasterium sine licentia Episcopi, ex *Concil. Trident.* nec vt de nouo erigantur, aut diuidantur prouinciæ, aut vna alteri subijciatur, nec vt Frater ante 25. annum possit esse Prælatus, nec ante 30. Episcopus, Generalis aut Prouincialis, per similitudinẽ rationis, nec vt talis non sit sufficienter literatus, nec denique vt quis habeat duos Guardianatus, aut Prioratus *art. 7. 8. 9. 10.*

Prælati habentes iurisdictionem quasi Episcopalem possunt iure communi dispensare cum suis quoad irregularitatem in bigamia vera, & interpretatiuã pro minoribus tantùm Ordinibus. At cum bigamo similitudinario, id est, cum Religioso, qui professus, contraxit matrimoniũ, & vxorem cognouit, possunt dispensare, vt ad maiores Ordines ascendat. *qu. 24. art. 2.*

Possunt etiam cum suis dispensare in omnibus irregularitatibus ob vitium corporis contractis, vt sunt carentia oculi sinistri lepra, pollicis amissio, scandalosa deformitas, mutilatio membri etiam occulti ex sua culpa, cùm hæ nullo iuris loco Papæ reseruentur. *art 3.*

Licèt Prælati Regulares habeant iurisdictionem ordinariam circa subditos, & quasi Episcopalem, quoad absoluendum & ligandum in foro exteriori & interiori; non tamen quoad ordinandum (exceptis Abbatibus, si de minoribus Ordinibus sit sermo) vnde sicut non habent

potestatem

potestatem ad Ordines conferendos, ita non habent ad iudicandum, an ordinandi sint irregularitate ob corporis virium infecti, ut de ea sit dubium *art* 4.

Possunt Episcopus & Prælatus dispensare cum infirmo capitis dolore, *Nauarro* teste, vt illo cooperto celebret. *art* 5.

Sicut Episcopus dispensare valet cum irregulari, ex infamia facti, v. g. ex crimine notorio, sed non cum infami ex infamia iuris, v. g. cum conuicto de crimine nefando in iudicio, sic & Prælati. *art.* 6.

Episcopus potest dispensare cum irregularibus defectu scientiæ, & potissimum Religiosis, cùm non ordinentur ad curam animarum, & ex continuo conuictu, cùm doctis sit spes semper discendi, nec hoc est contra *Conc Trid. De examine promouendorum ad Ordines art* 7.

Non possunt Prælati dispensare, nec Papa cũ furiosis, lunaticis, & caduco morbo infirmis: sed cessante morbo, ipsorum est iudicare de tempore, & modo celebrandi *ibi*.

Quanto tempore duret nouitiatus in fide, quo non potest neophytus ad Ordines maiores vel minores promoueri, Episcoporum est assignare respectu sæcularium, & Prælatorum Religiosorum, respectu subditorum, quamuis *Nauarr.* insinuat post decem aut viginti annos non prohiberi ordinari *ibidem*.

Prælatorum Regularium est, iudicare de sufficientia Fratrum ordinandorum, hinc eorum literis testimonialibus, quibus examinatos testantur & sufficientes, credere deberent Episcopi: nec vllo modo obstat *Concil. Trid. ibid.*

Possunt Prælati dispensare in omnibus irregularitatibus, præterquam in ea quæ prouenit ex homicidio voluntario, mutilatione manifesta, & ad iudicium deducta, præstatione auxilij, fauoris, & bigamia; in proueniente tamen ex homicidio & mutilatione omnino occultis, possunt per plures Pontifices. Quod valet, & est in vsu, modò tamen nullum inde scandalum sequi possit.

Item in homicidio casuali etiam manifesto, & facto causa defensionis cum aliquo excessu. *art* 9. 10. 11. 12. 13.

Prælati quasi Episcopalem iurisdictionem habentes, possunt dispensare cum proprijs Fratribus, aut forensibus sui Ordinis, super irregularitate contracta ex administratione Sacramẽtorum in Censura, ex priuilegio *Clement.* IV. quin etiam in contracta ante ingressum ad Ordinem *art.* 14.

Idem possunt cum Nouitijs irregularibus ante ingressum, habentibus tamen animum profitendi, ea nihilominus lege, vt si ante professionem egrediantur, in irregularitatem suam reincidant. *art.* 15.

Permissum est iisdem Prælatis dispensare cũ Fratribus patientibus irregularitatem (præterquam homicidij voluntarij, bigamiæ, & mutilationis membrorum) vt ad quascumque administrationes & officia eligi & assumi valeant. *Ex Sixto IV. art* 16 Possunt Prælati Regulares restituere dispensatiuè peracta pœnitentia subditos priuatos officijs & inhabiles ad ea per constitutiones Apostolicas propter crimina grauia, vt sunt fornicatio, adulterium, stuprum, periurium simplex, & alia huiusmodi, si tamen summus Pontifex eorum restitutionem dispensatiuam Sedi Apostolicæ minimè reseruauerit; non possunt autem dispensare in pœnis Ecclesiasticis debitis maioribus siue grauissimis criminibus, qualia sunt sodomia, bestialitas, simonia, incestus, assassinatus, quia eorum iurisdictio erga subditos non est maior quàm Episcoporum erga Diœcesanos, quibus *Alexander* III. concessit posse dispensare modo prædicto cum suis Clericis *artic.* 17.

Non possunt Prælati dispensare cum Fratribus simoniacè ad Ordines promotis, etiam in casu occulto propter rigorosam & validam quoad hoc *Sixti* V. constitutionem prohibentẽ, *tom* 1. *q.* 10. *art.* 13.

DISPENSATIO
quoad vota.

PApa non potest dispensare Religiosum manentem verè Religiosum in votis essentialibus, quia illa sunt de intrinseca ratione Religionis, sed potest dispensare & efficere, vt Religiosus fiat sæcularis in toto vel in parte, cũ nusquam sit ei prohibitum, & possit dispensare in iure diuino, ex suppositione tamen quòd habuit ortum ab humana voluntate, vt optimè *Scotus. tom.* 1 *q.* 25. *art* 1. & 2.

De facto dispensauit Pontifex cum Religiosis militaribus quibusdam in voto castitatis, quamuis adhuc obligentur ad castitatem coniugalem, ita vt non possint accedere alienas, quin sacrilegium committant *art* 3.

Papa cùm sit dominus omnium Christianorum in ordine ad fidẽ & finem spiritualem, potest irritare omnia vota Christianorum, maximè autem

mè autem Religiosorum, contraria perfectioni fidei & vtilitati spirituali Ecclesiæ, & tamquam summus Vicarius Christi in omnibus dispensare *art.* 5.

Prælati cùm sint domini voluntatis Religiosorum, possunt non tantùm dispensare cum causa, sed & irritare omnia vota subditorum facta post professionem, etiamsi sint, de re præcepta, vt de non furando, non mentiendo, &c. tollendo nouam obligationem illam: nisi votum excedat limites obedientiæ; vt si v.g. esset de ingrediendo arctiorem Religionem, in quo tamen etiam possunt ad petitionem subditi dispensare, non irritare. *art.* 4.

Eadem omnino possunt in Moniales sibi subditas; earum tamen Abbatissa, vtpote carens iurisdictione spirituali in eas, non potest dispensare; bene autem irritare, propter dominatiuam potestatem quam habet in suas *art* 7.

Non peccant Prælati aut Abbatissæ vota subditorum sine suo consensu facta irritando, sicut nec subditi & Moniales dictam irritationem petendo sine causa, cùm sub tacita conditione Deo promiserint, videlicet si eorum Prælati nõ irritarent. *ibid.*

Omnia vota personalia & mixta cessant emissa professione in Religione aliqua approbata. *art.* 8.

Tempore Nouitiatus non tenetur Nouitius ad vota illa, quæ non potest implere in Religione. Sed ad alia quæ potest, tenetur; in his autem possunt Prælati dispensare & commutare in opera seu exercitia ab ipsis in Religione fieri solita, cùm habeant in eos iurisdictionem, licèt nõ dominationem. Si tamen redeat ad sæculum Nouitius, non prodest dispensatio. *art* 6. & 8.

Ex concessione *Eugenij IV.* facta Benedictinis, possunt Prælati regulares dispensare cum illo qui habet votum intrandi, v.g. Carthusiam, vt possit profiteri in Ordine Mendicantiũ iusta tamen causa interueniente; qualis est, si putet gratius Deo famulatum dicare in hoc Ordine quàm arctiori. *art.* 6.

Prælati iurisdictionem quasi Episcopalem habentes possunt dispensare in omnibus obseruantijs Regularibus, exceptis essentialibus & intrinsecis, nisi eis expresè sit prohibitum. Obseruantia autem comprehendit tam contenta in iure Religiosos concernentia, quàm in statutis & Regula (demptis tribus votis) etiam obligantia ad mortale, vt sunt pleraque præcepta in Regula Minorum, Sanctæ Claræ, & Iesuitarum, in quibus posita causa licèt non sufficiente, nec necessitante ex Regula, possunt Prælati cũ aliquo in particulari dispensare, & sua dispensatione supplere defectum necessitatis, ita vt Frater minimè peccet. *tom.* 1. *q.* 26 *art.* 1.

Obligatoria nostræ Regulæ Fratrum Minorum, præter tria vota, nullo modo debent dici vota, sed tantùm præcepta, & per consequens dispensabilia sunt sine abolitione status Minorici. *art.* 4.

Ad maiorem conscientiarum securitatem *Pius* II. concessit Prælatis Fratrum Minorum, vt possint dispensare in multis Regulæ præceptis quę refert, vt de ieiunio, calceamentis; vnde non sunt condemnandi vtentes eiusmodi concessione. *art.* 1. & 2.

Corduba approbat contra Collectorem priuilegiorum concessionem *Leonis* X. factam Minoribus, vt possint recipere triticum ac alias res superabundantes, quibus Fratres non habent necesse in propria specie vti, aut non in tanta quantitate, vt per Syndicum commutentur aut vendantur, & exinde necessaria alia emantur *art.* 3.

Pij II. concessio extenditur etiam ad Guardianos & Præsidentes in eorum absentia. Qui malè faciunt petenti dispensationem, v.g. equitandi cum aliquali causa, dicentes. *Committo tuæ conscientiæ*, quin potiùs debent benignè vti concessione, nisi fraus appareat, aut id vergat in obseruantiæ relaxationem *art.* 5.

Subditus absens à Superiore potest vti epicheia, existimans in tali casu rigorem legis secũ esse mitigandum; sed vbi est manifesta necessitas, quia maior esse debet vt à peccato excusetur, quàm vt à Prælato dispensetur. *ibidem.*

Affirmant quidam posse Prælatos in his omnibus secum dispensare, sed alij negant, cùm sit actus iurisdictionis spiritualis, quam nemo habet in seipsum. Prudenter ergo facerent, si à maioribus Prælatis obtinerent, vt in eiusmodi possent dispensari à suis Confessarijs, aut (cùm possint dispensare ratione iurisdictionis ordinariæ delegabilis) si delegarent suã authoritatem Confessori ab ipsis electo, à quo possent dispensari. *art.* 6.

Tam petens quàm dans dispensationem sine iusta causa peccat. Imò nisi detur à summo Pontifice, in foro conscientiæ non valet. Ea etiam cum causa rationabili data, raro vtendum est, cùm experientia doceat multa mala in Ecclesia, & Religionibus accidisse ex frequentiori huiusmodi dispensationum vsu. *art* 7. & *tom.* 2. *q.* 46. *art.* 4.

An

An grauius peccet dispensans, an petens sine causa, dubium est. Videtur tamen quòd concedens, licèt in vno & altero possit esse veniale, secluso scandalo, & alijs malis, quæ inde emergunt. *art* 5.

Prælato præcipienti aliquid contra Regulæ præcepta, si adsit iusta causa, subditus debet bene sentire, scilicet quòd tunc dispenset; sed si sine causa apparente, debet reuerenter monere, se nō posse in hoc sine dispensatione obedire: nam Prælato præcipienti contra Regulæ præcepta, & non cum causa dispensanti, non tenetur quis obedire. *art*. 10.

Dispensatio contra ius commune est strictè interpretanda, ita tamen vt seruetur proprietas sermonis, & respectus detur ad tacita & accessoria, quæ ex præcedentibus & subsequentibus colliguntur. Quando autem est gratiosa, aut in corpore iuris inclusa, latè est interpretanda *art*. 11.

DIVINVM OFFICIVM.

Vide Monialis.

AD sedandos scrupulos *Leo* X. concessit, quòd Fratres Minores satisfaciant officio secundùm Regulam, dicendo illud ambulando, sedēdo ob aliquam causam, non integrè pronunciando per imperitiam aut negligentiam, aut defectum linguæ, seu aliàs qualitercumque imperfectè cum distractione dicant, dummodo hæc ex malitia nō faciant. Et similiter dicentes cum alijs quòd non teneantur repetere ab ijs imperfectè pronunciata, aut nō integrè audita ob strepitum, aut distantiam qualitercumque, & præsertim in choro. Quòd si aliquid omiserunt, satius est, vt dicant, ad supplendum omnem defectum, vnum *Pater & Aue*, aut Orationem quæ incipit. *Sacrosanctæ*, &c. ex eodem *Leone, tom*. 1. *q*. 24. *art*. 2. & 3.

Idem *Leo* concessit, vt omnia quæ secundùm rubricas debent dici secretò, non teneantur pronunciare verbaliter, sed possint tantùm mentaliter, quod sanè est priuilegium. *art*. 4.

Idem concessit Minoribus indulgentiam mediætatis peccatorum commissorum illo die, quo officium ex libro recitauerint. *art*. 6.

Prælati possunt dispensare cum Fratribus infirmis in officio diuino, si non valeant illud legere sine tædio, assignando eis aliquid aliud ad arbitrium suum; tumque sunt Fratres ex *Eugenio* IV. qui etiam concessit, cum ipsis Prælatis quemlibet *Presbyterum* per quemuis eorum eligendum, simili modo dispensare posse. *art*. 7.

Fratres Minores itinerantes possunt satisfacere officio, dicendo Horas vel separatim, vel cum alijs, cum quibus se inuenerint: licèt non secundùm vsum Romanum, per *Innocent. IV*. nec contradicit Bulla *Pij* V. in principio Breuiarij. *art*. 8.

Non erit peccatum mortale, si cùm fieri deberet de Feria, faciant de Festo bis, térve; secus si sæpius, propter notabilem peruersionem Ordinis Breuiarij. *ibidem*

Leo X pro scrupulosis concessit Fratribus Minoribus occupatis aliqualiter & occupandis, vt possint anteponere & postponere, dicendo Matutinum vesperi, & manè, tertia vsque ad Vesperas exclusiuè, sine peccato, etiamsi occupatio non sit multùm necessaria. Vigente vero necessitate idem concessit, vt possint mutare officium Feriæ in officium Sancti. Ad hæc refert Veta. *Pium* V. concessisse, quòd Fratres sine scrupulo possint dicere Matutinum ante Solis occasum, & manè ratione itineris aut alterius occupationis, reliquum vsque ad Completorium inclusiuè, cùm credunt se deuotius tunc dicturos. *art*. 5. & 18.

Moniales Sanctæ Claræ sub cura Minorum degentes, non tenentur sub peccato ad officium Defunctorum, septem Psalmos, & canticū Graduum: sicut nec ipsi Minores. *Ex Leone X. art*. 14.

Probabile est, Minores teneri certis diebus ad Officium B. Mariæ in choro, per antiquam consuetudinem Ordinis præscriptam, ex mente *Pij V. ibidem*.

DONARE.

Vide Eleemosyna.

DOnatio est datio liberalis siue irreddibilis, id est, recompensationem non intendens. Vel est rei licitæ, nullo iure cogente, mera liberalitate facta collatio. Estque duplex, videlicet inter viuos, & causa mortis. Donatio inter viuos, est, quando rem, quam dono, malo habere eum, cui dono, quàm me. Donatio causa mortis est, quando rem, quam dono, malo me habere, quàm illum, cui dono, sed magis illum, quàm hæredem. Hæc est reuocabilis, illa irreuocabilis. *Ex iure. tom*. 2. *q*. 47. *art*. 1.

Donatio omnium bonorum præsentium, & futurorum licèt iure ciuili non valeat, valet tamen per Canones, facta Ecclesiæ, aut pio loco principaliter; sed eiusmodi Ecclesia, aut locus tenebitur ad debita, & alimenta donantis. Dixi principaliter; nam licèt donaretur omnia bona præsentia & futura Titio. v. g. ea lege, vt alicui Monasterio faceret eleemosynam, donatio eiusmodi non teneret. *art* 2.

Per Clementem VIII. *anno* 1599. prohibiti sunt

Regulares donare; intelligendum tamen est de donis gratiosis, non remuneratorijs semper licitis, conformibus legi naturæ, modò non vitientur simonia, *art.* 3

Fratres Minores nunquam possunt dare, nisi concurrentibus quatuor ex *Nicolao III. & Leone X.* Primò res debet esse vilis determinata à Superiore. Secundò, necessaria est licentia Prouincialium, non Guardianorum, nisi ex consuetudine, quæ iam videtur esse in vsu, & in minimis sufficit generalis, & præsumpta licentia. Tertiò, quòd res donanda sit mobilis: ex immobilibus enim, purà de horto, domo, &c. facta donatio, est nulla. Quartò, res donanda non debet esse pecunia, cum illius vsus sit illis interdictus. Eadem licentia requiritur ad acceptandum à potente dona, attamen ad recipiendum videtur sufficere præsumpta licentia, quæ est, quando id, quod donatur ipsi Fratri, est necessarium, statuique, ac Regulæ consentaneum, *art* 4.

Donationes Nouitiorum, etiam cum iuramento ob causam piam factas ante completum decimum mensem Nouitiatus, quæ aliàs secuta professione confirmantur, *Concil. Trident. sess.* 25. De Regularibus, *cap.* 6. annullat & irritat. Quod extenditur etiam ad donationes factas ante ingressum, intuitu tamen ingressus Religionis, *art* 8 & 9.

Donatio causa mortis facta à Nouitio valet, cùm talis non possit auferre libertatem ad vouendum, vtpote reuocabilis *art.* 10

Professione facta, sed irrita existente, si reclamet intra quinquennium, & eius irritatur professio; sic & omnis donatio, si facta sit secundũ formam *Conc Tridèn artic.* 11.

Ad tollendam omnem doli suspicionem, expressè mandat *Concil. Trident.* donationem secundum eius formam debere fieri de licentia Episcopi, aut eius Vicarij, *art* 14

Hæc de donatione Nouitiorũ, sicut & alia contenta in citat. *Sess. de Regul.* non comprehendũt Iesuitas, vt expressè ibi dicitur. *articul.* 16.

DOS

Vide Alimenta. Monasterium.

CONcilium *Trident sess* 25 *De Regularibus, cap.* 3. definiens nullum Monasterium debere habere plures, quàm vt commodè ex redditibus, aut consuetis eleemosynis ali possint, intelligit plures indotatos alendos expensis Monasterij; vnde licet recipere plures cum dote sufficiente pro sua sustentatione, sed cauere debet simonia, cũ plerumque accipiantur munera intuitu receptionis necessariæ, non sustentationis, *tom.* 2. *q.* 48. *art.* 1.

Si Monasterium sit sufficienter dotatum, accipientes dotem vix excusari possunt à simonia, & nullo modo saltem ab auaritia, sicut etiam qui paciscuntur de maiori summa, quam sufficiat ad Religiosam sustentationem. *ibidem.* & *art.* 2.

Prælati possunt & debent (vt statutum est legibus ciuilibus) taxare summam communem pro sustentatione recipiendorum cum dote, secundum loca, tempora, & personas, statuto cõmuni; quam summam possent in particulari minuere, modò semper remaneat sufficiens, etiam contradicente conuentu, *art* 3 & 4.

Parentes Nouitij dantes Monasterio dotem, nisi à Monasterio pignus accipiant, aut fideiussorem de datis mutuo, & Religiosi acceptantes ante factam professionem, excommunicantur per *Concilium Tridentinum citato sess. cap* 16. ne videlicet inde quoquo modo libertas impediatur nouitij, *art.* 5

Religiosæ paciscentes de dote, tenentur restituere totum id, quod superat taxam communem & sufficientem, nisi ipse excessus ipsis liberaliter concedatur, *art.* 6.

Monasterium potest petere compensationem dotis non solutæ tempore debito à parentibus professi; sed caueatur vsura. *artic.* 7.

Fraus de dote ex parte Nouitij iam professi, vt si verbi gratia promisisset, Monasterium successurum ad suam hæreditatem, cum tamen antea renuntiasset legitimè, non dirimit professionem; efficit tamen, vt Monasterium non teneatur alere, sed potest à parentibus iuridicè petere alimenta, non manendo apud parentes, sed in Monasterio, cùm sit verè Religiosus, *art* 8.

ECCLESIA.

Vide Altaria Aedificia Hæreditas, Immunitas, Legatum.

AEDIFICIA.

Vide excommunicatio.

CAeteris paribus melius est, & Deo gratius fundare & ædificare Ecclesiam Collegiatam, Regularem, præsertim Mendicantium, quam secularem. *tom* 2. *quæst.* 49. *art* 1.

Non possunt hodie Mendicantes noua loca construere, nec constructa recipere sine licentia Episcopi loci. Ex *Trid sess* 25 *de Regular. cap.* 3. Et hæc sufficit absque alia summi Pontificis authoritate, *art.* 2.

Non possunt Fratres mutare Monasterium de loco in locum, sine Papæ licentia, ex *Bonifacij VIII. constitutione*, non mutata quoad hoc per *Conc. Trid art* 4

Potest tamen Generalis Monasterium non

am-

ampliùs commodum dimittere in manibus Ordinarij ex *Sixto IV.* dicti Generalis conscientiam super hoc onerante. *tom. 1. quæst. 23 art. 6.*

Clemens IV. prohibuit Mendicantibus ædificare de nouo prope domum iam constructam Minorum, nisi intermediet spatium trecentarũ cannarum in aëre mẽsurandarũ, vbi aliàs rectè mensurati loci dispositio non permittit. Et quamlibet istarum cannarum voluit octo palmorum longitudinem continere, non obstante varia locorum consuetudine. *art. 5.*

Innocentius IV. statuit, vt infra dimidiam leucam à terminis possessionem Carthusiensium, nulli Religioso liceat construere ædificium, aut possessionem acquirere, *ibidem.*

Vrbanus IV. concessit Ordini Cistertiensi, vt nulla ædificia possint construi intra vnum miliare ab Abbatijs, & eiusdem Ordinis locis, sub pœna excommunicationis, *art. 5.*

Leo X. speciali priuilegio concessit Minoribus, quòd adueniente necessitatis casu Ecclesiæ tam Fratrum Minorum, quàm Monialium Sanctæ Claræ, possint transferri & mutari de vno loco ad alium, & locus prioris Ecclesiæ reduci ad vsus humanos; dummodo materia ædificiorum ponatur in alia Ecclesia. *art. 6.*

Ecclesia sæcularis facilè authoritate solius Episcopi potest fieri Regularis, sed sine præiudicio Clericorum siue beneficiatorum dictæ Ecclesiæ: ita vt alibi æquè prouisum sit eis, quia non potest Summus Pontifex concedere priuilegium cum præiudicio magno tertij. *ibidem.*

Fundatori non reseruari sibi dominium Conuentus, & fundi Ecclesiæ ædificatæ pro Fratribus, potest Syndicus de consensu & voluntate Ministri Prouincialis, & communitatis dare ius patronatus ipsius successoribus, quia hæc donatio potiùs cedit in vtilitatem Fratrum, ex qua alij animantur ad construendum pro Fratribus, *art. 7.*

EIECTIO A RELIGIONE.

Vide Homicida, Professio.

ALexander VI. concessit Generali & Prouinciali, posse expellere spoliatos habitu incorrigibiles, ad quod Sanctus Bonauentura super Regulam Minorum. *q. 12.* dicit tria requiri saltem in foro conscientiæ. Primum, quòd Fratribus & secularibus eorum delicta sint notoria. Secundũ, quòd noceant alijs suo malo exemplo. Tertium, vt probetur incorrigibilitas. *to. 1. quæst. 20 art. 14.*

Incorrigibilitas iudicanda est, quando sæpe correctus de crimine pœnas non vult ferre, nec culpas dimittere, vel ex pœnarum sæpius iterata inflictione iudicio discretorũ cognoscitur nõ proficere. Hæc habent statuta Fratrum Prædicatorum, secundùm quæ non potest expelli Frater, quamdiu vult corrigi; apud Minores verò incorrigibilis dicitur, qui ter conuictus & punitus de crimine graui, vt est apostasia, non fuit correctus. Vnde quarta vice potest expelli. *ibid.*

Talis vt suprà dicitur incorrigibilis de iure, sed potest quis incorrigibilis de facto iudicari, si in primo crimine sunt circumstantiæ grauissimæ, *art. 15.*

Prælati volentes eijcere insolentes, vtendo virtute concessionis *Pij* V. non tenentur sequi consilium Seniorum, bene autem virtute concessionis *Alexandri sexti*, nisi fuerint Generales, qui per seipsos duntaxat possunt eijcere, *art 14. 15. 16 & 17.*

Possunt expellere ob homicidium, & peccatũ Sodomiticum perfectè & sæpius perpetratum, sed non decet, si pœniteant, nec assuescant, nec tutum esset in conscientia, cùm æquitas ibi desit, & misericordia, *art 18, & 19.*

Consuetudo fuit olim eijciendi incorrigibiles cum habitu; & tales poterat, & tenebatur Superior recipere; sed *Alexander Sextus, Pius Quintus*, & alij modò concesserunt posse tales sine habitu expelli, & totaliter sæculares fieri; quo semel facto nunquam iure licet eiusmodi ad ordinem recipere, sine Papæ mandato, nisi præscripta consuetudo ius contrarium in aliquo Ordine obtinuerit, qualis est in Minorum & Prædicatorum Ordinibus, *tom. 1. quæst 23. art. 4. & 5.*

Eiecti etiam iuridicè non liberantur ab obligatione votorum, & præceptorum; sed tantùm suspenditur obligatio quoad ea, quæ extra Ordinem seruare non possunt. Vnde si redeant ad eandem Religionem, non debent iterum profiteri; secus si ad aliam, *art. 20. & 29.*

Innocentius Quartus prohibuit vt Minores, quos Generalis vel Prouincialis ab Ordine eiecerint, vel proprio motu egressi fuerint, non præsumant prædicare (cùm sint infames) seu confessiones audire, nisi de licentia Sedis Apostolicæ, aut prædictorum Ministrorũm, ad alium trãsierint Ordinem. Et, quòd si contra huiusmodi inhibitionem aliquid temerè fuerit attentatum; possunt dicti ministri in illos excommunicationis sententiam promulgare. *art. 21.*

Eiectus cũ habitu nunquã potest per seipsũ illũ dimittere; nec vllus Papâ inferior valet in hoc dispẽsare; ideò propria authoritate illũ temerè relinquẽs, est excõmunicat⁹, à qua tamẽ excõmunicatione videtur liberari, si bona fide, & sine scãdalo assumat aliũ religionis in genere habitũ, *ar 27*

Eiectus sine habitu potest, debetque vti habitu clericali Ordini suo conuenienti sine vlla Papæ dispensatione. *ibidem.*

Eiectus iustè de rigore iuris, non tenetur redire: hinc vbi rogarit, vt recipiatur, si non admittatur, potest tuta conscientia degere in sæculo. *art 21.*

Eiecti cum literis testimonialibus Superioris eijcientis possunt intrare quemcumque Ordinem, etiam laxiorem, demptis Sancti Augustini hospitaliorum, & militaribus Ordinibus; sed sine illis literis nullum possunt ingredi prorsus Ordinem, nec recipi absque licentia speciali Sedis Apostolicæ Ex *Innocent.* IV. *art 22*

Superior eijciens non potest obligare eiectum, vt intra certum tempus ingrediatur alium strictiorem Ordinem, cùm exutus non sit amplius eius subditus. *art.23*

Eiecti debent se statim subdere Episcopo, aut originis, aut alicui alteri, à quo possunt dispensari, si indigeant dispensatione, modò non sit Papæ reseruata; quin etiam poterunt ab eo ad Ordines promoueri titulo beneficij (si habeant) aut patrimonij. *art 24. & 25.*

Eiecti cùm remaneant incapaces proprietatis, non possunt sibi acquirere, nec Monasterio, à quo sunt expulsi, cùm desinant esse Regulares; ergo nec dare, nec testari; sed bona per eos acquisita sunt Ecclesiæ Regularis aut sæcularis, cui inseruiunt, Pontificis aut Episcopi. *art 26.*

Eiectus potest statim à Iudice sæculari puniri, etiam pœna mortis, vt docet praxis communis, nisi sit Clericus, in quem tunc nihil potest sæcularis nisi ei expressè tradatur, à Iudicibus verò Regularibus suæ Religionis cõdemnari tantùm potest ad exilium, aut triremes, non ad mortem. *art.28.*

ELECTIO.

Vide Episcopus, Abbatissa, Commissarius.

Electio est idoneæ personæ ad dignitatem, vel fraternam societatem, seruata forma Canonica, facta vocatio: estque triplex. Prima, per modum scrutinij. Secunda, per modum compromissi. Tertia, per modum communis inspirationis. *tom.2.q.51.art.1*

Electionis per scrutinium faciendæ substantia trium scrutatorum numerum exigit, nisi collegij exiguus numerus excuset. *art.2.*

Scrutinio præmittitur iusiurandum, in Religionibus obedientia, vota deinde secretò exquiruntur; possuntque in negotijs grauissimis testes adhiberi, quo res citra omnem suspicionem fiat. *art.3.*

In scrutinio danda sunt suffragia pura & certa, non sub conditione incerta, & ambigua. *art.4.*

Concil. Trident sess 22. de Reform. cap. 4. prohibens illum posse suffragari in electionibus, qui non est in sacris, non comprehendit Monachos, nec Mendicantes, sed tantùm Canonicos Regulares, nec requirit ætatem 22. annorum, vnde illi ante ætatem ordinati, nisi sint suspensi, poterũt habere vocem *art.5*

Superiores Ordinum Mendicantium possunt dispensare cum suis quoad electiones ex iusta causa. *ibidem.*

Iure communi prohibentur laici suffragari in electionibus Prælatorum: verùm in Religione Minorum consuetudo præscripta contrarium obtinuit; vnde in quibusdam prouincijs habent vocem in omnibus etiam passiuam; in alijs autem nec actiuam in omnibus, sed tantùm in receptione Nouitiorum. *art.5.*

Possunt electores legitimè impediti aliquem mittere Procuratorem suo nomine suffragaturũ, saltem cum iureiurando de impedimento legitimo. Nec hoc abolet *Concil. Trid sess.25 de Regul. cap.9* vt expressè declarauit *Sacra Congregatio*, sed tantùm abusum antiquum, quo solebãt ipsi Præsidentes talem v.g. N. substituere in locum N. v.g. absentis. *art.6.*

Sixtus V. præcepit vt electiones Superiorum & Officialium in Ordine Minorum de Obseruantia, per schedulas clausas fierent statim coram communitate comburendas, ad maiorem eligentium libertatem: aliàs irritat totum. quod non comprehendit Moniales, quæ debent sequi dictamen *Concil Trident citatæ sess cap 7.* volentis vt Superior, quicumque sit, nõ ingrediatur Monasterium, sed recipiat vota Monialium ante cancellorum fenestellam. *art 8.*

Electio potest coarctari ad certum genus personarum, v.g. ad solos Guardianos, vel certã nationem, v.g. Cismontanam, si tamen inter tales aliqui digni inueniantur, sed non ad certas personas 3. aut 4. vocalium passiuorum, cùm id expressè sit contra libertatem & sacros Canones, sine Papæ dispensatione, alias est irrita electio, & Præsidens id faciens in electione Prouincialis secundùm *Pium V.* suo officio priuatus existit, post sententiam tamen Iudicis; in electione verò Guardiani non priuatur officio, sed electio est nulla *art.10. & 11.*

Præsidens quantæcumque sit authoritatis, non potest quempiam priuare voce actiua aut passiua, nisi seruato iuris ordine quoad substantialia, si non citetur, si non detur illi locus se defendẽdi; nec

nec quidquam faciant literæ Apostolicæ:nā sic intelligendæ sunt,vt substantia iuris, & præsertim naturalis, seruetur. Nec valent censuræ ad hoc latæ,fitque irrita electio. *art.12.*

Omnis professus statim atque emisit tria vota secundùm Canones,videtur habere vocem in electionibus Prælatorum, quod conforme est consuetudini antiquarum Religionum; & *Nauarrus* id securiùs iudicat,nec noua consuetudo in contrarium est bona, nisi sit legitimè præscripta. *art.13.*

ELECTIO
GENERALIVM
ET
PROVINCIALIVM.

Electio in Ordine Minorum Generalis assumendi ex vtraque familia alternatiuà vice, fieri debet ab omnibus vocalibus vtriusque familiæ *iuxta Papales Constitutiones*; nec potest iam protendi vltra sexennium, nisi fortè ad paucos menses,sine Papę dispensatione,*tom 2.q.52.art.1.*

Generalis canonicè electus, eo ipso,quo pronunciatur electus, priuilegio Papali censetur cōfirmatus,nec eget alia confirmatione;quod & alijs Ordinibus iam concessum est. *art 3.*

Nicol III. prohibuit,ne Minores possint mortuo Generali,eligere Vicarium Ordinis, sine expressa Papæ licentia; sed iam contrarium obtinuit consuetudo, vt habetur in statutis Toletani Ordinis. *art 4.*

Electio Prouincialis in Ordine Minorum videtur olim pertinuisse ad Capitulum generale, sed iam per *Clement.* V. pertinet ad prouinciale. Quòd si electores (vt habent *statuta Toletana*) in varia placita diuisi,in vnius diei spatio non elegerint, Præsidens Capituli poterit secundùm iuris communis dispositionem, quem voluerit, secundùm Deum eligere: idem est faciendum, si electores elegerint scienter indignum; si verò fuerit electio digni,prætermisso digniori, non debet irritari,benè autem indigni.*art.6.*

In Prouincialem potest eligi omnis Frater idoneus,licèt non sit de corpore Capituli, quod vsu receptum est in Ordine Minorum; non tamen alterius prouinciæ, nisi vrgente necessitate cum consensu totius definitorij.*art 7.*

Potest Pontifex facere,vt sæcularis aliquis, & multò magis Frater alteriusOrdinis,possit creari in Abbatem, qui erit caput & Prælatus Monasterij,licèt id multùm dedeceat, vt colligitur ex *Trident.sess. 25. de Reg. cap.21.* Cùm enim sit Rector Fratrum, ad perfectionem suæ Regulæ decentissimum est,vt præeat exemplo,& experientia Regulam doceat. *art.8.& 9.*

Legatus verisimiliter dispensare potest,vt Frater vnius Religionis strictioris, aut saltem æquè strictæ,licèt non laxioris Obseruantiæ, in alia Religione eligatur in Prælatum. *art 10.*

Qui fuit quondam Prouincialis, modò duæ interfuerint electiones,potest iterum eligi, licèt non omnino sit completum sexēnium, ex *Greg. XIII. art 12*

Prohibitio iuris,ne fiat electio successoris ante completam defuncti sepulturam, non ligat Mendicantes, ex *Clement.4.* præsertim quando occasiones vrgentes id postulant *art.13.*

Stante statuto,ne Vicarius Conuentus eligatur in discretum, qui mittatur ad Capitulum prouinciale, Visitator etiam cum plenitudine potestatis iniustè dispensat cum eo, nisi adsit causa rationabilis.*art.14.*

ELECTIO
Guardianorum,& Priorum Conuentualium.

Licèt iure communi electio superioris Conuentualis spectet ad Conuentum, tamen in Ordine Minorum per statuta à Pontificibus approbata, pertinet ad Definitores in Capitulo congregatos,per modum compromissi, quod *Nauarrus* iudicat conuenientissimum: extra Capitulum verò talium electio pertinet ad Definitores, vel ad Conuentum,*tom 2 q 53. art 11.*

Guardianus electus, ex ipso censetur confirmatus ex *Clem 4.* quod iam omnibus alijs Conuentualibus est concessum. *art. 6.*

ELECTIO
Abbatissarum & Priorissarum.

Electio Abbatissæ pertinet ad Conuentum, & debet fieri secundùm formam *Concil. Trid.sess. 25.de Reg.cap.6.& 7.tom.2 q.54. art.1.*

Electa monialis per scrutinium secundùm *Concilium Tridentinum*,si sit canonicè electa,id est, si habeat duas partes ex tribus, debet statim confirmari, non obstante contradictione tertiæ partis,sed non, si sit electa à maiori quidem parte, non tamen explente duas partes ex tribus: tunc enim Prælatus ante confirmationem debet audire partem reclamantem, sine strepitu & figura iudicij,& ea audita confirmare aut irritare; illa autem sic electa antequam irritetur,potest vti iurisdictione, modò res Monasterij non alienet,nec vllam inter Moniales recipiat.*art.7.*

Cùm additur in electione Monialis clausula, *De consensu medietatis Conuentus*, intelligitur, quòd consensus iste debeat exquiri ab omnibus Capitulariter congregatis: non enim aliter efficiunt.

ciunt corpus communitatis, à quo corpore debet fieri electio, *art.* 2.

ELECTI OBLIGATIO
ad acceptandam Prælationem.

Debitè electus, illicitè fugit, aut se abscondit sine speciali Spiritus sancti instinctu, sed meritoriè bona intentione potest acceptare dicens: *Ecce ego, mitte me*, vel humiliter sese excusare, nisi obedientia cogat, aut conscientia ob inopiam alterius idonei stimularet, iuxta *sacros Canones. tom.* 2 *quæst.* 35 *art.* 1.

Regularis Canonicè electus in Prælaturam extra Ordinem, eget voluntate Superioris ad cõsentiendum (nisi confirmetur à Legato Cardinali) tamen verisimiliter potest cogi Superior ad consentiendum, præsertim si bonum commune id poscat. *art.* 2.

Non potest Superior concedere licentiam pro electione futura, si fieri contingeret, vt in quadam *Clementina* determinatur, & tenet *Syluester. art.* 2.

Si Legatus Regulari conferat beneficium quodcumque sæculare, valet etiam sine consensu Superioris. Item si eligatur in Papam, quia eo ipso efficitur omnium Superior & dominus, *tom.* 2. *q.* 124. *art* 3.

ELIGI PROCVRANTIVM
POENAE.

Regularis in electionibus, vel ante eas per sex menses subornans electorem mala subornatione, ipso facto excommunicatur, olim à summo Pontifice, hodie etiam à Generali, & eius Commissario, quando de illis non est subornatum, absoluendus, & priuatur voce actiua & passiua. *tom.* 2. *quæst.* 36 *art.* 1. *ex Pio V. & Gregorio XIII.*

Hæc excommunicatio est latæ sententiæ, sed priuatio vocis non incurritur, nisi post sententiam Iudicis in foro conscientiæ, ex *Soto. ibidem.*

Subornatio est suasio, qua suadetur verum vel falsum, ob bonum vel malum finem; si in bonũ, est bona, secus, si in malum. *ibid.*

Iisdem pœnis afficiuntur, & insuper priuantur omnibus officijs Ordinis recurrentes ad sæculares mendicaturi fauores ad obtinenda officia, etiamsi iurent in contrarium & Fratres & sæculares, dummodo de malitia non constiterit, ex *Pio V. & Greg XIII. art.* 2.

Non incurrit tamen has pœnas; qui has literas impetrauit, sed ad electorum manus non peruenerunt. Similiter nec ignorans has constitutiones saltem in foro conscientiæ. *ibidem.*

Moniales impetrantes similes fauores non incurrunt illas pœnas. *ibidem*

Gregorius XIII. & *Clemens* VIII. Generali, & alijs Prælatis Ordinis Prædicatorum in virtute sanctæ obedientiæ inhibuerunt, ne gratiam, dignitatem, aut officium cuicumque Fratri conferant, aut pœnas ipsis debitas relaxent rogatu cuiuscumque sæcularis, etiam Imperatoris, & Cardinalis. *art.* 2.

Si per personas extra Ordinem degentes fauores ad aliqua officia procurauerint, inhabilitant eos prædicti Pontifices ad illa & maiora officia, nec possunt nisi à summo Pontifice rehabilitari. *ibid.*

Innocentius VIII prohibuit sæcularibus, cuiuscumque status, dignitatis, & conditionis existãt, sub excommunicatione incurrenda ipso facto, & priuatione beneficiorum, si habeant, quocunque modo se intromittere in electionibus Prælatorum Ordinis Sancti Hieronymi; quod indultum tangit tantum extraneos, non Fratres. *art.* 3

ELEEMOSYNA.

Vide Fratres Minores, Paupertas, Mendicitas.

Monasteria tenentur præcepto eleemosynæ quoad superflua, cùm Religionis scopus sit charitas, vt docet *Thomas* 2 2. *q.* 32. *art* 5. & *tom.* 2 *q* 57. *art* 1

Monachus de his, quæ sibi ab Abbate dantur, v. g. pro munere Sacristæ, Organistæ, &c. & pro sustentatione, potest moderatas facere eleemosynas, sicut solent alij facere, nec contradicit *Conc. Trid sess.* 25 *de Reg ca.* 2. siue sit in itinere, siue studeat extra Monasterium. *art.* 2.

De bonis communitatis non potest dare sine peccato, absque expressa licentia, aut præsumpta (quæ est, quando talia communiter dantur, Superiore sciente, & tacente) & nisi in extrema necessitate, aut graui, Superiore absente, quia tunc præsumitur velle. *ibidem.*

Regulares, ac etiam Militares, non possunt impendere reditus in alios vsus, quàm in illos, in quos intendit Regula, quam sunt professi, alias peccant. *art* 5.

Iulius II. sub pœna excommunicationis ipso facto incurrenda inhibuit Conuentualibus, & alijs Mendicantibus, ne impediant Fratres Minores Obseruantes, quin liberè possint petere eleemosynam temporibus & locis consuetis, & mendi-

mendicare aduentu & præuentu aliorum minimè requisitis, aut expectatis. *art 6.*

Concilium Tridentinum seß.21. c.9. nullo modo voluit tollere vsum mendicationis Religiosorum, sed abusum quorundam falsorum quæstuariorum, & baiulorum falsarum indulgentiarū, lucri tantùm gratia, &c. *art. 7.*

Sixtus IV. subiecit Episcopos suspensioni à Regimine, interdicto ingressus Ecclesiæ, alios verò inferiores excommunicationi, dissuadentes populo, ne eleemosynas dent Fratribus Mendicantibus, voluitque, contra tales vt Inquisitor procederet, tamquam suspectos de fide. *ibidem.*

Bonifacius IX. concessit etiam Prædicatoribus id ipsum, quod concessum est à suis prædecessoribus circa eleemosynas petendas, & insuper prohibuit, vt nullus illas prohibeat in suis Ecclesijs celebrare, & oblationes in Missis, vel alijs ad Altare ipsorum peruenientes recipere, & conuertere in suos vsus, iuxta morem sui Ordinis, & quòd ipso facto sint excommunicati omnes contrafacientes, non absoluendi, nisi Sedi Apostolicæ personaliter se præsentent. *art.8.*

EPISCOPVS.

Vide Absoluere, Apostasia, Exemptio, Dispensare, Prædicare, Obedientia, Processio.

Dubium est, an Regularis peccet desiderando Episcopatum? Negans opinio sanior est, cùm status Episcopalis sit perfectior statu Religionis; debet tamen adesse rectus finis, vnde secundùm omnes tenetur illum acceptare Superiore mandāte, etiam Iesuita, licèt voto simplici renunciauerit iuri dignitatis sæcularis acceptandæ, ex *Paulo* III. *tom.2. quæst 58. articul.1. & 2.*

Nullus Regularis potest consentire, etiam de Superioris licentia, electioni de se in discordia factæ, ad aliquam Prælaturam extra Ordinem suum, prout traditur in iure. Nec potest sine licentia Superioris Episcopatum acceptare, si offeratur, verùm poterit consentire solus Prelatus, sine capitulo, vel Conuentu *art.1.*

Monachus factus Episcopus solutus est à iugo Regulæ Monasticæ, quoad obedientiam, cùm sit factus de filio pater, & quoad ea quæ repugnant dignitati & officio Episcopali, v.g. à ieiunijs, vigilijs, modo cantandi, silentio, & vt possit fieri compater; nullo autem modo quoad reliqua, videlicet quoad tria vota essentialia eo modo, quo seruare potest, & quoad delationem habitus, licèt propter dimissionem illius fortasse non excommunicetur *art 3.*

Episcopus factus extra Ordinem degens, non amplius gaudet priuilegijs Religiosorum, nisi de Prælatorum consensu. *Ex Sixto* IV. *artic.4.*

Quæ acquisiuit ante transitum ad Episcopatum, & tempore suæ promotionis, verbi gratia, habitus, libros, &c. tenetur totum Superiori Ordinis ante consecrationem resignare, sub pœna suspensionis ab officio Pontificali, ex *Clemente* IV. nisi fortè Prælati vsum huiusmodi rerum ad tempus concesserint, ex *Alexandro* IV. sed quæ postea acquisiuit, sunt Ecclesiæ, cui præest. *art 6.*

Regularis Episcopus factus, etiam Minor, recuperat ius succedendi ad hæreditatem paternam, sed non testandi, cùm non possit sibi acquirere, ob votum paupertatis, sed tantùm Ecclesiæ, nisi Apostolica authoritate; quæ semel data valeret etiam Papa mortuo: nam facultas testandi ad pia, non est odiosa, nec ad primas vices extinguere tur, cùm tam impetrans quàm concedens testamentum intelligant de eo testamento, cum quo est decessurus impetrans. *articul 7. & tom 3. quæstion 69. articulo 4. 5. & 6.*

Beneficiarius Regularis potest æquè disponere de bonis suorum beneficiorum, atque sæculares, qui si dicantur in iure domini, intellige non de dominio libero, sed restricto ad dandum superflua pauperibus, cuius etiam dominij sunt capaces Regulares. *tom 1. quæst 58. art 8.*

Superior Regularis habet eandem iurisdictionem in suos subditos quoad regimen, quam Episcopus in suos vt simpliciter Episcopus; non autem vt Inquisitor fidei, aut delegatus Sedis Apostolicæ in certis casibus, vt de hæresi occulta, à qua non potest Superior Regularis absoluere secluso omni priuilegio, *tom.1 quæst 20. articul. 10. & 11.*

Regularis Curatus in Ecclesijs subiectis iurisdictioni sui Abbatis subest tantum Episcopo quoad curam animarum, & sacramentorum administrationem ex *Trident. seß.25. de Reform. cap. 11.* Vbi tamen quosdam excipit, vnde non tenentur respondere visitationi, vel seruare excommunicationem ab ipso latam; quod intellige de exemptis & habentibus priuilegium. *tom.1. quæst. 36. art.4.*

Ex verbis *Conc. Trid. in decreto de obser. & euit. in missa,*

Missa, videtur, Episcopos posse compellere Regulares, vt diebus Dominicis in suis Ecclesijs annuntient populo festa & ieiunia hebdomadæ. *tom.1 q 43.art.7.*

EREMITAE.

EReмitæ sunt, & olim fuerunt in triplici differentia: alij enim sunt Sarabitæ per mundum euntes; alij dicuntur Anachoritæ seu solitarij; tertij dicuntur Cœnobitæ in congregatione viuentes. Inter quos omnes illi, qui profitentur vitam Religiosorum in Ordine viuendi approbato à Papa, aut ab Episcopo, habentes Superiorem, nihil habere possunt propriũ, & inter personas Ecclesiasticas numerantur, gaudentq́; priuilegio fori, ita vt ante Iudicẽ sæcularẽ nequeát cõueniri. Alij, qui tantùm nominari possunt Pœnitentes, non fruuntur priuilegio fori, licèt omnes sint iure approbati, sed subsunt iurisdictioni locali sæculari. *tom.3.quest.49.art.4. & tom 2 q. 63 artic.20.*

EVCHARISTIA.

Vide Communio.

EXCOMMVNICARE.

SVperiores Ordinum exemptorum, sunt proprij pastores Fratrum iure habentes in eos omnem iurisdictionem, quam exercere possunt vbique, id est, etiam extra Monasterium, cùm non habeant territorium, intra quod limitetur eorum potestas; hinc vbique possunt sedere pro tribunali, quamuis honestius facient, si in suis locis suam authoritatem exerceant *tom.2. q. 59.art.1.*

Possunt Prælati Ordinis Minorum ferre sententiam excommunicationis, quando opus est, sine scriptis contra tenorem iuris, priuilegio *Leonis X.*

Circa quod *Constitutiones Toletanæ* Fratrum Minorum statuunt, ne ferant sententiam excommunicationis sine scriptis, quando eam ferunt per modum statuti de cauendo aliquo peccato, aut actione suspecta (talis dicitur sententia quæ fertur pro omnibus & ad semper, & censetur esse à iure) sed quando ferunt tantùm per modum præcepti (quæ dicitur ab homine) possunt sine scriptis. *art.3.*

Per constitutiones supradictas declaratur, non posse Guardianum excommunicare in tribus casibus, scilicet ad finem reuelationis in iudicio, pro deperditis aut substractis rebus, cùm non habeat iurisdictionem quasi Episcopalem in his requisitam. *art 4.*

Nullus Legatus (nisi de Latere Sedis Apostolicæ missus vel delegatus, aut subdelegatus, authoritate literarum Sedis præmissæ) potest excommunicare, suspendere, vel interdicere Regulares, nisi literæ ipsæ plenam & expressam faciant mentionem de indulto exemptionis; multo minùs id possunt Ordinarij. Quod item priuilegium habent Religiosi militares vexales, & vt personæ singulares ipsarum militiarum professæ, non autem in quantum ciuitatum sunt Rectores, si perturbent Episcopalem iurisdictionem *art.5.*

Si priuilegium non sit Iudici notum, neq; priuilegiatus in longo libertatis tenore fuerit, tunc sententia excommunicationis contra eum lata tenet, nisi in priuilegio esset clausula irritans. Similiter, si allegat priuilegium non publicatum, neque Iudici notum, neque in longo libertatis tenore fuerit, & si Iudici petenti sibi ostendi illud priuilegium, non vult ostendere, nec clausulam continentem suam libertatem, tenebit excommunicatio, si contra eum feratur. *art.6.*

Noluit *Nicolaus* V. Fratres ligari aliqua censura excommunicationis, suspensionis, aut interdicti, iuris vel hominis, nisi nominatim de ipsis Religiosis specialis fiat expressio. *art.7.*

Duplex est excommunicatio, generalis, & specialis. Generalis rursus duplex, lata scilicet à iure, & lata ab homine. Lata à iure est, qua generaliter canon ; constitutio aut statutum excommunicat eum, qui illud, aut illud fecerit, aut non fecerit. Lata ab homine est, quam Iudex generaliter fert in illum, qui illud, aut illud fecerit, aut non fecerit. Inter quas hoc est discriminis; quòd lata ab homine moritur mortuo homine vel ablato eo ab officio, quoad eos qui antè non incurrerunt; at lata à iure minimè. *tom.2. q.60. art.1.*

Multæ sunt censuræ & excommunicationes, quæ in sacris Canonibus, Regularibus imponuntur. Verùm multæ earum iam non ligant, quia per contrariam consuetudinem, aut non vsum, alijsve modis sunt sublatæ. *art.2.*

EPICHEIA.

EPicheia est æquitas, seu iustitia dulcore misericordiæ temperata, cuius officium, seu proprius actus est, in casibus specialibus discedere à verbis legis, seruata tamen eius intentione, pensatis omnibus circumstantijs. *tom.2.quest.46. artic.2.*

Hæc

Hæc virtus maximè necessaria est ad regimen Regularium, & tranquillitatem Religiosorum, qui aliquando literales tantùm existentes maximis scrupulis succumbunt; ad cuius intelligentiam hæ Regulæ constituuntur.

1. Inter duram, & benignam interpretationem diuini præcepti, & humani, in dubijs, cæteris paribus, benignior est semper sequenda.

2. Neque Deus, neque Ecclesia, suis præceptis nos obligare ad vix possibile, aut nimis difficile (quod moraliter & ciuiliter dicitur impossibile) intendit: aliàs iugum Christi non esset suaue.

3. Nec Deus, nec ecclesia intendit suis præceptis obligare, sic quòd quis ea implendo, sit vel appareat fatuus, aut quòd bona tollatur vrbanitas, aut conuictus honestus cum alijs hominibus, neque consulit, vt sic se habeat homo, vt alijs risui sit, saltem apud viros bonos & discretos: Nec cum graui scandalo aut damno præsertim spirituali, iudicio prudentū, quod in hac & priori regula debet attendi.

4. In dubijs vita sensusque communis virorum bonorum sumi debet in exemplum, & regulam viuendi.

5. In his quæ sunt mala, quia prohibita, iure tantùm humano excusat consuetudo præscripta, aut legitima, quia tollit legem, & est eius interpres.

6. In quolibet casu prætermittēs facere quod lex imponit, excusari potest à peccato saltem mortali, quamuis non semper à veniali, si hoc facit bono animo virtute epicheiæ: sine contemptu, ratione alicuius periculi, necessitatis, seu circumstantiæ considerataæ putans se non peccare mortaliter, paratus nullo modo facere, si putaret esse mortale. *Vide Dispensatio quoad vota. artic. 2.*

EXEMPLAR.

DEductum ex originali licèt iure non valeat, nisi citata parte, cuius interest, saltem edicto generali; hoc tamen non habet locum apud Minores. Voluit enim *Leo X.* quòd transsumptis quarumlibet literarum Apostolicarum Fratribus Minoribus Obseruantiæ concessarum manu Notarij publici subscriptis, sigillo alicuius Curiæ Ecclesiasticæ, vel personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ, munitis eādem prorsus fides adhibeatur in iudicio, vel extra, quæ ipsis originalibus haberetur. *tom. 1. q. 8 art. 17.*

Iudex potest procedere contra omnes sese opponentes Fratribus Minoribus de Obseruantia, secundum rigorem alicuius clausulæ sibi exhibitæ, & à Notario fideliter extractæ ex marimagno, & alijs quibuscumque in posterum concedendis, ex *Leone X ibidem.*

EXEMPTIO
quoad seculares.
Vide Conueniri, Benefactores, Familiares, Tributum.

PErsonæ Ecclesiasticæ, & Religiosæ sunt iure diuino exemptæ à sæculari iurisdictione, sed bona eorum sunt exempta tantùm iure humano, dictante tamen naturali ratione. *tom 2 q 62. art 2. & quæst. 65. art. 2.*

Iudex sæcularis potest sequestrare triticum etiam Religiosorum tempore maximæ necessitatis communis, pretio taxato sibi dato, modò tamen eis relinquat ad sufficientiam, tam pro se, quàm pro suis, authoritate iuris naturalis, & ciuilis *q 62 art 3.*

Monasterium litigans cum sæculari in causis temporalibus debet ipsum laicum conuenire coram Iudice sæculari, & ipse laicus potest coram eodem Monasterium reconuenire, nisi ipse laicus sit erga Fratres sacrilegij reus, quia tunc est conueniendus coram Episcopo. *art 11.*

Potest Regularis conueniri coram Iudice sæculari pro litigio feudi (non in causa criminali) cùm Monachus feudatarius etiam vasallus dicatur. *art. 10.*

EXEMPTIO
quoad Episcopos.

IVre communi omnes tam Regulares quàm alij Clerici Episcopis subsunt; vnde à priuilegio est exemptio, quo licèt damnum aliquod videantur incurrere Episcopi, tamen aliundè compensantur fructu multiplici inde ad suas oues nascente. *tom 2. q 63. art. 1 & 2.*

Hanc exemptionem sine dubio possunt facere summi Pontifices, & de facto fecerunt, pijs & grauibus de causis. *ibid & art. 3.*

Exempti à iurisdictione Ordinariorum, & Legatorum intellige communium: nam iuxta *Clement. IV.* à Legatis à latere non sunt exempti, sicque veniunt interpretanda priuilegia concedentia Regularibus exemptionem à Legatis Sedis Apostolicæ. *artic. 4.*

Moniales subiectæ Regularibus Prælatis authoritate Apostolica, gaudent eadem exemptione, qua Fratres. *art. 5.*

Exemptus non notoriè, citatus tenetur comparere, & priuilegium Episcopo roganti ostendere; cuius tamen priuilegij interpretationem dare non est Episcopi, sed solius Pontificis, ex *Paulo* III. *art.* 7.

Regulares notoriè exempti, vt sunt Mendicantes, citati ab Ordinario, vt compareant in iudicio, non tenentur coram ipso comparere, nec ostendere priuilegium, nisi in citatione exprimatur causa quæ fundat iurisdictionem Ordinarii, vt tradit *Couarruuias art* 7.

Si exemptio fuit obtenta à Papa, & sit plena exemptio, non tenebũtur Regulares ad ius reuerentiale Episcopo, demptis tamen aliquibus casibus *art.* 9.

Cùm per exemptionem Papa Regulares immediatè sibi subiiciat, non licet Regularibus sine eius licentia huic priuilegio renunciare. Vnde si ex negligentia patiantur se Ordinarijs subijci, possunt se tueri ex iure quod competit Papæ, contra quem non præscribitur nisi 100. annis, *artic.* 10.

Multi sunt casus, in quibus Regulares subsunt etiam Episcopis, secundùm pleraque iura, præsertim secundùm *Concil. Trident art.* 11.

EXEMPTIO

quoad Superiores Ordinis.

NVllus inferior Papa potest assumere ad aliquod munus Regularem, etiam defectu alterius, absque expresso sui Superioris consensu, priuilegio *Gregor.* XIII. facto Iesuitis, & *Leonis* X. Minoribus, qui tamen eximit Legatum à latere, *tom* 2 *q.* 64 *art.* 1.

Ordinariorum est, & aliorum in dignitate constitutorum, quando à Prælatis, aut alijs Fratribus Ordinis Minorum requiruntur, aut etiam à Romanæ Curiæ Commissarijs, examinare quascumque literas Apostolicas exemptiones alicui Regulari concessas, ex cõmissione *Iulij* II. *per Conc. Trid* confirmata *art.* 2.

Prælatus ex magna causa, v.g pro authoritate Monasterij, aut Religionis, potest Fratrem Episcopo deputare socium, imò & Principi sæculari, aut Magnati *art.* 1.

Licèt obediẽtia debita Principibus possit præscribi, imò & quæ debetur Ecclesiasticis; Monachus tamen obedientiam suo Prælato promissam nullo temporis spatio præscribere valet. *artic.* 2.

Clemens IV. prohibuit, ne aliquis Frater Minor exemptus ab obedientia Ordinis possit contra statuta Religionis morari in domibus Fratrum dicti Ordinis, aut in eorum officijs se immiscere, vel intromittere. Idem constituit *Sixtus* IV. pro Carmelitis sub excommunicationis pœna ipso facto incurrendæ ab admissis & admittentibus ad Capitula, Congregationes, & Ordinis negotia, seu officia, nisi Generalis pro tẽpore consensus interuenerit. *ibid.*

Nullus Regularis quocumque munere fungens, licèt Regis aut Sedis Apostolicæ sit Capellanus, eximitur à sui Superioris obedientia, sed eius correctionibus in omnibus, & per omnia est subiectus. *art.* 4.

EXEMPTIO

quoad tributa & exactiones.

CVm personę, & bona Deo consecrata sint iure diuino exempta à sæculari iurisdictione, nullus sæcularis potest super eis imponere tributa, gabellas, angarias, &c. quod plurimi Pontifices confirmarunt, etiam appositis censuris. Ergo Religiosi etiam possidentes, omnino exempti sunt ab oneribus eiusmodi (nisi de facto sæculares grauarentur) pro quo *Paulus* IV. amplissimum priuilegium dedit Iesuitis, vt habetur in Compendio eorum. *tomo.* 2. *quæstione* 65, *artic.* 2.

Regularis Mendicans, obtinens aliquod beneficium sæculare contra sui Ordinis statuta ex dispensatione Papæ (quod iusta de causa fieri præsumendum est) non tenetur ad onera Ecclesiastica, alijs v.g. Canonicis, aut similiter Beneficiatis communia; licèt multi oppositum teneant, volentes quod hoc, illum priuari priuilegijs sui Ordinis *art.* 3

Fratres Sancti Ioannis de Malta etiam eximũtur per concessiones amplas, præsertim *Sixti* V. *art.* 4.

Fratres Tertiarii, & Sorores in proprijs domibus habitantes, licèt omnino videantur personę Ecclesiasticæ, & per consequens immunes, tamẽ ex declaratione *Leo.* X tenentur ad onera, & conueniendi sunt coram Iudice sæculari; sed non collegialiter viuentes, & vota solemnia emittentes, seu cum claustralibus habitantes, aut mulieres virginalem, seu cælibem; aut castam vidualẽ vitam ducentes, ex eodem *Leone* X. *articulo quinto*

Sæcularis, licet Rex, imponens Regularibus talia tributa ipso facto excommunicatur, nisi priuilegij habita notitia, & monitus protinus desti-

destiterit à molestia inferenda, quòd si contumax post admonitionem perseueret, à solo Papa potest absolui, per multa priuilegia. *art* 6.

Ex priuilegio concesso Congregationi montis Oliueti, debent Prælati Ecclesiastici Regulares in prædictis defendere censuris Ecclesiasticis, appellatione postposita, non obstantibus literis etiam Apostolicis non facientibus expressam mentionem de hoc indulto, ac de verbo ad verbum. *ibidem*.

Episcopi imponentes Regularibus exactiones pro pontium reparatione, & alijs, casu, quo eas secundùm sacros Canones imponunt licitè Ecclesiasticis, non frangunt immunitatem Ecclesiasticam: non enim fit contra eam, quando fit contra Regularium priuilegia, sed cùm aliquid contra libertatem vniuersalis Ecclesiæ molitur, vt tradit *Sylvester ibidem*.

EXEMPTIO
quoad charitatiuum subsidium.

MOnasteria exempta ad charitatiuum subsidium minimè sunt obligata *to 2 quæst* 66. *art*.1.

Monasteria exempta, si habeant Ecclesias, aut Capellas populum habentes sibi annexas, aut (si populum non habent) quæ sunt Ecclesiæ, & Capellæ seculares, tenentur ratione illarum charitatiuum subsidium soluere, cùm iure communi Capellæ, & Parochiæ subsint iurisdictioni diœcesanæ. Quod tamen intelligendum est, quando ex priuilegio proprio, aut consuetudine præscripta aliud non habetur *art*. 2.

Mendicantes & Fratres Sancti Ioannis Hierosolymitani sunt exempti à contributione facienda pro Seminario puerorum, eorundemque sustentatione, ijque soli. Ex *Concil. Trid. sess* 23. *de Refor. c*.18 *art*.3.

Quando ex fundatione res, vel priuilegia data sunt Ecclesijs Regularibus intuitu pietatis, & necessitatis, debent apud eas manere, etiamsi sæculares fiant; quando verò priuilegium, vel collecta, vel subuentiones impositæ fuerunt propter strictiorem vitam, seu reformationem; tunc reformatione cessante non debentur dictæ subuentiones *art*.4.

Non debentur subuentiones Ecclesijs Regularibus datæ propter Religionem, si ipsæ in statum sæcularem redigantur. Similiter exemptio ab exactionibus ipsis concessa ex priuilegio deperditur, si talis exemptio intuitu Religionis fuit concessa. *ibid*.

EXHAEREDARI.

PRobabilior est opinio secundùm iuris Pontificij interpretes, hæreditatem Monacho relictam, immediatè Monasterio acquiri, neque fore necessariam Monachi aditionem, *tom* 2. *quæst*. 77 *art*.1.

Communior sententia est, quòd Monasterium possit adire inscio, & inuito Monacho, quia licèt scripti hæredis nomen proprium non obtineat, legis tamen interpretatione habet quod idem operatur. *ibidem*.

Non potest exhæredari Monachus à patre causa ingratitudinis commissæ ante Professionem. Potest tamen pater exhæredare filium matrimonium contrahentem absque eius consensu, etiamsi ante consummationem Religionem profiteatur. Quod quidē locum habet, quando ingratitudo, ob quam exhæredari debuit filius, concernebat personam patris, velut si patrē occiderit, non autem si directè respiciat solum filium *art*.2.

Statutum continens quòd filia ingrediens Religionem non succedat patri, cùm sit impeditiuum futuræ ingressionis, & sit contra libertatem Ecclesiæ, videtur inualidum iuxta *sacros Canones*. *art*.3.

Vtrùm substitutio facta sub hac conditione, *si sine liberis decesserit*, censeatur euanuisse per ingressum Religionis, quæstio est? Si expressè apparet de mente testatoris voluisse Monasterium excludere, non admittitur Monasterium, sed substitutus; si verò non constat de mente testatoris, voluisse scilicet illum Monasterium excludere, legis interpretatio tunc locum habet, & huiusmodi conditio inualida est, & pro non scripta habenda. Quod tamen locum habet, vbi extraneus fuerit substitutus, secus si filius: nam filius cùm substituitur, expellere censetur Monasteriū. *art*.4.

Per ingressum Religionis in ea infirmitate qua quis decedit, verius est, substituto non fieri præiudicium, etsi aliter de fraude non constet; quia suspecta est adeò sera deuotio, quæ alteri damnum infert. *art*.5.

Licèt Monachus liber sit à patria potestate, cùm transierit in potestatem Abbatis; nihilominus succedit ab intestato patri vt suus hæres. *artic*.6.

Duobus Monasterijs institutis, vno Monachorum, altero Monialium; Monasterium Monialium

lium est præferendum, quia institutio pauperioris loci præualebit, ex sententia *Angeli.* Quod tamen regulariter intelligendum: nam si Monialium esset ditissimum, Monachorum pauperrimum, hoc videtur præferendum. *art 7.*

Nouitio morienti intra annum probationis, non succedit ab intestato Monasterium *art. 8.*

EXPOSITVS.

EXpositi cùm legitimi censeantur, secundùm opinionem doctissimorum virorum, non videntur indigere legitimatione, & dispensatione, vt ad sacros Ordines promoueantur; nec etiam facti Regulares, vt ad prælationes admittantur. Cùm tamen sit opinionum varietas circa hoc, consultius erit ad prælationes non admittere, nisi cum eis secundùm terminos priuilegiorum Regularium dispensetur. *tom 1 quæst. 13 art 1.*

EXILIVM.

POssunt Iudices Ecclesiastici Clericis imponere pœnam exilij; quod ipsum concessum est etiam Iudicibus Regularium respectu Religiosorum delinquentium, cùm eandem habeant, quantum ad puniendum, & corrigendum, potestatem, quam habent Episcopi circa suos Diœcesanos. *tom 2 q. 23. art. 1*

Sicut Episcopus, vel eius Vicarius mittens aliquem Clericum in exilium, iusta interueniente causa, potest ab eo reuocare; ita & Iudex Regularis poterit iusta causa Religiosum in exilium missum, ab eo reuocare, nisi constitutiones Regulares aliud disponant. *ibidem*

Monasterium, vbi Monachus exulans commisit delictum, debet præstare illi alimentum, si in aliud relegetur, & ibi detrudatur, aut si quid habet de suo, prouideat ei de ipso, nisi fecerit professionem in Ordine capaci bonorum in communi, quia tunc Monasterium, ad quod peruenit hæreditas Monachi delinquentis, debet ipsum alere. In Ordine autem Fratrum Minorum propter summam paupertatem, ministrat necessaria Monasterium, ad quod mittitur. *articulo 2.*

FAMILIARES.

Vide Interdictum.

LArgè familiares dicuntur, qui cohabitant cum aliquo. Familiares autem Fratrum sunt ij, qui ex authoritate Prælatorum, aut Officialium Conuentuum, toti communitati seruiunt, aut alicui Patri particulari; non sufficit autem quod Fratribus particularibus seruiant, ex eorum libito solùm assumpti. *tom. 2. quæst. 67. artic. 1.*

Possunt Regulares ex iure communi familiaribus suis, & ijs qui in eorum morantur obsequijs, si infirmentur intra septa Monasteriorum, cuncta Ecclesiastica Sacramenta liberè ministrare; ijs autem (licèt famuli non sint, neque familiares) quos intra septa Monasteriorum infirmari contigerit, Extremam Vnctionem licitè Monachi dare possunt assensu Parochi, vel Episcopi nullatenus requisito. *ibidem ex Priuileg.*

Famulorum & familiarium confessiones audire non possunt, nisi Religiosi Confessores ab Ordinario approbati iuxta formam *Conc. Triden. ibid.*

Quamuis sint famuli illi, qui actualiter seruiunt Monasterijs, non tamen actualiter seruientes assumpti in fraudem legis, vt supradictis priuilegijs gaudeant, ijs frui debent: *ibidem.*

Famuli Fratrum secundùm ius commune in sua parochia debēt sepeliri, aut in sepulchro maiorum, nisi alibi sepulturam elegerint, possunt tamen, licèt sepulturam non eligant, in Monasterijs ipsorum Fratrum sepeliri, etiam Parocho recusante, & tempore interdicti, ac cessationis à diuinis, ea solemnitate, qua sepeliuntur Fratres. *art. 2.*

Seruitores, & famuli, qui Monasterijs actu seruiunt, & intra eorum septa, ac domos actu resident subque Prælatorum obedientia viuunt, nequeunt ab Episcopis excommunicari sine speciali mandato Papæ. *Ex concess. Alexandri IV. limitata per Concilium Tridentinum. art. 3.*

FESTVM.

Vide Interdictum.

POssitne Festum Corporis Christi à quibuscumque celebrari in Dominica infra Octauam huius solemnitatis, & quonam modo celebrari debeant festa nominis IESV, Sanctorum Bonauenturæ, ac Didaci Ordinis Minorum, Sancti Antonij de Padua eiusdem Ordinis, Sancti Francisci de Paula Fundatoris Minimorum, Sancti Placidi & Sociorum, Sancti Nicolai Tolentini, Sancti Petri Martyris, ac Sancti Iacynthi, quæ in nouo Kalendario addita sunt, debeantne scilicet ab omnibus fidelibus celebrari, explicat, Pontificumque Bullas allegat author, *tomo 2. quæst. 68. artic. 1. 2 3. 4 5 6 7 8 9 10.*

Sixtus IV. præcepit in Festo Sancti Francisci ab omni opere seruili abstineri: at in multis locis non obseruatur, propter vindemiæ tempus. *tom 2. q 69. art. 1.*

Nicolaus Quartus authoritate Apostolica constituit, vt festiuitas stigmatum Sancti Francisci à Fratribus, & Monialibus Ordinis Minorum celebraretur Festo duplici, *art. 2.*

Sixtus Quartus, præhabitis consilio & assensu & matura deliberatione cum S. Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus, ordinauit, quòd nullius Sancti aut Sanctæ, Beati aut Beatæ figura aliqua cum stigmatibus depingi possit quouis modo, quo æstimari possit, vel credi illum, vel illam huiusmodi stigmata habuisse excepta imagine Beati Francisci. Idem prohibuit, ne quis in concionibus, vel aliàs scriptura, aut verbo asserere audeat, aliquem Sanctum vel Sanctam, Beatum vel Beatam huiusmodi stigmata habuisse, imposuitque grauissimas censuras facientibus contra præmissa, quæ licèt ad tempus fuerint suspensæ, nullatenus tamen sunt reuocatæ, sed in suo robore permanent. *ibidem.*

Possunt Fratres Minores solemniter & publicè celebrare Festum quinque Martyrum, *ex concessione Sixti* IV. & Festum septem Martyrum. *ex concessione Leonis X* qui etiam concessit, quòd Fratres Minores Obseruantiæ possint celebrare Festa Sanctorum, in quorum honore Ecclesiæ locorum suorum sunt dedicatæ, sub ritu duplicis maioris, etsi secundùm ordinarium essent de se simplicia. *art. 3.*

Leo X. concessit Monialibus Sanctæ Claræ sub regimine Fratrum obseruantiæ existentibus, quòd Festa B. Agnetis & vndecim millium Virginum sub ritu duplicis maioris licitè valeant celebrare, *art. 4.*

Quamuis ex permissione, imò præcepto Ecclesiæ, possint Religiones propria Sanctorum Festa celebrare, in officio nihilominus tam proprio quàm communi seruanda est forma à Breuiario Romano præcepta, *art. 5.*

Exempti omnes, etiam Regulares, tenentur seruare dies Festos, quos in Diœcesi sua episcopus seruandos præceperit, *ex Concil. Trident.* non tamen Festa per populum votata, licèt Episcopus cõfirmarit, quia eiusmodi votum est personale. Teneri tamen etiam possunt ad hæc obseruanda ratione scandali. *tom. 2. q. 70. art. 1.*

Quandoquidem non omnia, quæ possunt fieri gratia necessitatis, possint fieri gratia, & ratione pietatis, non possunt Regulares in diebus festiuis in opere suorum Monasteriorum, operibus seruilibus sæculares occupare, vel ipsimet occupari, nisi aliqua necessitate præsente, vel imminente excusentur; sed vt licitè id faciant, petere licentiam ab Episcopis tenentur, *art. 2.*

FEVDVM.

Vide Bona, Exemptio, Vassallus.

Religiosi possunt recipere bona Feudalia & Emphyteutica, modo ad ea onera teneantur, ad quæ donator seu testator tenebatur occasione huiusmodi bonorum; & si ad certum numerum generationum, vel nominationum concessa eis fuerint, per viginti annos pro qualibet generatione retinere poterunt, *tomo 1 quæstion. 38. art. 2. & 3.*

Non possunt Monachi Feudum recipere, quãdo seruitium præstandum repugnat Ordini Monachali, nec potest per substitutum præstari, ac proinde est cum illorum statu incompossibile, *art. 3.*

FRATRES MINORES.

Vide Hæreditas, Ieiunium, Legatum, Mendicitas. Nouitius, Ornamenta, Paupertas, Testamentum.

Fratrum Minorum mendicitas dicitur incerta, quia non habet certitudinem ciuilem, neque ius, neque actionem in re, quæ ipsis Eleemosynaliter datur, quamuis habeat certitudinem probabilem & moralem. Vnde quantumcumque dictis Fratribus iure naturali, vel diuino, vel alio, aliquid debeatur pro Missis, Sermonibus, aut alijs exercitijs spiritualibus, vel alia quacumque causa, non possunt id petere, vel recipere nisi eleemosynaliter, sine vllo titulo iuris ciuilis; bene autem possunt recipere domus ab aliquibus dominis temporalibus præbentibus omnia necessaria ad victum & vestitum, absque eo quòd ostiatim petantur, quia hæc certitudo est tantùm moralis, *tom. 3. q. 3. art. 3.*

GENERALIS.

Vide Electio, Degradatio, Electio ab Ordine, Aedificia, Visitatio.

Generalis non potest facere statutum sine Capitulo; sed tantùm præceptum eius morte finiendum. Idem est iudicium de Prouinciali, Prouincia, & Ordine; quia sicut Prouincialis non potest statutum condere sine Capituli maiori parte, sic nec prouincia potest statutum facere sine suo Prouinciali: vel Ordo sine suo Generali, *tom. 1. q. 10. art. 1.*

Generales Ministri habent iurisdictionem ad modum Patriarcharum, seu Primatum (differunt

sunt autem Patriarcha, & Primas solo nomine) Prouinciales ad modum Archiepiscoporum, Custodes ad modum Episcoporum, Guardiani autem sunt sicut Archi Presbyteri, & Confessores sicut Parochi, seu Presbyteri *tom.1.q 12.art.5.*

GRADVATIO.

Vide Confessarij quoad præsentationem.

POssunt Clerici post Clericatum, & etiã Monachi ad Doctoratus gradum in iure ciuili promoueri, si ante Clericatum, & Monachatum ei operam dederint, *tom 2 q 74 art.1.*

Bonifacius IX. concessit Magistro Generali Ordinis Prædicatorum pro tempore existenti, quòd in quolibet Capitulo generali dicti Ordinis, vni ex Fratribus in Theologiæ facultate prouecto, modo per Generalem & Diffinitores Capituli, vel aliquos Magistros ad hoc assumẽdes, diligenti examine sufficiens, & idoneus inuentus fuerit, Magisterij honorem, & docendi licentiam, seruatis conditionibus Concilij Viennensis, & aliis solennitatibus in talibus consuetis largiri possit, Fruetur que taliter Graduatus omnibus gratijs, priuilegijs, libertatibus Fratrum eiusdem Ordinis, qui in eadem Theologia Parisiensi sunt Magistri, ac si ibi gradum & huiusmodi Magisterium recepisset *ibidem*

Martinus V. præcepit vniuersis Cancellarijs, Magistris, & Doctoribus studiorum, ne Fratribus Minoribus, seu alicui eorum gradum, & honorem magisterij conferre præsumant, nisi cursum per constitutiones Apostolicas & Ordinis instituta perfecerint, & alias ad dictum gradum obtinendum idonei existant. Si quis autem præter rigorem huiusmodi gradum susceperit, voluit vt honore magisterij careat, te lecturis & actibus, gratiisque magistralibus ipso facto priuatus existat, & ad eadem de cætero inhabilis. *art 2.*

Licèt cum Prælati licentia graduari possint Monachi, *Innocentius* tamen VIII. statuit, quòd nullus Frater Ordinis Prædicatorum Reformatorum, seu de Obseruantia, Prouinciæ aut Congregationis Hispaniæ, magisterij seu alium quemcumque gradum in sacra Theologia (nisi ad illud per Capitulum dictæ Congregationis expositus fuerit) quòquo modo assumere præsumat & quòd si qui aliter promoti fuerint; pro non promotis habeantur, & ad huiusmodi gradus inhabiles sint *art 3*

Sed adiecta *Innocentij* VIII. constitutio locum habet, licet prædicti cursus suos, ac sententias legerint in Vniuersitatibus approbatis, & actus legitimos, cæteraque exercitia scholastica fecerint, prout facere & legere, de consuetudine, vel de iure in huiusmodi tenentur. *ibid*

Potest Præpositus Generalis Societatis, vel de eius licentia quiuis ex Præpositis, vel Rectoribus Collegiorum cum duobus vel tribus Doctoribus vel Magistris per eosdem eligendis, graduare suos scholares, absoluto tamen suorum studiorum cursu, rigoroso præcedente examine. Qui cumque autem modo prædicto promoti fuerint, gaudere poterunt omnibus priuilegijs, & prærogatiuis, quibus gaudent, qui in Vniuersitatibus iuxta solitos mihi vsus promouentur. *art. 4 & 5.*

Nomine scholarium hic intelliguntur scholares qui sunt de Societate. *art 4.*

GVARDIANI.

Vide Custos, Diffinitores, Electio, Excommunicatio, Reseruatio casuum, Vicarius:

GVardiani, & cæteri Conuentuales Prælati, et Rectores, Priores, &c. sunt verè Prælati habentes dignitatem ecclesiasticam. Vicarij autem tunc tantùm sunt Prælati, cùm præsident Conuentibus, qui propter paucitatem Fratrum, nomine Guardianatus minimè appellantur, sed nomen Vicarij illis tribuitur, aliàs non sunt Prælati. *tom 1.qu.12. art.6.*

Guardiani, & similes Conuentuales Prælati, cum sint inferiores Prælati Archipresbyteris similes, ipsorum munus præcisum est, sicut & iurisdictio, vnde tantùm præsunt ad minora determinanda, maiora verò referre debent ad Prælatos Prouinciales habẽtes iurisdictionem quasi Episcopalem. *tom 1,q.17 art 3.*

Minora negotia, quæ Guardiani de iure possunt exercere, sunt omnia quæ pertinent ad obseruantiam disciplinæ Regularis, & quæ pertinent ad ordinariam gubernationem Conuentus, ad quæ suos subditos possunt censuris cogere; maiora verò sunt, quæ præcisè ad iurisdictionem Episcopalem pertinent: vt licentiare subditos ad Ordines sacros, Prædicatores, & Confessores instituere, dispensare, & absoluere à reseruatis, grauiora supplicia infligere, & similia. *ibidem.*

Abbates, qui à Regibus præsentantur, & à summo Pontifice, præficiuntur (quales sunt multi Sancti Benedicti) sunt reuera Prælati maiores,

iores, cùm immediatè habeant iurisdictionem Episcopalem. *ibid.*

Guardiani, & alij Præfecti locales, virtute priuilegiorum habent plenariam authoritatem circa suos subditos, sicut Prouinciales in totam prouinciam. Sed cùm talium priuilegiorum vsus consuetudine præscripta, ex constitut: onibus varijs Ordinis eis sæpius sit interdictus, tenentur ab illorum priuilegiorum vsu sibi prohibito abstinere, ideòque consulant sui Ordinis constitutiones & consuetudines, contra quas nequeunt manum mittere, sub pœna peccati mortalis, aut venialis, secundùm grauitatem materiæ, *art.* 4 & 5.

Iurisdictio Guardianorum, & multò magis Custodum, Prouincialium, ac Generalium, est ordinaria, non delegata; delegatus verò dicitur, qui vices alterius gerit ex commissione, & non ex lege; ordinarius autem est, qui beneficio legis suam habet authoritatem. *art.* 6.

Sicut potestas Prælatorum Regularium nequeat restringi, & coarctari à summo Pontifice, vtpote ab eo dependens; sic iusta existente causa, poterit inferiorum Prælatorum authoritas & iurisdictio à Prelatis superioribus restringi & coarctari. Quia licèt vtrisque data sit memorata potestas iure diuino, concessa tamen est ordine hierarchico, vt minores pendeant à maioribus. *art* 7.

Nequeunt maiores Prælati sine iusta causa Prælatorum inferiorum ordinariorum potestatem restringere; si secus fecerint, peccabunt, illis iniuriam irrogando, factum tamen tenebit. *ibidem.*

Potestas Superiorum in Moniales est ordinaria, quia est à commissione & priuilegio perpetuis, estq; tanta, quanta erat propria per Regulam earum Superioris Protectoris scilicet Ordinis: exceptis quibusdam restrictis quoad electionem Abbatissæ, & ingressum in Monasterium. Nec hæc potestas in Moniales sanctæ Claræ est per *Conc. Trid* reuocata. *art* 8 9 10.

HABITVS.

Vide Nouitius, Sepultura, Tertiarij.

INter leges, quæ omnibus ferè Regularibus communes sunt, hæc vna est, ne lineis indusijs vestiantur, & habitu decenti vtantur. *tom.* 2 *q.* 76. *art.* 1.

Ioannes XXII. ordinauit, quòd forma habitus quoad colorem panni, & vilitatem in Religione Minorum, Prælatorum arbitrio relinqueretur. *ibidem.*

Sixtus V. statuit Clericos, vel milites beneficia, vel pensiones obtinentes teneri deferre habitum & tonsuram, & contrauenientibus graues pœnas iniungit *art.* 2.

Monachus assumptus ad curam Ecclesiæ sæcularis non absoluitur ab habitu Monachali deferendo, cùm id non sit contrarium Ecclesiæ sæculari. *art.* 3.

Ad scandalum vitandum licet Monacho assumpto ad curam, in aliquo se conformare habitui Clericorum sæcularium, & iusta ex causa ac rationabili non solùm potest habitum transformare, sed & occultare, vtendo tamen habitu sæcularium Clericorum, vt non appareat Monachus de hoc erubescens, vel vt non agnoscatur propter vanitatem *secundùm Archidiac.* non euadit mortale peccatum, & excommunicationis censuram. *ibidem.*

Fratrem gestantem habitum alterius Religionis, aut ita consimilem, vt credi possit de illa Religione, Episcopus requisitus à Fratribus tenetur censuris cogere ad deponendum, sub pœna suspensionis ipso facto incurrendæ. *art* 4.

Fratrem Minorem gestare habitum cum Caputio sutum, ab omnibus Religionem zelantibus semper fuit obseruatum, omnino que laudabile est, ac religiosum: verùm cùm nusquam reperiatur præceptum, contra facere absque contemptu non videtur esse peccatum. *articulo* 5.

Religiosus dimittens habitum ad alium assumendum, etiam Religiosum alterius Religionis (nisi intentione in ea profitendi hoc faciat) ad scelus aliquod mortiferum, aut in tantum tempus, aut ob talem causam & rationem, quòd iudicio boni viri dicatur habitum dimisisse, incurrit excommunicationem *Bonifacij* VIII. aliàs non. *art* 6.

Sæcularis vtens veste Religiosa virorum, aut mulierum, si ex sola leuitate, & sine irrisione vel turpitudine faciat, non videtur peccare mortaliter; secus, si fiat causa ludibrij, vel vituperij. Imò si non fiat hac de causa, sed tamen in rei veritate, fiat cum ludibrio, vt cùm defertur lasciuè, &c. videtur mortale. Similiter cùm ea vtuntur mimi, & histriones exercendo vituperiosa, *art.* 7.

Omnibus, & singulis vtriusque sexus pe fonis licet sepeliri in habitu Fratrum Minorum, si id-

si id velint, iure tamen Ecclesiarum Parochialium, & cuiuslibet alterius semper saluo. Possunt & sic indutorum corpora discooperta, nullo pallio vel tegumento superposito, ad sepulturam deferri; excommunicanturque Ecclesiarum Rectores & Curati, si moniti Canonicè taliter sepeliri volentibus impedimentum afferre persistant, *art.* 8. & 9. *ex concess. Sixti* IV. *vide sepultura.*

Solius Guardiani est in Ordine Minorum, aut Prioris domus in Ordine Prædicatorum, aut Superioris Prælati, aut alterius cui dixerint cõmittendum, dare habitum ijs, qui cum eo sepeliri elegerint, *art* 9.

Tam morientes, & sepeliendi in habitu Fratrũ Minorum, quàm morientes & sepeliendi in habitu Sororum tertiæ Regulæ S. Francisci, sub obedientia Generalis & Prouincialium degentium, consequuntur plenariam omnium peccatorum suorum indulgentiam, *ex concess. Leonis X.* qui etiam declarauit sufficere prædictum habitum petere, ac super se vsque ad mortem habere & in eo sepeliri, etsi ante mortem non induatur, *art.* 10.

Osculantes habitum Fratrum Mendicantium, lucrantur quinque annos, & totidem quadragenas de iniunctis pœnitentijs seu dies 2075. *Ex Ioanne* XXII. *art* 11.

HAEREDITAS.

Vide Exhæredari, Episcopus, Testamentum.

MOnachus factus hæres non potest adire hæreditatem sine consensu Abbatis, sed eo nolente potest adire Monasterium. *tom.* 2. *quæst.* 77. *art.* 1

Fratres Minores Obseruantiæ nullatenus sunt capaces successionum hæreditatum, nec licet eis valorem talium hæreditatum, vel tantam earũ partem quasi sub modo, & forma legati dimitti sibi facere (quòd præsumi possit hoc in fauorem fieri) vel sic dimissas recipere. Quin potius ista sic fieri ab ipsis Fratribus simpliciter prohibuit *Clemens* V. *in Clement. Exiui, de verb. sig.* Vnde si instituantur hæredes, & nullum habeant substitutum, vel cohæredem, testamentum nullum est, pertinebitque hæreditas ad venientes ab intestato, *tom* 2. *q.* 78. *art.* 1. 2. & 3. *tom* 3. *q.* 69. *art* 10.

Quamuis Fratres Minores non possint recipere hæreditatem, quæ continet quoddam ius vniuersale; possunt tamen recipere singularia relicta, aut aliquod fideicõmissum particulare, quod Syndicus petere potest, vt Fratrum necessitatibus subueniat. *tom.* 2 *q.* 78 *art.* 3 & 4.

Quãdo Fratres Minores instituuntur hæredes cum clausula apposita, *quòd pro eorum necessitatibus vendatur dicta hæreditas, & in eas conuertatur,* licèt talis dispositio non teneat quoad institutionem hæredum, & habeatur pro non scripta (cùm illius Minores sint penitus incapaces) tenet tamen, & validum est testamentum quoad piam causam ibi appositam: quia (tametsi non sit persona, in quam ius & nomen hæredis cadat) in pijs causis sufficit, quòd hæreditas ad piã causam relinquatur. Adde quod personam, quæ hæreditatem adeat, repræsentabit Episcopus, vel Respublica. *art.* 4.

Si Fratres non instituantur hæredes, sed alter qui debeat hæreditatem vendere, & eius pretium in necessitates Fratrum expẽdere, hoc nullo modo videtur iure Fratribus prohibitum: quare licitè poterunt acceptare; hunc tamen, sicut & precedentem, Aphorismum intellige, modò quantitas non sit tam magna, quòd videatur in fraudem facta paupertatis, sed sit tantùm ad subleuandas necessitates Fratrum præsentes, vel imminentes, quia aliàs saperet thesaurizationem. *ibidem.*

Quamquam Fratres Minores incapaces sint relictorum in testamentis, varijs tamen modis eis consulitur. Primò, iudicis officio, qui ex suo mero munere, nemine etiam ad hoc agente, cõpellere potest illum, qui ad aliquid tenetur ex testamento, vel aliàs, vt relicta minoribus soluat, & testamentum adimpleat, *art.* 1.

Secundò, cuilibet populo competit actio, & quilibet à populo potest agere, vt relicta ad pias causas (puta Fratribus, pauperibus, &c.) adimpleantur per illum, qui grauatus est à testatore, vel alias ad hoc tenetur. *ibidem.*

Tertiò, potest Syndicus petere nomine Papæ prædicta legata, dummodo hoc fiat cum alijs debitis circumstantijs. *ibid.*

Ecclesia Frat. Min. potest institui hæres secundùm *Bartolum*, cùm sit de iure & proprietate Ecclesiæ Romanæ. *Bald* tamen contrà sentit. *art.* 5.

Mendicantes per priuilegia possidere valentes, possunt succedere ab intestato, nisi contrariũ habeant eorum constitutiones authoritate Apostolica confirmatæ, quas quisque videre debet. *art.* 6. & 7.

Monachi Benedictini, & Cistertienses, succedunt ab intestato, tamquam si in sæculo essent, & hi-

& licitè possunt petere & retinere hæreditates, fidei commissa & legata. *Ex concessione diversorum Pontificum art. 8.*

Regulares non Mendicantes, vt sunt regulariter omnes Monachi & Canonici Regulares, licèt non possint habere bona in particulari, possunt tamen in bonis temporalibus succedere, ac si mundum non reliquissent. Et licèt iure prohibeantur succedere in feudis, ex concessione tamen Sedis Apostolicæ iam succedunt modo supradicto. *Pro quo vide Feudum art. 9.*

Conuersi remanentes in sæculo, neque profitentes aliquam Regulam Religionis approbatæ, succedunt consanguineis, ac si non essent oblati: si verò non remanent in sæculo, & Regulã aliquam profiteantur, tunc succedunt Monasteria, si sint capacia: sin minus, ad consanguineos defertur hæreditas. *art. 10.*

Moniales, quæ possunt habere proprium in communi, siue per Regulam, siue per priuilegium, possunt succedere, aliæ non, vt sunt Sorores vocatæ Collectaneæ S. Claræ. *art. 11.*

Religiosi, quorum Monasteria capacia sunt successionis, succedunt in maioratu, recipiuntq; commoditatem totam ex illo prædicta Monasteria, interim dum tales Religiosi vixerint: quod verum est, etiamsi maioratus habeat annexam dignitatem, iurisdictionem, aut quæcumque alia, modò tamen religioni non sint incompatibilia; idem est etiam de Monialibus, in maioratu scilicet succedunt, sicut Religiosi. *artic. 1. & 13.*

Ad exclusionem Monasterij à maioratu non sufficit præsumpta, aut interpretatiua voluntas fundatoris, seu institutoris; sed necessaria est clara, & manifesta per verba clara, & manifesta ipsum excludere volentis. *ibidem.*

Monialis renuncians suæ legitimæ, & cuicumque successioni, quomodocumque illi obuenerit, & ex quacumque parte, habet, non obstante prædicta renunciatione (similiter eius Monasterium) ius ad petendum maioratum, nisi etiam maioratui expresse renunciarit; quia renũciationes sunt stricti iuris, & talis naturæ, vt non comprehendant nisi, quod exprimunt. *art. 14.*

Fratres Minores Regularis Obseruantiæ meliorati à parentibus in tertio, & quinto, habent ius ad talem meliorationem, si postea fiant capaces, facti Episcopi, aut transeuntes ad Religionem bonorum capacem: pertinetque melioratio, & legitima ad secundum Monasterium. *tom. 2 qu. 79 art. 1.*

Monacho professo validè in vno Monasterio, transeunte voluntariè ad aliud, & licitè & validè, omnia bona eius, quæ post professionem ipsam primam, vsque ad secundam quæsiuit, & etiam ea quæ habebat tempore illius primæ professionis, remanebunt Monasterio priori, siue bona, quæ habuit ante professionem donasset expresse priori Monasterio, siue tacitè in consequentiam suæ personæ: quæsita verò post secundam professionem erunt secundi Monasterij. *art. 2.*

Professio in Ordine Minorum de Obseruantia, est mors ciuilis, operans omnem effectum quem mors naturalis, vnde ea facta, statim consanguinei succedunt non expectata morte naturali. *tom. 2. qu. 80 art. 1.*

Secus est in Ordine Prædicatorum, & alijs Religionibus, quæ possunt habere bona in communi, in quibus mors ciuilis non operatur omnem effectum quem mors naturalis; hinc in ijs, succedentes Religioso ex testamento, vel ab intestato debent exspectare mortem naturalem professi. Interim enim quòd non moritur naturaliter, dispositio, quam fecit in testamento, vel quæ facienda esset ab intestato, erit in suspenso, nisi in testamento aliter disposuerit ipse Religiosus. *ibid.*

Monacho nondum professo tacitè, vel expressè, decedenti in Monasterio cuiuscumque Religionis, ab intestato succedunt consanguinei. Idque procedit, non solùm si simpliciter ingressus fuisset non facta mentione de suis bonis; sed etiam si se obtulisset cum suis bonis, vel se, & bona obtulisset. Quia videtur sub quadam tacita conditione obtulisse, si scilicet sequatur professio. *art. 2.*

Si tamen prædictus ingrediens Religionem, nec professus, longè ante ingressum bona obtulisset, non succederent venientes ab intestato, sed Monasteriũ, quia in dubio videtur obtulisse non contemplatione ingressus, & professionis. Similiter si ingrediens obtulisset expresse bona Monasterio tempore ingressus declarando velle se apud Monasterium prædicta bona manere, remanebunt; quamuis professio non sequatur, quia tacita conditio, quæ præsumi poterat, per expressam contrariam voluntatem tollitur. *ibid.*

Si ingrediens Monasterium decedat facta professione solemni succedit Monasterium, non tantũ quoad dominiũ, sed etiam quoad possessionem, nisi habeat liberos, quibus iure debetur legitima, quam etiam multi tenent deberi parentibus defunctis. *ibid.*

O Non

Non potest filius petere legitimam sibi debitam in bonis patris facti Religiosi, etiam post professionem, donec pater moriatur. *ibid.*

HAERESIS.

Vide Matrimonium Eleemosyna, Reseruatio casuum.

OMnes Religiosi, etiam Mendicantes, hodie (quod olim ita non erat) subijciuntur officio S. Inquisitionis per multos Pontifices, nisi eorum Superiores iudicium & causam præoccupauerint *per Extrauagantem Pij IV.* quæ quoad hanc partem licèt aliquando fuerit recepta, nunc tamen S. Tribunalis stylus & consuetudo contrarium obseruat: nulli enim Superiores audent suos in hac causa iudicare ac punire; sed protinus ad S. Officium deferunt. *tom. 2. q. 81. art. 1.*

Inquisitor de Ordine Prædicatorum non potest procedere in Fratrem Minorem, nec è contrà, sine expressa Papæ licentia, *per Sixtum IV. art. 2.*

Inquisitores Religiosi priuilegio exempti sunt ab obedientia sui Superioris, quoad omnia tangentia executionem dicti Officij; vnde possunt ire Romam, ibique morari non obtenta, vel petita licentia quorumcumque Superiorum. *art. 5.*

Cùm Inquisitores sint Iudices in vtroque foro, possunt ex communi consensu, graui ex causa committere alteri Confessario, absolutionem in foro conscientiæ respectu criminis hæresis, nisi institutione, & supremi Iudicis mandato prohibeantur *art. 4.*

Dicunt quidam Inquisitorem vnum, quia ordinarius est, presertim dum solus visitat, posse audire confessionem, & ab hæresi absoluere facta abiuratione, aut committere ex causa alteri Confessario, circa personam longè distantem & impeditam accedere ad Inquisitorem, vt est, v. g. Monialis. *art. 4.*

Sixtus IV. statuit, quòd Inquisitores hæreticæ prauitatis quicumque sint, possint procedere contra eos, qui asseruerint quòd confessi Fratribus Mendicantium teneantur confiteri eadem peccata Rectoribus Parochialium Ecclesiarum. *art. 6.*

Inquisitor potest vnum, aut plures Clericos, & Regulares assumere, & creare in Notarios. *art. 7.*

Inferior Papa, nisi ex eius speciali delegatione, licentiam legendi libros hæreticorum, etiam ad eorum errores confutandos, concedere non potest. *Ex Nauarro to. 2. qu. 81. art. 3.*

Præpositi Societatis amplissimas facultates habent à Pio V. & *Greg.* XIII circa lectionem librorum prohibitorum, etiam contra Bullam Cœnæ Domini, quæ an adhuc valeant, & maximè in Hispania, dubium est, *ibid.*

Fiscus sæcularis confiscans bona Religiosorum & Clericorum hæreticorum, incidit in excommunicationem *Clementinæ Nolentes, de hæretic.* quod tamē fall't confiscando bona mobilia Fratrum Minorum, quorum dominium benefactores sæculares sibi reseruarunt, quia talia nō sunt bona Ecclesiastica. *tom. 2. q. 83. art. 2.*

HOMICIDA.

Vide Ejicere à Religione.

RElìgiosum homicidam, aut patricidām, & fratricidam ius non præcipit tradi brachio sæculari, sed alia graui pœna affici. *tom. 2. q. 34. art. 1.*

Percutiens Magistratum, Gubernatorem, Capitaneum, &c. capite plectendus est secundùm leges. Ergo percutiens Superiorem Prælatum, & Guardianum, enormiter potest eijci à Religione. Vbi tamen non videntur comprehendi ij, qui enormiter Vicarios Guardianorum, aut Diffinitores percutiunt. *art. 2.* Vide Ejicere à Religione.

HOSPITALE.

COncil. Trident. agens de hospitalarijs, sess. 7. cap. 15. & sess. 25. cap. 8. Comprehendit indifferenter sæculares, & Regulares etiam exemptos. Tamen in quinque casibus Religiosi non comprehenduntur in Clementina, Quia cōtingit, de Religio dom, Vide ibi Glossam. *tom. 2. q. 84. art. 1 & 2.*

Hospitantes in Hispania Fratres Minores habent multa priuilegia regalia, quæ Hispanicè scripta. *Vide tom. 3. qu. 40. art. 2.* Inter quæ vnum est, quod non tenentur contribuere id quod alij cjues contribuunt pro militibus accommodandis. *ibid.*

IEIVNIVM.

Vide Prædicare, Quadragesima.

ITinerans pedestris, conficiens iter sex leucarum, communiter à DD excusatur à ieiunando, Fratres verò Mendicantes etsi tantum iter

iter non faciant vt excusentur à ieiunio, possunt ex priuilegio transferre ieiunium Regulare in alium diem, non autem ecclesiasticum, vt Vigiliæ, &c *tom.2.q.100.art 3.*

Fratres Minores ex vi Regulæ præcepto tenentur ad ieiunandum Quadragesimam, sed nō alia ieiunia Ecclesiæ, v. g. Quatuor temporum, Vigiliarum, &c. Ergo professi annos 20 nondū habentes, nullo præcepto ad illa tenentur. *art. 4. & 6.*

Ieiunia Regulæ Fratrum Minorum ieiunanda sunt cibis Quadragesimalibus, secundùm cōstitutiones antiquas, & Barchionenses. Quemadmodum Patres in expositione Regulæ dicunt sic fuisse intellectum, & iussum obseruari à Patre nostro Francisco, nisi aliud obtinuerit in aliquibus prouincijs præscripta consuetudo. *art 7.*

Fratres professi statim tenentur ad ieiunia Regulæ, cui se voluntariè subdiderunt, quod approbat, & interpretatur antiqua, & præscripta consuetudo. *art 8.*

Frater Minor frangens ieiunium Feria sexta Quatuor temporum Pentecostes, & Septembris, facit contra duo præcepta; sicut & ille qui non ieiunaret in Vigilia Sancti Thomæ, & Matthiæ, casu, quo hæc Vigilia in Quadragesima, & sexta Feria eueniret. Sed frangens ieiunium Feria sexta Aduentus & Quadragesimæ vnicum transgreditur, ratione scilicet Quadragesimæ; & Aduentus, non ratione Feriæ sextæ, quia dicit Regula: Alijs autem temporibus non teneantur, &c. *art 8.*

ILLEGITIMVS.

Filij militum Regularium illegitimi sunt sacrilegi, ob solemne votum castitatis coniugalis, vnde nō legitimantur per subsequens matrimonium. *tom 1 q. 3. art. 2.*

Iure communi per ingressum Religionis tollitur illegitimatio quoad Ordines sacros tantùm, in quam tamen reincidunt qui non profitentur, quantum ad executionem Ordinis suscepti; hinc parum necessaria videntur esse quædam ad hoc data priuilegia. *art. 3 & 4.*

Prælati generales, & prouinciales olim per multa priuilegia poterant dispensare cum illegitimis quoad prælaturas & dignitates, sed reuocata sunt omnia per constitutionem Sixti V. Quam tamen Greg. XIV. sic modificauit, vt iam liceat eis solis cum Capitulo generali, aut prouinciali proprio, aut intermedio tantùm. *art. 6.*

Probabilius est, eosdem Prælatos cum Capitulo (vt suprà) posse etiam dispensare cum filijs illegitimis Religiosorum quoad Prælationes obtinendas in eodem Ordine, sed non in eodem Conuentu, in quo eorum pater Prælationem habuit. *art. 7.*

Filius concubinæ, si antequam pater eius matrem duxerit, promoueatur ad Prælaturam, indiget dispensatione; si verò post cōtractum matrimonium, non eget. Et hæc dispensatio fieri potest in Congregatione intermedia, quæ per constitutiones generales habet vim Capituli. *art. 8. & 9.*

Prælati Regularium possunt quidem dispensare per sua priuilegia cum suis quoad dignitates Ordinis obtinendas, sed non quoad quascumque extra Ordinum; ergo non possunt eos legitimare, idest, simpliciter eos restituere natalibus. Similiter sæcularis illegitimus dispensatus ad aliquod beneficium, v. g. ad Curatum, factus Religiosus, non est dispensatus ad Prælaturas, secus tamen esset, si fuisset legitimatus: legitimatio enim est latè extendenda, cū sit beneficium Principis; dispensatio verò, vtpote odiosa, est restringenda. *art 10.*

Inter dispensationem, & legitimationem, prout huic instituto congruunt, hæc est differentia quòd dispensatio solùm faciat habilem ad ea, ad quæ quis iure canonico, aut ciuili est inhabilis; legitimatio autem ad omnia habilitat. *ibidem.*

Illegitimus factus Canonicus Regularis Ecclesiæ Cathedralis, non potest esse Archidiaconus sine dispensatione, nec post professionem Vicarius Episcopi, aut Prouisor. *art. 12. & 13.*

Cùm gratia dispensandi cum illegitimis conueniat Prælatis Regularibus ex priuilegio, non possunt dispensare cum ijs sine iusta causa arbitrio boni viri iudicanda, alioquin dispensatio erit nulla. *art. 14 & 15.*

Illegitimus in Capitulo, aut Congregatione intermedia Canonicè electus à Patribus, qui eius nouerint inhabilitatem, in Prælatum, censetur esse dispensatus in conscientia, si talis eorum fuit intentio; in foro autem exteriori non erit, nisi actualiter cum ipso dispensetur. *art. 16.*

Illegitimus non potest esse Diffinitor sine dispensatione: Diffinitoriatus enim importat dignitatem personatus, cùm sit quædam prærogatiua absque iurisdictione *art. 18.*

Non potest etiam illegitimus esse discretus mittendus ad Capitulum prouinciale ratione

vocis passiue, qua caret; si tamen attendamus ad vocem actiuam tantùm, posset. Verùm cùm non possit renunciare voci passiuæ, absolutè nequit esse discretus. *art.* 19.

Possunt illegitimi esse Confessores Monialium, Magistri Nouitiorum, & Vicarij Conuentus sub Guardiano vel Priore, cùm tales non habeant iurisdictionem ordinariam, sed delegatam. *art* 20.

Moniales non egent dispensatione ad Prælaturas, siue perpetuas siue temporales sui Ordinis, cùm non habeant Prælationem ordinariã, sed quasi ex commissione. Si tamen (vt volunt quidam) dispensatio requiratur, poterunt cum eis dispensare earum Prælati, etiam extra Capitulum *art* 21. *&* 22.

Possunt Prælati dispensare cum familiaribus, & actu seruientibus Conuentui ad quæcumque beneficia Regularia, etiam Curata, modò non assumantur in fraudem ipsius priuilegii, possunt autem id facere etiam extra Capitulum. *art.* 23. & 24.

IMMVNITAS.

PRæsumentes effringere Ecclesiam Regularem, aut loca Fratrum, aut in illis damnabilem violentiam exercere, excommunicantur, olim à solo Papa, iam etiam à Superiore domus, quoad forum conscientiæ tantùm absoluendi. Quam excommunicationem non incurrunt effringentes aliquod prædictorum, non vt capiant, sed tantùm vt inquirant reum, quia habent ius ad quærendum, & per consequens ad omnia impedientia dictam inquisitionem, remouenda *to* 2. *qu.* 50 *art.* 2.

Iudices sæculares inuentum reum in Monasterio, & e etiam immunitate Ecclesiastica indignum (vt sunt per declarationem *Greg.* XIV. publici latrones, viatum grassatores, agrorum depopulatores, & qui in locis sacris homicidia, aut mutilationes fecerunt, aut qui proximum proditoriè occiderunt, assassini, hæretici, aut læsæ Maiestatis rei) nullo modo extrahere possunt sub pœna excommunicationis, donec Episcopus proprius, aut vicinior, causa prius cognita, eis tradiderit. Dum autem causę notitia inquiritur, non in sæculari carcere, sed in ecclesiastico debet asseruari, repertusque gaudere immunitate Ecclesiastica, ad Ecclesiam, vnde extractus est, debet reduci. *art* 3.

Dicunt aliqui quòd sodomita, & grauissimè peccans non gaudet immunitate, nec Clericus, nec Religiosus; sed standum est consuetudini receptæ. *art* 4.

Regulares permittentes in suis locis, vel Ecclesijs malefactores à ministris iustitiæ capi, nisi particularē afferãt Episcopi, aut eius Officialis licẽtiã cõtra particularẽ illũ malefactorẽ, cũ interuentu personæ ecclesiasticæ ab eo authoritatem habentis (quidquid eis iurauerit Iudex, si fidem non seruet, sed occidat) incidunt in irregularitem per Bullam *Greg.* XIV. Quod etiam verum est eo casu, quo malefactor non gaudet immunitate, quandoquidem tunc nulla ratione sibi persuadere debuerint, quòd Iudex fidem ipsis seruaret *art* 3. *&* 5.

In quibus casibus Commendatarij Ordinum militarium gaudeant immunitate, & in quibus non. vide q. 62. tom. 2. ab at. 13 vsque ad 18.

Totum Monasterium venit intelligendum nomine Ecclesiæ, & gaudet immunitate eiusdem per priuilegium factum Cistertiensibus, etiam Monasterij grangijs, ab Eugenio IV. tom. 2. q. 65 *art.* 2.

INDVLGENTIAE.

Vide Infirmi, Itineratio, Dispensare.

PRælati habentes iurisdictionem quasi Episcopalem, verisimiliter possunt suis subditis concedere Indulgentiam eodem iure quo Episcopi, scilicet diuino, licèt aliqui contradicant, allegantes contrariam consuetudinem totius Ecclesiæ; sed consuetudo non præscribit contra ius diuinum, *Vide Iurisdictio. tom* 2. *quæst.* 86. *art* 2.

Prouinciales Mendicantium facta visitatione possunt dare Fratribus, & Sororibus benedictionem, & plenariam Indulgentiam per priuilegia facta Ordini Minorum & Societati IESV. *Per Leonem* X *&* *Gregorium* XIII.

Item Prædicatores quicumque eorumdem Ordinum; in quibuscumque Ecclesijs, aut locis possunt dare suis auditoribus 40. dies Indulgentiarum *per Alexan. IV art.* 2.

INDVLGENTIA

plenaria à Fratribus lucranda.

Vide Absolutio quoad Fratres, Capitulum, Conceptio, Diuinum officium.

Indul-

INdulgentiam plenariam lucrantur Fratres Minores per multa priuilegia Primò, in die receptionis habitus, professionis, & mortis articulo, non solùm vero, sed & præsumpto. Sed si lucrati fuerint in præsumpto, non remanebit pro vero. *to.2 q. 87 art 1. & 9.*

Secundò, celebrantes in omnibus diebus Dominicis, in omnibus Festis Domini Sabaoth, beatæ Mariæ, & Sanctorum Ordinis Minorum. Imò per communicationem priuilegiorum, quotiescumq; communionem sumunt, cum id sit Monialibus Sanctæ Claræ concessum per *Innocent. VIII. & Leon X art.2.*

Quando aliquo die ad Indulgentiam plenariam requiritur Communio, & Confessio, Fratres legitimè impediti lucrantur vt alij, *ex Greg. XIII.* Similiter, qui inculpabiliter non receperint, si pòst sublato impedimento perfecerint quæ præscribuntur, Indulgentiam consequuntur, etiamsi dies constitutus præterierit *ibidem.*

His prædictis gaudent etiam Confratres Chordæ S.mæ: Francisci, & omnes alij Regulares etiam non Mendicantes, qui Minorum priuilegijs communicant. *ibid.*

Tertiò, recitantes coronam Christi continentem 33. *Pater noster, & Aue Maria*, in honorem 33. annorum vitæ eius: & coronam B. Mariæ cõtinentem 72. *Aue Maria*, cum 7 *Pater noster*, & vno *Pater*, & *Aue*, pro summo Pontifice. Infirmi, qui non valent tantum dicere, supplent per vnũ Psalmum aut Hymnum Iesu Christi, aut B. Mariæ. Denique idem lucrantur recitãtes canticum Graduum. art. 3.

Quartò, facientes, vel audientes Missam Conceptionis B. Mariæ, vt suprà Vide Conceptio. artic. 4.

Quintò, ex Adriano VI. dicendo in pulsatione campanæ ad Aue Maria, ad primum signum, Angelus Domini, &c. & Aue Maria Ad 2 signũ, Ecce ancilla Domini, &c. cum Aue Maria. Ad 3. signum, Et verbum caro factum est, &c. cum Aue Maria, lucrantur Indulgentiam plenariam. art. 12.

Sextò, lucrantur Indulgentias Stationum Romæ, Ierusalem, Sancti Iacobi, Portiunculæ, dicentes quacumque hora diei vel noctis, & quocumque loco (sine vlla restrictione) se inuenerint, 6. Pater noster, & totidem Aue Maria, cum sex Gloria Patri, &c. Quorum quinque intentione totius Ecclesiæ dicuntur; sextum verò pro summo Põtifice *art 7.*

Quæ sint & quantæ illæ Stationum Indulgentiæ, vid. à q. 88. ad 89.

Clem. VII. concessit Camaldulensibus, Oblatis, & Nouitijs suas Ecclesias visitantibus, & ibidem recitantibus Psal. Exaudiat, vel 3. Pater, & Aue, rogando pro felici statu suæ Sanctitatis, omnes Indulgentias quæ à Sede Apostolica in generali, & in particulari, aut quouis modo erãt concessæ & concedendæ sub quauis verborum forma, Ecclesijs totius mundi, nec non Rosario B. Dominici. Quòd si quis legitimè impeditus prædictas Ecclesias non potuerit visitare, sufficiet dicere, quocumque in loco se inuenerit, semel Psalmum Exaudiat, vel 3 Pater, & Aue si verò omnino dicere non potuerit, sufficit quòd sola mente, & intentione: quo indulto gaudent omnes alij per communicationem priuilegiorum. *art. 3.*

INDVLGENTIAE
quoad seculares.

Vide Habitus, Benefactores, Confratria.

SAEculares omnes vtriusque sexus verè pœnitentes, & sacra communione refecti, lucrantur Indulgentiam plenariam visitando à primis Vesperis vsque ad occasum Solis sequẽtis diei Ecclesiam Fratrum Minorũ, & ibi orando pro Christianorũ Principũ concordia, hæresum extirpatione, & sanctæ Matris Ecclesiæ exaltatione, in omnibus Sanctorum eiusdem Ordinis Festiuitatibus *tom 2 q.87. art. 5.*

Item visitantes easdem Ecclesias in Festiuitatibus Christi, & B. Mariæ lucrantur pro quocumque Festo 548 annos, & 250 dies. *ibid.*

Item visitantes easdem Ecclesias in quibuslibet diebus lucrantur Indulgentiam 40. annorum, & 300. dierum, sed in Quadragesima quotidie 3837 annorum, & 207. dierum *q. 94. art. 1.*

Fratres Mendicantes quando [illegible] dicentur in domibus [illegible] audientibus 18 annorum [illegible] gentiam. Quæ reducta [illegible] dies Sed cum alium [illegible] concedere 18 annorum [illegible] quando prædicant in domibus [illegible] 6. Quadragesimæ possunt concedere [illegible] 18. annorum & 524. dies [illegible] *Pontifice, q. 95. art. 1.*

Seculares audientes primam Missam Fra-

trum Prædicatorum, lucrantur annos 3. & amplius, per multo Pontifices. *art. 2.*

Item facientes celebrari Missas in Ecclesijs eorumdem, & alia diuina Officia, lucrantur ferè mille dies, Et audientibus sermones & Missas in Ecclesijs Fratrum Minorum quolibet die, pro qualibet vice concessit Alexander IV. centum dies. *ibid.*

In die S. Ioannis Euangelistæ, & eiusdem Festo quod dicitur ante portam Latinam, & in Sabbatho Palmarum, Fratres Minores Reg. Obseruantiæ ex Leone X. liberant animā è Purgatorio dicendo ante venerabile Sacramentum septem Psalmos pœnitentiales, aut quinq; Pater, & Aue. Sed vult præfatus Pontifex, vt tali die Fratres recitent coronam B Mariæ pro sua Sanctitate *qu. 96. art 1.*

Fratres Minimi habent, quòd die Lunæ & Mercurij in omnibus Conuentibus sui Ordinis, Prælatus, qui dicitur Correctot, celebrans pro aliquo defuncto, animam liberet. At si in domo sit Prouincialis, ipse est qui animam extrahit. *ibidem.*

Leo X. concessit Fratribus Minoribus Indulgentiam plenariam toties quoties dixerint Vigilias, aut septem Psalmos. *ibid.*

Calixtus III. concessit Indulgentiam plenariam pro patribus & matribus omnium Fratrum Minorum præsentium ac futurorum in Purgatorio existentibus: quod quidem sic est interpretatum, vt filij et in mortis articulo plenariè possint absolui, & Indulgētiam plenariam recipere. *ibid.*

Omnes Indulgentiæ lucrandæ per recitationem sex Pater, & Aue, cum Gloria Patri, vt sup. *qu 88.* possunt applicari defunctis per modum suffragij *art 8*

Recitantes Psalmum Miserere, aut qui nescit, quinque Pater, & Aue, flexis genibus in Ecclesijs nostris principalibus, aut annexis, consequuntur indulgentias & vrbis & orbis, ex concess. facta Ord. S. Benedicti confirmata per Innoc. VIII. Alex. VI. Iul. II. dummodo pro eorum animabus dicatur oratio. Deus qui inter Apost. &c, potestque hæc concessio applicari defunctis *ibid.*

INDVLGENTIARVM
publicatio.

INdulgentias concessas alicui Monasterio aut Ordini pro Fratribus, & sibi subditis, potest solus Prælatus publicare, non autem pro sæcularibus; quia tunc debent ab Episcopo duobus adhibitis de Capitulo examinari, & approbari, ex Conc. Trid. ad vitandos falsos abusus quęstuariorum. *tom. 2. qu. 98. art. 1*

Grauiter peccant Religiosi prædicantes Indulgentias indiscretas; dicuntur autem indiscretæ, quando non fuerunt concessæ, vel malè concessæ, vel quando sunt dubiæ. *art. 2.*

Indulgentiæ concessæ valent à tempore quo sunt datę, sed quātùm ad eos qui lucrari volunt, incipiunt in eis efficaciam habere à die publicationis & præsentationis earum. *art. 3.*

Pleraq; alia, hanc Indulgentiarum materiam concernentia vide ab *art. 3 vsque ad finem quæst.*

INFIRMI.

REceptissima est sententia, quòd omnia quę iubet concessio Indulgentiæ fieri, debent impleri vt possit lucrari; ita vt etiamsi infirmitate, aut legitimo alio impedimento aliquis sit detentus, sic vt ea non possit implere, Indulgentiam non lucretur, nisi sua Sanctitas cum infirmis, & legitimè impeditis dispensare Apostolica authoritate dignetur, quia Indulgentia est stricti iuris, nec valet vltrà quàm sonat *tom. 2. qu 102. art. 1.*

Eugenius IV. concessit Fratribus Minoribus de Obseruantia, quòd si casus occurreret, quo non possent confiteri, etiam tunc consequantur Indulgentiam plenariam, à se & à pluribus alijs Pontificibus, pro articulo mortis eis concessam, modò sint in statu gratiæ. *ibid.*

Benedictini infirmi, aut occupati lucrantur easdem Indulgentias quas alij assistentes diuinis officijs, etiam in festo corporis Christi, ex *Eugenio IV. ibid.*

Item senes & infirmi Ordinis Sancti Hieronymi facientes aliquod pium & æquiualens opus, lucrantur omnes Indulgentias, ac si visitassent Altaria, aut Ecclesias, vel aliud opus requisitum ad lucrandam Indulgentiam impleſſent. *ibid.*

Fratres laici experti in medicina, ex doctrina, aut exercitio ante vel post ingressum, de licentia suorum Superiorum possunt mederi infirmis secundùm infirmitatis exigentiā; si ex deuotione, aut charitate innocentur. *art. 2. ex Eugen. IV. & Nicolao V.*

Idem possunt omnes Religiosi Societatis, absque metu irregularitatis erga omnes etiam sæculares, quando commodè Medici sæculares haberi non possent, citra tamen adustionem & incisionem per ipsos faciendam. *Ex concessione ipsis facta per Gregorium XIII. ibid.*

IMPRI-

IMPRIMERE.

OLim poterant Fratres per Clement. VII. imprimi facere libros cōtinentes tantùm spectantia ad suum Ordinem, sine Ordinarij & Inquisitoris examine, sed hoc reuocat *Concil. Trident 4. sess. de vsu, & editione sacrorum librorum. to. 2. q. 104. art. 1.*

Regularis obtinens regale priuilegium prohibitiuum, ne alius imprimat aut vendat libros à se compositos, acquirit tale ius suo Monasterio capaci, scilicet possessionis iuris, vel acquirit Papæ, vt Frater Minor; & tunc Syndicus solus nomine Papæ potest procedere contra infractores, & tale ius petere *art. 1. & 2.*

Vitanda summopere est mercatura, & turpe lucrum venditionis eiusmodi librorum, præsertim à Fratre Minore, cui non licet vllo modo imprimere facere libros lucri gratia, cùm sit per Regulam interdictum *ibid. & art. 3.*

Syndicus per tale ius regale potest quidem agere pro damno vitando, & impedire furtiuas impressiones, & venditiones, ne impressio Fratrum damnificetur, sed non potest agere pro lucro captando, quia hoc repugnat statui Fratrum *art. 4.*

INQVISITOR FIDEI.

Vide Hæresis.

INTERDICTVM.

GEneralis aliquis Regularis, vel Abbas iurisdictionem quasi Episcopalem habens posset interdicere aliquam ciuitatem, aut castrum, in quod haberet plenariam iurisdictionem, aliàs non *tom. 2 qu 107. art. 2.*

Item Priores Monasteriorum non Mendicantium possunt interdicere suos sub ditos ab audiendis Officijs diuinis, & confessionibus; sed hoc nequeunt Mēdicantes, cùm hoc ad Superiores *Prælatos* pertineat *ibidem.*

Prælati omnes, qui ordinaria potestate possunt excommunicare, possunt & interdicere suos, eosque suspendere, & absoluere, per se, vel per alium Clericum, non tamen per fœminam etiā Abbatissam: nam illa secluso priuilegio non est capax huius iurisdictionis *art. 1. & 3.*

Certum est, omnia Monasteria ciuitatis, aut castri interdici, quando ciuitas ipsa aut castrum interdicuntur etiamsi sita sint extra muros. Tamen concessit Iulius II. Fratribus Minoribus, quòd si contingat ciuitatem, vel oppidum cum duobus vel tribus milliaribus circumuicinis (infra quæ milliaria domus Fratrum existunt) Ecclesiastico supponi interdicto, Fratres huiusmodi Ordinis (nisi causam interdicto dederint, vel eis specialiter ex causa legitima interdictum sit) nullatenus seruare teneātur, nisi aliàs domus ipsorum Fratrum de iure interdicto talis oppidi comprehendantur. *tom. 2. q. 108 art 1.*

Concessit Fratribus Minoribus *Leo* X. quòd Ecclesiæ ipsorum interdici non possint ad instantiam cuiuscumque personæ, quauis fulgeat dignitate, nisi tota ciuitas, vbi domus huiusmodi consistit, Apostolica, seu Ordinarij authoritate Ecclesiastico interdicto supponatur. Simile est de Ecclesijs Sancti Ioannis, *vt tenet Nauarrus*, ad quas non extenditur interdictum, si Episcopus speciali interdicto singulas vrbis Ecclesias interdicat; quia enim intra fines Diœcesis consistant, & in eadem ciuitate, in nulla tamen ciuilitatis communione participant. *art. 2.*

Licèt Religiosi non possint ab Ordinarijs specialiter interdici ex multorum Pontificum indultis, vt Religiosi sunt, pōssunt tamen vt beneficiati sunt, in Diœcesi alicuius Episcopi. *art 3.*

Interdictum siue valeat, siue non valeat, seruandum est ab omnibus Religiosis etiam exemptis, quando seruatur ab Ecclesia matrica. Secus est de sæcularibus Clericis, qui non tenentur Interdictum, quod nullum est, seruare, etsi Matrix Ecclesia illud seruet. *art 4.*

Matrix Ecclesia dicitur Ecclesia maior, vel Baptismalis; vnde clatet quo pacto differat à Metropolitana, quam in hoc non tenentur sequi Religiosi omnes per Diœcesim. *art 5.*

Si plures sunt Parochiæ in vno loco, & vna seruat, alia non, tunc non tenentur exempti seruare. *ibid.*

Regulares non seruantes validum Interdictū, quod seruat matrix Ecclesia (si tamen impositum sit authoritate Apostolica aut Ordinarij, aut alterius ad hoc specialiter deputati) non tantùm excommunicantur, sed etiam alijs pœnis subijciuntur; matrice tamen non seruante, eam sequi non tenentur, cūm debeant magis esse obseruatores canonum; si tamen tunc non seruent, non ligantur excommunicationis pœna, sed alijs, quæ in sacris canonibus continentur; quia scilicet sunt suspensi, & eis interdictus est ingressus Ecclesiæ. Si sententia interdicti non ligat, & seruet matrix Ecclesia,

Religiosi

Religiosi non seruantes ligantur pœna excommunicationis, non alijs. *art.* 5. & 6.

Iuxta mentem Authoris contra *Nauarrum* priuilegia, quibus poterant Regulares certis tantùm diebus no . seruare interdictum, minimè sunt reuocata per *Concil. Tridens sess.* 25. *de Regularibus. cap.* 4. *&c. tom.* 2 *q.* 112. *art* 1.

Festiuitates, in quibus Mendicantes possunt per priuilegia tempore interdicti celebrare alta voce, & pulsare, sunt Festa omnium Sanctorum sui Ordinis canonizatorum, & eorum Octauæ, etiãsi de Octaua tantùm fiat commemoratio; pro Minoribus præterea est Festum Portiunculæ, & ... em. ac quinque Fratrum eiusdem Ordinis Minorum. Extenditq; se hoc priuilegium indifferenter, tam ad tempus interdicti specialis, quando Ecclesia Fratrum esset nominatim interdicta, quam generalis *art.* 2.

In omnibus Festiuitatibus, quibus possunt Fratres iure communi, aut priuilegio celebrare tempore interdicti, possunt non tantùm celebrare, & canere solemniter Horas, sed & Sacramenta administrare (his tamen qui possunt tunc ea recipere) & sepelire mortuos Religiosos & sæculares, in suis tamen Ecclesijs tantùm. *ibid.*

Eadem omnino facere possunt Fratres toto tempore interdicti etiam Papalis, sed submissa voce, ianuis clausis, & sine pulsu. *ibid.*

Multæ sunt aliæ Festiuitates, in quibus suspẽdi potest interdictum. *ibidem.*

Festa Sanctorum, quorum corpora ibi requiescunt, & patronorum Ecclesiæ sunt priuilegiata, similiter & eorum Translationes, cum quibusdam alijs *art* 3. & 4.

Item totus dies professionis alicuius Fratris aut Sororis, & dies celebrationis primitiarum à primis Vesperis sunt exẽpti ab interdicto. *art.* 5.

Prælati Sancti Benedicti, & per communicationem etiam Mendicantium Prælati, tempore interdicti generalis, aut specialis eligere possunt inter viros & mulieres sex personas (dummodo non dederint causam interdicto, & ipsum non sit positum, vel confirmatum authoritate Apostolica) non simul, sed successiuè, quæ possunt illo tempore interesse diuinis in suis Ecclesijs, Sacramenta recipere, & sepeliri, sine solemnitate tamen, si aliquam illarum illo tempore mori contigerit. *art.* 6.

Ex concess. Nicolai Franci Nuntij Apostolici in Regnis Castellæ, Legionis, & Aragoniæ, possunt eligere 15. simul. *ibid.*

Idem possunt Moniales, quod ipsi Religiosi, per communicationem priuilegiorum; specialiter verò Moniales Sanctæ Claræ, & Tertiariæ sub cura Fratrum Minorum degentes, habent etiam Festum S. Elisabeth filiæ Regis Vngariæ, & eius Octauum. *tom.* 2. *q.* 113. *art.* 1. & 2.

Operarij Fratrum personaliter insistentes operibus eorum, & negotijs, familiares eorum, & famuli actu seruientes possunt illo tempore interdicti cum Fratribus audire, & recipere diuina, nisi fuerint excommunicati publicè, vel nominatim, vel causam dederint interdicto. Idem potest Syndicus Fratrum aut Sororum cum vxore sua & filijs, possuntque hi omnes sepeliri in Ecclesijs Fratrum, si moriantur tempore interdicti, & cessationis à diuinis. Idem omnino permissum est Medicis ordinarijs Fratrum aut Sororum (licèt non sint Doctores) quoad tempus interdicti, non cessationis à diuinis. *tom.* 2. *q.* 114. *art.* 1. 2. & 3.

IRREGVLARITAS.

Vide Bellum, Dispensatio, Immunitas.

MOnachus iuuans Chirurgum ad scindendum membrum aliquod, non incurrit irregularitatem, tum quia nullo canone exprimitur, tum quia per mutilationem membri sanitatis causa factam, non incurritur irregularitas. *tom.* 2 *q.* 105. *art.* 3.

Regularis conquestus apud Iudicem de fure, protestans interim se non intendere sanguinem, sed tantum rei ablatæ restitutionem, si locum vbi sit ostendat, incurrit irregularitatem, nisi reus esset fugitiuus, & præsumi posset quòd sententia in eum lata nihil proficeret, nisi teneretur. Secus tamen, si non indicaret locum vbi esset, aut non curaret tenere: nam protestatione facta tutus esse posset. *art* 4.

ITINERATIO.

Vide Apostasia, Ieiunium.

CAlixtus III. aliquando statuit vt Fratres Conuentuales itinerantes tenerentur sub excommunicatione se statim præsentare, & subdere Prælato Conuentus de Obseruantia, si ibi Conuentuale non sunt. & contrà, sed hoc statutum fuit postea suspensum, *tom.* 2. *quæst.* 121. *art* 2.

Fratres Minores per obedientiam itinerantes possunt lucrari Indulgentias stationum, & alias omnes, ac si domi essent, dicendo quinque *Pater*, & *Aue. Ex Innocent. VIII art. 4*

Pius V. concessit captiuis apud infideles in articulo mortis, quòd per solam contritionē possint consequi Indulgentiam plenariam, si non habeant copiam Confessoris. Quod idem concessit *Eugenius* IV. omnibus Fratribus etiam non captiuis in hoc articulo. *ibidem.*

IVDEX.

CVM amoris proprij, qui omnis discordiæ fons est, nec Religiosi sint expertes, necesse est etiam in Religione esse Iudices ad pacem communem tuendam; quos maximè dedecet partialitas, iracundia, & verba inordinata. *to. 2. q. 1. art. 1. 2. 3. & 4.*

De nullis causis Regularium potest Iudex sæcularis cognoscere: quia quilibet talis gaudet priuilegio canonis, & fori *tom. 2 q 2 art. 1.*

Decisio causarum Ordinum militarium, cōceditur per *Pium* IV. ipsorum Ordinum Prælatis tam in ciuilibus, quàm in criminalibus, cum prohibitione appellationis ad alios, quàm dictorum Ordinum Iudices. *art 2.*

Assumens Ordinem Ecclesiasticum, aut ingrediens Religionem post delictum à se commissum in fraudem, vt se eximeret à iurisdictione sæculari, non liberatur ab ea; sed potest per Iudicem sæcularem contra eum procedi ad punitionem delicti ciuiliter quidem; vel criminaliter, vel mixtim, si in Religione probata professionē solemniter tantùm emiserit in fraudem, & non fuerit sacris insignitus, cùm eius professio nulla sit & inanis; si autem Ordines receperit, potest contra eum procedi, non vt possit puniri corporaliter à Iudice laico, sed tantùm in confiscatione bonorum, aut pœna pecuniaria, prout qualitas delicti exigit, quia etsi Clericus non sit subditus Iudici sæculari ratione personæ, manet tamē in hoc casu ratione causæ, & bonorum *art 3.*

Fraus in hoc casu præsumitur, si quis post delictum commissum, & ante susceptum Ordinem, aut ante ingressum Religionis fuerit accusatus vel denunciatus, aut saltem infamatus. *ibidem.*

Laicus professus dimisso habitu, imò eiectus ab Ordine committens scelera non potest puniri à Iudice sæculari, quia per talem eiectionem nō traditur foro sæculari, sed Ecclesiastico. Secus est de eo, qui à Religione expellitur, & habitu regulari priuatur, eo quòd eius minimè valuit professio, quia potest Iudex sæcularis de eius causis cognoscere tam criminalibus, quàm ciuilibus, & mixti fori. *art. 5*

Iudex Regularis cognoscit de crimine graui Fratris Nouitij, v. g. fratricidij: nam quamdiu talis est, gaudet priuilegio fori *art. 10.*

Prælatus Regularis potest & debet, quoad fieri potest, procedere vt pater (vnde olim dictus est Abbas) vtque talis mederi suorum vulneribus pietate paterna, & bono modo, sine forma iudicij, nil de supplicijs cogitando. Quando autem sic non potest prodesse, debet procedere vt Iudex, & tunc, quoad fieri potest, debet vitare apices & solitas iuris solemnitates, quæ multùm dedecēt statum Religiosum, sed procedere summarie, & sine strepitu, præsertim contra statuta sua, & in rebus non tanti momenti; ita tamen, vt essentialia iuris seruentur, & nihil incommodi patiantur ius naturale, & gentium. Ius autem gentium apud Regulares, sunt constitutiones Ordinis generales, *tom 2. q. 3 art. 1.*

Iure, & speciali priuilegio admittitur testimonium Fratrum, etiam Nouitiorum, in causis proprijs Monasteriorum suorum, siue ciuilibus, siue criminalibus, licèt veniret ipsis aliquod lucrum de Monasterio, modò tamen non potuerint extranei testes vocari, ne alioqui ius eorum pereat; modò illi Fratres testes non sint Conuētus actores, aut responsales. *tom. 2 q. 11. art 1.*

Monachus potest cogi ad testificandum, quādo aliter veritas haberi non potest, non tamen in causa sanguinis *art 2.*

Moniales iuridicè testantur contra alias, quando de rei veritate aliter constare non potest, etiam in criminalibus; sufficitque duarum testimonium, quia licèt sint mulieres, sunt tamen Religiosæ Deum timentes. *art. 3.*

Quamuis validum sit Regularis testimonium absque sui Superioris licentia datum; id tamen ei prohibetur, & iure repelli potest. Quin etiam in criminalibus requiritur facultas ipsius Prouincialis, ac propterea cauere debent Prælati Cōuentuales, ne in similibus causis dictam licentiā concedant sine expresso aut saltē tacito consensu Prouincialis: nam etiamsi Religiosi faciant protestationem iuridicam, si ex eorum testimonio sequatur mors alicuius, aut enormis effusio sanguinis, aut membrorum mutilatio, remanent irregulares; vt bene notauit *Couar* & Prælato hoc præcipienti non est obtemperandum. *art. 4.*

In criminalibus nūquàm admittitur testimonium laici contra Clericum, nisi alij testes idonei desint; & tunc in his eiusmodi testimonium efficit tantùm semiplenam probationem, quam-

quam in ciuilibus plenam efficiat: contra Monachos verò, licèt non promiscuè, faciliùs nihilominus admittitur; eo quòd Monachi non sint adeò inuisi, & ingrati laicis, sicut Clerici sæculares. *art.* 5.

Plura de materia testium, *vide quæst.* 12. 13. 14. 15. & 16.

De Notario.

IVxta quandam Decretalem, in quouis iudicio etiam summario, quale plerumque est Regularium, requiritur Notarius, & Secretarius ad scribenda acta processus; vnde quidam Prælati minùs iuridicè faciunt scribentes accusationem, testimonia, &c. nisi excusentur ex eo quòd communiter negotia Regularium sint parui momenti, aut quia taceant Fratres, ac proinde censeantur in hoc iuri suo renunciare. *tom.* 2. *q.* 14 *art* 2. & 3.

Est autem summarium iudicium illud, in quo sola veritate conspecta proceditur ad sententiam definitiuam, non seruatis iuris apicibus. *ibid.*

De Citatione reorum.
Vide quæst 18.
De Interrogatione eorumdem quæst. 19.
De Tortura.

LIcet Prælato Regulari per se, aut per alium sibi subditum, quamuis non vrgeat necessitas; Fratrem delinquentem moderatè verberare causa correctionis, modo in Religione consueto, absque timore excommunicationis; nunquam tamen per laicum familiarem Conuentus; nisi vbi consuetudo aliud obtinuerit; alioquin Superior sic corripiens incideret in excommunicationem, à qua non minùs quàm consuetudo excusare posset error malè intelligendi priuilegia. *q.* 20. *art* 8.

De Purgatione Canonica.

REgularis cum scandalo infamatus potest, imò etiam debet se purgare; quòd si in purgatione defecerit, punietur solummodo pœna arbitraria extraordinaria multò mitiori, quàm secundùm canones deberetur: licèt in tali casu Clericus accusatus habeatur pro conuicto, & pœnam canonum sustinere debeat. *q.* 21. *art.* 1 & 2

De modo procedendi in correctione.

QVando debeat Prælatus sequi in iudicio rigorem iuris, quando iustitiam, vel æquitatem, *vide ad longum q.* 22.

INCARCERATIO.

DOlendum est, plerosque Iudices Regulares procliuiores esse ad capiendum & incarcerandum suos subditos, quàm par sit sine sufficienti cognitione commissi delicti, cùm hoc sit iniuria irreparabilis; & vltra reatum, quem committunt, damnum & iniuriam iniustè incarcerato compensare tenentur, nec liberi sunt à sententia canonis, *Si quis suadente*, vt doctè notauit *Nauarrus* præsertim in leuibus, & vbi fuga non timetur. *tom.* 2. *q.* 23 *art.* 2.

Pœna perpetui carceris Regulari imponi potest ob delictum, cui in sæculo correspondet pœna damnationis ad metalla, aut pœna mortis, cùm incarceratio sit valdè supportabilis Religioso ob flagrantem charitatem Religiosorum omnia necessaria suppeditantium, & ipsorum carcerum humanitatem. *art.* 4.

Regularis negans incarcerato cibum, aut potum, ita vt inde mors sequatur, fit irregularis: nam non alere, est necare. Et idem est iudicium de illo qui immanitate carceris, vel substractione rerum necessariarum eidem præmaturam necem afferret; nec in hac parte ignorantia excusat: est enim de eo quod debuit scire *art.* 5.

Licèt Clericus ante & post condemnationem ad carcerem fugere possit, non tamen Regularis ob votum obedientiæ, & præceptum de non egrediendo Monasterio, nisi sententia foret iniusta; quia tunc liceret ipsi in conscientia fugere, si abesset graue scandalum, sicut & si executio iustæ sententiæ esset iniusta; vt si v. g. custos carceris deneget necessaria ad vitam *art.* 6.

Damnatio ad triremes.

IVdices Regulares possunt ex priuilegio Pij V. & aliorum summorum Pontificum, Fratres exutos habitu perpetuò, vel ad tempus ad triremes damnare. *quæst.* 25 *art* 1.

Quod tamen nimium crudele est, & multum abhorrens à benignitate religiosa; vnde *Nauarrus* (inquit) hoc alienum est à consuetudine D. August. Benedict. Bern. Dom. Francisci, cùm sola eiectione à Religione contenti fuisse videantur. *art.* 2.

De pœnarum reis imponendarum qualitate.

DE qualitatibus pœnarum iniungendarum Monachis, & Clericis ob diuersa peccata, *vide tom.* 2. *à q.* 22. *ad* 40 *inclusiuè.*

De imperiorum vsu.

LIcet aliquando exigente necessitate Iudici proferre conuitium causa correctionis, modò illud non fuerit contumeliosum, improperando v. g. iam punita. &c *q* 41 *art.* 2.

IVRAMENTVM.

Vide Confessarij quoad dispensationem.

Regu-

Regularis nequit cogi ab Episcopo ad testimonium ferendum in causis ciuilibus, nisi quando aliter veritas haberi non potest; in criminalibus verò numquam ad hoc compelli potest, nisi à suo proprio Prælato Regulari in causis aliorum Fratrū, in quibus pœna sanguinis minimè imponitur. *tom. 2. q. 11. art 2 & tom. 3 q 71 art 1.*

Asserunt aliqui, in iudicio Regulari præceptū obedientiæ habere vim iuramenti, vt per illud sufficienter credatur testi etiam non iurato; sicut Sacerdoti aliquid in verbo Sacerdotis affirmanti creditur. Verùm oppositum videtur probabilius ob plerasq; Doctorū authoritates. *to. 2 q. 120 ar 3.*

IVRISDICTIO.

Vide Abbatissa, Episcopus, Excommunicare, Custos, Commissarius, Generalis, Guardianus, Minister Prouincialis.

PRælati Regulares sunt Ordinarij suorum inferiorum, habentes iurisdictionem à iure diuino, quemadmodum & Episcopi; vnde opinione Doctorum, sicut & Episcopi omnia illa possunt in suos, quæ Papa in vniuersam Ecclesiam, nisi iure Ecclesiastico in aliquibus casibus prohibeantur. *tom. 1. q. 17. art. 2. & 6. & q. 22 art. 10. & q 23 art. 1.*

Prouinciales, vtpote assumpti in partem sollicitudinis Apostolicæ, habent iurisdictionē quasi Episcopalem in vtroque foro iure communi, & ex priuilegio, quam exercere possunt vbiq;, cùm non habeant territorium, licèt multò decentius sit, illam in Conuentibus suæ prouinciæ exercere. *tom. 2. q. 59 art. 1 tom 3. q 43 art. 2.*

Hæc tamen iurisdictio respicit tantùm regimē: nam ad Pontificalia minimè se extendit.

Quamuis in plerisque maiorem habeant potestatem, quàm Episcopi, v. g. quoad absolutiones & dispensationes: pro quibus *vide tom. 1. q. 20. & verb. Dispensare.*

LAICI.

Vide electio, Infirmi, Iudex.

FRatres Laici seu Conuersi cùm solemniter promittant tria vota essentialia, secundùm aliquam Regulam à Sede Apostolica approbatā, in manu Prælati eos incorporare valentis, sunt verè Religiosi, & Ecclesiasticæ personæ. *tom. 2 q. 123. art 1.*

Promoti tamen ad sacros Ordines, sine licentia Prælati, grauissima pœna sunt plectendi, & consura clericali priuandi. *art. 3.*

Necnon omni vsu Ordinum, & recitatione diuini Offi ij priuati ad merum statum laicalem reducendi. *tom 1. q. 42. art. 19*

Nullus autem Generali inferior, quamuis sit Commissarius generalis, cum plenitudine potestatis, potest dare laico licentiam transeundi ad Clericatum: nam quantum ad hoc, eius authoritas limitata est per *Leo X.* constitutionē, *ibi.*

LECTORES.

PIus V. statuit, vt Lectores Theologiæ, qui quatuor cursus absoluerint, voce actiua & passiua gaudeant; quam quidem constitutionem reuocauit *Greg.* XIII. sed in statutis Vallisoletanis fuit renouata, etiamsi in aliena prouincia docuerint, nec requiritur, quòd duodecim annis continuis doceant, si talis interpolatio vergat in vtilitatem prouinciæ. *tom. 2 q. 130 art. 1.*

LEGATVS.

Vide Exemptio.

MOnachus factus Canonicus, potest esse Legatus Papæ, vel locitenens Legati, Officialis, vel locitenens Officialis Episcopi; & cognoscere de causis, ex *decis Rotæ. to. 2 q. 124 art. 1. & 2.*

Legatus conferens beneficium sæculare Regulari, non requirit cōsensum Abbatis, quia censetur cum ipso dispensare. *art. 3.*

LEGATVM.

Vide, Nouitius Studium.

LEgatum quodcumque relictum Religiosis valentibus possidere siue per regulam, siue per priuilegium, tenet. *tom. 2. q. 125 art. 1.*

Si verò relinquatur Monacho, ea lege, vt sibi ipsi & non Monasterio acquirat, non valet; secus si illa conditio absit, quia tunc censetur esse relictum debito modo. *art. 2.*

Legatum ea intentione relictum, vt Abbas nō possit de eo disponere, non est acceptandum, eo quòd non deceat Religiosum. *art. 3.*

Regularis cum licentia tacita aut expressa sui Prælati Conuentualis acceptare potest legata, & eis vti absque eo quòd incorporentur communitati, neque id est contra mentem *Conc. Trid sess. 25 de Regular. c. 2. art. 4.*

Legatum relictum Religioso extra Ordinem Fratrum Minorum de Obseruantia potest Prælatus impendere eo inuito in Conuentus vtilitatem, & tunc non obligabitur huic magis quàm antea, vel alijs, sed tenebitur ei dumtaxat necessaria subministrare sicut antè; quia nec potuit legatus ius Religionis infringere, nec præsumitur id voluisse. Deinde legatum illud incorporatum fuit Conuentui. *art. 6.*

Si tamen legatum pecuniarium sit relictum Fratri minori, cuius pecuniæ dominij dictus Ordo est incapax, Prælatus eius administrationem non habebit, sed debebit illud impendere necessitatibus præsentibus aut imminentibus Fratris

legatarij; & deinde si quid supersit, poterit expēdere in Conuentus necessitates, aut illi renunciare, aliàs disponeret de re non sua, sed legantis. *ibi.*

Si verò legatum fuerit rei secundùm Regulam permissæ, cùm illius dominium transferatur in sedem Apostolicam, poterit Prælatus consumere in vtilitatem, aut necessitatem Conuentus, nec tenebitur quidquam de ea dare Fratri legatario, sicut in alijs Religionibus de omnibus legatis indifferenter dictum est. *ibidem.*

Legatum factum alicui Fratri particulari, nisi apertè sit intuitu sanguinis relictum, æquum est censeri donatū ad pias causas, vt sic gaudeat priuilegijs eiusmodi legatorum. *art.7.*

Concessum est Prælatis Minorum, vt legata, vel etiam donata per viuentes ad vnum vsum, cōmutent in alium, si absit scandalum executorū, vel damnum. Imò permissum est illis mobilia siue immobilia non obstantibus vltimis voluntatibus legantium, alienare, si euidens vtilitas cōuentus postulet de consensu duarum partiū Fratrum eiusdem Conuentus. *art 9.* & *tom. 1. q.27. art.5.*

Licèt autem Fratres Minores licitè recipiant legatū eorū necessitati correspondens; si tamen illius nulla, vel non æquè magna sit necessitas præsens aut imminens, vt illud totum, vel eius residuum ad alium vsum conuertatur, debent ab Ordinario licentiam obtinere *tom 2 q.126 art 1.*

Relicta in vltimis voluntatibus cum conditione Fratribus licita, v.g. vt venundentur, & in Fratrum necessitates pretium conuertatur, valent; & illa, quibus nulla est addita conditio; quia tunc censetur legans voluisse Fratribus modo debito subuenire. *ibidem.*

Licèt prædicti Fratres Minores ex professione Regulæ incapaces sint redditcuum annuorum etiā in vltima voluntate legatorum, nec vlla præscriptione quamuis centum annorū ius ad illos exigendos acquirunt; possunt tamen annuatim occurrente necessitate petere & recipere eiusmodi legatum; cùm respectu eorum mera sit eleemosyna, & ciuiliter incerta; tenentur autem hęredes in conscientia illis elargiri, potestque Episcopus eos compellere. Quinimo si legata sint eis facta pro Missis dicendis, potest eorum Syndicus ex statuto *Greg.* XIII. ea ciuiliter petere. *artic.4.*

Sed neque eorum professioni contrarium est legatum annuum relictum pro Ecclesiæ fabrica, vino, cera, oleo, vestimentis, & pro celebratione Missarum: nam eorum mendicitas non tollitur ex eo quòd certum aliquem redditū habeat eorum Ecclesia pro prædictis, quæ ad victum, & vestitum Fratrum non pertinent. *art.5.*

Legatum factum virgini cum conditione, si nupserit, si filios habuerit, ingredienti Religionem integrum debetur; quia matrimonium illud spirituale non est minùs fauorabile, quàm carnale. *tom 2. q 127 art.1.*

Et idē dicendū, quamuis exeat, si eius iustā causā habeat, & animo profitendi fuerit ingressa; secus autē si vel egressus iusta causa, vel profitendi animus defuerit *art 2.*

Legatum factum pauperibus, cæteris paribus potiùs debetur Religiosis, vtpote dignioribus; aliàs pauperioribus iudicio Episcopi Relictum autem Monasterio, non expresso nomine, potiùs Monialium, quàm Monachorum domibus erogandum, *art.3.*

LEGITIMA.

Vide Testamentum.

FRatres Minores Conuentuales iuridicè per priuilegia petunt legitimam; sicut etiam succedunt ab intestato, non aliter quàm si essent sæculares. *tom.2 q.128. art.1.*

Matri & auiæ debetur legitima mortuo filio aut nepote, in bonis, quæ ipsi secum detulerint, quando Religionem professi sunt. *art. 2.*

LEX.

Vide Declaratio, Studium.

LEx ciuilis inclusa in corpore iuris, quod approbatum est per Pontifices deficiente canone, ligat etiam Clericos & Regulares, non solùm in fauorabilibus, sed etiam in odiosis: vt patet in lege indicente infamiam, &c. Non autem illa quæ extra illud corpus est, siue sit localis, siue cōmunis, nisi specialiter à Papa approbetur aut cōsuetudine mixta Clericorum, Monachorum, & laicorum vim habeat; vel certè nisi priuilegium contineat: quia Monachi & Clerici sunt verè ciues in fauorabilibus *tom 1. q.66. art 1.*

Clerici & Monachi licèt per canones fundatos in iure diuino eximantur à ciuili potestate ratione suæ dignitatis maioris omni laicali; nō tamen in quantum sunt ciues, quia sic subesse debent, non præesse. Itaque tenentur obedire Regi eos vocanti ad negotium aliàs licitum, atque adeò omnis lex ciuilis concernens bonum commune, aut cauens damnum communitatis, ligat etiam Regulares, nō quidem vi legis ciuilis, sed iuris naturalis. *ibid.*

Numquam autem eos ligat lex ciuilis, quandocumq; contrauenit libertati Ecclesiasticæ, aut cano-

canonibus, in quacunque sit materia, cùm Papæ authoritati magis subsint, quàm Principi sæculari. Imò nec Monachos adstringit, si priuilegio sibi concesso contraueniat. *ibid.*

Quòd si aliquando Monachi aut Clerici comprobentur rei legum ciuilium, quibus subduntur, non possunt trahi ad tribunalia sæcularia, sed puniendi sunt à Iudice Ecclesiastico aut Regulari, & hoc non necessariò secundùm dispositionem legis, sed iuxta arbitrium Iudicis, & grauitatem materiæ constitutionis violatæ, & scandalum inde exortum. *ibidem.*

Plura de hac materia prosequitur Author. *in hac q. 67. quæst.*

LIBRI.

Vide Imprimere, Hæresis.

Ex Bibliotheca Fratrum Minorum furtim præsumens pro suo vsu librum, aut quaternum surripere, etiamsi Episcopus sit, ipso facto incurrit excommunicationem Papalem. *tom. 2. q. 129 art. vnico.*

Clemens VIII. prout testatur Reuerendissimus Pater Franciscus à Sosa totius Ordinis Minorum Generalis, reuocauit constitutionem *Sixti* V qua statuit pœnam excommunicationis Papalis, & priuationis omnium officiorum, necnon vocis actiuæ & passiuæ contra Guardianos ante susceptum officium, non facientes diligens inuentarium omnium librorum Bibliothecæ; & contra quoscumque Fratres quouis prætextu, ex ipsa Bibliotheca libros extrahentes, sed tãtùm eos ligari voluit, qui in fraudem Bibliothecæ aliquid surripiunt. *ibid.*

MAIORATVS.

Vide Hereditas. Monasterium. Monachus.

MATRIMONIVM.

Vide Legatum, Nouitius, Professio, Votum.

Regularis matrimonium contrahens, tanquã suspectus de hæresi ab Inquisitoribus fidei punitur. *tom 3 q 1 art. 1.*

Iam de iure nullum est matrimoniũ à professo vel professa tacitè aut expressè contractum: est enim hic proprius solennitatis votorum effectus; vnde olim erat validum, quando votum Regulare simplex tantùm censebatur. *art. 2.*

Matrimonium ratum & non cõsummatum, per solemnem professionem dirimitur, etiam quoad vinculum, ex *Concil. Trident* Ex hoc non tantùm iure Pontificio, sed & quasi naturali, vel etiam (vt ait *Scotus. & D. Bonau.*) diuino; cùm status perfectior, vbi nulla interuenit iniuria tertij, iure minùs dignum auferat. *art. 4.*

Potest summus Pontifex in voto solemni continentiæ dispensare, cùm ipsa solennitas sit ab Ecclesia; sic tamen vt professus virtute huius dispensationis contrahens non ampliùs remaneat verus Religiosus. *art 5.*

Vota Societatis etsi simplicia, & conditionata ex parte recipientis, cùm propriè Religiosum efficiant, *ex declarat. Greg.* XIII. dirimunt etiam Matrimonium. *art. 6.*

Et idem dicendum de professione castitatis emissa in Ordine sancti Ioannis de Malta; non autem in alijs Ordinibus militaribus, quorum professores cõiugalem dumtaxat castitatem vouent; vnde solùm Clericorum professio, non aliorum, Matrimonium dirimit. *art 7.*

Regulares absque licentia Parochi Matrimonium solemnizantes, excommunicantur, à solo Papa absoluendi. *quæst. 2. art 1.*

MENDICITAS.

Vide Communicatio priuilegiorum, Fratres Minores, Pellis.

Licet peregrinari mendicando causa maioris humilitatis, & patientiæ, etiam non facta bonorum renunciatione, multo magis ea facta. *to. 3. quæst 3 art. 1.*

Nullo præcepto tenetur quis laborare manibus, nisi vt vitet otium vitiosum, & sine vlla tertij iniuria cum suis viuat. *ibidem.*

Mendicitas Fratrum Minorum & Prædicatorum licita est, & meritoria, modò non extendat se ad superflua conquirenda, & bonis operibus corporalem laborem recompenset. *art. 2.*

Quinimò ex vi Regulæ ad ipsam mendicitatem tenentur Fratres Minores, cùm ob factam bonorum omnium renunciationem hæc sola via illis supersit ad vitam tuendam: quamuis enim iure diuino, aut naturali, aut alio quouis modo, sæculares teneantur & cogi possint, etiam implorato ad hoc à Fratribus officio Iudicis ad vitæ necessaria eis subministranda pro labore, Mistis, Concionibus, &c. ipsi tamen Fratres nullam inde certitudinem ciuilem habent, aut habere possunt. *art. 3.*

Nullo tamen præcepto ostiatim mendicare iubentur. *ibidem.*

Mendicantes in duplici sunt differentia; alij ex Regula, vt sunt soli Fratres Minores, qui proinde nihil proprij, etiam in communi, habere possunt; alij ex constitutionibus, & his licitũ est aliquid in cõmuni possidere. *tom. 2. q 125. art. 1.*

MILITARIS ORDO.

Vide Commendatores, Castitas, Eleemosyna, Exemptio quoad sæculares, Illegitimus, Immunitas, Interdictum, Ordo militaris, Paupertas, Prælatus.

vocis passiuæ, qua caret; si tamen attendamus ad vocem actiuam tantùm, posset. Verùm cùm non possit renunciare voci passiuæ, absolutè nequit esse discretus. *art.* 19.

Possunt illegitimi esse Confessores Monialium, Magistri Nouitiorum, & Vicarij Conuentus sub Guardiano vel Priore, cùm tales non habeant iurisdictionem ordinariam, sed delegatam. *art.* 20.

Moniales non egent dispensatione ad Prælaturas, siue perpetuas siue temporales sui Ordinis, cùm non habeant Prælationem ordinariā, sed quasi ex commissione. Si tamen (vt volunt quidam) dispensatio requiratur, poterunt cum eis dispensare earum Prælati, etiam extra Capitulum *art* 21. & 22.

Possunt Prælati dispensare cum familiaribus, & actu seruientibus Conuentui ad quæcumque beneficia Regularia, etiam Curata, modò non assumantur in fraudem ipsius priuilegij, possunt autem id facere etiam extra Capitulum. *art.* 23. & 24.

IMMVNITAS.

PRæsumentes effringere Ecclesiam Regularem, aut loca Fratrum, aut in illis damnabilem violentiam exercere, excommunicantur, olim à solo Papa, iam etiam à Superiore domus, quoad forum conscientiæ tantum absoluendi. Quam excommunicationem non incurrunt effringentes aliquod prædictorum, non vt capiant, sed tantùm vt inquirant reum, quia habent ius ad quærendum, & per consequens ad omnia impedientia dictam inquisitionem, remouenda *to* 2. *qu.* 50 *art.* 2.

Iudices sæculares inuentum reum in Monasterio, & ec etiam immunitate Ecclesiastica indignum (vt sunt per declarationem *Greg.* XIV. publici latrones, viatum grassatores, agrorum depopulatores, & qui in locis sacris homicidia, aut mutilationes fecerunt, aut qui proximum proditoriè occiderunt, assassini, hæretici, aut læsæ Maiestatis rei) nullo modo extrahere possunt sub pœna excommunicationis, donec Episcopus proprius, aut vicinior, causa priùs cognita, eis tradiderit. Dum autem causæ notitia inquiritur, non in sæculari carcere, sed in ecclesiastico debet asseruari, repertusque gaudere immunitate Ecclesiastica, ad Ecclesiam, vnde extractus est, debet reduci. *art.* 3.

Dicunt aliqui quòd sodomita, & grauissimè peccans non gaudet immunitate, nec Clericus, nec Religiosus; sed standum est consuetudini receptæ. *art* 4.

Regulares permittentes in suis locis, vel Ecclesijs malefactores à ministris iustitiæ capi, nisi particularē afferāt Episcopi, aut eius Officialis licētiā cōtra particularē illū malefactorē, cū interuentu personæ ecclesiasticæ ab eo authoritatem habentis (quidquid eis iurauerit Iudex, si fidem non seruet, sed occidat) incidunt in Irregularitatem per Bullam *Greg.* XIV. Quod etiam verum est eo casu, quo malefactor non gaudet immunitate, quandoquidem tunc nulla ratione sibi persuadere debuerint, quòd Iudex fidem ipsis seruaret *art* 3. & 5.

In quibus casibus Commendatarij Ordinum militarium gaudeant immunitate, & in quibus non, vide q. 62. tom. 2. ab ar. 13 vsque ad 18.

Totum Monasterium venit intelligendum nomine Ecclesiæ, & gaudet immunitate eiusdem per priuilegium factum Cistertiensibus, etiam Monasterij grangijs, ab Eugenio IV. tom. 2. q. 65 *art.* 2.

INDVLGENTIAE.

Vide Infirmi, Itineratio, Dispensare.

PRælati habentes iurisdictionem quasi Episcopalem, verisimiliter possunt suis subditis concedere Indulgentiam eodem iure quo Episcopi, scilicet diuino, licèt aliqui contradicant, allegantes contrariam consuetudinem totius Ecclesiæ; sed consuetudo non præscribit contra ius diuinum, *Vide iurisdictio. tom* 2. *quæst.* 86 *art* 2.

Prouinciales Mendicantium facta visitatione possunt dare Fratribus, & Sororibus benedictionem, & plenariam Indulgentiam per priuilegia facta Ordini Minorum & Societati IESV. *Per Leonem X & Gregorium XIII.*

Item Prædicatores quicumque eorumdem Ordinum, in quibuscumque Ecclesijs, aut locis possunt dare suis auditoribus 40. dies Indulgentiarum *per Alexan. IV. art.* 2.

INDVLGENTIA

plenaria à Fratribus lucranda.

Vide Absolutio quoad Fratres, Capitulum, Conceptio, Diuinum officium.

Indul-

INdulgentiam plenariam lucrantur Fratres Minores per multa priuilegia Primò, in die receptionis habitus, professionis, & mortis articulo, non solum vero, sed & præsumpto. Sed si lucrati fuerint in præsumpto, non remanebit pro vero. *to.2. q. 87 art 1. & 9.*

Secundò, celebrantes in omnibus diebus Dominicis, in omnibus Festis Domini Sabaoth, beatæ Mariæ, & Sanctorum Ordinis Minorum. Imò per communicationem priuilegiorum, quotiescumq; communionem sumunt, cum id fit. Monialibus Sanctæ Claræ concessum per *Innocent. VIII. & Leon X art. 2.*

Quando aliquo die ad Indulgentiam plenariam requiritur Communio, & Confessio, Fratres legitimè impediti lucrantur vt alij, ex *Greg.* XIII. Similiter, qui inculpabiliter non receperint, si post sublato impedimento perfecerint quæ præscribuntur, Indulgentiam consequuntur, etiamsi dies constitutus præterierit *ibidem.*

His prædictis gaudent etiam. Confratres Chordæ Sancti Francisci, & omnes alij Regulares etiam non Mendicantes, qui Minorum priuilegijs communicant. *ibid.*

Tertiò, recitantes coronam Christi continentem 33. *Pater noster, & Aue. Maria*, in honorem 33. annorum vitæ eius: & coronam B. Mariæ cōtinentem 72. *Aue Maria, cum 7 Pater noster, &* vno *Pater, & Aue*, pro summo Pontifice. Infirmi, qui non valent tantum dicere, supplent per vnū Psalmum aut Hymnum Iesu Christi, aut B. Mariæ. Denique idem lucrantur recitātes canticum Graduum, art. 3.

Quartò, facientes, vel audientes Missam Conceptionis B. Mariæ, vt suprà Vide Conceptio. art. 4.

Quintò, ex Adriano VI. dicendo in pulsatione campanæ ad Aue Maris, ad primum signum, Angelus Domini, &c. & Aue Maria Ad 2 signū, Ecce ancilla Domini, &c. cum Aue Maria. Ad 3. signum, Et verbum caro factu est, &c. cum Aue Maria, lucrantur Indulgentiam plenariam. art. 12.

Sextò, lucrantur Indulgentias Stationum Romæ, Ierusalem, Sancti Iacobi, Portiunculæ, dicentes quacumque hora diei vel noctis, & quocumque loco (sine vlla restrictione) se inuenerint, 6. Pater noster, & totidem Aue Maria, cum 6 Gloria Patri, &c. Quorum quinque in intentione totius Ecclesiæ dicuntur, sextum verò pro summo Pontifice *art 7.*

Quæ sint & quantæ illæ Stationum Indulgentiæ, vid. à q. 88. ad 89.

Clem. VII. concessit Camaldulensibus, Oblatis, & Nouitijs suas Ecclesias visitantibus, & ibidem recitantibus Psal. Exaudiat, vel 3. Pater, & Aue, rogando pro felici statu suæ Sanctitatis, omnes Indulgentias quæ à Sede Apostolica in generali, & in particulari, aut quouis modo erāt concessæ & concedendæ sub quauis verborum forma, Ecclesijs totius mundi, nec non Rosario B. Dominici. Quòd si quis legitimè impeditus prædictas Ecclesias non potuerit visitare, sufficiet dicere, quocumque in loco se inuenerit, semel Psalmum Exaudiat, vel 3 Pater, & Aue Si verò omnino dicere non potuerit, sufficit quod sola mente, & intentione: quo indulto gaudent omnes alij per communicationem priuilegiorum. *art. 3.*

INDVLGENTIAE *quoad seculares.*

Vide Habitus, Benefactores, Confratria.

SAEculares omnes vtriusque sexus verè pœnitentes, & sacra communione refecti, lucrantur Indulgentiam plenariam visitando à primis Vesperis vsque ad occasum Solis sequētis diei Ecclesiam Fratrum Minorū, & ibi orando pro Christianorū Principū concordia, hæresum extirpatione, & sanctæ Matris Ecclesiæ exaltatione, in omnibus Sanctorum eiusdem Ordinis Festiuitatibus *tom 2 q. 87. art. 5.*

Item visitantes easdem Ecclesias in Festiuitatibus Christi, & B. Mariæ, lucrantur pro quocumque Festo 548 annos, [illegible] dies *ibid.*

Item visitantes easdem Ecclesias in quibuslibet diebus lucrantur Indulgentiam [illegible] annorum, & 300. dierum, sed in Quadragesima quotidie 3857 annorum, & 207. dierum [illegible] art. 1.

Fratres M[illegible] dicentur [illegible] audito [illegible] gentiam [illegible] dies [illegible] conc[illegible] qua [illegible]

[illegible] art. 1.

[illegible] audientes [illegible]

trum Prædicatorum, lucrantur annos 3 & amplius, per multo Pontifices. *art. 2.*

Item facientes celebrari Missas in Ecclesijs eorundem, & alia diuina Officia, lucrantur ferè mille dies. Et audientibus sermones & Missas in Ecclesijs Fratrum Minorum quolibet die, pro qualibet vice concessit Alexander IV. centum dies. *ibid.*

In die S. Ioannis Euangelistæ, & eiusdem Festo quod dicitur ante portam Latinam, & in Sabbatho Palmarum, Fratres Minores Reg. Obseruantiæ ex Leone X. liberant animã è Purgatorio dicendo ante venerabile Sacramentum septem Psalmos pœnitentiales, aut quinq; Pater, & Aue. Sed vult præfatus Pontifex, vt tali die Fratres recitent coronam B. Mariæ pro sua Sanctitate *qu. 96. art. 1.*

Fratres Minimi habent, quòd die Lunæ & Mercurij in omnibus Conuentibus sui Ordinis, Prælatus, qui dicitur Corrector, celebrans pro aliquo defuncto, animam liberet. At si in domo sit Prouincialis, ipse est qui animam extrahit. *ibidem.*

Leo X. concessit Fratribus Minoribus Indulgentiam plenariam toties quoties dixerint Vigilias, aut septem Psalmos *ibid.*

Calixtus III. concessit Indulgentiam plenariam pro patribus & matribus omnium Fratrum Minorum præsentium ac futurorum in Purgatorio existentibus. quod quidem sic est interpretatum, vt filij et in mortis articulo plenariè possint absolui, & Indulgẽtiam plenariam recipere. *ibid.*

Omnes Indulgentiæ lucrandæ per recitationem sex Pater, & Aue, cum Gloria Patri, vt sup. *qu. 58.* possunt applicari defunctis per modum suffragij *art. 8*

Recitantes Psalmum Miserere, aut qui nescit, quinque Pater, & Aue, flexis genibus in Ecclesijs nostris principalibus, aut annexis, consequuntur indulgentias & vrbis & orbis, ex concess. facta Ord. S. Benedicti confirmata per Innoc. VIII. Alex. VI. Iul. II. dummodo pro eorum animabus dicatur oratio, Deus qui inter Apost. &c. potestque hæc concessio applicari defunctis *ibid.*

INDVLGENTIARVM *publicatio.*

Indulgentias concessas alicui Monasterio aut Ordini pro Fratribus, & sibi subditis, potest solus Prælatus publicare, non autem pro sæcularibus; quia tunc debent ab Episcopo duobus adhibitis de Capitulo examinari, & approbari, ex Conc. Trid. ad vitandos falsos abusus quæstuariorum. *tom. 2. qu. 98. art. 1*

Grauiter peccant Religiosi prædicantes Indulgentias indiscretas; dicuntur autem indiscretæ, quando non fuerunt concessæ, vel malè concessæ, vel quando sunt dubiæ. *art. 2.*

Indulgentiæ concessæ valent à tempore quo sunt datæ, sed quãtum ad eos qui lucrari volunt, incipiunt in eis efficaciam habere à die publicationis & præsentationis earum. *art. 3.*

Pleraq; alia, hanc Indulgentiarum materiam concernentia vide ab *art. 3 vsque ad finem quæst.*

INFIRMI.

Receptissima est sententia, quòd omnia quæ iubet concessio Indulgentiæ fieri, debent impleri vt possit lucrari; ita vt etiamsi infirmitate, aut legitimo alio impedimento aliquis sit detentus, sic vt ea non possit implere, Indulgentiam non lucretur, nisi sua Sanctitas cum infirmis, & legitimè impeditis dispensare Apostolica authoritate dignetur, quia Indulgentia est stricti iuris, nec valet vltrà quàm sonat *tom. 2. qu. 102. art. 1.*

Eugenius IV. concessit Fratribus Minoribus de Obseruantia, quòd si casus occurreret, quo non possint confiteri, etiam tunc consequantur Indulgentiam plenariam, à se & à pluribus alijs Pontificibus, pro articulo mortis eis concessam, modo sint in statu gratiæ. *ibid.*

Benedictini infirmi, aut occupati lucrantur easdem Indulgentias quas alij assistentes diuinis officijs, etiam in festo corporis Christi, ex *Eugenio IV ibid.*

Item senes & infirmi Ordinis Sancti Hieronymi facientes aliquod pium & æquiualens opus, lucrantur omnes Indulgentias, ac si visitassent Altaria, aut Ecclesias, vel aliud opus requisitum ad lucrandam Indulgentiam implessent. *ibid.*

Fratres laici experti in medicina, ex doctrina, aut exercitio ante vel post ingressum, de licentia suorum Superiorum possunt mederi infirmis secundùm infirmitatis exigentiã, si ex deuotione, aut charitate innocentur. *art. 2.* ex Eugen. IV. & Nicolao V.

Idem possunt omnes Religiosi Societatis, absque metu irregularitatis erga omnes etiam sæculares, quando commodè Medici sæculares haberi non possent, citra tamen adustionem & incisionem per ipsos faciendam. *Ex concessione ipsis facta per Gregorium XIII. ibid.*

IMPRIMERE.

OLim poterant Fratres per Clement. VII. imprimi facere libros cōtinentes tantùm spectantia ad suum Ordinem, sine Ordinarij & Inquisitoris examine, sed hoc reuocat. *Concil. Trident 4. sess. de vsu, & editione s. crorum librorum. to. 2. q. 104. art. 1.*

Regularis obtinens regale priuilegium prohibitiuum, ne alius imprimat aut vendat libros à se compositos, acquirit tale ius suo Monasterio capaci, scilicet possessionis iuris. [illegible] acquirit Papæ, vt Frater Minor; & tunc Syndicus solus nomine Papæ potest procedere contra infractores, & tale ius petere *art. 1. & 2.*

Vitanda summopere est mercatura, & turpe lucrum venditionis eiusmodi librorum, præsertim à Fratre Minore, cui non licet vllo modo imprimere facere libros lucri gratia, cùm sit per Regulam interdictum *ibid. & art. 3.*

Syndicus per tale ius regale potest quidem agere pro damno vitando, & impedire furtiuas impressiones, & venditiones, ne impressio Fratrum damnificetur, sed non potest agere pro lucro captando, quia hoc repugnat statui Fratrum. *art. 4.*

INQVISITOR FIDEI.

Vide Hæresis.

INTERDICTVM.

GEneralis aliquis Regularis, vel Abbas iurisdictionem quasi Episcopalem habens posset interdicere aliquam ciuitatem, aut castrum, in quod haberet plenariam iurisdictionem, aliàs non *tom. 2 qu. 107. art. 2.*

Item Priores Monasteriorum non Mendicantium possunt interdicere suos sub ditos ab audiendis Officijs diuinis, & confessionibus; sed hoc nequeunt Mēdicantes, cùm hoc ad Superiores Prælatos pertineat. *ibidem.*

Prælati omnes, qui ordinaria potestate possunt excommunicare, possunt & interdicere suos, eosque suspendere, & absoluere, per se, vel per alium Clericum, non tamen per fœminam etiā Abbatissam: nam illa secluso priuilegio non est capax huius iurisdictionis. *art. 1. & 3.*

Certum est, omnia Monasteria ciuitatis, aut castri interdicti, quando ciuitas ipsa aut castrum interdicuntur etiamsi sita sint extra muros. Tamen concessit Iulius II. Fratribus Minoribus, quòd si contingat ciuitatem, vel oppidum cum duobus vel tribus milliaribus circumuicinis (infra quæ milliaria domus Fratrum existunt) Ecclesiastico supponi interdicto, Fratres huiusmodi Ordinis (nisi causam interdicto dederint, vel eis specialiter ex causa legitima interdictum sit) nullatenus seruare teneātur, nisi alias domus ipsorum Fratrum de iure interdicto talis oppidi comprehendantur. *tom. 2. q. 108 art. 1.*

Concessit Fratribus Minoribus *Leo* X. quòd Ecclesiæ ipsorum interdici non possint ad instantiam cuiuscumque personæ, quacumque fulgeat dignitate, nisi tota ciuitas, vbi domus huiusmodi consistit, Apostolica, seu Ordinarij authoritate Ecclesiastico interdicto supponatur. Simile est de Ecclesijs Sancti Ioannis, *vt tenet Nauarrus*, ad quas non extenditur interdictum, si Episcopus speciali interdicto singulas vrbis Ecclesias interdicat; quia esti intra fines Diœcesis consistant, & in eadem ciuitate, in nulla tamen ciuilitatis communione participant. *art. 2.*

Licèt Religiosi non possint ab Ordinarijs specialiter interdici ex multorum Pontificum indultis, vt Religiosi sunt, possunt tamen vt beneficiati sunt, in Diœcesi alicuius Episcopi. *art 3.*

Interdictum siue valeat, siue non valeat, seruandum est ab omnibus Religiosis etiam exemptis, quando seruatur ab Ecclesia matrica. Secus est de sæcularibus Clericis, qui non tenentur Interdictum, quod nullum est, seruare, etsi Matrix Ecclesia illud seruet. *art. 4.*

Matrix Ecclesia dicitur Ecclesia maior, vel Baptismalis; vnde claret quo pacto differat à Metropolitana, quam in hoc non tenentur sequi Religiosi omnes per Diœcesim. *art 5.*

Si plures sunt Parochiæ in vno loco, & vna seruat, alia non, tunc non tenentur exempti seruare. *ibid.*

Regulares non seruantes validum Interdictū, quod seruat matrix Ecclesia (si tamen impositum sit authoritate Apostolica aut Ordinarij, aut alterius ad hoc specialiter deputati) non tantùm excommunicantur, sed etiam alijs pœnis subijciuntur; matrice tamen non seruante, eam sequi non tenentur, cùm debeant magis esse obseruatores canonum; si tamen tunc non seruent, non ligantur excommunicationis pœna, sed alijs, quæ in sacris canonibus continentur, quia scilicet sunt suspensi, & eis interdictus est ingressus Ecclesiæ. Si sententia interdicti non ligat, & seruet matrix Ecclesia, Religiosi

Religiosi non seruantes ligantur pœna excommunicationis, non alijs. *art.5.* & 6.

Iuxta mentem Authoris contra *Nauarrum* priuilegia, quibus poterant Regulares certis tantùm diebus non seruare interdictum, minimè sunt reuocata per *Concil. Tridens sess. 25. de Regularibus. cap.4. & c. tom.2 q.112. art 1.*

Festiuitates, in quibus Mendicantes possunt per priuilegia tempore interdicti celebrare alta voce, & pulsare, sunt Festa omnium Sanctorum sui Ordinis canonizatorum, & eorum Octauæ, etiãsi de Octaua tantùm fiat commemoratio; pro Minoribus præterea est Festum Portiunculæ, & festum ac quinque Fratrum eiusdem Ordinis Minorum. Extenditq; se hoc priuilegium indifferenter tam ad tempus interdicti specialis, quando Ecclesia Fratrum esset nominatim interdicta, quàm generalis *art.2.*

In omnibus Festiuitatibus, quibus possunt Fratres iure communi, aut priuilegio celebrare tempore interdicti, possunt non tantùm celebrare, & canere solemniter Horas, sed & Sacramenta administrare (iis tamen qui possunt tunc ea recipere) & sepelire mortuos Religiosos & sæculares, in suis tamen Ecclesijs tantùm. *ibid.*

Eadem omnino facere possunt Fratres toto tempore interdicti etiam Papalis, sed submissa voce, ianuis clausis, & sine pulsu. *ibid.*

Multæ sunt aliæ Festiuitates, in quibus suspẽdi potest interdictum. *ibidem.*

Festa Sanctorum, quorum corpora ibi requiescunt, & patronorum Ecclesiæ sunt priuilegiata, similiter & eorum Translationes, cum quibusdam alijs *art* 3. & 4.

Item totus dies professionis alicuius Fratris aut Sororis, & dies celebrationis primitiarum à primis Vesperis sunt exẽpti ab interdicto. *art.5.*

Prælati Sancti Benedicti, & per communicationem etiam Mendicantium Prælati, tempore interdicti generalis, aut specialis eligere possunt inter viros & mulieres sex personas (dummodo non dederint causam interdicto, & ipsum non sit positum, vel confirmatum authoritate Apostolica) non simul, sed successiuè, quæ possunt illo tempore interesse diuinis in suis Ecclesijs, Sacramenta recipere, & sepeliri, sine solemnitate tamen; si aliquam illarum illo tempore mori contigerit. *art.6.*

Ex concess. Nicolai Franci Nuntij Apostolici in Regnis Castellæ, Legionis, & Aragoniæ, possunt eligere 15. simul. *ibid.*

Idem possunt Moniales, quod ipsi Religiosi, per communicationem priuilegiorum; specialiter verò Moniales Sanctæ Claræ, & Tertiariæ sub cura Fratrum Minorum degentes, habent etiam Festum S. Elisabeth filiæ Regis Vngariæ, & eius Octauum. *tom.2. q.113. art.1.* & 2.

Operarij Fratrum personaliter insistentes operibus eorum, & negotijs, familiares eorum, & famuli actu seruientes possunt illo tempore interdicti cum Fratribus audire, & recipere diuina, nisi fuerint excommunicati publicè, vel nominatim, vel causam dederint interdicto. Idem potest Syndicus Fratrum aut Sororum cum vxore sua & filijs, possuntque hi omnes sepeliri in Ecclesijs Fratrum, si moriantur tempore interdicti, & cessationis à diuinis. Idem omnino permissum est Medicis ordinarijs Fratrum aut Sororum (licèt non sint Doctores) quoad tempus interdicti, non cessationis à diuinis. *tom. 2. q. 114. art.1.2.* & 3.

IRREGVLARITAS.

Vide Bellum, Dispensatio, Immunitas.

Monachus iuuans Chirurgum ad scindendum membrum aliquod, non incurrit irregularitatem, tum quia nullo canone exprimitur, tum quia per mutilationem membri sanitatis causa factam, non incurritur irregularitas. *tom.2 q 105. art.3.*

Regularis conquestus apud Iudicem de fure, protestans interim se non intendere sanguinem, sed tantum rei ablatæ restitutionem, si locum vbi sit ostendat, incurrit irregularitatem, nisi reus esset fugitiuus, & præsumi posset quod sententia in eum lata nihil proficeret, nisi teneretur. Secus tamen, si non indicaret locum vbi esset, aut non curaret tenere: nam protestatione facta tutus esse posset. *art.4.*

ITINERATIO.

Vide Apostasia, Ieiunium.

Calixtus III. aliquando statuit vt Fratres Conuentuales itinerantes tenerentur sub excommunicatione se statim præsentare, & subdere Prælato Conuentus de Obseruantia, si ibi Conuentuales non sunt, & contrà, sed hoc statutum fuit postea suspensum, *tom. 2. quæst. 118. art 2.*

Fratres Minores per obedientiam itinerantes possunt lucrari Indulgentias stationum, & alias omnes, ac si domi essent, dicendo quinque Pater, & Aue. Ex Innocent. VIII art. 4.

Pius V. concessit captiuis apud infideles in articulo mortis, quòd per solam contritionē possint consequi Indulgentiam plenariam, si non habeant copiam Confessoris. Quod idem concessit Eugenius IV. omnibus Fratribus etiam non captiuis in hoc articulo. ibidem.

IVDEX.

CVM amoris proprij, qui omnis discordiæ fons est, nec Religiosi sint expertes, necesse est etiam in Religione esse Iudices ad pacem communem tuendam; quos maximè dedecet partialitas, iracundia, & verba inordinata. to. 2 q. 1, art. 1. 2. 3. & 4.

De nullis causis Regularium potest Iudex sæcularis cognoscere: quia quilibet talis gaudet priuilegio canonis, & fori tom. 2 q 2 art. 1.

Decisio causarum Ordinum militarium, cōceditur per Pium V. ipsorum Ordinum Prælatis tam in ciuilibus, quàm in criminalibus, cum prohibitione appellationis ad alios, quàm dictorum Ordinum Iudices. art 2.

Assumens Ordinem Ecclesiasticum, aut ingrediens Religionem post delictum à se commissum in fraudem, vt se ex meret à iurisdictione sæculari, non liberatur ab ea; sed pot est per Iudicem sæcularem contra eum procedi ad punitionem delicti ciuiliter quidem; vel criminaliter, vel mixtim, si in Religione probata professionē solemniter tantùm emiserit in fraudem, & non fuerit sacris insignitus, cùm eius professio nulla sit & inanis; si autem Ordines receperit, potest contra eum procedi, non vt possit puniri corporaliter à Iudice laico, sed tantùm in confiscatione bonorum, aut pœna pecuniaria, prout qualitas delicti exigit, quia etsi Clericus non sit subditus Iudici sæculari ratione personæ, manet tamē in hoc casu ratione causæ, & bonorum art 3.

Fraus in hoc casu præsumitur, si quis post delictum commissum, & ante susceptum Ordinem, aut ante ingressum Religionis fuerit accusatus vel denunciatus, aut saltem infamatus. ibidem.

Laicus professus dimisso habitu, imò eiectus ab Ordine committens scelera non potest puniri à Iudice sæculari, quia per talem eiectionem nō traditur foro sæculari, sed Ecclesiastico. Secus est de eo, qui à Religione expellitur, & habitu regulari priuatur, eo quòd eius minimè valuit professio, quia potest Iudex sæcularis de eius causis cognoscere tam criminalibus, quàm ciuili[illegible] & mixti fori. art. 5

Iudex Regularis cognoscit de crimine graui Fratris Nouitij, v. g. fratricidij; nam quamdiu talis est, gaudet priui egio fori art. 10.

Prælatus Regularis potest & debet, quoad fieri potest, procedere vt pater (vnde olim dictus est Abbas) vt q[illegible] talis medeatur [illegible]orum vulneribus pietate paterna, & bono modo, sine forma iudiciorum[illegible] de supplicijs cogitando. Quando autem fieri nō potest prædeste, debet procedere vt Iudex, & tunc, quoad fieri potest, debet vitare apices & solitas iuris solemnitates, quæ multùm dedecēt statum Religiosum, sed procedere summarie, & sine strepitu, præsertim contra statuta sua, & in rebus non tanti momenti, ita tamen, vt essentialia iuris seruentur, & nihil incommodi patiantur ius naturale, & gentium. Ius autem gentium apud Regulares, sunt constitutiones Ordinis generales, tom 2. q. 3 art. 1.

Iure, & speciali priuilegio admittitur testimonium Fratrum, etiam Nouitiorum, in causis proprijs Monasteriorum suorum, siue ciuilibus, siue criminalibus, licēt veniret ipsis aliquod lucrum de Monasterio, modò tamen non potuerint extranei testes vocari, nec alioqui ius eorum periret; modò illi Fratres testes non sint Conuētus actores, aut responsales. tom. 2 q. 11. art 1.

Monachus potest cogi ad testificandum, quādo aliter veritas haberi non potest, non tamen in causa sanguinis art 2.

Moniales iuridicè testantur contra alias, quando de rei veritate aliter constare non potest, etiam in criminalibus; sufficitque duarum testimonium, quia licēt sint mulieres, sunt tamen Religiosæ Deum timentes. art. 3.

Quamuis validum sit Regularis testimonium absque sui Superioris licentia datum; id tamen ei prohibetur, & iure repelli potest. Quin etiam in criminalibus requiritur facultas ipsius Prouincialis, ac propterea cauere debent Prælati Cōuentuales, ne in similibus causis dictam licentiā concedant sine expresso aut saltē tacito consensu Prouincialis: nam etiamsi Religiosi faciant protestationem iuridicam, si ex eorum testimonio sequatur mors alicuius, aut enormis effusio sanguinis, aut membrorum mutilatio, remanent irregulares; vt bene notauit Couar. & Prælato hoc præcipienti non est obtemperandum. art. 4.

In criminalibus nūquam admittitur testimonium laici contra Clericum, nisi alij testes idonei desint; & tunc in his, eiusmodi testimonium efficit tātùm semiplenam probationem, quam-

 quam

quàm in ciuilibus plenam efficiat: contra Monachos verò, licèt non promiscuè, facilius nihilominus admittitur; eo quòd Monachi non sint adeò inuisi, & ingrati laicis, sicut Clerici sæculares. *art.* 5.

Plura de materia testium, *vide quæst.* 12. 13. 14. 15. *&* 16.

De Notario.

IVxta quandam Decretalem, in quouis iudicio etiam summario, quale plerumque est Regularium, requiritur Notarius, & Secretarius ad scribenda acta processus; vnde quidam Prælati minùs iuridicè faciunt scribentes accusationem, testimonia, &c. nisi excusentur ex eo quòd communiter negotia Regularium sint parui momenti, aut quia taceã. Fratres, ac proinde censeantur in hoc iuri suo renunciare. *tom.* 2. *q.* 14 *art* 2. *&* 3.

Est autem summarium iudicium illud, in quo sola veritate conspecta proceditur ad sententiam definitiuam, non seruatis iuris apicibus. *ibid.*

De Citatione reorum.

Vide quæst 18.

De Interrogatione eorumdem quæst. 19.

De Tortura.

LIcet Prælato Regulari per se, aut per alium sibi subditum, quamuis non vrgeat necessitas, Fratrem delinquentem moderatè verberare causa correctionis, modo in Religione consueto, absque timore excommunicationis; nunquam tamen per laicum familiarem Conuentus, nisi vbi cõsuetudo aliud obtinuerit; alioquin Superior sic corripiens incideret in excommunicationem, à qua non minùs quàm consuetudo excusare posset error malè intelligendi priuilegia. *q.* 20. *art* 8.

De Purgatione Canonica.

REgularis cum scandalo infamatus potest, imò etiam debet se purgare; quod si in purgatione defecerit, punietur solummodo pœna arbitraria extraordinaria multò mitiori, quàm secundùm canones deberetur: licèt in tali casu Clericus accusatus habeatur pro conuicto, & pœnam canonum sustinere debeat. *q.* 21. *art.* 1 *&* 2.

De modo procedendi in correctione.

QVando debeat Prælatus sequi in Iudicio rigorem iuris, quando iustitiam, vel æquitatem, *vide ad longum q.* 22.

INCARCERATIO.

DOlendum est, plerosque Iudices Regulares procliuiores esse ad capiendum & incarcerandum suos subditos, quàm par sit sine sufficienti cognitione commissi delicti, cùm hoc sit iniuria irreparabilis; & vltra reatum, quem cõmittunt, damnum & iniuriam iniustè incarcerato compensare tenentur, nec liberi sunt à sententia canonis, *Si quis suadente*, vt doctè notauit *Nauarrus* præsertim in leuibus, & vbi fuga non timetur, *tom.* 2. *q.* 23 *art.* 2.

Pœna perpetui carceris Regulari imponi potest ob delictum, cui in sæculo correspondet pœna damnationis ad metalla, aut pœna mortis, cùm incarceratio sit valdè supportabilis Religioso ob flagrãtem charitatem Religiosorum omnia necessaria suppeditantium, & ipsorum carcerum humanitatem. *art.* 4.

Regularis negans incarcerato cibum, aut potum, ita vt inde mors sequatur, fit irregularis: nã non alere, est necare. Et idem est iudicium de illo qui immanitate carceris, vel substractione rerum necessariarum eidem præmaturam necem afferret; nec in hac parte ignorantia excusat: est enim de eo quod debuit scire. *art.* 5.

Licèt Clericus ante & post condemnationem ad carcerem fugere possit, non tamen Regularis ob votum obedientiæ, & præceptum de non egrediendo Monasterio, nisi sententia foret iniusta; quia tunc liceret ipsi in conscientia fugere, si abesset graue scandalum, sicut & si executio iustæ sententiæ esset iniusta; vt si v. g. custos carceris deneget necessaria ad vitam *art.* 6.

Damnatio ad triremes.

IVdices Regulares possunt ex priuilegio *Pij V.* & aliorum summorum Pontificum, Fratres exutos habitu perpetuò, vel ad tempus ad triremes damnare. *quæst.* 25 *art.* 1.

Quod tamen nimium crudele est, & multum abhorrens à benignitate religiosa; vnde *Nauarr.* Satis (inquit) hoc alienum est à consuetudine D. August. Benedict. Bern. Dom. Francisci, cùm sola eiectione à Religione contenti fuisse videantur. *art.* 2.

De pœnarum reis imponendarum qualitate.

DE qualitatibus pœnarum iniungendarum Monachis, & Clericis ob diuersa peccata, *vide tom.* 2. *à q.* 22 *ad* 40 *inclusiuè.*

De improperiorum vsu.

LIcet aliquando exigente necessitate Iudici proferre conuitium causa correctionis, modò illud non fuerit contumeliosum, improperando v. g. iam punita, &c. *q.* 41 *art.* 2.

IVRAMENTVM.

Vide Confessarij quoad dispensationem.

Regu-

Regularis nequit cogi ab Episcopo ad testimonium ferendum in causis ciuilibus, nisi quando aliter veritas haberi non potest; in criminalibus verò numquam ad hoc compelli potest, nisi à suo proprio Prælato Regulari in causis aliorum Fratrũ, in quibus pœna sanguinis minimè imponitur. *tom. 2. q. 11 art 2 & tom. 3 q 71 art 1.*

Asserunt aliqui, in iudicio Regulari præceptũ obedientiæ habere vim iuramenti, vt per illud sufficienter credatur testi etiam non iurato; sicut Sacerdoti aliquid in verbo Sacerdotis affirmanti creditur. Verùm oppositum videtur probabilius ob plerasq; Doctorũ authoritates. *to. 2 q. 120 ar 3.*

IVRISDICTIO.

Vide Abbatissa, Episcopus, Excommunicare, Custos, Commissarius, Generalis, Guardianus, Minister Prouincialis.

Prælati Regulares sunt Ordinarij suorum inferiorum, habentes iurisdictionem à iure diuino, quemadmodum & Episcopi; vnde opinione Doctorum, sicut & Episcopi omnia illa possunt in suos, quæ Papa in vniuersam Ecclesiam, nisi iure Ecclesiastico in aliquibus casibus prohibeantur. *tom. 1. q. 17. art. 2 & 6. & q. 22 art. 10. & q 23 art. 1.*

Prouinciales, vtpote assumpti in partem solicitudinis Apostolicæ, habent iurisdictionẽ quasi Episcopalem in vtroque foro iure communi, & ex priuilegio, quam exercere possunt vbiq;, cùm non habeant territorium, licet multò decentius sit, illam in Conuentibus suæ prouinciæ exercere. *tom 2. q. 59 art. 1 tom 3 q 43 art. 2.*

Hæc tamen iurisdictio respicit tantùm regimẽ: nam ad Pontificalia minimè se extendit.

Quamuis in plerisque maiorem habeant potestatem, quàm Episcopi, v. g. quoad absolutiones & dispensationes: pro quibus *vide tom. 1. q. 20. & verb. Dispensare*

LAICI.

Vide electio, Infirmi, Index.

Fratres Laici seu Conuersi cùm solemniter promittant tria vota essentialia, secundùm aliquam Regulam à Sede Apostolica approbatã, in manu Prælati eos incorporare valentis, sunt verè Religiosi, & Ecclesiasticæ personæ. *tom. 2 q. 123. art 1.*

Promoti tamen ad sacros Ordines, sine licentia Prælati, grauissima pœna sunt plectendi, & consura clericali priuandi *art. 3*

Necnon omni vsu Ordinum, & recitatione diuini Officij priuati ad merum statum laicalem reducendi. *tom 1. q 42. art. 19*

Nullus autem Generali inferior, quamuis sit Commissarius generalis, cum plenitudine potestatis, potest dare laico licentiam transeundi ad Clericatum: nam quantum ad hoc, eius authoritas limitata est per *Leo X.* constitutionẽ. *ibi.*

LECTORES.

Pius V. statuit, vt Lectores Theologiæ, qui quatuor cursus absoluerint, voce actiua & passiua gaudeant; quam quidem constitutionem reuocauit *Greg.* XIII. sed in statutis Vallisoletanis fuit renouata, etiamsi in aliena prouincia docuerint, nec requiritur, quòd duodecim annis continuis doceant, si talis interpolatio vergat in vtilitatem prouinciæ. *tom. 2 q. 130 art. 1.*

LEGATVS.

Vide Exemptio.

Monachus factus Canonicus, potest esse Legatus Papæ, vel locitenens Legati, Officialis, vel locitenens Officialis Episcopi; & cognoscere de causis, *ex decis Rotæ, to. 2 q. 124 art. 1. & 2.*

Legatus conferens beneficium sæculare Regulari, non requirit cõsensum Abbatis, quia cẽsetur cum ipso dispensare. *art. 3.*

LEGATVM.

Vide, Nouitius Studium.

Legatum quodcumque relictum Religiosis valẽtibus possidere siue per regulam, siue per priuilegium, tenet. *tom 2 q 125 art. 1.*

Si verò relinquatur Monacho, ea lege, vt sibi ipsi & non Monasterio acquirat, non valet; secus si illa conditio absit, quia tunc censetur esse relictum debito modo. *art. 2.*

Legatum ea intentione relictum, vt Abbas nõ possit de eo disponere, non est acceptandum, eo quò non deceat Religiosum. *art. 3.*

Regularis cum licentia tacita aut expressa sui Prælati Conuentualis acceptare potest legata, & eis vti absque eo quòd incorporentur communitati, neque id est contra mentem *Conc. Trid sess. 25 de Regular. c. 2. art 4*

Legatum relictum Religioso extra Ordinem Fratrum Minorum de Obseruantia potest Prælatus impendere eo inuito in Conuentus vtilitatem, & tunc non obligabitur huic magis quàm antea, vel alijs, sed tenebitur ei dumtaxat necessaria subministrare sicut antè; quia nec potuit legatus ius Religionis infringere, nec præsumitur id voluisse. Deinde legatum illud incorporatum fuit Conuentui. *art. 6.*

Si tamen legatum pecuniarium sit relictum Fratri minori, cuius pecuniæ dominij dictus Ordo est incapax, Prælatus eius administrationem non habebit, sed debebit illud impendere necessitatibus præsentibus aut imminentibus Fratris

canonibus, in quacunque sit materia, cùm Papæ authoritati magis subsint, quàm Principi sæculari. Imò nec Monachos adstringit, si priuilegio sibi concesso contraueniat. *ibid.*

Quòd si aliquando Monachi aut Clerici comprobentur rei legum ciuilium, quibus subduntur, non possunt trahi ad tribunalia sæcularia, sed puniendi sunt à Iudice Ecclesiastico aut Regulari, & hoc non necessariò secundum dispositionem legis, sed iuxta arbitrium Iudicis, & grauitatem materiæ constitutionis violatæ, & scandalum inde exortum. *ibidem.*

Plura de hac materia prosequitur Author. *in hac & 67. quæst.*

LIBRI.

Vide Imprimere, Hæresis.

Ex Bibliotheca Fratrum Minorum furtim præsumens pro suo vsu librum, aut quaternum surripere, etiamsi Episcopus sit, ipso facto incurrit excommunicationem Papalem. *tom. 2. q. 129. art. vnico.*

Clemens VIII. prout testatur Reuerendissimus Pater Franciscus à Sosa totius Ordinis Minorum Generalis, reuocauit constitutionem *Sixti* V. qua statuit pœnam excommunicationis Papalis, & priuationis omnium officiorum, necnon vocis actiuæ & passiuæ contra Guardianos ante susceptum officium, non facientes diligens inuentarium omnium librorum Bibliothecæ; & contra quoscumque Fratres quouis prætextu, ex ipsa Bibliotheca libros extrahentes, sed tãtùm eos ligari voluit, qui in fraudem Bibliothecæ aliquid surripiunt. *ibid.*

MAIORATVS.

Vide Hæreditas, Monasterium, Monachus.

MATRIMONIVM.

Vide Legatum, Nouitius, Professio, Votum.

Regularis matrimonium contrahens, tanquã suspectus de hæresi ab Inquisitoribus fidei punitur. *tom. 3. q. 1. art. 1.*

Iam de iure nullum est matrimoniũ à professo vel professa tacitè aut expressè contractum: est enim hic proprius solennitatis votorum effectus; vnde olim erat validum, quando votum Regulare simplex tantùm censebatur. *art. 2.*

Matrimonium ratum & non cõsummatum, per solemnem professionem dirimitur, etiam quoad vinculum, ex *Concil. Trident.* Ex hoc non tantùm iure Pontificio, sed & quasi naturali, vel etiam (vt ait *Scotus.* & *D. Bonau.*) diuino; cùm status perfectior, vbi nulla intercedit iniuria tertij, iure minùs dignum auferat. *art. 4.*

Potest summus Pontifex in voto solemni continentiæ dispensare, cùm ipsa solennitas sit ab Ecclesia; sic tamen vt professus virtute huius dispensationis contrahens non ampliùs remaneat verus Religiosus. *art. 5.*

Vota Societatis etsi simplicia, & conditionata ex parte recipientis, cùm propriè Religiosum efficiunt, ex *declarat. Greg.* XIII. dirimunt etiam Matrimonium. *art. 6.*

Et idem dicendum de professione castitatis emissa in Ordine sancti Ioannis de Malta; non autem in alijs Ordinibus militaribus, quorum professores cõiugalem dumtaxat castitatem vouent; vnde solùm Clericorum professio, non aliorum, Matrimonium dirimit. *art. 7.*

Regulares absque licentia Parochi Matrimonium solemnizantes, excommunicantur, à solo Papa absoluendi. *quæst. 2. art. 1.*

MENDICITAS.

Vide Communicatio priuilegiorum, Fratres Minores, Pistis.

Licet peregrinari mendicando causa maioris humilitatis, & patientiæ, etiam non facta bonorum renunciatione, multo magis ea facta. *to. 3. quæst. 3. art. 1.*

Nullo præcepto tenetur quis laborare manibus, nisi vt vitet otium vitiosum, & sine vlla tertij iniuria cum suis viuat. *ibidem.*

Mendicitas Fratrum Minorum & Prædicatorum licita est, & meritoria, modò non extendat se ad superflua conquirenda, & bonis operibus corporalem laborem recompenset. *art. 2.*

Quinimò ex vi Regulæ ad ipsam mendicitatem tenentur Fratres Minores, cùm ob factam bonorum omnium renunciationem hæc sola via illis superfit ad vitam tuendam: quamuis enim iure diuino, aut naturali, aut alio quouis modo, sæculares teneantur & cogi possint, etiam implorato ad hoc à Fratribus officio Iudicis ad vitæ necessaria eis subministranda pro labore, Missis, Concionibus, &c. ipsi tamen Fratres nullam inde certitudinem ciuilem habent, aut habere possunt. *art. 3.*

Nullo tamen præcepto ostiatim mendicare iubentur. *ibidem.*

Mendicantes in duplici sunt differentia: alij ex Regula, vt sunt soli Fratres Minores, qui proinde nihil proprij, etiam in communi, habere possunt; alij ex constitutionibus, & his licitũ est aliquid in cõmuni possidere. *tom. 2. q. 125. art. 1.*

MILITARIS ORDO.

Vide Commendatores, Castitas, Eleemosyna, Exemptio quoad sæculares, Illegitimus, Immunitas, Interdictum, Ordo militaris, Paupertas, Prælatus.

MINISTER PROVINCIALIS.

Vide Iurisdictio Electio, Visitatio.

In electione Ministri Prouincialis potiùs spectanda videtur canonũ, quàm Theologiæ notitia; quamuis aliter se res habeat in Episcoporũ electione; cuius differentiæ ratio est, quòd hi ad prædicandum, ille ad regendum præcipuè instituatur. *to.3 quæst 14. art 3*

Ex concess. Apostolica habent Minist. FF. Minorum eandem iurisdictionem in omnes Sorores Sanctæ Claræ, & Tertiarias, quocunq; modo vocentur, quam Protector Ordinis, qui *ex Regula* proprius est earum Superior, habebat; dempto quòd in earum Monasteria non ipse ingredi, nisi in casibus permissis, nec alijs eam licentiam concedere potest. *tomo 1. quæ. 17 art. 8.*

Monasterium eiusmodi Sororum nouiter erectum non potest per Episcopum regi, sine expressa licentia Papæ, cùm ipso facto sit subiectum Ministro Prouinciali. *art. 9*

Ministri iurisdictio in Sorores est ordinaria, quia licèt sit ex priuilegijs & commissione; ista tamen priuilegia sunt perpetua, atque adeò conferunt iurisdictionem ordinariam, & authoritatem creandi Commissarios pro dictis Monialibus visitandis. *art 10.*

MISSA.

Vide Altaria, Legata, Parochus.

Clemens V. statuerat olim, vt nullus sæcularis Missas sui Exequias præsumeret celebrare in Ecclesia Fratrum Minorum, sine eorum consensu; sed id reuocauit *Leo X.* decernens non solùm quòd omnes ibi celebrare possint; sed etiã quòd libenter eos recipere ipsi Fratres debeant. *tom.3. q 4. art.1 Vide Sepultura.*

Bonifacius IX. omnibus Ecclesiarum Prælatis seuerè sub pœna excommunicationis ipso facto incurrenda prohibuit, ne quoquo modo Prædicatores impediant à libera Missarum, & quorũcunque officiorum celebratione, oblationumq;, & aliorum sibi datorum receptione. *ibid.*

Fratres Minores possunt *ex cõcessione Leonis* X. certas Missas sibi commendatas cum aliquibus cæremonijs superstitionem sapientibus, v. g. cũ certo numero candelarum, &c. in alias cõmutare; quod non possunt, vbi tales adiunctiones desunt, vt bene aduertit *Collector Compendij*; ac proinde non facilè tunc introducenda commutatio tam respectu Officij, quàm temporis, loci aut numeri candelarum. *art 2.*

Ius commune ex sententia Authoris permittit inchoare Missam duabus horis ante ortũ Solis, atque adeò post concessionem *Pij V.* qua potest Generalis Fratrum Minorum licentiam facere suis subditis celeb. ãdi per vnam horam ante auroram; & *Sixti* IV. qua possunt prædicti FF. Minores ante & post tempus ab Ecclesia statutũ celebrare; licitum est illis tribus horis ante ortũ Solis inchoare, & totidem post meridiem, rationabili occurrente causa, Missam finire. Sic enim intelligenda sunt priuilegia, vt tãtum cõcedant vltra ius commune, quantum eorum verba sonant. *to.3 q. 43. art.1 2. & 3.*

Ex verbis indulti prædicti *Leonis X.* colligit Author licere Fratribus, præsertim instante necessitate, ante Officium Matutinum recitatum Missam facere. *art 3*

Non abrogauit *Conc Trid. sess. 22. in Decreto de obseruandis & vitandis in Missa,* facultatem priùs factam Fratribus Minoribus celebrandi in altari portatili, in oratorijs, plateis, & in omni loco honesto, quamdiu non contradicunt Episcopi; sed his tantùm id prohibendi authoritatem concessit. *art. 4 & 5.*

Non possunt Episcopi præcipere populo, vt in Festis & Dominicis assistat Missæ parochiali, cùm præcepto de audiẽdo Sacro satisfaciant sæculares in Ecclesijs Regulariũ: licèt valeant quædã opportuna præcipere, vt quòd Regulares annuncient festa & ieiunia. *Ex Conc. Trid. vbi suprà. art. 7.*

Nequeunt FF. Minores post Bullam *Pij* V. in principio Missalis vti priuilegio, quod priùs habebant, addẽdi & minuendi in precibus & ceremonijs Missalis Romani, nec prætermittere ordinem & ritum in eodem constitutum, absque rationabili causa; vnde in diebus duplicibus non possunt dicere *de Requiem*, sed de Officio cõpetenti; & per hoc sufficienter adimplent promissa; in diebus autem semiduplicibus debent promissum Officium persoluere, quia vtilius, & eius oratio directiùs mouet Deum ad impetrandum. *art.8 & 9.*

Frater accepians dicere quantitatem Missarũ, v. g. Sancti Gregorij, satisfacit dicendo triginta Missas de Officio occurrente. Imò diebus Dominicis, & solẽnibus tenetur sequi Officium diei, quod non minùs prodest defuncto: tunc enim vis directa applicationis, per deuotionem Sancti, & Festi suppletur. *art. 10.*

Neque continuatio adeò obligat, quin ob decentiam, honestatem, & reuerentiam Sacramẽti aliquando prætermitti possit. *ibid.*

Mos antiquus dicendi Missam de Beata Virgine Maria in Sabbatho, quando est duplex, derogat iuri; sicut & dicendi de defunctis Feria secunda,

tanda, præsertim pro Missa minùs principali. *art* 11.

Cùm in onerosis nomine Ecclesię Collegiatę, non comprehendatur Monasterium, fit vt quando præcipitur, quòd dicantur duæ Missæ, vna de Festo, & altera de Feria, sufficiat in Ecclesijs Regularium vnam facere. Et ita determinatum est in Cæremoniali Ordinis Minorum authoritate Congregationis Generalis Toletani pro Ecclesijs prædicti Ordinis. *art.* 12.

Abbates & Generales Ordinum possũt in suis Capitulis generalibus moderari & minuere numerum Missarum ante *Conc. Trid.* fundatarum; & statuere quidquid ad gloriam Dei magis viderint expedire. *Ita Concil Trid sess* 25. *de Reform. cap.* 4. Expedit tamen, ne defraudẽtur benefactores defuncti, speciales fieri sacrificij applicationes, commemorationes, siue etiam collectas pro defunctis, quas nihil vetat etiam in diebus solemnibus addi. *art* 13.

MONASTERIVM.

Vide Alienatio, Alimenta, Aedificia, Hæreditas, Paupertas.

AD ingrediendum Monasteria Monialium, duo requiruntur, & causa moraliter necessaria, & proprij Superioris licentia in scriptis obtenta; Episcopi quidem pro Monasterijs sibi, vel immediatè Sedi Apostolicæ subiectis. Abbatis verò, aut alterius Regularis Prælati pro exẽptis. Potest tamen Superior generalem facultatem committere Abbatissis, vel Monialium Confessarijs, vt sc. in eius absentia pro necessitatibus repentinis ingrediendi alijs licentiam donare valeant; & quãuis non cõmisisset, liceret Abbatissis in tali casu ex præsumpta interpretatiua voluntate Superioris Medicos, Chirurgos Carpentarios & alios, quorum opera repentè passim egent Moniales, admittere. *tom* 1. *q.* 46 *art.* 2.

Nullus Papa inferior authoritatem habet faciendi licentiam ad intrandã Monasteria Monialium Sanctæ Claræ sine causa in earum Regula expressa: cùm enim sint strictiori Obseruãtiæ, non intendit *Conc. Trid.* eas relaxare. Et cũ specialiter Fratrib. Minoribus talis ingressus inhibeatur, specialis etiam pro ipsis requiritur licẽtia; adeò vt quamuis Cardinalis, aut Episcopus authoritatem habeant eligendi socios ad intrãdũm, nequeant prædictos Minores eligere, nisi de illis expressè in licentia mentio habeatur. *art.* 3.

Superiores sicut causa moraliter rationabili interueniente possunt cum subditis dispensare, ita & cum seipsis. *artic.* 5.

Nam secundùm æquitatem necessitas moralis (iudicio peritorum) excusat ab omni præcepto Ecclesiæ. *art.* 4.

Possunt Prælati facultatem concedere mulieri generosæ intrandi & manendi intra septa Monasterij, cum tribus aut quatuor puellis, si nequeat in sæculo absque suæ famæ dispendio manere; sicut & intromittendi puellas minores duodecim annis honestæ educationis gratia. Ex *Concilio Tridentino, sessione* 25 *de Regular. cap.* 22. Quod licèt etiam ad Monasteria Sanctæ Claræ, & Conceptionis de iure extendi possit; id tamen iam non est in vsu: nam pro similibus recurritur ad Nuntium Apostolicum *art.* 6.

Charitas, aut maior Dei honor est sufficiens causa ad introducendas sæculares ancillas pro seruitijs vilioribus Communitatis, aut infirmarum subsidio, intra clausuram non tantùm Monialium, quæ non nisi ex præcepto Ecclesiastico obligantur ad clausuram, sed etiam earum, quæ ex Regula, vt sunt Clarissæ, præsertim si Conuersas professas ad supradicta exequẽda non soleant admittere. Sed introductæ è Monasterijs egredi prohibentur. *art.* 7.

Pleraque declarationes Cardinalium decernentes, quas fœminas & puellas, & quibus de causis recipere, aut non recipere liceat in Monasteria Monialium, quibus solùm ex præcepto Ecclesiæ clausura indicitur, *vide art.* 10.

Pœnam excommunicationis Papæ reseruatę, priuationis Officiorum, & inhabilitatis ad alia obtinenda, ipso facto incurrunt tam Moniales præsumentes admittere, quàm aliæ personæ etiam Regulares quæcumque, ex præsumptione intrantes in clausuram Monasterij extra casum necessitatis prætextu cuiuscumque licentiæ. *quæst.* 47 *art* 1.

Excusantur tamen qui bona fide, obliuione, aut animi simplicitate, sine præsumptione, & dolo admittunt, aut ingrediuntur. *art.* 2.

Et aduertendum, quòd pœna excommunicationis respiciat quidem omnes præsumentes admittere, aut intrare; sed pœna priuationis officiorum solas Abbatissas, & Superiores Conuentuum, quocumque nomine appellentur; non autem inferiores, & singulares dictorum Conuentuum personas *art.* 3.

Per *Concilium Tridentinum* videtur interdictus ingressus in Monasteria Monialium Sanctæ Claræ Cardinalibus, & Protectori Ordinis: quãuis alias fuerit per Regulam proprius earum Superior. *art.* 6.

Nequit

Nequit etiam Confessor pro renouando Eucharistiæ Sacramento intrare; potest tamen cum socio, indutus Sacerdotalibus pro excipienda Confessione, & Communione danda infirmis, non tantùm per modum viatici, sed etiã omnibus ijs diebus, quibus ipsæ ex Regula tenentur recipere. Item pro iuuanda iam morti proxima, in die funeris ad exequias celebrandas, & sepulturam aperiendam, etiam pro sæculari. *art. 4.*

Præterea *Greg.* IX etiamsi concessit liberam ingrediendi facultatem Fratribus earum obsequijs deputatis, pro exercendo opere, quod commodè extra Monasterium fieri non potest. *ibid.*

Vrbanus IV. prout continetur in ipsarum Regula, declarauit licere Generali Fratrum Minorum intrare, quandocumque intus celebrare, aut verbum Dei proponere voluerit, cum quatuor aut quinque Fratribus. Et Visitatori cum duobus socijs ad tenendum Capitulum, vel aliquid simile agendum, quod munus proprium tangat, & commodè de foris fieri non possit, v. g. ad videndum num clausura periclitetur *art. 7.*

Fratres Minores ex speciali concessione *Leon.* X. inuitati à Prælatis Monialium, licitè cum eis clausuram ingrediuntur; obtenta tamen licentia Superiorum, si sint subditi. *art 8.*

Sub excommunicatione *Pij* V. *in Bulla inhibitoria*, ne mulieres etiam Ducissæ præsumant Monasteria virorum intrare, non comprehenduntur Reginæ, Regum filiæ, & Princessæ, quæ liberè id possunt. *quæst. 48. art. 1.*

Neque Fratres, qui mulieres simplices non exceptas, sine dolo, per inaduertentiam, & ignorantiam admittunt. *ibidem*

Possunt quælibet mulieres claustra Regularium ingredi pro Missa, Concione, alijsque diuinis Officijs audiendis, si aliunde in Ecclesiam commodus non pateat accessus. Item quando fiunt Processiones, aut fidelium cadauera ibi sepeliuntur, vel pro eis fiunt suffragia; neque necesse est statim ijs finitis eas expellere, sed tantùm tempore moraliter congruo: attendant tamen Superiores, ne alias officinas interiores ingrediantur: nec mandent vt aliqua Processio extraordinaria fiat, vt illius occasione possint mulieres dicta loca intrare; quo tamen casu neque ab ingredientibus, neque ab admittentibus, excommunicationi, aut prædictæ constitutionis pœna incurreretur. *art. 3.*

Inspecta iuris communis dispositione, Regulares Canonici habitantes intra claustrum non possunt vllo modo vti seruitio mulierum, sicut nec alij Religiosi; sed bene si habitent domos seiunctas claustro contiguas. *art. 4.*

Moniales, etiam Tertiariæ, & earum Prælati, contrauenientes Bullæ *Pij* V. vinculo excommunicationis Papalis ipso facto innodantur, priuanturque dignitatibus, & officijs obtentis, & ad ea in posterũ obtinenda inhabilitantur. Eadem etiam excommunicatione feriuntur sic egressarum fautores, & receptatores in hoc negotio. *q. 49. art. 7.*

Eugenius IV. præcepit, vt porta clausulæ Monialium duplici sera obfirmetur, vna intus, cuius clauem habeat Abbatissa, altera deforis, cuius clauem conseruet Superior aut Confessor. Et *Greg. XIII. in sua constitutione* prohibuit, ne habeant ostiũ, per quod ex Monasterio veniant ad ecclesiam communem sæcularibus. *art. 1 & 7.*

Possunt Prælati in certis casibus in iure, & Regula Sanctæ Claræ expressis, dare licẽtiam egrediendi; hi autem sunt tres præcipui. Primus est, ineuitabilis & periculosa necessitas, vt mortis violenter imminentis ab igne, aqua, hostium incursu, & similibus casibus, in quibus etiam tenentur Moniales egredi cum licentia præsumpta, si absit Superior, & periculum sit in mora, ne sui ipsius interfectrices dicantur. At si periculum mortis sit ex ægritudine, cùm talis mors non sit violenta, sed naturalis, non tenentur egredi, neque Prælati licentiam facere, præ ertim eis quæ sunt professæ clausuram. Secundus est, lepræ, epidimiæ, & similium morborum nociuorum toti communitati. Tertius, quando vel in totum, vel in partem essent transferendæ in aliud Monasterium reformandum, aut de nouo erigendum & quandocumque cum licentia egrediuntur, debẽt alibi in loco opportuno manere inclusæ ad tempus sufficiens tantùm. *art. 2 3 4 & 5.*

Quilibet Monachus de iure communi licitè egreditur Monasterium cum facultate Superioris, etiam conuentualis, cum causa ab ipso Superiore iudicanda; de iure autem speciali maior causa requiritur, v. g. pro Carthusianis. Erit autẽ peccatum mortale, frangere clausuram, quæ de iure communi Regulares obligat, quando cum contemptu Regulæ, professionis, & transgressione præcepti specialis Superioris, notabili scãdalo, aut damno notabili, Monasterij clausura violatur, alias non. *q. 50. art. 1.* Excusatur tamẽ à culpa mortali, qui accederet ad Superiorem, quasi appellãdo a grauaminibus sibi illatis à suis Prælatis inferioribus, cũ propria defensio sit de iure naturali *art. 2. & quæst. 29 artic. 2 & q. 30. art 3.*

Pius V. statuit, vt in vnaquaque prouincia Fratrum Minorum de Obseruantia, sint ad minus

nus

nus duo Monasteria Recollecta, ex quibus Prouincialis Fratres extrahere nequeat absque causa. *tom.2.q.50.art.11.*

Monasteria etiam exempta, sunt territorij Episcopi, non Prælati Regularis, vnde sine eius licentia ædificari nequeunt; hinc est, quòd Episcopus in Processione ingrediens Monasterium etiam exemptum, debet præcedere Prælatum, licèt sit Generalis totius Ordinis. *tom.2.q.60.art.1.*

Monasteria possidentia bona in communi, ea infeudare possunt, suntque capacia vassallorum, & iurisdictionis. *tom.2 q 79 art.12 Vide Vassalli.*

Monasterium per fictionem iuris, pietatem, & fauorem Religionis intendentis, habetur loco filij *q 78 art.2.*

Monasterium succedens in feudo potest conueniri coram domino feudi in causa feudali, tā super proprietate, quam super possessione, quia hæc causa est ciuilis; non autem in causa criminali, aut ciuili ex delicto prouenientę: hæc enim debet remitti ad iudicem Regularem ipsius Monasterij, vt tradunt *Innocent. & alij* In causa autē maioratus nusquam ad iudicem sęcularem trahi potest. *q.63.art.10.*

Neque conueniri coram Iudice sæculari, nisi in temporalibus, in quibus licitè reconueniatur coram eo sæculari, coram quo alium ipse conuenit. *art.11.*

Et pro ostensione testamenti, in quo Monasteriū à laico hæres instituitur, si v.g. vult se opponere & contradicere testamento. *art.12.*

Ad tollendos scrupulos *Leo X* declarauit Fratres Minores posse habitare sumptuosa Monasteria iam constructa, quæ etiam *Clemens* V. inhibuerat sub excommunicatione relinqui, sine licentia Sedis Apostolicæ. *to.3. qu.5.art.1.*

Fratres deputati seruitio Monasteriorum Sāctæ Claræ, nequeunt habere administrationem temporalium, quorum sunt incapaces; sed tantùm spiritualium. *art. 2.*

Bona Monasterij destructi sunt transferenda ad illud, ad quod Monachi sunt translati. *artic. 4. & 6.*

MONACHVS.

MOnachi nomen solitarium, & quid triste significat; vnde ius quosdam reos cum Monachis in Monasterium detrudit, quasi in honestum carcerem, & locum pœnitentiæ. *tom. 2. q. 23 art.7.*

Monachatus non præsupponit Clericatum, aut idoneitatem ad illum; vt supponit status Canonicorum Regularium. *quæst. 52. art. 5.*

Cœpit Monachatus, quando olim cœperunt aliqui solitariam vitam agere, qui postea in Congregationem se collegerunt à consortio hominum separatam; nunquam tamen potuerunt Iudicem ordinarium super se constituere, licèt eorum Abbas semper habuerit potestatem in eos quoad Regulæ obseruantiam. Vnde antiquitus omnes Religiosi, etiam qui modò sunt exempti, subdebantur non minus quàm alij Clerici Episcopis, qui erant veluti Generales in suis Diœcesibus. *q.64 art.1.*

Monachus valens aliquid in communi possidere, mortuus quidem reputatur morte ciuili, sed secundum quid tantùm, scilicet quoad ea quæ in iure exprimuntur; vnde non perdit ius acquirendi, nec pristinam nobilitatem respectu secularium; retinet etiam ad vitam maioratū, non autem Marchionatum, Comitatum, &c. *q 79.art.12.*

MONIALIS.

Vide, Illegitimus, Minister Prouincialis, Monasterium, Paupertas, Protector, Statutum.

EVgenius IV. concessit Monialibus primæ Regulæ Sanctæ Claræ, quæ aliàs Collectaneæ dicuntur, vt non teneantur incedere nudis pedibus, sed possint deferre ea quæ nomine calceamentorum non censentur, atque etiam, cùm opportunum fuerit, calceamenta. Item quòd Generales & Prouinciales Fratrum Minorum Obseruantiæ habeant cum Discretorum consilio facultatem dispensandi cum præfatis Monialibus tam in cibis, quàm in silentio, & quibuscumque alijs præceptis, quæ in earum Regula continentur. Voluit denique & declarauit quòd in nullius præceptorum Primæ Regulæ Sanctæ Claræ transgressione, præterquam eorum quatuor, quæ concernunt principalia vota, scilicet obedientiæ, paupertatis, castitatis, & clausuræ, ac super electione Abbatissæ, & eius depositione, peccatum mortale præfatæ Moniales incurrant. *tom.3.q 6. art.4.*

Et *Sixtus* IV. prædictis concessit, quòd possint absolui à Ministris, seu Visitatoribus, & suis Confessoribus, ab omnibus criminibus, pœnis, & censuris etiam Sedi Apostolicæ reseruatis, quoties opus fuerit, & quòd ipsæ, & earum Nouitiæ possint promereri omnes Indulgentias almæ vrbis, visitando suas Ecclesias. *ibidem.*

Et his omnibus priuilegijs Collectaneis indultis etiam communicant Vrbanistæ sub cura Fratrum Minorum Obseruantiæ viuentes. *Ex concess. Sixti V. ibidem.*

Clarissæ ex priuilegio *Clementis* VII. licitè

reseruant in suo choro sacram Eucharistiam. Et *Leo* X. tam illis quàm Sororibus Conceptionis B. Mariæ, & tertij Ordinis S. Francisci, permisit, vt præcepto Regulæ de percipiẽdo sanctissimo Sacramento satisfaciant, per aliquot dies anteponendo, vel postponendo, dum tamen illud in fraudem non faciant. *art.* 5.

Prædictis etiam, necnon Fratribus, qui, vel quæ propter imperitiam nequeunt dicere officium diuinum, concessit *Clemens* VII. vt ex iudicio & licentia Prælati, Confessoris, vel Abbatissæ ipsarum, recitando officium laicis commune, satisfaciant obligationi. Et *Leo* X. decreuit, non semper teneri ipsas Moniales, etiam sanas, officium in choro persoluere, sed hoc discretioni Abbatissarum commisit. *art.* 6.

Moniales debent procurare, vt in suo Conuentu quotidiè dicatur Missa Conuentualis, si commodè fieri possit, eamque, si de eleemosynis viuant, viuis & defunctis applicare *art.* 7 & 8.

MVLIERES.

HOnestis quibusdam mulieribus possunt Mẽdicantes dare mãtellum griseum, aut alium sui Ordinis habitum Regularem: & hæ, manentes in suis domibus particularibus, emisso vel nõ emisso voto continentiæ, gaudent omnibus priuilegijs Fratrum quoad absolutiones, & indulgentias, sed non quoad exemptiones. In Ordine tamen Minorum limitatus est vsus concedendi similem habitum, in constitutione generali Toletana, ita vt sine licentia Generalis, aut Commissarij, dari nequeat. *tomo* 4 7 *art.* 1. & 2.

NOTARIVS

Vide Iudex

SVperiores Regulares, quibus conuenit aliquos processus fulminare, iuridicè creant ad certum tempus, & certa negotia Notarios, non possunt tamen perpetuos, præcipuè pro causis quæ extra Ordinem deciduntur. Sed Mendicantes virtute priuilegij à Pio V. Fratribus Prædicatoribus concessi, possunt plures sui Ordinis Fratres instituere notarios publicos, pro intimandis mandatis & rescriptis Apostolicis, publicam vel priuatam Ordinis vtilitatem concernentibus, & his tanta debet haberi fides in iudicio, & extra, quanta Notarijs publicis creatis à sua Sanctitate, Rege, aut Imperatore *tom* 3 *q.* 8. *art.* 1.

NOVITIVS

Quoad receptionem

Vide Priuilegium, Professio, Reseruatio casuum, Sepultura.

REceptio nouitiorum in Ordine Minorum, pertinet ad Ministros Prouinciales, non autem ad eorum Vicarios, nisi eis expressè fuerit commissa, sicut eis, & alijs committi potest, *ex declaratione Nicolai III.* eaque Prouincialium potestas à Ministro Generali restringibilis est. Quod & verum est in alijs Ordinibus ex iure, nisi aliud eorum statuta decernant. *tomo* 3. *quæ.* 9. *art.* 1.

In Ordine Sanctæ Claræ, nouitiarum ad religionem, vel professionem receptio ad solum Prouincialem, aut Visitatorem pertinet; in alijs autem, ad earum Superiores. *art.* 2.

De examine.

EXamen necessarium ad nouitiorum receptionem secundùm constitutiones vniuscuiusque Ordinis, olim *Sixtus* V. mandauit fieri, & approbari ante vestitionem: sed *Greg.* XIII. pro Ordinibus Monachalibus, in quibus est perpetua filiatio, ad summariam inquisitionem restrinxit ad quam vnus testis suffi[c]it, ita tamen vt plenaria fieret ante professionem.

Clemens autem VIII. ne aliqui deterrerentur ab ingressu propter illam præuiam examinationem, concessit Ordini Prædicatorum, & per cõmunicationem aliis, vt ad vestitionem suffi[c]iat iuramentum ipsius Nouitij de conditionibus necessarijs. *quæst* 10 *art* 1.

Quomodo examen eiusmodi sit faciendum tempore nouitiatus à Prouinciali, & quatuor Definitoribus, vel à Guardiano, & quatuor Discretis loci nouitiatus, si eis commiserit Minister Prouincialis, *vide art.* 2.

De his autem *ex constitut. Sixti* V. sunt examinandi. 1. de Legitimatione, 2. de commissione homicidij, furti, latrocinij, & similium criminum. 3. de ingenti grauamine æris alieni supra vires facultatum suarum. & 4 de obligatione reddendorum ratiociniorum. *art.* 3.

Vnde prædictus summus Pontifex fecit valde rigorosam constitutionem contra Fratres temere, non ex simplicitate, aut ignorãtia admittentes ad Ordinem illegitimos, criminosos, & debitis & ratiocinijs reddendis obnoxios, illos censuris subijciens, quocumque pietatis, aut inordinatæ charitatis intuitu procedant; & si receptorum professio irritatur. *qu* 54 *art* 6 *in fine.*

Sed eam constitutionem modificarunt, & ad terminos iuris communis saltem quoad aliqua reduxerunt *Greg.* XIV. & *Clem* VIII. ita vt iã valida sit professio omnium illegitimorum, incestuosorum, & sacrilegorum, modò eorum Pater non si eiusdem Monasterij Monachus, & tot eis suffragentur merita, vt defectum natalium suppleant: & licèt admittentes aliquos ex illis non

non adeò præstantes, vt eorum conditio defectũ natalium suppleat, peccent; nullam tamen incurrunt censuram, nec eorum professio irritatur: sicut irritabatur antea etiam quoad filios naturales. *ibidem, & qu.10. art. 4. & 5.*

Professio homicidæ & criminosorum iure irritatur, si ante ingressum Iudex sæcularis processum inchoarat, siue per viam accusationis, siue inquisitionis: secus si post ingressum; vel si planè absolutus fuerat. *art. 7.*

Qui vouit Religionem ante commissum crimen; nec potuit votum implere, etiam post inceptum processum potest fieri Religiosus; & ei id iuramento asserenti credendum est. *art 8.*

Grauatus ære alieno supra vires facultatum suarum, si ad soluenda debita sua lucrari possit sua industria, viribus, arte, vel alio honesto munere, neque licitè, neque validè profitetur, si tamen verè impotens sit ad soluendum per infortunium, cedendo bonis satisfacit; sicut & si creditores tam rigorosi essent, vt eum in carcerem coniicerent, in quo lucrari non posset pro solutione facienda. *art 9.*

Qui virginem spe futuri matrimonij decepit, tenetur satisfacere eandem dotando secundũ illius conditionẽ, priusquam ingrediatur. *ibidem.*

Islandenses, qui vt admittãtur in certa collegia, iurant se post tot annos ituros in Angliam, Islandiam, &c. & fidem prædicaturos, non obstante iuramento, possunt fieri Religiosi. *art. 10.*

Obnoxius reddendis ratiocinijs ex administratione Reip. vel priuatæ personæ, si inde lis, aut molestia illata, aut probabiliter inferenda sit, est de iure incapax professionis. *art. 11.*

Hoc examen, & informatio super prædictis defectibus non requiritur in minoribus sedecim annis; nec in ijs qui à sua patria longissimè distant; nec denique in Religiosis migrantibus ad alium Ordinẽ, aut in Nouitijs Monialium. *art. 13.*

De qualitate.

Vide Descendentia, Illegitimus.

STatutum prohibens recipi neophytos ad Religionem non inualidat professionem, nisi sit Apostolica authoritate confirmatum; quia aliàs esset contra ius commune, atque adeò non esset validum. Iustum est tamen illud, quod præcipit expellere descendentes ex Iudæis, & Saracenis, iustis id causis exigentibus, & non odio generis, etsi non fiat authoritate Apostolica; quamquam valeat eorum professio facta. *qu.11. art.1.*

In Ordinibus Minorum & Minimorum, *ex declarationibus Pauli III. & Gregor.* XIII. profiteri non possunt, qui descendunt ex Iudæis, Saracenis, aut hæreticis, quorum ascendentium parentum corpora aut statuæ vsque ad quartam generationem inclusiuè, in vindictam fidei concremata sunt. Et in Ordine Minorum, etiam illi, qui nouiter fidem susceperunt. *art. 4.*

De ætate.

IVuenes adhuc impuberes, qui non possunt per ætatem statim profiteri finito anno, ad Religionem admitti alij probant, alij meliùs improbant, ponderata iuuenum huius temporis malitia. Certum est tamen posse eiusmodi Nouitios, & Nouitias à parentibus, & tutoribus extrahi, antequam ad annos pubertatis peruenerint, qui sunt quatuordecim in filijs, in filiabus duodecim completi. *q.13. art.1.*

Puellæ minores duodecim annis, consentientibus parentibus ac tutoribus, non autem ijsdem repugnantibus, recipi possunt, non vt Nouitiæ, sed vt puellæ deuotæ educationis gratia, licèt habitum aliquem Regularem ferant; neq; id prohibet *Conc. Trid. sess. 25 de Regul. c. 17. art. 2.*

Senes recipere ob multas causas non decet; absolutè tamen licita est eorum receptio, præsertim si magna inde populi ædificatio sequatur. *art. 3.*

De vxoratis.

MAritus, qui sine licentia vxoris Religionem ingreditur, reuocari potest, nisi probet adulteram; item si vi, vel metu consentiat; secus est, si sponte anus consenserit; aut iuuenis castitatis votum emiserit. Si tamen iuuenis absque tali voto simpliciter consenserit, potest Episcopus maritum compellere, ad cohabitandum cum ea. *qu.13 art.1.*

Quin etiam si sine licentia vxoris se, & sua bona Monasterio tradiderit, & reuocetur, prædicta bona erunt restituenda; *ibidem.*

Vxor dans simpliciter marito licentiam, non censetur ipso facto vouisse castitatem, quia præsumitur nescia iuris; secus si esset antè edocta, quia tunc censeretur votum conditionale emisisse, v.g. si maritus profiteretur. *art. 2.*

Maritus reuocatus ab vxore post professionẽ ipsa contradicente emissam, post mortem vxoris tenetur redire. Quòd si rursus contraxerit, tenet quidem matrimonium, sed peccabit, nec tenebitur redire, secus si non contradixerit. *art. 3.*

Marito Nouitio existente contra voluntatem vxoris, potest etiam ipsa ingredi Monasterium contra consensum illius; nec poterit ab eo reuocari, nisi semel egressus cum illa cohabitatit: tunc enim illo non consentiente minimè licebit illi ingredi. *ibidem.*

Sponsa ante consummatum matrimonium Religionem intrans, ante Concil. Trid. intra duos menses poterat emittere professionem, at post illud nequit: est enim expectanda ætas sedecim annorum, & annus probationis, ante quem elapsum professio esset irrita. *art.* 4.

DE LIBERTATE.

Licèt laudabile sit, inducere ad Religionem reformatam, non tamen inducere ad vouendum Religionis ingressum, ob periculum communiter inde nasci solitum. *q* 14. *art.* 2.

Ex Conc. Trident. anathematizatur, qui mulierem cogunt ad ingrediendum Monasterium, vel ad suscipiendum habitum, vel ad professionem emittendam, & similiter qui ea facere volentem sine iusta causa impediunt. Quæ intelligenda sunt effectu secuto. *art.* 3.

Qui autem cogit virum ad illa vi, fraude, aut importunis precibus, licèt peccet, non tamen excommunicatur; sed bene excommunicationem Papalem incurrunt, qui impediunt ingressum, aut iam indutos extrahunt, vel eos recipientibus iniuriam irrogant; dum tamen non destiterint à prædictis, postquam indulti *Eugenij* IV. facti Benedictinis notitiam habuerint. *art.* 3.

Nouitius simoniacè receptus, vbi sciuerit se ob donum receptum, tenetur habitum dimittere: nam Prælatus etiamsi prædicto dono secundario dumtaxat fuerit motus, nihilominus in foro fori simoniacus censebitur; quamuis si illud tanquam eleemosynam principaliter propter Deum oblatam receperit, in foro conscientiæ sit tutus, licèt minùs principaliter respectum habuisset ad habitus dationem. *to* 3. *q.* 63. *art.* 2.

Auertens iuuenem à Religione, vel iam professum extrahens, licèt grauiter peccet, nō tenetur tamen de præcepto se, aut alium dare Religioni, cùm plenissima libertas ad vouendum requiratur. *art.* 4.

In illis tantùm locis sunt Nouitij educandi, in quibus viget obseruantia Regularis; vnde peccant inducentes aliquem ad Religionem, vbi essentialia Regulæ non seruantur, quamuis Ecclesia eam toleret, ad vitandum maius malum. *Ita Caiet. art.* 5.

De anno probationis.

Secundū iura antiqua masculus cōpleto 14. ætatis anno, mulier 12. ad professionem admittebantur; & ante annū probationis in Religione expletū, accedente Nouitij volūtate, & iusta causa interueniente cum consensu Prælati & Communitatis. Sed post *Conc. Trid.* id non licet ante annum probationis expletum, & 16. suæ ætatis; aliàs irrita est professio. *q.* 19. *art.* 1.

Annus Nouitiatus cōputandus est de momēto ad momentū, cū sit materia fauorabilis; vnde profiteri potest ipso die quo annus finitur. *art.* 4.

Neque intelligendus est iste annus esse solaris, sc. 365. dierū, & 6. horarū; sed ciuilis: vnde in anno Bissextili duo dies pro vno habetur. *art.* 5.

Concessum est à *Pio* V. Monialibus S. Dominici, vt Nouitia iudicio Medici statim moritura, pro sua consolatione, & vtilitate spirituali ante annum completum probationis, modò ætatem sufficientem habeat, profiteri possit in manibus Priorissę, & lucrari indulgentiam plenariā. Quę concessio omninò valida est, saltem quoad forū conscientiæ. Eiusmodi tamen Nouitiæ defunctę nequit succedere Monasterium, sed eius parētes, qui ab intestato veniunt; quia est in fauorē spiritualem Nouitiæ, nō in præiudicium eorum qui veniunt ab intestato. *art.* 6.

Nemini licet renunciare iuri anni probationis, & profiteri; cùm sit ius publicum, cui nemo renunciare potest. *art.* 7.

Annus iste iure cōmuni debet esse continuus, & non interpolatus, quamuis licitè interrūpatur ex priuilegio *Iulij II.* si Superior id iudicet expedire, quod non videtur abstulisse *Conc. Trid.* Et licèt in Ordine Minorum constitutiones Toletanæ id fieri prohibeant, non tamen intendūt vsum dicti priuilegij tollere: vnde iusta exigente causa poterit Prouincialis in ijs statutis dispēsare; quod tamen rarissimè, aut certè nunquam est faciendum. *art.* 8.

De essentia Nouitiatus est, toto anno gestare habitum Regularem. *art.* 9.

Non tamen semper manere intra claustrum, modò egrediatur aut maneat de licentia sui Superioris. Quod intellige de viris; non autem de Monialibus, quæ si egrederentur, non satis experirentur rigorem Ordinis, qui maximè in clausura consistit. *art.* 10.

Regularis professus transiens ad alium Ordinem, debet in eo facere annum probationis: nā priuilegium *Leonis* X. contrarium permittentis, iam per non vsum periit. *art.* 11.

Recipientes ad professionem Nouitium ante completū annum probationis, excommunicantur, nec valet eius professio. Et eadem censura innodantur illi, qui toto illo anno impediunt, nè liberè trāseat ad aliū Ordinē, nisi maior 16. anno professionē expressam aut tacitam fecerit. *art.* 12.

De dispensatione bonorum.

Vide Bona, Donare, Dos.

Concilium Trid. *sess.* 25. *de Regul. cap.* 16. solum an-

annullat obligationem inter viuos, & renunciationem bonorum intuitu Religionis factam ante ingressum; vel tempore Nouitiatus ante completum 10. mensem, quia hi contractus statim priuantes Nouitium bonis, possent postea minuere libertatem; potest tamen ipse Nouitius causa mortis testamentum condere, & dare ante 10. mensem, imò & ante ingressum. *quæst.* 16 *artic.* 1.

Testamentum factum ante Religionis ingressum ab eo, qui nihil cogitauit de tali ingressu, secuta professione rumpitur quoad legitimā portionem Monasterio competentem; secus est, si cogitauit, & scienter nihil reliquit Monasterio, nec ante professionem animum mutauit. *artic.* 2.

Iam professus in quocumq; Ordine nequit, ne quidem in fauorem Religionis, testamentū ante professionem conditum mutare. *art* 3.

Nouitius habens peculium aduentitium, cuius vsusfructus est patris, & proprietas filij, nullā habet de eo disponendi quoad vsumfructum potestatem; potest tamē relinquendo patri proprietatem, illi grauamen imponere. *art.* 4.

Nouitius in Ordine Minorum non potest disponere de legato annuo sibi ad alimenta relicto, cùm non debeatur tale legatum ante diem præfixum, nec remaneat capax illius post professionem; in alijs autem Ordinibus, in quibus Monasterium capax illius die secuto succedit, aliter sentiendum; sicut & si annui redditus non legentur pro alimentis in singulos annos, sed diuidantur à testatore, exonerandi hæredis gratia. Et idem est iudicium de vsufructu, cuius liberam dispositionem habet vbique Nouitius, cùm sit verum ius acquisitum *art* 5.

Nouitij, cùm non sint verè Religiosi, nec pro talibus habeantur, non subijciuntur pœnis, aut reseruationi casuum. *tom.* 1 *q.* 21 *art.* 11.

OBEDIENTIA.

Vide Abbatissa, Beneficium. Clausura, Episcopus, Exemptio quoad Superiores. Pestis, Votum.

OBedientia secundum *D. Thom.* est virtus moralis promptam reddens voluntatem, ad implendum voluntatem præcipientis. *tom* 3 *q.* 19. *art.* 1.

Obligat in actibus exterioribus, & quibusdam interioribus, qui subsunt exterioribus, v.g. Prælato præcipienti; vt celebrans applicet talibus Missam, tenetur inferior parere. *art.* 2.

Nemo tenetur obedire in his quæ nullo modo pertinent ad Obseruantiam Regularē; dummodo non contemnat Superiorem, id est, non omittat obedire, ex eo quod non vult ei subiectionem præstare. *art.* 3.

Prælato præcipienti rem per se licitam, tenetur subditus obedire, etiam si dubitet an Superior possit id præcipere; & multò magis quando scit Superiorem posse quidem id præcipere, sed dubitat an ipse in hoc teneatur ei obedire. *art.* 4.

Non tamen si talis obedientia adferat subdito, aut alteri periculum, vel notabile præiudiciū temporale seu spirituale, in personis, rebus, honore, &c. *ibidem*

Obediens in his quæ scit, vel probabiliter dubitat esse mortalia, certus interim quòd cessando à tali opere præcepto non peccaret, peccat obediendo, quia agit contra conscientiam: secus est, si vtrimq; dubitaret de peccato, quia tunc vitandum esset maius malum. *art* 5.

Quando vtrimque par est dubium, & æquale periculum, deponenda est conscientia, & obediendum, quia hoc est securius, vt expressè declarauit *Leo* X. & in quodam nostri Ordinis Decreto habetur, quòd in omnibus dubijs tenentur subditi obedire, *art* 6.

Probabile est, Fratres Minores missos à Superioribus ad Indos, non teneri, cùm Regula dicat: *Si qui voluerint*; & quia talis obedientia est molestissima, plena periculo corporis & animæ, aliud est de Iesuitis, qui ad similes peregrinationes speciali se voto obligant, *art* 7.

Regularis etiam, præcipiente Superiore, non tenetur Episcopatum acceptare, cùm ille status excedat obseruantiam promissam; in his tamen casibus summo Pontifici obediēdum, vtpote cui cura vniuersalis Ecclesiæ incumbit. *art.* 8.

OBLATIO.

NOn possunt Episcopi, aut alij Ecclesiarum Prælati sibi, aut suis Clericis applicare oblationes, quę fiunt in Ecclesijs Mendicantium, sub excommunicatione lata à *Bonifacio* in fauorem Prædicatorum *tom* 3 *q.* 20. *art.* 1.

OBLATVS.

Vide Communicatio priuilegiorum, Testamentum, Votum.

ILle dicitur Oblatus in omni Religione, qui se, suaque offert dono perpetuo, sed non profitetur Regulam, nec habitum suscipit; & talis non est Religiosus, etsi fecerit Abbati votum obediētiæ, castitatis, & paupertatis; quia non facit solēniter secundùm Regulam aliquam Monachalē, nec incorporatur Religioni. *tom* 3 *q.* 21. *art.* 1.

Licèt Oblati offerantur seu præsententur Religioni per illam sui donationem, possunt tamē ad aliam Religionem, etiam inuito Superiore,

transfit; quia non intenderunt se aliter obligare. *art.* 1

Tales Oblati, cùm sint personæ priuilegiatæ, vt alij Ecclesiastici, gaudent, quoad absolutiones & indulgentias, priuilegijs Fratrum Ordinis cui donantur, sicut & Pinzocheræ seu Mãtelatæ. *ar.* 3.

Oblati deferentes habitum Regularem aut Clericalem, si scilicet se Ecclesiæ sæculari obtulerint, honestè viuentes sub obedientia Superioris, & diuinis obsequijs insistentes, etiam dum cum vxoribus habitant, gaudent priuilegio fori adinstar Acolythorum *art* 4.

OFFICIVM ORDINIS.

Officium in ordine, est administratio sine præeminentia, vt Sacrista.

Præpositura, est munus præcedendi.

Personatus, est præeminentia sine iurisdictione, vt Diffinitoriatus.

Dignitas, est administratio cum iurisdictione, vt Guardianatus *tom* 1 *q* 23. *art* 9.

Officijs Vicarij Conuentus sub Guardiano, Magistri nouitiorum, & Confessarij Monialiũ, annexa est tantum iurisdictio delegata. *q* 13. *art.* 10. *Vide Vicarius.*

Regularis priuari potest sua Prælatione per sententiam Iudicis propter aliquod delictum, quod licèt non sit expressum in iure, est tamen adeo graue in Religione, vt arbitrio grauium Religiosorum tali sit pœna plectendum. *tom.* 2. *q* 26. *art.* 2.

Ordinum Mendicantium origo.

Licèt omnes Religiones, quæ viuunt ex eleemosynis secundum ethymologiam vocabuli, possint dici Mendicantes; illæ tamen, quę ab initio hoc sibi nomen vendicarunt, sunt quatuor, scilicet Ordo Prædicatorum, Beati Francisci, Eremitarum Diui Augustini, & Carmelitarum, qui propriè, & principaliter Mendicantes appellantur; quamuis aliqui eorum bona stabilia in communi possideant. Et his adiuncti sunt per constitutiones Apostolicas, Ordo Minimorum, Seruorum Beatæ Mariæ, Iesuatorum Sancti Hieronymi, & Societatis IESV, *tom* 1 *q.* 2. *art.* 1.

Ordo Prædicatorum initium habuit à Beato Dominico, qui suæ Regulæ approbationem obtinuit circa annum Domini 1216. Ex quo plurimi in Ecclesia Dei & sanctitate, & scientia floruerunt; estque iam diuisus in Conuentuales, & Obseruantes. *art.* 2.

Ordo Fratrum Minorum adinstar Sãctæ Dei Ecclesiæ, pulcherrima varietate Congregationũ, diuersis exercitijs ad vnum finem tendentium decoratus, Authorem sui & institutorem habet Seraphicum Patrem S Franciscum. Hic duas Regulas composuit pro Minoribus, quarum primam approbauit *Innoc.* III anno Domini 1212. secundam, quam totus Ordo iam tenet, *Honorius* III. anno circiter 1224. Etiam in tantum numerum Fratrum, & Congregationem excreuit, vt sub vno capite generali, successiuo ordine per Canonicam electionem à Sancto Francisco descendente, sint quatuor familiæ, scilicet de Obseruantia, quæ fluxit ex Conuentualibus anno 1414. Reformatorum, Recollectorum, & Discalceatorum. Sub eiusdẽ Fundatoris instituto sunt Conuentuales, Capuccini, Amadei, Clareni, Alcantaristæ, & Paschalistæ, *art.* 3.

Ordinem Eremitarum S. Augustini ipsemet Augustinus instituit, sed cùm penè destructus esset per ruinas VVandalorum, fuit reparatus à quodam Sancto Guilielmo Duce Guasconiæ circa annum 1157. à quo diu dicti Guilielmitæ; sed deinde reformatus per quemdam Ioannem cognomento Bonum in Italia, ab *Alexandro* IV. confirmatus est sub nomine Eremitarum Sancti Augustini Duæ sunt in eo Congregationes, Cõuentualium, & Obseruantium, *art.* 4.

Ordinis Carmelitarum Authores fuerunt deuoti quidam in monte Carmeli Beatam Virginem præcipuo honore colentes, in quibus Ioannes Patriarcha Hierosolymitanus viuendi Regulam conscripsit; sed anno 1110. Albertus similiter Patriarcha Hierosolymitanus aliam eis cõmodiorem contexuit; quam *Honorius* III. confirmauit; & postea *Eugen* IV. aliquantulùm moderauit, præsertim quoad abstinentiam carniũ. Hodie etiam diuisus est prædictus Ordo in Cõuentuales, & Obseruantes; ex qua demum Obseruantia quidam vere zelatores anno 1558 primã Regulæ Obseruantiam impetrarunt à *Greg.* XIII. sub nomine Fratrum Discalceatorum, degentes tamen semper sub obedientia Prouincialis de communi Obseruantia; sed *Clem.* VIII. eis Generalem dedit ab omni alio independentẽ *art.* 5.

Ordo Seruorum S. Mariæ à septem nobilissimis viris Florentinis in monte Seuerio prope Florentiam, monitu B. Mariæ mirabiliter cœpit, ac mirabiliùs propagatus est anno 1233. sub *Greg.* IX Virgineoque monitu hunc quem ferũt habitum, ac Regulã S. Augustini obseruare cœperunt. Nomine verò Seruorum B. Mariæ nuncupati sunt à voce infantium, qui septem supradictis eleemosynam per ciuitatem quærĩtãtibus excla-

exclamarunt: *Es Serui Beatæ Mariæ veniunt, date eleemosynam*. Ordinem hunc Pater Nicolaus Penestanus in Conuentuales, & Obseruantes distinxit, *art. 6.*

Ordinis Minimorum caput, & fundator fuit inclytus S. Franciscus à Paula, anno 1450. qui ob multitudinem tam virorum, quàm mulierum ad se confluentium Regulas tres instituit, vnam pro Fratribus, aliam pro Monialibus, & tertiam pro Tertiarijs seu Mantelaris, quæ confirmatę & approbatę fuerunt à *Sixto* IV. *Innoc* VIII. & *Alexandro* V. *art 7.*

Ordinis Iesuatorum Sancti Hieronymi, seu Clericorum Apostolicorum author fuit Ioannes Columbinus nobilis inter Senarum ciues, anno 1355. fuitq; per *Vrbanum* V. approbatus. Dicuntur autem Iesuati, eo quòd solerent semper sanctissimum IESV nomen in ore habere; & Sācti Hieronymi (licèt militent sub Regula Sancti Augustini) quia eum præcipuum patronum elegerūt, ex concessione Alexādri VI. qui eos vocari præcepit Fratres Iesuatos Sancti Hieronymi. Exercent se maximè in visitādis infirmis, & alijs manualibus operibus, ad vitandum otium, *art 8.*

Ordini Iesuitarum initium dedit Beatus Pater Ignatius, suscitatus à Deo in adiutorium sanctæ suæ Ecclesiæ contra Lutheranos. In hoc Ordine alij sunt solemniter professi, qui propriè & irreuocabiliter sunt Religiosi, & Mendicantes; alij Scholares, qui simplicia d[...] vota emittunt; de quibus dubium relinquitur, an sint de Congregationis corpore, & per consequens sint Mendicantes. *art 9.*

Ordinum non Mendicantium origo.

ORdo Canonicorum Regularium initium habuit ab ipsis Apostolis, quorum tamen Congregatio fuit à B. Augustino regulariter ordinata, cum quibus ipse vixit. Hi aliquādo dicuntur Canonici Lateranenses, eo quòd à Gelasio discipulo Diui Augustini, vsq; ad *Bonifaciū* VIII. per octingentos annos in illa Ecclesia habitarunt; & licet ex eo tempore dicti loci dominium perdiderint, titulum tamen & priuilegia non amiserunt. *q.3 art 1.*

Sunt alij Canonici Regulares, qui videntur reformati priorum, quorum reformatio cœpit extra vrbem; sed grassantibus bellis translati sunt intra, in Ecclesiam Sancti Saluatoris, vnde & Canonici Sancti Saluatoris dicti sunt. *ibid.*

Supradicti non sunt de numero eorum, quorum memoriam faciunt Pontificum iura: illi enim sunt instituti per D. Hilarium, & per Apostolos, & Episcopos eorum successores, & per D. Augustinum reformati, necnō ad antiquū statū Canonicorum Cathedraliū Ecclesiarū restituti. Illi autem, quos ius Canonicum Regulares Canonicos vocat, suam originem minus antiquam habent à S. Arnulpho Episcopo Frāciæ, anno Domini 1117. sub professione Regulæ S. Augustini. Quorum modus viuendi, cum neq; omnino esset Monasticus, nec omnino Clericalis, fuit diuersis titulis ipsius rigor signatus, & à Papa *Bened.* XII. an. 1341. multis gratijs & priuilegijs ampliatus. In Gallia, Italia & maximè in Lusitania sunt valde reformati, & communiter Canonici Regulares D. Augustini nuncupantur; non quia eorum Religio à D. Augustino fuerit instituta, sed propter Regulā illis ab ipso Augustino traditā. *ib.*

Ordo Sancti Benedicti fuit primus omnium in Occidente, sicut Ordo S. Basilij primus fuit in Oriente; primùm in Sublaco, ac postmodum in monte Cassino, ab ipso sanctissimo Patriarcha sumpsit primordia, anno Domini circiter 530. fuitque postea reformatus ab Odone in Abbatia Lunæ S. Iustinæ ciuitatis Paduæ anno 1410. Vocari solet hic Ordo montis Cassini ac S. Iustinæ. Eius rami & Congregationes sunt, Congregatio montis Oliueti, Vallis vmbrosę, Cistertiensium, Carthusiensium, Cœlestinorum, Camaldulensiū, sancti Hieronymi, & Fratrum militię Christi reformatorum regni Portugalliæ. *art. 2.*

Congregationem montis Oliueti Bernardus Ptolomæus cum duobus alijs socijs Senensibus fundare cœpit prope ipsam ciuitatē, anno 1319. sub *Ioanne* XXII. cuius iussu Guido Petramala, Episcopus ciuitatis Aretij, visione Diuæ Virginis præhabita, & habitum, quem nunc ferunt, dedit, & Regulam S. Benedicti obseruandā præscripsit.

Congregatio Vallis-vmbrosę habuit initium à *Ioanne Gualberto* in dicta valle prope Florentiā ad duo millia, circa annum 1040. vel secundū alios 1060 Hæc Religio iā defecisse dicitur. *ar. 4.*

Congregationi Cistertiensium initium dedit quidam Stephanus Abbas, anno 1098. vel iuxta alios Robertus Abbas Abbatię Molismensis. Hæc nomen sūpsit à quodā Monasterio primitus ędificato in quodā loco Cistertio dicto, & paulò pòst sic fuit à D. Bern. illustrata, vt meritò eius Fūdator dici possit; retinet tamē Regulā D. Bened. *ar. 5.*

Congregationem Camaldulensiūm, sic dictā à Conuentu Camalduli in territorio ciuitatis Aretij prouinciæ Tusciæ, B. Romualdus è ciuitate Rauenna oriundus instituit anno 1030. sub Regula Sancti Benedicti. *art 6.*

Congregatio Cælestinorum, qui sunt Obseruantes sub Regula Sancti Benedicti degentes, habuit

buit initium propè ciuitatem Sulmonam in loco dicto Mogella, à Cœlestino V. qui anno 1294. ad Papalem dignitatem euectus, postea eidem renunciauit, instituique sui confirmationem à Greg X. impetrauit *art. 7*.

Carthusienses à S. Brunone ciuitatis Agrippæ, in territorio Grabonæ in loco Certosa dicto feliciter cœperunt, & licèt non voueant aliquam Regulam ab Ecclesia approbatam, sed habeant sua statuta pro Regula, laudabiliter tamē in obseruantia suarum constitutionum perseuerant. *art. 8*

Congregatio Eremitarum Sancti Hieronymi è Pisa, initium habuit anno 1380. à Beato Petro de Pisa; dicunturq; Sancti Hieronymi, ob incredibilem eorum deuotionem erga illum, cuius discipuli esse conantur. *art. 9*.

De Congregationis Eremitarum sancti Hieronymi in Hispania Authore & tempore non satis constat: Authorem seu potius Reformatorem dicunt qui iam fuisse doctissimum quendam de Olmeto; alij Eusebium Cremonensem discipulum S Hieronymi; alij quendam Sanctum Fratrem Thomam. Quidquid sit, hoc institutum multi nobiles ing. elli diuino spiritu ducti à *Gre.* XI. illius approbationem petierunt, & obtinuerunt sub Regula Sancti Augustini, anno 1375. *artic.* 10.

Ordo Crucigerorum à Sidiaco Episcopo Hierosolymitano (qui fuit ille Iudas, qui crucem Domini Sanctæ Helenæ præmonstrauit) originem sumpsit anno 365. vt dant Bullæ *Alexan.* III. & *Alexan.* VI. testimonium ferunt; vel, vt Chronica Martiniana & Sabella, à *Cleto* II. post Diuum Petrum Pontifice. Ordo hic sæpius ob bella extinctus, toties restitutus fuit. *Pius* II. anno 1460. ordinauit, vt Fratres illius habitu coloris cærulei azurini peragrarēt (cum alio per prius colore vestirentur) & cōfirmauit, vt præ manibus semper crucem gestarent, ex quo in anteriori pectoris parte semper & crucem argenteam, & habitū talis coloris gestare consueuerunt. *art. 11*.

Ordo Sanctissimæ Trinitatis cœpit in regno Galliæ, temporibus *Anastasij* IV. & *Adriani* IV. à Guilielmo Duce Aquitaniæ, & Comite de Pictauia; & postea ad instantiam Ioannis Merencis eius socij ab *Innoc.* III. approbatus anno 1197. Ex illa Religione manauit illa illustrissima Confratria Sanctæ misericordiæ plena pietatis operibus anno 1498. à Patre Michaele de Contreras instituta. *art. 12*.

Ordinis Sanctæ Mariæ de Mercede institutum fuit primò reuelatum Regi Aragoniæ domino Leymi; & eadem hora Fratri Raymundo de Penna-fort Ordinis Prædicatorum eius Confessario; nec non nobili cuidam Petro Nolasco, qui fuit primus Ordinis Pater. Initium habuit Barchinonæ anno 1264. fuitque confirmatum à *Clemente* IV. anno 1264. Eius professores vltra tria vota quartum emittūt, quòd dum vadunt inter infideles pro redemptione captiuorū, ibi debeant manere obsides pro liberatione captiui, si timeatur posse in fide periclitari. *art 13*.

Ordini Clericorum Regularium (qui communiter Theatini dicuntur) initium dedit Petrus Garrapha, postquam Episcopatui cessit, anno 1528 Vnde errant Hispani Iesuitas vocando Theatinos. *art. 14*.

Ordo Clericorum ministrātium infirmis cœpit anno 1584. à Patre Camillo de Celis Doctore: quem approbauit *Sixtus* V. & *Gregor.* XIV. miris priuilegijs decorauit *art. 15*.

Præmonstratenses sunt primùm instituti à Diuo Norberto in sancto Ioanne de Præmonstrato in regno Galliæ, Diœcesis Laudunēsis. Eorum Ordo fuit postea sub Regula D. Augustini confirmatus à *Paschale* II. & *Innocent.* II. *art. 16*.

Congregatio Sancti Gregorij in Algaba Venetijs originem duxit à quodam Gabriele Condulmerio, filio sororis Gregorij Papæ; ad reformationem Clericorum, in similitudinem Canonicorum Regularium D. Augustini; & in regno Lusitano à Ioanne Vlisipponensi; in quo regno maximè viget hoc tempore *art. 17*.

De Ordine militari.

Templarij à Petro Gregorio, alijsque instituti, tria vota emittebant, & albam vestem more Canonicorum Regularium gestabant cum cruce rubri coloris in pectore, aut in pallijs, & chlamydibus. Eorum officium erat, itinera ad Terram sanctam tunc recuperatam secura reddere, & conseruare. Sed postea penitus deleti sunt, eo quòd cum Saracenis in Christianum nomen cōspirassent *q 5. art. 1*.

Ordo militaris Sancti Ioannis Baptistæ cœpit anno 1099 Hierosolymis, postquam in Christianorum potestatem redacta fuerunt, in hospitali Sancti Ioannis Baptistæ ibi constructo ad suscipiendos Latinos peregrinos; cui misericordiæ operi quidam se nobiles addixerunt, primique fuerunt huius sacri Ordinis Authores, *art 2*.

Huius vitæ sectatores tria vota solemnia emittunt, & sæpe in literis Pontificum Fratres Sancti Ioannis vocantur, & Præfectus eorum Prior dicitur. Ferunt crucem albā in nigro vestitu; aliiq; cultui diuino, alij militiæ deputantur. Ad eorum

rum institutum pertinet, Christianos contra Turcas defendere. Dicti sunt aliquando Equestres Rhodienses, quia ex quo perdita est Ierusalem, Rhodum se receperunt; sed iam Rhodo etiā perdita Maltenses nuncupantur, ab Insula ad quā confugerunt. Ob votum paupertatis nihil habere possunt proprij; & Commendarum, quas accipiunt, nullam habent proprietatem, sed solùm administrationem; vnde morituri reddunt Societati quidquid apud illos est residui vltra alimenta *ibidem*.

Ordinem militarem de Calatraua instituit anno 1158. Sancius huius nominis tertius Rex Legionis & Castellæ, cognomento Desideratus in quodam Cœnobio, quod priùs Templariorū fuerat, hunc postea confirmauit *Alex. III. art 3.*

Ordo Alcantaræ, prout constat ex priuilegio illi concesso anno 1174. cœpit Authore quodam Domino Gomezio Hernandez tempore Ferdinandi secundi Regis Legionis, approbatusq; fuit à multis Pontificibus. *art. 4.*

Ordo Sancti Iacobi habuit initium tempore Ramiri primi huius nominis Regis Hispaniæ, qui victoriam insignem contra Saracenos obtinuit auxilio D. Iacobi visibiliter in equo albo, vexillo niueo, & in eo cruce rubea pugnantis, circa annum 1160. In hac Religione sunt in triplici differentia personæ: quædam enim cultui diuino destinantur, aliæ sunt Moniales, aliæ milites. *art 5.*

Ordo militiæ de Auis cœpit anno 1147. tempore Alphonsi Henrici primi Regis Lusitaniæ. Eius professores vouent Regulam Sancti Benedicti; fuitque approbatus à multis Pontificibus. *art 6 Vide plura in fine tom 1.*

ORDO SACER.

Vide Abbas.

PRiuilegia, quibus Superioribus Ordinum cōcedebatur, vt suis subditis literas darent dimissorias, & mitterent eos ad quemlibet Episcopum, non sunt reuocata per *Conc Trident.* quamuis ordinandi debeant, aut per ipsos Superiores (quorum examen sufficit) aut per Episcopos diligenter examinari, iuxta eiusdem *Concil. Decretū sess 23 de Reform. tom. 1. quæst. 18. art. 6. & q 24. art. 7. & tom 3. q. 24. art 1.*

Magnum quidem priuilegium circa ordinādos fuit aliquando concessum Patribus Iesuitis; sed reuocatum est per *Sixtum V. tom. 1. quæst. 18. art. 6.*

Non requiritur tanta scientia ad ordinandum Monachum, quanta ad sæcularem, vnde non obstante *Conc. Trident.* possent Episcopi bonis & literatis Regularibus Ordines conferre, modo sciant legere, & nouerint essentialiter requisita in Sacerdote, cùm præsertim à suis Ordinarijs Regularibus idonei iudicentur, quorum testimonio non minus stari debet, quàm aliorum Episcoporum, à quibus dantur dimissoriæ *q. 24 art. 7.*

Secundùm priuilegia possunt adhuc hoc tempore Mendicantes extra tempora statuta ordinari, modò sit dies Dominica, aut semiduplex: nam *Conc. Trid.* dicta priuilegia non reuocat. *to 3. q 23. art 5.*

Quamuis plures Ordines eodem die recipere nequeant. *art. 4.*

Iesuitæ, cùm sint verè Religiosi, non indigent ad suscipiendos Ordines titulo patrimonij, aut beneficij, esto in sæculum remitti possint. *art. 3.*

Suspensiones latæ à *Sixto V.* contra malè promotos non seruantes, requisita à *Conc. Trid* proculdubio ligant etiam regulares: nisi per priuilegia eximantur, vt de facto in plerisque exempti sunt. *art. 8*

Hæc tamen censura suspensionis præsumptionem requirit: vnde non comprehendit bona fide procedentes. *art 11.*

Olim poterat quilibet Episcopus iuxta concessionem *Sixti IV.* & *Leonis X.* in Ecclesijs, & personis Fratrum Minorum omnes actus Episcopales exercere absque licentia Ordinarij loci seu territorij, sed hoc reuocauit *Conc. Triden. tom 3. q. 24 art 2.*

Prælati Regularium in suis dimissorijs, quas suis subditis concedunt, nequeunt dispensare super interstitijs, sed humiliter dominum Episcopum rogare debent, vt id faciat, non expressa tamen causa dispensationis, quod sanè deberet satis esse dominis Episcopis. *art. 3.*

Qui tamen ex nulla causa dispensare possunt, vt duo sacri Ordines eodem die recipiantur. *ar. 5.*

ORACVLVM.

ORaculum viuæ vocis tantum valet, quantū Bulla, saltem quoad forum conscientiæ; vnde *Leo X* concessit de nouo, & declarauit omnes Fratres securè vti posse viuæ vocis oraculis passim contentis in libris Ordinis. *tom. 3. q. 22. art. 1. & 2.* Nisi tamen Prouincialis cum Capitulo iudicauerit ab illis abstinendum: in hoc enim casu censerentur authoritate Apostolica reuocata, & suspensa. *art. 3.*

ORNAMENTA.

NON licet Fratribus Minoribus procurare ornamenta pretiosa, nec vtensilia, aut ædificia sumptuosa, quamuis iuxta priuilegia, & declarationem *Leon. X.* possint iam receptis vti, aut à

sponte neq; offerentibus cũ assensu Capituli Prouincialis, secundùm concessionem *Sixti* IV. de nouo acceptare, quandoquidem non sint illorũ domini, sed tantùm custodes *to* 3. *q*.25. *a*.1.

Item conceditur ipsis, vt illicitè & culpabiliter procuratis vtantur in posterum: licet enim procuratio sit illicita, vsus tamẽ est licitus. *ar*.2.

PAROCHVS.

QVandocumque in priuilegijs dicitur, *Saluo semper iure Parochiali*, intelligendum est de decimis & primitijs, quæ Clericis à populo debentur, non de alijs; vnde potest parochianus inuito Parocho audire Missam in Ecclesijs Fratrum Mendicantiũ *tom*.3. *quæst*.28. *art*. 1.

Ex statuto *Leonis* X. non licet Fratribus cum cruce intrare Parochiam ad leuandam corpus apud se sepeliendum, non petita licentia Parochi, sed bene ipso recusante: imò nec est necesse vt petatur; si consuetudo super hoc antiqua, quæ sit in viridi obseruantia, & cum pacifica possessione fi[illegible] agetur, saluo tamen semper præiudicio ipsius Parochi quoad quartam funeralium, vbi debetur. *art* 2.

Per Parochiã hic non intelligitur Ecclesia, ad quam non est necesse inferri illud corpus; sed locus, in quo populus parochialis degit, *ibidem*.

Ecclesiæ Parochiales & Capellaniæ habentes populum, aut quæ alias existentes sæculares fuerunt annexæ Monasterijs etiam exemptis, tenentur Episcopo ad subsidium charitatiuũ; nisi sint annexæ Societati IESV, quæ ab hac solutione exempta est per *Greg*. XIII & per consequens omnes illi Ordines, qui eius priuilegijs communicant. Eadem concessio facta est Fratribus Sancti Ioannis Hierosolymitani à *Leone* X. & *Clem*. VII. alijsque summis Pontificibus. *tom* 2. *q* 67. *art* 2.

In partibus Indiarum possunt Regulares de licentia Capituli prouincialis institui Parochi voluntate Ordinariorum non requisita, intra & extra Monasterium, in locis assignatis per substitutos Regis Hispaniæ; ibique exercere omnia prædictum officium concernentia, *tom*.1 *quæst* 35 *art*. 1.

Dicti Fratres licèt vbi ex charitate acceptarint, teneantur ex iustitia ministrare populo necessaria ad salutẽ, non sunt tamen veri Parochi, nec habent iurisdictionẽ ordinariam, alteri delegabilem; quia nunquam illud onus Curati acceptare voluerunt. *art*.5.

Episcopi Indiarum, post priuilegiũ *Pij* V. quo possunt Fratres, vt supra deputati, exercere munia Parochi, nequeunt quidquam innouare, aut prohibere; alias nihil faciũt, & Fratres nõ obstãte eorũ prohibitione licitè officio Parochi funguntur, licèt populus semper maneat Episcopis subiectus. *a* 5. & 6.

PAVPERTAS.

Vide Sepultura. Votum.

PAupertas Regularis est votum solemne, quo quis profitetur se nihil habere, nec habere posse. *tom*. 1. *quæst*. 29. *art* 3.

Hoc voto prohibetur omnis Monachus, etiã Canonicus Regularis, habere sibi seu suo nomine vllũ dominium directũ, vel vtile, aut possessionẽ in pecunia, seu re pecunia æstimabili; qualia tamen non sunt Beneficia, Tituli, Dignitates, Prioratus, &c. quorum ius habere potest nomine proprio *art*. 4.

Monachus post emissũ votum acquirens, acquirit quoad dominiũ soli Deo & Christo, cuius etiã sunt omnia Deo, & Ecclesijs data; ius autem administratorium supremũ seu generale acquirit Papæ, & vniuersali Ecclesiæ; sed ius administratorium subalternũ seu speciale acquirit suo Monaster o eiusmodi iuris capaci, aliàs soli Papæ, vnde ius, quod habẽt Monasteria ad bona tẽporalia, est tantùm administratorium sibi ab Ecclesia concessum *art*.5.

Milites Regulares valentes ex priuilegio nubere, possunt possidere, non tantùm acquisita ante professionem, sed etiam post; vnde & dare etiam prouenientia ex suis cõmendis, & testari possunt, ex scita & antiqua consuetudine præscripta. *art* 7.

Permissũ est Superiori ex certa causa dare Monacho vsus ad ministrandi certũ peculiũ, pro indumentis, vel quantitatis cer[illegible] quantita[illegible] cũ hoc non sit dare proprietatem, vnde postea potest illud ab eodem auferre, quandocũq; voluerit, quam iis iurarit se non reuocaturum, peccat tamen si sine causa faciat. *art* 8. & 9.

Oeconomus institutus alicuius peculij, impendens illud contra mentem Superioris, peccat. Idem est dicendum de rebus concessis à prælato ad suos vsus, vnde etiam de superfluis, quæ sibi sua paucitate subtraxit ad vitam, non potest disponere, nisi in moderatas eleemosynas, aut alias necessitates, *articulo* 10

Occultare aliquid prælato cum animo non illi consignandi, aut recipere aliquid sibi sine licẽtia, est mortale, vbi materia est notabilis, nisi sit magna necessitas, ut explorati sit consentire saltem interpretatiuè præ[illegible] ũ in eas res, ita vt si ab ipso peteretur licentia, eam expressè daret

quam-

quamuis modus clandestine faciendi illi displiceat. *ibid.*

Recipere autem res parui momenti aut mediocris, vel eas tradere, alicui Fratri, aut commutare cum alio extraneo vel domestico, absque animo occultandi tempore quo peterentur, & cum aliqua opinione consensus Superioris, non est peccatum, nisi aliud praeceptum obedientiae declarauerit. *art* 10.

Sicut nec eas accipere, quae ad priuatorum Religiosorum vsum sunt necessaria, si ea Praelatus deneget; quia hoc non est actum dominij; aut proprietatis admittere, cum non ex iustitia, sed ex charitate, Religionisq; institutis debita res sit, sed vsum rerum necessariarum habere, quod voto non repugnat. *ibid.*

Quae sit quantitas parua aut notabilis: *vide ibi.*

Non excusatur à mortali Praelatus concedens subdito, vt quaecumque bona, quae nec sunt necessaria, nec statui conuenientia, in quosuis vsus expendat: neque subditus sic vtens. *art.* 11.

Moniales de Superioris licentia licitè vtuntur certis redditib. vitalitijs, ad suas particulares necessitates, & pias causas: quod non est contra; sed potius iuxta *Conc. Trid. sess. 25. de Reg. c.* 2. quia administratio, & possessio est penes quandam Religiosam, quae depositaria, vel bolsera vocatur à Superiore designata, cui manifestantur necessitates, & praedicta bona sunt Monasterij quoad proprietatem, & vsumfructum *art* 12.

Stipendium recipere pro Missis contra constitutionem Ordinis etiam non obligantem ad peccatum, est contra votum paupertatis, & mortale, & etiamsi Superior dispenset cum aliquo, vt habeat pecuniam iustis de causis, non censetur dispensare in hoc modo acquirendi, vnde sic acquirens peccat. Sicut & ille qui pro aliquo sacra faceret, vt certae personae pauperi, vel consanguineo centum v.g. argenteos daret. *art.* 13.

Conc. Tridem. sess. 25 de Reg c 3. concedit omnibus Monasterijs ac domibus tam virorum quàm mulierum mendicantium, non obstante eorum Regula, aut constitutione, bona etiam immobilia possidere. Quae concessio non se extendit ad Fratres Minores Capuccinos, neque ad eos qui sunt de Obseruantia. *art.* 14.

Paupertatem Fratrũ Minorum, omne prorsus bonorum dominium tam in cõmuni quàm in particulari abdicantẽ, & solo simplici vsu facti rerum necessariarum ad vitã, & exercitia Ordinis contentam, esse laudabilem & meritoriam, multi Pontifices declararunt. Et *Ioannes* XXII. reuocauit ante mortem suam quicquid dixerat, vel decreuerat contrarium Ecclesiae, vel determinationi Romanorum Pontificũ circa hoc. *q* 10 *q. ar.* 1.

Fratres Minores Conuentuales seruantes Regulam secundum priuilegia sibi à pluribus Pontificibus indulta, sunt omnino tuti in conscientia, cum illam Regulam sub illa limitatione expressè vouerint, sitq; eiusmodi dispensatio seu laxatio licita, & non subreptitia, vt nonnulli ausi sunt affirmare *art* 4.

PESTIS.

NON est licitum Praelatis Regularibus tempore pestis inseruire saecularibus, ne hoc cedat in praeiudicium ouium suarum, quibus etiam tunc Sacramenta ministrare tenentur, & sicut alij Pastores sibi antidota sumere, si suppetant, aliaque facere quae conducunt ad iuuandos Fratres infirmos, vt & suam vitam tueri, & munus suum valeant implere. *tom* 3 *q* 31. *art.* 1.

Certum est, non solum licitum esse, sed & honestum, vitam propriam pro proximi vita tuenda exponere, cum sit opus summae charitatis; tamen qui neque ex officio, neq; ex professione ad illud tenentur, quales sunt qui ex instituto Regulae vacant soli vitae contemplatiuae, nunquam obligantur hoc facere, etiamsi id eis expressè praecipiatur, cum hoc praeceptum non spectet ad obseruantiã Regulae, neq; ad generale communitatis bonum. Tenentur tamen, deficiente Praelato, ministrare suis Fratribus, & qui ad hoc fuerint deputati, aut ex obedientia missi. *art* 3.

Fratres Mendicantes, quib. ex instituto Regulae incũbit salutẽ animarũ procurare, &, vt declarauit *Clem.* V. esse coadiutores Pastorũ, tempore pestis non possunt fugere, sed deficientib. Pastoribus, aut non sufficientibus ob multitudinem populi, tenentur coadiuuare, & ministrare populo, praesertim si ab Episcopo ad hoc vocetur, aut eorum necessitas euidenter appareat. *art.* 4.

PRAECEDENTIA.

Vide Proc. ssio.

PRAEDICARE.

REgulares cuiuscumq; Ordinis, de licentia suorum Praelatorum, & petita benedictione ab Episcopo, licèt nõ obtenta, possunt praedicare in suis Ecclesijs, ac in plateis & cõmunib. locis; nisi ipsemet Episcop. velit ibidẽ vel in Ecclesijs praedicare, aut corã se praedicari facere. *to.* 3 *q* 32. *art.* 1.

Ad concionandũ verò in parochij, & alijs Ecclesijs requiritur expressa sui Superioris & Episcopi licẽtia. Tenẽt tamẽ viri docti, Curatũ posse dare licentiam Regulari notoriè docto, concionandi bis, terve in sua parochia, sine Episcopi approbatione. Et Patres Iesuitae, necnon communicantes eorum priuilegijs, approbati ab vno Episcopo, habent dum itinerantur,

facultatem vbique prædicandi, non contradicēte Parocho proprio, nisi adsit ibi Episcopus loci, à quo tunc licentia petenda *art 1.& 5.*

Sub pœna maledictionis æternæ prohibitum est detrahere speciatim de Prælatis, & Superioribus Ecclesiasticis aut Regularibus, *art.2.*

Prædicationem Euangelicam, etiam in terris infidelium, habere in occulto non decet. *art.3.*

Neque etiam ad augmentum fidei armis associari. *art 4.*

Regulares cùm non habeant à Papa iurisdictionem ad conciones populo faciēdas, sicut habent ad confessiones audiendas, sed tantùm approbationem mendicatam ab Ordinario; toties tenentur eam petere, quoties ab eo, aut successoribus sibi fuerit ablata per suspēsionem, aut prohibitionem. *art 6.*

Bonifacius IX. sub excommunicatione ipso facto incurrenda prohibuit, ne Prælati Ecclesiastici, aut alii quicumque populum aut Parochianos retrahere præsumant à concionibus Fratrum audiendis, quando & quoties audire voluerint. *artic.7.*

Episcopi tanquam Sedis Apostolicę delegati, procedunt contra Regulares etiam exemptos generali vel speciali priuilegio, errores aut scandala prædicantes. Ex *Conc Trid. sess 5 cap.2. art 8.*

Expulsus ab Ordine, vel degens extra claustra est ipso facto suspensus à munere prædicationis, non obstante quocumque priuilegio. *art.9. Vide Claustrum.*

Leo X. concessit quòd Prędicatores verbi Dei, & Confessarij Ordinis Minorum, quando actu prædicant, possint mutare diuinum officium, v.g. feriale in Festum, & è contrà; non tamen in fraudem officij, sed vt liberiùs consolationi fidelium vacent. *art.12.*

Ex concessione eiusdem licitum est Regularibus actu prædicantibus anticipare, & retardare horas comestionis diebus ieiuniorum; & serotinæ collationis iuxta suam consolationem sine scrupulo. Quod intelligendum est etiam absente necessitate; aliàs priuilegium nullū esset. *ar.13.*

PRAELATVS.

Vide Absoluere, Alienatio, Altaria, Benedicere, Benefactores, Abbatissa, Custos, Descendentia, Dispensare, Electio, Illegitimus, Professio, Suspensio, Vicarius, Visitare.

REges Hispaniarum sunt Prælati omnium Ordinum militariū Hispaniensiū *to.3.q.34.ar.11.*

Multa pulchra omnibus cōmunia habet Author de conditionibus requisitis in Prælato; *in sequentibus, & tom.2.q.4.& 5. vsque ad 44 inclusiuè.* Vbi de correctione Fratrum, visitatione, inquisitione, & similibus agitur.

PRAESCRIPTIO.

PRæscriptio quadraginta annorum cum titulo & bona fide valet contra Ecclesiam, sed cōtra curiam Romanam requiritur decursus cen ū annorum. Quod ex priuilegio *Eugenij* IV. & *Pij* V. extenditur ad Monasteria. *tom.1.q.36.art.3. & tom.3.q.35.art.2.*

Monasteria præscriptione transacta possunt etiam vsque ad quatuor annos repetere restitutionem in integrum *tom 3.q.35 art.3.*

PRIVILEGIVM.

Vide Absoluere, Confirmatio priuilegiorum, Confessarij, Communicatio priuilegiorum, Episcopus, Eremitæ, Exemptio, Excommunicare, Oblatus, Oraculum, Tertiarij, Procurator.

PLura habet Author de priuilegijs, *tom.1.q.7.8. & 9.*

Priuilegium communiter mare magnum dictum, est compilatio multorum priuilegiorum ibi mixtim, confuséq; contentorum, vni cuique Ordini à diuersis Pontificibus concessorum. Mare magnum Fratrum Minorum incipit: *Regiminis vniuersalis Ecclesiæ*; Fratrum Prædicatorum: *In nomine Domini*: Augustinensium: *Dum fructus vberes*; Carmelitarum *Dum attenta*; Minimorum: *Dum ad sacrum. tom 1 q.7. art 4.*

Priuilegia Regularium non perduntur nisi per nō vsum 60. annorum; quemadmodum nec eorum bona præscribuntur ante 60. annos *art.3.*

Imò non amittitur priuilegium per non vsum 60. annorum, nisi vtentes habeant scientiā illius, & voluntatem non vtendi. *art. 4.*

Perdito priuilegio per non vsum Religioni, cui primò fuit concessum, non ideo perditur Religioni dicto priuilegio cōmunicanti adinstar, si interim illo vsa fuerit. *art.5.*

Generales Ordinū, Capitulū generale, & omnes Prælati habentes authoritatē Apostolicam possunt tollere Guardianis, & alijs Fratribus vsū priuilegiorum. Imò Capitulū generale, vtpote totum Ordinem repręsentans, id potest absq; authoritate Apostolica: nam liberum est cuiq; suo priuilegio renunciare. *Quæst 9. art.2. Vide Oraculum viuæ vocis, & Exemptio.*

De reuocatione & perditione priuilegiorum multa habet *art 3.4.5.6.7.8.9.10 & 11.*

Priuilegiū Papæ impetratū à singulari Fratre contra statuta suī Ordinis nullū est, ex decis *Leo. X. & multorum* Pont. *q.10. art.5.*

Quo-

Quomodo & quando priuilegia amittuntur, *vide tom.3 q.51 art. 5. 6 & 7.*

Priuilegia concessa Abbati, non extenduntur ad Cōmendatarium etiam perpetuum, licèt sit in aliquibus verus Prælatus. Nec etiā priuilegia cōcessa cōmunitati, ad singulares personas eiusdem; nisi talia sint, vt nō nisi per singulares personas exerceri possint, vt sunt concernentia prædicationes, confessiones, &c. *art* 10.

Priuilegia indulta singularibus Monachis extenduntur etiam ad Generales, Prouinciales, & Abbates, qui in fauorabilibus sunt verè Monachi & Religiosi, licèt non in odiosis. *art.* 11.

Priuilegiis collatis iam professis, non gaudent nouitij, nisi expresè id sonent, vt sunt indulgentiæ & absolutiones. *art.* 12.

PROCESSIO.

Regulares, qui in strictiori clausura non viuunt, vocati ad Processiones publicas, ire tenentur, & ad id ab Episcopo compelli possunt. *tom.3. quæ.36 art. 1.*

Non tamen tenentur, nisi publicæ sint, & pro re graui, & nisi priùs vocentur. *ibid.*

Neque si eorum Conuentus vltra vnum milliare distent à ciuitate, tenentur ire, quamuis ab Episcopo vocentur, ex priuilegio *Leon. X. art* 2.

Imò Iesuitæ ex priuilegio *Greg* XIII. ratione studiorū exempti sunt ab obedientia circa Processiones Episcopis præstanda. Et hoc idem priuilegium habent Collegia Fratrū Mendicantium, tā ratione communicationis, quàm ratione concessionis *Pij* V. ipsis facta; non autem alij Conuentus. *ibid.*

Regulares si aliquando accedunt ad Processiones non vocati, aut ad non publicas, v.g. ad funeralia Principum, gratis id facere censendi sunt, nec ideò renunciant priuilegio. *art.*3.

In Processione omnes Regulares præcedunt Clericis; inter Clericos alios omnes anteeunt Canonici Ecclesiæ Cathedralis; deinde sequuntur Canonici aliarum Ecclesiarū, Rectores Ecclesiarum simplicium, Curati, & postremò alij. Inter Religiosos, oēs præcedunt Canonici Regulares, deinde Benedictini, tertiò alij Monachi secundū antiquitatem suæ fundationis; postremò Mendicantes, inter quos præeunt Prædicatores, sequūtur Minoritæ, ac deinde Eremitæ sancti Augustini, & tandem Carmelitæ. Inter Regulares eiusdem Ordinis præcedunt dignitate maiores, deinde religione seniores. Abbates tamē oēs etiam Canonicos præcedūt; Episcopus autē in suo territorio digniorē sēper locū obtinet. *q.37. ar.*1.

Controuersias ortas etiā inter Regulares in Processionibus, & publicis Conuentibus de præcedentia, potest & debet Episcopus compescere, omni appellatione postposita, & nō obstantibus quibuscunq; *Ex Conc. Trid. sess.25 de Reg c.13. ar.*3.

Fratres Minores de Obseruantia ex declaratione *Leon* X. debēt in Processionib. præcedere omnes alios eiusdem Ordinis, etiam Cōuentuales, & crucē suam in loco digniori deferre. *art* 4.

Greg XIII statuit, vt secundùm antiquitatē fundationis Conuentus in illa ciuitate, & non secundùm antiquitatē fundationis Ordinis, Mēdicantes, & alij Religiosi in Processionibus incederent, quod tamen in Hispania, & multis alijs locis non est receptum. *art.* 4.

PROCVRATOR.

Vide Interdictum, Professio.

Institutio Procuratoris curiæ Romanæ in Ordine Minorum, pertinet de iure ad solū Generalem, cùm ille sit verus eius Vicarius ad certas causas deputatus: licèt iuxta statuta sit à Diffinitorio eligendus; sed hoc est de bene esse: nam etsi reclamantibus omnibus electoribus solus Generalis eligeret, sic electus verus esset & legitimus Procurator. *tom.1.q.53. art.*1.

Huius Procuratoris authoritas tanta est, quāta ei à Generali confertur, & non maior; de cōsuetudine tamen habere solet authoritatem expressam in suis literis peragendi negotia Ordinis in curia Romana; recipiendi hospites suæ familiæ; & apostatas in proprias cuiusque prouincias remittendi. Cæterùm authoritate Apostolica gaudet voce actiua & passiua in Diffinitorio Capituli generalis; nec potest continuari vltra triennium; ad eumque pertinet orare in Capella domini Papæ, & eidem interesse, vt repræsentet personam Ministri generalis. *art.* 2.

Prior Conuentualis cùm non dependeat ab Abbate, sed à iure potest cum suo Conuentu absque Abbatis consensu, constituere Procuratorem pro bonis communitatis, & se suaque in illius obligatione obligare. Et idem esto iudicium de Superiore in Conuentibus, qui per Priores reguntur. Imò & quilibet Monachus, in ijs quæ pertinent ad se solum, potest agere per se, & constituere Procuratorem. *tom.3. q* 38. *art.*1.

Procurator sic institutus ab aliquo Conuentu nequit à Prouinciali amoueri aut impediri; quia talis amotio seu reuocatio esset contra ius commune, & tyrannica. *ibidem.*

Ex priuilegio *Martini V. & Innoc. IV.* possunt Prouinciales & Custodes Fratrum Minorum, aliquem Catholicum in Procuratorem seu Syndicum Conuentus nominare, qui statim ipsa de-

Sponsa ante consummatum matrimonium Religionem intrans, ante *Concil. Trid.* intra duos menses poterat emittere professionem, at post illud nequit: est enim expectanda ætas sedecim annorum, & annus probationis, ante quem elapsum professio esset irrita. *art. 4.*

DE LIBERTATE.

Licèt laudabile sit, inducere ad Religionem reformatam, non tamen inducere ad vouendum Religionis ingressum, ob periculum communiter inde nasci solitum. *q 14. art. 2.*

Ex Conc. Trident. anathematizantur, qui mulierem cogunt ad ingrediendum Monasterium, vel ad suscipiendum habitum, vel ad professionem emittendam, & similiter qui ea facere volentem sine iusta causa impediunt. Quæ intelligenda sunt effectu secuto. *art. 3.*

Qui autem cogit virum ad illa vi, fraude, aut importunis precibus, licèt peccet, non tamen excommunicatur; sed bene excommunicationem Papalem incurrunt, qui impediunt ingressum, aut iam indutos extrahunt, vel eos recipientibus iniuriam irrogant; dum tamen non destiterint à prædictis, postquam indulti *Eugenij* IV. facti Benedictinis notitiam habuerint. *art. 3.*

Nouitius simoniacè receptus, vbi sciuerit se ob donum receptum, tenetur habitum dimittere: nam Prælatus etiamsi prædicto dono secundario dumtaxat fuerit motus, nihilominus in foro fori simoniacus censebitur; quamuis si illud tanquam eleemosynam principaliter propter Deum oblatam receperit, in foro conscientiæ sit tutus, licèt minùs principaliter respectum habuisset ad habitus dationem. *to 3. q. 63. art. 2.*

Auertens iuuenem à Religione, vel iam professum extrahens, licèt grauiter peccet, nō tenetur tamen de præcepto se, aut alium dare Religioni, cùm plenissima libertas ad vouendum requiratur. *art. 4.*

In illis tantùm locis sunt Nouitij educandi, in quibus viget obseruantia Regularis; vnde peccant inducentes aliquem ad Religionem, vbi essentialia Regulæ non seruantur, quamuis Ecclesia eam toleret, ad vitandum maius malum. *Ita Caiet. art. 5.*

De anno probationis.

Secundū iura antiqua masculus cōpleto 14. ætatis anno, mulier 12. ad professionem admittebantur; & ante annū probationis in Religione expletū, accedente Nouitij volūtate, & iusta causa interueniente cum consensu Prælati & Communitatis. Sed post *Conc. Trid.* id non licet ante annum probationis expletum, & 16. suæ ætatis; aliàs irrita est professio. *q. 19. art. 1.*

Annus Nouitiatus cōputandus est de momēto ad momentū, cū sit materia fauorabilis; vnde profiteri potest ipso die quo annus finitur. *art. 4.*

Neque intelligendus est iste annus esse solaris, sc. 365. dierū, & 6. horarū; sed ciuilis: vnde in anno Bissextili duo dies pro vno habentur. *art. 5.*

Concessum est à *Pio* V. Monialibus S. Dominici, vt Nouitia iudicio Medici statim moritura, pro sua consolatione, & vtilitate spirituali ante annum completum probationis, modò ætatem sufficientem habeat, profiteri possit in manibus Priorissæ, & lucrari indulgentiam plenariā. Quæ concessio omninò valida est, saltem quoad forū conscientiæ. Eiusmodi tamen Nouitiæ defunctæ nequit succedere Monasterium, sed eius parētes, qui ab intestato veniunt; quia est in fauorē spiritualem Nouitiæ, nō in præiudicium eorum qui veniunt ab intestato. *art. 6.*

Nemini licet renunciare iuri anni probationis, & profiteri; cùm sit ius publicum, cui nemo renunciare potest. *art. 7.*

Annus iste iure cōmuni debet esse continuus, & non interpolatus, quamuis licitè interrumpatur ex priuilegio *Iulij II.* si Superior id iudicet expedire, quod non videtur abstulisse *Conc. Trid.* Et licèt in Ordine Minorum constitutiones Toletanæ id fieri prohibeant, non tamen intendūt vsum dicti priuilegij tollere: vnde iusta exigente causa poterit Prouincialis in ijs statutis dispēsare; quod tamen rarissimè, aut certè nunquam est faciendum. *art. 8.*

De essentia Nouitiatus est, toto anno gestare habitum Regularem. *art. 9.*

Non tamen semper manere intra claustrum, modò egrediatur aut maneat de licentia sui Superioris. Quod intellige de viris; non autem de Monialibus, quæ si egrederentur, non satis experirentur rigorem Ordinis, qui maximè in clausura consistit. *art. 10.*

Regularis professus transiens ad alium Ordinem, debet in eo facere annum probationis: nā priuilegium *Leonis* X. contrarium permittentis, iam per non vsum periit. *art. 11.*

Recipientes ad professionem Nouitium ante completū annum probationis, excommunicantur, nec valet eius professio. Et eadem cēsura innodantur illi, qui ex toto illo anno impediunt, nè liberè trāseat ad aliū Ordinē, nisi maior 16. anno professionē expressam aut tacitam fecerit. *art. 12.*

De dispensatione bonorum.

Vide Bona, Donare, Dos.

Concilium *Trid. sess. 25. de Regul. cap. 16.* solum an-

annullat obligationem inter viuos,& renunciationem bonorum intuitu Religionis factam ante ingressum;vel tempore Nouitiatus ante completum 10. mensem, quia hi contractus statim priuantes Nouitium bonis, possent postea minuere libertatem; potest tamen ipse Nouitius causa mortis testamentum condere, & dare ante 10. mensem, imò & ante ingressum. *quæst.*16 *artic.*1.

Testamentum factum ante Religionis ingressum ab eo, qui nihil cogitauit de tali ingressu, secuta professione rumpitur quoad legitimā portionem Monasterio competentem; secus est, si cogitauit, & scienter nihil reliquit Monasterio, nec ante professionem animum mutauit. *artic.*2.

Iam professus in quocumq; Ordine nequit, ne quidem in fauorem Religionis, testamentū ante professionem conditum mutare. *art* 3.

Nouitius habens peculium aduentitium, cuius vsusfructus est patris, & proprietas filij, nullā habet de eo disponendi quoad vsumfructum potestatem; potest tamē relinquendo patri proprietatem, illi grauamen imponere. *art.*4.

Nouitius in Ordine Minorum non potest disponere de legato annuo sibi ad alimenta relicto; cùm non debeatur tale legatum ante diem præfixum, nec remaneat capax illius post professionem; in alijs autem Ordinibus, in quibus Monasterium capax illius die secuto succedit, aliter sentiendum; sicut & si annui redditus non legentur pro alimentis in singulos annos, sed diuidantur à testatore, exonerandi hæredis gratia. Et idem est iudicium de vsufructu, cuius liberam dispositionem habet vbique Nouitius, cùm sit verum ius acquisitum *art* 5.

Nouitij, cùm non sint verè Religiosi, nec pro talibus habeantur, non subijciuntur pœnis, aut reseruationi casuum. *tom.*1 *q.*21 *art.*11.

OBEDIENTIA.

Vide Abbatissa, Beneficium, Clausura, Episcopus, Exemptio quoad Superiores. Pestis, Votum.

OBedientia secundum *D. Thom.* est virtus moralis promptam reddens voluntatem, ad implendum voluntatem præcipientis. *tom* 3 *q.* 19. *art.*1.

Obligat in actibus exterioribus, & quibusdam interioribus, qui subsunt exterioribus, v.g. Prælato præcipienti; vt celebrans applicet talibus Missam, tenetur inferior parere. *art.*2.

Nemo tenetur obedire in his quæ nullo modo pertinent ad Obseruantiam Regularē; dummodo non contemnat Superiorem, id est, non omittat obedire, ex eo quod non vult ei subiectionem præstare. *art.*3.

Prælato præcipienti rem per se licitam, tenetur subditus obedire, etiamsi dubitet an Superior possit id præcipere; & multò magis quando scit Superiorem posse quidem id præcipere, sed dubitat an ipse in hoc teneatur ei obedire. *art.*4.

Non tamen si talis obedientia adferat subdito, aut alteri periculum, vel notabile præiudiciū temporale seu spirituale, in personis, rebus, honore, &c. *ibidem*

Obediens in his quæ scit, vel probabiliter dubitat esse mortalia, certus interim quòd cessando à tali opere præcepto non peccaret, peccat obediendo, quia agit contra conscientiam: secus est, si vtrimq; dubitaret de peccato, quia tunc vitandum esset maius malum. *art* 5.

Quando vtrimque par est dubium, & æquale periculum, deponenda est conscientia, & obediendum, quia hoc est securius, vt expressè declarauit *Leo* X. & in quodam nostri Ordinis Decreto habetur, quòd in omnibus dubijs tenentur subditi obedire, *art* 6.

Probabile est, Fratres Minores missos à Superioribus ad Indos, non teneri, cùm Regula dicat: *Si qui voluerint*; & quia talis obedientia est molestissima, plena periculo corporis & animæ; aliud est de Iesuitis, qui ad similes peregrinationes speciali se voto obligant. *art* 7.

Regularis etiam, præcipiente Superiore, non tenetur Episcopatum acceptare, cùm ille status excedat obseruantiam promissam; in his tamen casibus summo Pontifici obediēdum, vtpote cui cura vniuersalis Ecclesiæ incumbit. *art.*8.

OBLATIO.

NOn possunt Episcopi, aut alij Ecclesiarum Prælati sibi, aut suis Clericis applicare oblationes, quę fiunt in Ecclesijs Mendicantium, sub excommunicatione lata à *Bonifacio* in fauorem Prædicatorum *tom* 3 *q.*20. *art.*1.

OBLATVS.

Vide Communicatio priuilegiorum, Testamentum, Votum.

ILle dicitur Oblatus in omni Religione, qui se, suaque offert dono perpetuo, sed non profitetur Regulam, nec habitum suscipit; & talis non est Religiosus, etsi fecerit Abbati votum obedientiæ, castitatis, & paupertatis; quia non facit solēniter secundum Regulam aliquam Monachalē, nec incorporatur Religioni. *tom* 3 *q.*21. *art.*1.

Licèt Oblati offerantur seu præsententur Religioni per illam sui donationem, possunt tamē ad aliam Religionem, etiam inuito Superiore, tran-

transsire; quia non intenderunt se aliter obligare. *art.* 1.

Tales Oblati, cùm sint personæ priuilegiatæ, vt alij Ecclesiastici, gaudent, quoad absolutiones & indulgentias, priuilegijs Fratrum Ordinis cui donantur, sicut & Pinzocheræ seu Mãtelatæ. *ar.* 3.

Oblati deferentes habitum Regularem aut Clericalem, si scilicet se Ecclesiæ sæculari obtulerint, honestè viuentes sub obedientia Superioris, & diuinis obsequijs insistentes, etiam dum cum vxoribus habitant, gaudent priuilegio fori adinstar Acolythorum *art* 4.

OFFICIVM ORDINIS.

Officium in ordine, est administratio sine præeminentia, vt Sacrista.

Præpositura, est munus præcedendi.

Personatus, est præeminentia sine iurisdictione, vt Diffinitoriatus.

Dignitas, est administratio cum iurisdictione, vt Guardianatus *tom* 1 *q* 23. *art* 9.

Officijs Vicarij Conuentus sub Guardiano, Magistri Nouitiorum, & Confessarij Monialiũ, annexa est tantum iurisdictio delegata. *q.* 13. *art.* 10. *Vide Vicarius.*

Regularis priuari potest sua Prælatione per sententiam Iudicis propter aliquod delictum, quod licèt non sit expressum in iure, est tamen adeò graue in Religione, vt arbitrio grauium Religiosorum tali sit pœna plectendum. *tom.* 2. *q* 26. *art.* 2.

Ordinum Mendicantium origo.

Licèt omnes Religiones, quæ viuunt ex eleemosynis secundum ethymologiam vocabuli, possint dici Mendicantes; illæ tamen, quę ab initio hoc sibi nomen vendicarunt, sunt quatuor, scilicet Ordo Prædicatorum, Beati Francisci, Eremitarum Diui Augustini, & Carmelitarum, qui propriè, & principaliter Mendicantes appellantur; quamuis aliqui eorum bona stabilia in communi possideant. Et his adiuncti sunt per constitutiones Apostolicas, Ordo Minimorum, Seruorum Beatæ Mariæ, Iesuatorum Sancti Hieronymi, & Societatis IESV, *tom* 1 *q.* 2. *art.* 1.

Ordo Prædicatorum initium habuit à Beato Dominico, qui suæ Regulæ approbationem obtinuit circa annum Domini 1216. Ex quo plurimi in Ecclesia Dei & sanctitate, & scientia floruerunt: estque iam diuisus in Conuentuales, & Obseruantes. *art.* 2.

Ordo Fratrum Minorum adinstar Sãctæ Dei Ecclesiæ, pulcherrima varietate Congregationũ, diuersis exercitijs ad vnum finem tendentium decoratus, Authorem sui & institutorem habet Seraphicum Patrem S Franciscum. Hic duas Regulas composuit pro Minoribus, quarum primam approbauit *Innoc.* III anno Domini 1212. secundam, quam totus Ordo iam tenet, *Honorius* III. anno circiter 1224. Et iam in tantum numerum Fratrum, & Congregationem excreuit, vt sub vno capite generali, successiuo ordine per Canonicam electionem à Sancto Francisco descendente, sint quatuor familiæ; scilicet de Obseruantia, quæ fluxit ex Conuentualibus anno 1414. Reformatorum, Recollectorum, & Discalceatorum. Sub eiusdẽ Fundatoris instituto sunt Conuentuales, Capuccini, Amadei, Clareni, Alchantaristæ, & Paschalistæ, *art.* 3.

Ordinem Eremitarum S. Augustini ipsemet Augustinus instituit, sed cùm penè destructus esset per ruinas VVandalorum, fuit reparatus à quodam Sancto Guilielmo Duce Guasconiæ circa annum 1157. à quo diu dicti Guilielmitæ sed deinde reformatus per quemdam Ioannem cognomento Bonum in Italia, ab *Alexandro* IV. confirmatus est sub nomine Eremitarum Sancti Augustini Duæ sunt in eo Congregationes, Cõuentualium, & Obseruantium, *art.* 4.

Ordinis Carmelitarum Authores fuerunt deuoti quidam in monte Carmeli Beatam Virginem præcipuo honore colentes, in quibus Ioannes Patriarcha Hierosolymitanus viuendi Regulam conscripsit; sed anno 1110. Albertus similiter Patriarcha Hierosolymitanus aliam eis cõmodiorem contexuit; quam *Honorius* III. confirmauit; & postea *Eugen* IV. aliquantulùm moderauit, præsertim quoad abstinentiam carniũ. Hodie etiam diuisus est prædictus Ordo in Cõuentuales, & Obseruantes; ex qua demum Obseruantia quidam vere zelatores anno 1558 primã Regulæ Obseruantiam impetrarunt à *Greg.* XIII. sub nomine Fratrum Discalciatorum, degentes tamen semper sub obedientia Prouincialis de communi Obseruantia; sed *Clem.* VIII. eis Generalem dedit ab omni alio independentẽ *art.* 5.

Ordo Seruorum S. Mariæ à septem nobilissimis viris Florentinis in monte Seuerio prope Florentiam, monitu B. Mariæ mirabiliter cœpit, ac mirabiliùs propagatus est anno 1233. sub *Greg.* IX Virgineoque monitu hunc quem ferũt habitum, ac Regulã S. Augustini obseruare cœperunt. Nomine verò Seruorum B. Mariæ nuncupati sunt à voce infantum, qui septem supradictis eleemosynam per ciuitatem quæritãtibus exda-

exclamarunt: *Et Serui Beatæ Mariæ veniunt, date eleemosynam.* Ordinem hunc Pater Nicolaus Penestanus in Conuentuales, & Obseruantes distinxit. *art. 6.*

Ordinis Minimorum caput, & fundator fuit inclytus S. Franciscus à Paula, anno 1450. qui ob multitudinem tam virorum, quàm mulierum ad se confluentium Regulas tres instituit, vnam pro Fratribus, alteram pro Monialibus, & tertiam pro Tertiarijs seu Mantelatis, quæ confirmatę & approbatę fuerunt à *Sixto* IV. *Innoc* VIII. & *Alexandro* V. *art 7.*

Ordinis Iesuatorum Sancti Hieronymi, seu Clericorum Apostolicorum author fuit Ioannes Columbinus nobilis inter Senarum ciues, anno 1355. fuitq; per *Vrbanum* V. approbatus. Dicuntur autem Iesuati, eo quòd solerent semper sanctissimum IESV nomen in ore habere; & Sācti Hieronymi (licèt militent sub Regula Sancti Augustini) quia cum præcipuum patronum elegerūt, ex concessione Alexādri VI. qui eos vocari præcepit Fratres Iesuatos Sancti Hieronymi. Exercent se maximè in visitādis infirmis, & alijs manualibus operibus, ad vitandum otium. *art 8.*

Ordini Iesuitarum initium dedit Beatus Pater Ignatius, suscitatus à Deo in adiutorium sanctæ suæ Ecclesiæ contra Lutheranos In hoc Ordine alij sunt solemniter professi, qui propriè & irreuocabiliter sunt Religiosi, & Mendicantes; alij Scholares, qui simplicia dumtaxat vota emiserunt; de quibus dubium relinquitur, an sint de Congregationis corpore, & per consequens sint Mendicantes. *art 9.*

Ordinum non Mendicantium origo.

ORdo Canonicorum Regularium initium habuit ab ipsis Apostolis, quorum tamen Congregatio fuit à B Augustino regulariter ordinata, cum quibus ipse vixit. Hi aliquādo dicuntur Canonici Lateranenses, eo quòd à Gelasio discipulo Diui Augustini, vsq; ad *Bonifaciū* VIII. per octingentos annos in illa Ecclesia habitarunt, & licet ex eo tempore dicti loci dominium perdiderint, titulum tamen & priuilegia non amiserunt. *q. 3 art 1.*

Sunt alij Canonici Regulares, qui videntur reformati priorum, quorum reformatio cœpit extra vrbem; sed grassantibus bellis translati sunt intra, in Ecclesiam Sancti Saluatoris, vnde & Canonici Sancti Saluatoris dicti sunt. *ibid.*

Supradicti non sunt de numero eorum, quorum memoriam faciunt Pontificum iura: illi enim sunt instituti per D. Hilarium, & per Apostolos, & Episcopos eorum successores, & per D. Augustinum reformati, necnō ad antiquū statū Canonicorum Cathedraliū Ecclesiarū restituti. Illi autem, quos ius Canonicum Regulares Canonicos vocat, suam originem minus antiquam habent à S. Arnulpho Episcopo Frācię, anno Domini 1117. sub professione Regulæ S. Augustini. Quorum modus viuendi, cum neq; omnino esset Monasticus, nec omnino Clericalis, fuit diuersis titulis ipsius rigor signatus, & à Papa *Bened.* XII. an. 1342. multis gratijs & priuilegijs ampliatus. In Gallia, Italia & maximè in Lusitania sunt valde reformati, & communiter Canonici Regulares D. Augustini nuncupantur; non quia eorum Religio à D. Augustino fuerit instituta, sed propter Regulā illis ab ipso Augustino traditā. *ib.*

Ordo Sancti Benedicti fuit primus omnium in Occidente, sicut Ordo S. Basilij primus fuit in Oriente; primùm in Sublaco, ac postmodum in monte Cassino, ab ipso sanctissimo Patriarcha sumpsit primordia, anno Domini circiter 530. fuitque postea reformatus ab Odone ac in Abbatia Lunæ S. Iustinæ ciuitatis Paduæ anno 1410. Vocari solet hic Ordo montis Cassini ac S. Iustinæ. Eius rami & Congregationes sunt, Congregatio montis Oliueti, Vallis vmbrosę, Cistertiensium, Carthusiensium, Cęlestinorum, Camaldulensiū sancti Hieronymi, & Fratrum militię Christi reformatorum regni Portugalliæ *art. 2.*

Congregationem montis Oliueti Bernardus Ptolomæus cum duobus alijs socijs Senensibus fundauit. cœpit prope ipsam ciuitatē, anno 1319. sub *Ioanne* XXII. cuius iussu Guido Petramala, Episcopus ciuitatis Aretij, visione Diuæ Virginis præhabita, & habitum, quem nunc ferunt, dedit, & Regulam S. Benedicti obseruandā præscripsit.

Congregatio Vallis-vmbrosę habuit initium à *Ioanne Gualberto* in dicta valle prope Florentiā ad duo millia, circa annum 1040. vel secundū alios 1060 Hæc Religio iā defecisse dicitur. *ar. 4.*

Congregationi Cistertiensium initium dedit quidam Stephanus Abbas, anno 1098. vel iuxta alios Robertus Abbas Abbatię Molismensis. Hæc nomen sumpsit à quodā Monasterio primitus ædificato in quodā loco Cistertio dicto, & paulò post sic fuit à D. Bern. illustrata, vt meritò eius Fundator dici possit; retinet tamē Regulā D. Bened. *ar. 5.*

Congregationem Camaldulensiūm, sic dictā à Conuentu Camalduli in territorio ciuitatis Aretij prouinciæ Tusciæ, B. Romualdus è ciuitate Rauenna oriundus instituit anno 1030. sub Regula Sancti Benedicti *art 6.*

Congregatio Cælestinorum, qui sunt Obseruantes sub Regula Sancti Benedicti degentes, habuit

buit initium propè ciuitatem Salmonam in loco dicto Mogella, à Cœlestino V. qui anno 1294. ad Papalem dignitatem euectus, postea eidem renunciauit, instituitque sui confirmationem à Greg X. impetrauit *art.* 7.

Carthusienses à S. Brunone ciuitatis Agrippæ, in territotio Grabonæ in loco Certosa dicto feliciter cœperunt, & licèt non voueant aliquam Regulam ab Ecclesia approbatam, sed habeant sua statuta pro Regula, laudabiliter tamē in obseruantia suarum constitutionum perseuerant. *art.* 8

Congregatio Eremitarum Sancti Hieronymi è Pisa, initium habuit anno 1380. à Beato Petro de Pisa; dicunturque Sancti Hieronymi, ob incredibilem eorum deuotionem erga illum, cuius discipuli esse conantur. *art.* 9

De Congregationis Eremitarum sancti Hieronymi in Hispania Authore & tempore non satis constat: Authorem seu potius Reformatorem dicunt qui dam fuisse doctissimum quendam de Olmeto; alij Eusebium Cremonensem discipulum S. Hieronymi; alij quendam Sanctum Fratrem Thomam. Quidquid sit, hoc institutum multi nobiles ingressi diuino spiritu ducti à *Gre.* XI. illius approbationem petierunt, & obtinuerunt sub Regula Sancti Augustini, anno 1375 *artic.* 10.

Ordo Crucigerorum à Sidiaco Episcopo Hierosolymitano (qui fuit ille Iudas, qui crucem Domini Sanctæ Helenæ præmonstrauit) originem sumpsit anno 365. vt duæ Bullæ *Alexan.* III. & *Alexan.* VI. testimonium ferunt; vel, vt Chronica Martiniana & Sabella, à *Cleto* II. post Diuum Petrum Pontifice. Ordo hic sæpius ob bella extinctus, toties restitutus fuit. *Pius* II. anno 1460. ordinauit, vt Fratres illius habitu coloris cærulei azurini peragrarēt (cum alio per prius colore vestirentur) & cōfirmauit, vt præ manibus semper crucem gestarent, ex quo in anteriori pectoris parte semper & crucem argenteam, & habitū talis coloris gestare consueuerunt. *art.* 11.

Ordo Sanctissimæ Trinitatis cœpit in regno Galliæ, temporibus *Anastasij* IV. & *Adriani* IV. à Guilielmo Duce Aquitaniæ, & Comite de Pictauia; & postea ad instantiam Ioannis Mereneis eius socij ab *Innoc.* III. approbatus anno 1197. Ex illa Religione manauit illa illustrissima Confratria Sanctæ misericordiæ plena pietatis operibus anno 1498. à Patre Michaele de Contreras instituta. *art.* 12.

Ordinis Sanctæ Mariæ de Mercede institutum fuit primò reuelatum Regi Aragoniæ domino Iaymi; & eadem hora Fratri Raymundo de Penna fort Ordinis Prædicatorum eius Confessario; nec non nobili cuidam Petro Nolasco, qui fuit primus Ordinis Pater. Initium habuit Barchinonæ anno 1264 fuitque confirmatum à *Clemente* IV. anno 1265. Eius professores vltra tria vota quartum emittūt, quòd dum vadunt inter infideles pro redemptione captiuorū, ibi debeant manere obsides pro liberatione captiui, si timeatur posse in fide periclitari. *art* 13.

Ordini Clericorum Regularium (qui communiter Theatini dicuntur) initium dedit Petrus Garrapha, postquam Episcopatui cessit, anno 1528 Vnde errant Hispani Iesuitas vocando Theatinos. *art.* 14.

Ordo Clericorum ministrātium infirmis cœpit anno 1584. à Patre Camillo de Celis Doctore: quem approbauit *Sixtus* V. & *Gregor.* XIV. miris priuilegijs decorauit. *art.* 15.

Præmonstratenses sunt primùm instituti à Diuo Norberto in sancto Ioanne de Præmonstrato in regno Galliæ, Diœcesis Laudunēsis. Eorum Ordo fuit postea sub Regula D. Augustini confirmatus à *Paschale* II. & *Innocent.* II. *art.* 16.

Congregatio Sancti Gregorij in Algaba Venetijs originem duxit à quodam Gabriele Condulmerio, filio sororis Gregorij Papæ; ad reformationem Clericorum, in similitudinem Canonicorum Regularium D. Augustini; & in regno Lusitano à Ioanne Vlisipponensi; in quo regno maximè viget hoc tempore *art.* 17.

De Ordine militari.

TEmplarij à Petro Gregorio, alijsque instituti, tria vota emittebant, & albam vestem more Canonicorum Regularium gestabant cum cruce rubri coloris in pectore, aut in pallijs, & chlamydibus. Eorum officium erat, itinera ad Terram sanctam tunc recuperatam secura reddere, & conseruare. Sed postea penitus deleti sunt, eo quòd cum Saracenis in Christianum nomen cōspirassent *q.* 5. *art.* 1.

Ordo militaris Sancti Ioannis Baptistæ cœpit anno 1099 Hierosolymis, postquam in Christianorum potestatem redacta fuerunt, in hospitali Sancti Ioannis Baptistæ ibi constructo ad suscipiendos Latinos peregrinos; cui misericordiæ operi quidam se nobiles addixerunt, primique fuerunt huius sacri Ordinis Authores. *art* 2.

Huius vitæ sectatores tria vota solemnia emittunt, & sępe in literis Pontificum Fratres Sancti Ioannis vocantur, & Præfectus eorum Prior dicitur. Ferunt crucem albā in nigro vestitu; alijque cultui diuino, alij militiæ deputantur. Ad eorum

rum

rum institutum pertinet, Christianos contra Turcas defendere. Dicti sunt aliquando Equestres Rhodienses, quia ex quo perdita est Ierusalem, Rhodum se receperunt; sed iam Rhodo etiã perdita Maltenses nuncupantur, ab Insula ad quã confugerunt. Ob votum paupertatis nihil habere possunt proprij; & Commendarum, quas accipiunt, nullam habent proprietatem, sed solùm administrationem; vnde morituri reddunt Societati quidquid apud illos est residui vltra alimenta. *ibidem.*

Ordinem militarem de Calatraua instituit anno 1158. Sancius huius nominis tertius Rex Legionis & Castellæ, cognomento Desideratus in quodam Cœnobio, quod priùs Templariorũ fuerat, hunc postea confirmauit *Alex. III. art* 3.

Ordo Alcantaræ, prout constat ex priuilegio illi concesso anno 1174. cœpit Authore quodam Domino Gomezio Hernandez tempore Ferdinandi secundi Regis Legionis; approbatusq; fuit à multis Pontificibus. *art.* 4.

Ordo Sancti Iacobi habuit initium tempore Ramiri primi huius nominis Regis Hispaniæ, qui victoriam insignem contra Saracenos obtinuit auxilio D. Iacobi visibiliter in equo albo, vexillo niueo, & in eo cruce rubea pugnantis, circa annum 1160 In hac Religione sunt in triplici differentia personæ: quædam enim cultui diuino destinantur, aliæ sunt Moniales, aliç milites. *art* 5.

Ordo militiæ de Auis cœpit anno 1147. tempore Alphonsi Henrici primi Regis Lusitaniæ. Eius professores vouent Regulam Sancti Benedicti; fuitque approbatus à multis Pontificibus. *art* 6 *Vide plura in fine tom* 1.

ORDO SACER.

Vide Abbas.

Priuilegia, quibus Superioribus Ordinum cõcedebatur, vt suis subditis literas darent dimissorias, & mitterent eos ad quemlibet Episcopum, non sunt reuocata per *Conc Trident.* quamuis ordinandi debeant, aut per ipsos Superiores (quorum examen sufficit) aut per Episcopos diligenter examinari, iuxta eiusdem *Concil. Decretũ sess* 23 *de Reform. tom.* 1. *quæst.* 18. *art.* 6. & *q.* 24, *art.* 7. & *tom* 3. *q.* 24. *art* 1.

Magnum quidem priuilegium circa ordinãdos fuit aliquando concessum Patribus Iesuitis; sed reuocatum est per *Sixtum* V. *tom.* 1. *quæst.* 18. *art.* 6.

Non requiritur tanta scientia ad ordinandum Monachum, quanta ad sęcularem, vnde non obstante *Conc. Trident.* possent Episcopi bonis & literatis Regularibus Ordines conferre, modo sciant legere, & nouerint essentialiter requisita in Sacerdote, cùm præsertim à suis Ordinarijs Regularibus idonei iudicentur, quorum testimonio non minus stari debet, quàm aliorum Episcoporum, à quibus dantur dimissoriæ *q.* 24 *art.* 7.

Secundùm priuilegia possunt adhuc hoc tempore Mendicantes extra tempora statuta ordinari, modò sit dies Dominica, aut semiduplex: nam *Conc. Trid.* dicta priuilegia non reuocat. *to* 3. *q* 23. *art* 5.

Quamuis plures Ordines eodem die recipere nequeant. *art.* 4.

Iesuitæ, cùm sint verè Religiosi, non indigent ad suscipiendos Ordines titulo patrimonij, aut beneficij, esto in sæculum remitti possint. *art.* 3.

Suspensiones latæ à *Sixto* V. contra malè promotos non seruantes, requisita à *Conc. Trid* proculdubio ligant etiam regulares: nisi per priuilegia eximantur, vt de facto in plerisque exempti sunt. *art.* 8.

Hæc tamen censura suspensionis præsumptionem requirit: vnde non comprehendit bona fide procedentes. *art* 11.

Olim poterat quilibet Episcopus iuxta concessionem *Sixti* IV. & *Leonis* X. in Ecclesijs, & personis Fratrum Minorum omnes actus Episcopales exercere absque licentia Ordinarij loci seu territorij, sed hoc reuocauit *Conc. Triden. tom* 3. *q.* 24 *art.* 2.

Prælati Regularium in suis dimissorijs, quas suis subditis concedunt, nequeunt dispensare super interstitijs, sed humiliter dominum Episcopum rogare debent, vt id faciat, non expressa tamen causa dispensationis, quod sanè deberet satis esse dominis Episcopis. *art.* 3.

Qui tamen ex nulla causa dispensare possunt, vt duo sacri Ordines eodem die recipiantur. *ar.* 5.

ORACVLVM.

Oraculum viuæ vocis tantum valet, quantũ Bulla, saltem quoad forum conscientiæ; vnde *Leo* X. concessit de nouo, & declarauit omnes Fratres securè vti posse viuæ vocis oraculis passim contentis in libris Ordinis. *tom.* 3. *q.* 22. *art.* 1. & 2. Nisi tamen Prouincialis cum Capitulo iudicauerit ab illis abstinendum: in hoc enim casu censerentur authoritate Apostolica reuocata, & suspensa. *art.* 3.

ORNAMENTA.

Non licet Fratribus Minoribus procurare ornamenta pretiosa, nec vtensilia, aut ædificia sumptuosa, quamuis iuxta priuilegia, & declarationem *Leon.* X. possint iam receptis vti, aut à

sponte nec offerentibus cũ assensu Capituli Prouincialis, secundùm concessionem *Sixti* V. de nouo acceptare, quandoquidem non sint illorũ domini, sed tantùm custodes *to* 3 *q.*25.*a.*1.

Item conceditur ipsis, vt illicitè & culpabiliter procuratis vtantur in posterum: licet enim procuratio sit illicita, vsus tamẽ est licitus. *ar.*2.

PAROCHVS.

QVandocumque in priuilegiis dicitur, *Saluo semper iure Parochiali*, intelligendum est de decimis & primitiis, quæ Clericis à populo debentur, non de aliis: vnde potest parochianus inuito Parocho audire Missam in Ecclesiis Fratrum Mendicantiũ *tom.*3.*quest.*28.*art.*1.

Ex statuto *Leonis* X. non licet Fratribus cum cruce intrare Parochiam ad leuandam corpus apud se sepeliendum, non petita licentia Parochi, sed bene ipso recusante: imò nec est necesse vt petatur; si consuetudo super hoc antiqua, quæ sit in viridi obseruantia, & cum pacifica possessione f[illegible] agetur, saluo tamen semper præiudicio ipsius Parochi quoad quartam funeralium, vbi debetur *art* 2.

Per Parochiã hic non intelligitur Ecclesia, ad quam non est necesse inferri illud corpus; sed locus, in quo populus parochiali degit, *ibidem.*

Ecclesiæ Parochiales & Capellaniæ habentes populum, aut quæ alias existentes sæculares fuerunt annexæ Monasteriis etiam exemptis, tenentur Episcopo ad subsidium charitatiuũ; nisi sint annexæ Societati I E S V, quæ ab hac solutione exempta est per *Greg.* XIII. & per consequens omnes illi Ordines, qui eius priuilegiis communicant. Eadem concessio facta est Fratribus Sancti Ioannis Hierosolymitani à *Leone* X. & *Clem.* VII. aliisque summis Pontificibus. *tom* 2. *q* 67. *art* 2.

In partibus Indiarum possunt Regulares de licentia Capituli prouincialis institui Parochi voluntate Ordinariorum non requisita, intra & extra Monasterium, in locis assignatis per substitutos Regis Hispaniæ; ibique exercere omnia prædictum officium concernentia, *tom.*1 *quest* 35 *art.* 1.

Dicti Fratres, licèt vbi ex charitate acceptarint, tenentur exercere munus illud, ubi populo necessaria ad salutẽ, non, sunt tamen vere Parochi, nec habent iurisdictionẽ ordinariam, alteri delegabilem; quia nunquam tale onus Curati acceperunt voluerunt. *art.*5.

Episcopi Indiarum, post priuilegiũ *Pii* V. quo possunt Fratres, vt supra dictum est, exercere munia Parochi, nequeunt quicquam innouare, aut prohibere; alias nihil faciũt, & Fratres nõ obstãte eorũ prohibitione licitè officio Parochi funguntur, licet populus semper maneat Episcopis subiectus. *a* 5. & 6.

PAVPERTAS.

Vide Sepultura, Votum.

PAupertas Regularis est votum solemne, quo quis profitetur se nihil habere, nec habere posse. *tom.*1.*quest* 29. *art* 3.

Hoc voto prohibetur omnis Monachus, et etiã Canonicus Regularis, habere sibi seu suo nomine vlũ dominium directũ, vel vtile, aut possessionẽ in pecunia, seu re pecunia æstimabili; qualia tamen non sunt Beneficia, Tituli, Dignitates, Prioratus, &c. quorum ius habere potest nomine proprio *art.* 4.

Monachus post emissũ votum acquirens, acquirit quoad dominiũ soli Deo & Christo, cuius etiã sunt omnia Deo, & Ecclesiis data; ius autem administratorium supremũ seu generale acquirit Papæ, & vniuersali Ecclesiæ; sed ius administratorium subalternũ seu speciale acquirit suo Monasterio eiusmodi iuris capaci, aliàs soli Papæ, vnde in, quod habet Monasteria ad bona temporalia, est tantùm administratorium sibi ab Ecclesia concessum *art.*5.

Milites Regulares valentes ex priuilegio nubere, possunt possidere, non tantum acquisita ante professionem, sed etiam post; vnde & dare etiam prouenientia ex suis [illegible] & testari possunt, ex licita & antiqua consuetudine præscripta. *art* 7.

Permissũ est Superiori ex certa causa dare Monacho [illegible] certũ peculiũ, pro indumentis, vel [illegible] ãpetentiæ [illegible] hoc non sit dare proprietatem, vnde postea possit ab eodem auferre, quandocũq; voluerit, quam [illegible] se non reuocaturum, peccat tamen si sine causa faciat, *art* 8. & 9.

Occon[illegible] institutus alicuius peculii, impendens illud contra mentem Superioris, peccat. Idem est dicendum de rebus concessis à [illegible] ad suos vsus, vnde etiam d[illegible], quæ sibi sua paupertate [illegible] ad vitam, non potest dis[illegible], nisi in moderatas eleemosynas, aut alias necessitates, *articulo* 10

Occultare aliquid paupertatis cum animo non illis consignandi, aut recipere aliquid sine licentia, est mortale, vbi materia est notabilis, nisi sit magna necessitas ut explorata [illegible] saltem interpretatiuè [illegible] ses, [illegible] si ab ipso peteretur licentia, eam expresse da[illegible]

quam

quamuis modus clandestinè faciendi illi displiceat. *ibid.*

Recipere autem res parui momenti aut mediocris, vel eas tradere, alicui Fratri, aut commutare cum alio extraneo vel domestico, absq; animo occultandi tempore quo peterentur, & cum aliqua opinione consensus Superioris, non est peccatum, nisi aliud præceptum obedientiæ declarauerit. *art* 10.

Sicut nec ea accipere, quæ ad priuatorum Religiosorum vsum sunt necessaria, si ea Prælatus deneget; quia hoc non est actum dominij, aut proprietatis admittere, cùm non ex iustitia, sed ex charitate, Religionisq; institutis debita res sit, sed vsum rerum necessariarum habere, quod voto non repugnat. *ibid.*

Quæ sit quantitas parua aut notabilis: *vide ibi.*

Non excusatur à mortali Prælatus concedens subdito, vt quæcumque bona, quæ nec sunt necessaria, nec statui conuenientia, in quosuis vsus expendat: neque subditus sic vtens. *art.* 11.

Moniales de Superioris licentia licitè vtuntur certis redditib. vitalitijs, ad suas particulares necessitates, & pias causas: quod non est contra; sed potiùs iuxta *Conc. Trid. sess. 25. de Reg. c. 2.* quia administratio, & possessio est penes quandam Religiosam, quæ depositaria, vel bolsera vocatur à Superiore designata, cui manifestantur necessitates, & prædicta bona sunt Monasterij quoad proprietatem, & vsumfructum *art* 12.

Stipendium recipere pro Missis contra constitutionem Ordinis etiam non obligantem ad peccatum, est contra votum paupertatis, & mortale, & etiamsi Superior dispenset cum aliquo, vt habeat pecuniam iustis de causis, non censetur dispensare in hoc modo acquirendi, vnde sic acquirens peccat. Sicut & ille qui pro aliquo sacra faceret, vt certæ personæ pauperi, vel consanguineo centum v.g. argenteos daret. *art.* 13.

Conc. Tridem. sess. 25. de Reg. c 3. concedit omnibus Monasterijs & domibus tam virorum quàm mulierum mendicantium, non obstante eorum Regula, aut constitutione, bona etiam immobilia possidere. Quæ concessio non se extendit ad Fratres Minores Capuccinos, neque ad eos qui sunt de Obseruantia. *art.* 14.

Paupertatem Fratrū Minorum, omne prorsus bonorum dominium tam in cōmuni quàm in particulari abdicantē, & solo simplici vsu facti rerum necessariarum ad vitā, & exercitia Ordinis contentam, esse laudabilem & meritoriam, multi Pontifices declararunt. Et *Ioannes* XXII. reuocauit ante mortem suam quicquid dixerat, vel decreuerat contrarium Ecclesiæ, vel determinationi Romanorum Pontificū circa hoc. *q.* 50 *q. ar.* 1.

Fratres Minores Conuentuales seruantes Regulam secundùm priuilegia sibi à pluribus Pontificibus indulta, sunt omnino tuti in conscientia, cùm illam Regulam sub illa limitatione expressè vouerint, sicq; eiusmodi dispensatio seu laxatio licita, & non subreptitia, vt nonnulli ausi sunt affirmare *art* 4.

PESTIS.

NON est licitum Prælatis Regularibus tempore pestis inseruire sæcularibus, ne hoc cedat in præiudicium ouium suarum, quibus etiam tunc Sacramenta ministrare tenentur; & licet alij Pastores sibi antidota sumere, si suppetant, aliaque facere quæ conducunt ad leuandos Fratres infirmos, vt & suam vitam tueri, & munus suum valeant implere. *tom* 3 *q.* 31. *art.* 1.

Certum est, non solum licitum esse, sed & honestum, vitam propriam pro proximi vita tuenda exponere, cùm sit opus summæ charitatis; tamen qui neque ex officio, neq; ex professione ad illud tenentur, quales sunt qui ex instituto Regulæ vacant soli vitæ contemplatiuæ, nunquam obligantur hoc facere, etiamsi id eis expressè præcipiatur, cùm hoc præceptum non spectet ad obseruantiā Regulæ, neq; ad generale communitatis bonum. Tenentur tamen, deficiente Prælato, ministrare suis Fratribus, & qui ad hoc fuerint deputati, aut ex obedientia missi. *art* 3.

Fratres Mendicantes, quib. ex instituto Regulæ incūbit salutē animarū procurare, &, vt declarauit *Clem.* V. esse coadiutores Pastorū, tempore pestis non possunt fugere, sed deficientib. Pastoribus, aut non sufficientibus ob multitudinem populi, tenentur coadiuuare, & ministrare populo, præsertim si ab Episcopo ad hoc vocetur, aut eorum necessitas euidenter appareat. *art.* 4.

PRAECEDENTIA:

Vide Processio.

PRAEDICARE.

REgulares cuiuscumq; Ordinis, de licentia suorum Prælatorum, & petita benedictione ab Episcopo, licèt nō obtenta, possunt prædicare in suis Ecclesijs, ac in plateis & cōmunib. locis; nisi ipsemet Episcop. velit ibidē vel in Ecclesijs prædicare, aut corā se prædicari facere. *to.* 3 *q* 32. *art.* 1.

Ad concionandū verò in parochijs, & alijs Ecclesijs requiritur expressa sui Superioris & Episcopi licētia. Tenēt tamē viri docti, Curatū posse dare licentiam Regulari notoriè docto, concionandi bis, terve in sua parochia, sine Episcopi approbatione. Et Patres Iesuitæ, necnon communicantes eorum priuilegijs, approbati ab vno Episcopo, habent dum itinerantur,

facultatem vbique prædicandi, non contradicere Parocho proprio, nisi adsit ibi Episcopus loci, à quo tunc licentia petenda *art 1. & 5.*

Sub pœna maledictionis æternæ prohibitum est detrahere speciatim de Prælatis, & Superioribus Ecclesiasticis aut Regularibus. *art. 2.*

Prædicationem Euangelicam, etiam in terris infidelium, habere in occulto non decet. *art. 3.*

Neque etiam ad augmentum fidei armis associari. *art 4.*

Regulares cùm non habeant à Papa iurisdictionem ad conciones populo faciẽdas, sicut habent ad confessiones audiendas, sed tantùm approbationem mendicatam ab Ordinario; toties tenentur eam petere, quoties ab eo, aut successoribus sibi fuerit ablata per suspẽsionem, aut prohibitionem. *art. 6.*

Bonifacius IX. sub excommunicatione ipso facto incurrenda prohibuit, ne Prælati Ecclesiastici, aut alii quicumque populum aut Parochianos retrahere præsumant à concionibus Fratrum audiendis, quando & quoties audire voluerint. *artic. 7.*

Episcopi tanquam Sedis Apostolicę delegati, procedunt contra Regulares etiam exemptos generali vel speciali priuilegio, errores aut scandala prædicantes. Ex *Conc Trid. sess 5 cap. 2. art 8.*

Expulsus ab Ordine, vel degens extra claustra est ipso facto suspensus à munere prædicationis, non obstante quocumque priuilegio. *art. 9. Vide Claustrum.*

Leo X. concessit quòd Prędicatores verbi Dei, & Confessarij Ordinis Minorum, quando actu prædicant, possint mutare diuinum officium, v. g. feriale in Festum, & è contrà; non tamen in fraudem officij, sed vt liberius consolationi fidelium vacent. *art. 12.*

Ex concessione eiusdem licitum est Regularibus actu prædicantibus anticipare, & retardare horas comestionis diebus ieiuniorum, & serotinæ collationis iuxta suam consolationem sine scrupulo. Quod intelligendum est etiam absente necessitate, aliàs priuilegium nullũ esset. *ar. 13.*

PRAELATVS.

Vide Absoluere, Alienatio, Altaria, Benedicere, Benefactores, Abbatissa, Custos, Descendentia, Dispensare, Electio, Illegitimus, Professio, Suspensio, Vicarius, Visitare.

REges Hispaniarum sunt Prælati omnium Ordinum militariũ Hispaniensiũ *to. 3. q. 34. ar. 11.*

Multa pulchra omnibus cõmunia habet Author de conditionibus requisitis in Prælato; *in sequentibus, & tom. 2. q. 4. & 5. vsque ad 44 inclusiuè.* Vbi de correctione Fratrum, visitatione, inquisitione, & similibus agitur.

PRAESCRIPTIO.

PRæscriptio quadraginta annorum cum titulo & bona fide valet contra Ecclesiam; sed cõtra curiam Romanam requiritur decursus centũ annorum. Quod ex priuilegio *Eugenij* IV. & *Pij* V. extenditur ad Monasteria. *tom. 1. q. 36. art. 3. & tom. 3. q. 35. art. 2.*

Monasteria præscriptione transacta possunt etiam vsque ad quatuor annos repetere restitutionem in integrum *tom 3 q. 35 art. 3.*

PRIVILEGIVM.

Vide Absoluere, Confirmatio priuilegiorum, Confessarij, Communicatio priuilegiorum, Episcopus, Eremitæ. Exemptio. Excommunicare, Oblatus, Oraculum, Tertiarij, Procurator.

PLura habet Author de priuilegijs, *tom. 1. q. 7. 8. & 9.*

Priuilegium communiter mare magnum dictum, est compilatio multorum priuilegiorum ibi mixtim, confusèque contentorum, vnicuique Ordini à diuersis Pontificibus concessorum. Mare magnum Fratrum Minorum incipit: *Regimini vniuersalis Ecclesiæ*: Fratrum Prædicatorum: *In nomine Domini*: Augustinensium: *Dum fructus vberes*; Carmelitarum. *Dum attenta*, Minimorum: *Dum ad sacrum. tom 1 q. 7. art 4.*

Priuilegia Regularium non perduntur nisi per nõ vsum 60. annorum; quemadmodum nec eorum bona præscribuntur ante 60. annos *art. 3.*

Imò non amittitur priuilegium per non vsum 60 annorum, nisi vtentes habeant scientiã illius, & voluntatem non vtendi. *art. 4.*

Perdito priuilegio per non vsum Religioni, cui primò fuit concessum, non ideo perditur Religioni dicto priuilegio cõmunicanti adinstar, si interim illo vsa fuerit. *art. 5.*

Generales Ordinũ, Capitulũ generale, & omnes Prælati habentes authoritatẽ Apostolicam possunt tollere Guardianis, & alijs Fratribus vsũ priuilegiorum. Imò Capitulũ generale, vtpote totum Ordinem repræsentans, id potest absq; authoritate Apostolica: nam liberum est cuiq; suo priuilegio renunciare. *Quæst. 9. art. 2. Vide Oraculum viuæ vocis, & Exemptio.*

De reuocatione & perditione priuilegiorum multa habet *art. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10 & 11.*

Priuilegiũ Papæ impetratũ à singulari Fratre contra statuta sui Ordinis nullũ est, ex *decla. Leo. X. & multorum* Pont. *q. 10. art. 5.*

Quo-

Quomodo & quando priuilegia amittuntur, *vide tom.3 q.51 art. 5. 6 & 7.*

Priuilegia concessa Abbati, non extenduntur ad Cõmendatarium etiam perpetuum, licèt sit in aliquibus verus Prælatus. Nec etiã priuilegia cõcessa cõmunitati, ad singulares personas eiusdem; nisi talia sint, vt nõ nisi per singulares personas exerceri possint, vt sunt concernentia prædicationes, confessiones, &c. *art* 10.

Priuilegia indulta singularibus Monachis extenduntur etiam ad Generales, Prouinciales, & Abbates, qui in fauorabilibus sunt verè Monachi & Religiosi, licèt non in odiosis. *art.* 11.

Priuilegijs collatis iam professis, non gaudẽt nouitij, nisi expresè id sonent, vt sunt indulgentiæ & absolutiones. *art.* 12.

PROCESSIO.

Regulares, qui in strictiori clausura non viuunt, vocari ad Processiones publicas, ire tenentur, & ad id ab Episcopo compelli possunt. *tom* 3 *quæ.*36 *art.* 1.

Non tamen tenentur, nisi publicæ sint, & pro re graui, & nisi priùs vocentur *ibid.*

Neque si eorum Conuentus vltra vnum milliare distent à ciuitate, tenentur ire, quamuis ab Episcopo vocentur, ex priuilegio *Leon. X. art* 2.

Imò Iesuitæ ex priuilegio *Greg* X. II. ratione studiorũ exempti sunt ab obedientia circa Processiones Episcopis præstanda. Et hoc idem priuilegium habent Collegia Fratrũ Mendicantium, tã ratione communicationis, quàm ratione concessionis *Pij* V. ipsis facta; non autem alij Conuentus. *ibid.*

Regulares si aliquando accedunt ad Processiones non vocati, aut ad non publicas, v.g. ad funeralia Principum, gratis id facere censendi sunt, nec ideò renunciant priuilegio. *art.* 3.

In Processione omnes Regulares præcedunt Clericis; inter Clericos alios omnes anteceunt Canonici Ecclesiæ Cathedralis; deinde sequuntur Canonici aliarum Ecclesiarũ, Rectores Ecclesiarum simplicium, Curati, & postremò alij. Inter Religiosos, oẽs præcedunt Canonici Regulares, deinde Benedictini, tertiò alij Monachi secundũ antiquitatem suæ fundationis; postremò Mendicantes, inter quos præeunt Prædicatores, sequũtur Minoritæ, ac deinde Eremitæ sancti Augustini, & tandem Carmelitæ. Inter Regulares eiusdem Ordinis præcedunt dignitate maiores, deinde religione seniores. Abbates tamẽ oẽs etiam Canonicos præcedũt; Episcopus autẽ in suo territorio digniorẽ sẽper locũ obtinet. *q.*37. *art.* 1.

Controuersias ortas etiã inter Regulares in Processionibus, & publicis Conuentibus de præcedentia, potest & debet Episcopus compescere, omni appellatione postposita, & non obstantibus quibuscunq; *Ex Conc. Trid. sess.* 25 *de Reg c.* 13. *ar.* 3.

Fratres Minores de Obseruantia ex declaratione *Leon* X. debẽt in Processionib. præcedere omnes alios eiusdem Ordinis, etiam Cõuentuales, & crucẽ suam in loco digniori deferre. *art* 4.

Greg XIII statuit, vt secundùm antiquitatẽ fundationis Conuentus in illa ciuitate, & non secundùm antiquitatẽ fundationis Ordinis, Mẽdicantes, & alij Religiosi in Processionibus incederent, quod tamen in Hispania, & multis alijs locis non est receptum. *art* 4.

PROCVRATOR.

Vide Interdictum, Professio.

Institutio Procuratoris curiæ Romanæ in Ordine Minorum, pertinet de iure ad solũ Generalem, cùm ille sit verus eius Vicarius ad certas causas deputatus: licèt iuxta statuta sit à Diffinitorio eligendus; sed hoc est de bene esse: nam etsi reclamantibus omnibus electoribus solus Generalis eligeret, sic electus verus ẽsset & legitimus Procurator. *tom.*1. *q.* 53. *art.* 1.

Huius Procuratoris authoritas tanta est, quãta ei à Generali confertur, & non maior; de cõsuetudine tamen habere solet authoritatem expressam in suis literis peragendi negotij Ordinis in curia Romana; recipiendi hospites suæ familiæ; & apostatas in proprias cuiusque prouincias remittendi. Cæterùm authoritate Apostolica gaudet voce actiua & passiua in Diffinitorio Capituli generalis; nec potest continuari vltra triennium; ad eumque pertinet orare in Capella domini Papæ, & eidem interesse, vt repræsentet personam Ministri generalis. *art.* 2.

Prior Conuentualis cùm non dependeat ab Abbate, sed à iure potest cum suo Conuentu absque Abbatis consensu, constituere Procuratorem pro bonis communitatis, & se suaque in illius obligatione obligare. Et idem esto iudicium de Superiore in Conuentibus, qui per Priores reguntur. Imò & quilibet Monachus, in ijs quæ pertinent ad se solum, potest agere per se, & constituere Procuratorem. *tom.*3. *q* 38 *art.* 1.

Procurator sic institutus ab aliquo Conuentu nequit à Prouinciali amoueri aut impediri; quia talis amotio seu reuocatio esset contra ius commune, & tyrannica. *ibidem.*

Ex priuilegio *Martini V. & Innoc. IV.* possunt Prouinciales & Custode Fratrum Minorum, aliquem Catholicum in Procuratorem seu Syndicum Conuentus nominare, qui statim ipsa de-

Sponsa ante consummatum matrimonium Religionem intrans, ante Concil. Trid. intra duos menses poterat emittere professionem, at post illud nequit: est enim expectanda ætas sedecim annorum, & annus probationis, ante quem elapsum professio esset irrita. *art. 4.*

DE LIBERTATE.

Licèt laudabile sit, inducere ad Religionem reformatam, non tamen inducere ad vouendum Religionis ingressum, ob periculum communiter inde nasci solitum. *q. 14. art. 2.*

Ex Conc. Trident. anathematizantur, qui mulierem cogunt ad ingrediendum Monasterium, vel ad suscipiendum habitum, vel ad professionem emittendam, & similiter qui ea facere volentem sine iusta causa impediunt. Quæ intelligenda sunt effectu secuto. *art. 3.*

Qui autem cogit virum ad illa vi, fraude, aut importunis precibus, licèt peccet, non tamen excommunicatur; sed bene excommunicationem Papalem incurrunt, qui impediunt ingressum, aut iam indutos extrahunt, vel eos recipientibus iniuriam irrogant; dum tamen non destiterint à prædictis, postquam indulti *Eugenij* IV. facti Benedictinis notitiam habuerint. *art. 3.*

Nouitius simoniacè receptus, vbi sciuerit se ob donum receptum, tenetur habitum dimittere: nam Prælatus etiamsi prædicto dono secundario dumtaxat fuerit motus, nihilominus in foro fori simoniacus censebitur; quamuis si illud tanquam eleemosynam principaliter propter Deum oblatam receperit, in foro conscientiæ sit tutus, licèt minùs principaliter respectum habuisset ad habitus dationem. *to 3. q. 63. art. 2.*

Auertens iuuenem à Religione, vel iam professum extrahens, licèt grauiter peccet, nō tenetur tamen de præcepto se, aut alium dare Religioni, cùm plenissima libertas ad vouendum requiratur. *art. 4.*

In illis tantùm locis sunt Nouitij educandi, in quibus viget obseruantia Regularis; vnde peccant inducentes aliquem ad Religionem, vbi essentialia Regulæ non seruantur, quamuis Ecclesia eam toleret, ad vitandum maius malum. *Ita Caiet. art. 5.*

De anno probationis.

Secundū iura antiqua masculus cōpleto 14. ætatis anno, mulier 12. ad professionem admittebantur, & ante annū probationis in Religione expletū, accedente Nouitij volūtate, & iusta causa interueniente cum consensu Prælati & Communitatis. Sed post *Conc. Trid.* id non licet ante annum probationis expletum, & 16. suæ ætatis; aliàs irrita est professio. *q. 19. art. 1.*

Annus Nouitiatus cōputandus est de momēto ad momentū, cū sit materia fauorabilis; vnde profiteri potest ipso die quo annus finitur. *art. 4.*

Neque intelligendus est iste annus esse solaris, sc. 365. dierū, & 6. horarū; sed ciuilis: vnde in anno Bissextili duo dies pro vno habētur. *art. 5.*

Concessum est à *Pio* V. Monialibus S. Dominici, vt Nouitia iudicio Medici statim moritura, pro sua consolatione, & vtilitate spirituali ante annum completum probationis, modò ætatem sufficientem habeat, profiteri possit in manibus Priorissę, & lucrari indulgentiam plenariā. Quę concessio omninò valida est, saltem quoad forū conscientiæ. Eiusmodi tamen Nouitiæ defunctę nequit succedere Monasterium, sed eius parētes, qui ab intestato veniunt; quia est in fauorē spiritualem Nouitiæ, nō in præiudicium eorum qui veniunt ab intestato. *art. 6.*

Nemini licet renunciare iuri anni probationis, & profiteri; cùm sit ius publicum, cui nemo renunciare potest. *art. 7.*

Annus iste iure cōmuni debet esse continuus, & non interpolatus, quamuis licitè interrumpatur ex priuilegio *Iulij II.* si Superior id iudicet expedire, quod non videtur abstulisse *Conc. Trid.* Et licèt in Ordine Minorum constitutiones Toletanæ id fieri prohibeant, non tamen intendūt vsum dicti priuilegij tollere: vnde iusta exigente causa poterit Prouincialis in ijs statutis dispēsare; quod tamen rarissimè, aut ferè nunquam est faciendum. *art. 8.*

De essentia Nouitiatus est, toto anno gestare habitum Regularem. *art. 9.*

Non tamen semper manere intra claustrum, modò egrediatur aut maneat de licentia sui Superioris. Quod intellige de viris; non autem de Monialibus, quæ si egrederentur, non satis experirentur rigorem Ordinis, qui maximè in clausura consistit. *art. 10.*

Regularis professus transiens ad alium Ordinem, debet in eo facere annum probationis: nā priuilegium *Leonis* X. contrarium permittentis, iam per non vsum perijt. *art. 11.*

Recipientes ad professionem Nouitium ante completū annum probationis, excommunicantur, nec valet eius professio. Et eadem censura innodantur illi, qui toto illo anno impediunt, nè liberè trāseat ad aliū Ordinē, nisi maior 16. anno. professionē expressam aut tacitam fecerit. *art. 12.*

De dispensatione bonorum.

Vide Bona, Donare, Dos.

Concilium *Trid. sess. 25. de Regul. cap. 16.* solum-

annullat obligationem inter viuos, & renunciationem bonorum intuitu Religionis factam ante ingressum; vel tempore Nouitiatus ante completum 10. mensem, quia hi contractus statim priuantes Nouitium bonis, possent postea minuere libertatem; potest tamen ipse Nouitius causa mortis testamentum condere, & dare ante 10. mensem, imò & ante ingressum. *quæst.* 16 *artic.* 1.

Testamentum factum ante Religionis ingressum ab eo, qui nihil cogitauit de tali ingressu, secuta professione rumpitur quoad legitimā portionem Monasterio competentem; secus est, si cogitauit, & scienter nihil reliquit Monasterio, nec ante professionem animum mutauit. *artic.* 2.

Iam professus in quocumq; Ordine nequit, ne quidem in fauorem Religionis, testamentū ante professionem conditum mutare. *art* 3.

Nouitius habens peculium aduentitium, cuius vsusfructus est patris, & proprietas filij, nullā habet de eo disponendi quoad vsumfructum potestatem; potest tamē relinquendo patri proprietatem, illi grauamen imponere. *art.* 4.

Nouitius in Ordine Minorum non potest disponere de legato annuo sibi ad alimenta relicto; cùm non debeatur tale legatum ante diem præfixum, nec remaneat capax illius post professionem; in alijs autem Ordinibus, in quibus Monasterium capax illius die secuto succedit, aliter sentiendum; sicut & si annui redditus non legentur pro alimentis in singulos annos, sed diuidantur à testatore, exonerandi hæredis gratia. Et idem est iudicium de vsufructu, cuius liberam dispositionem habet vbique Nouitius, cùm sit verum ius acquisitum *art* 5.

Nouitij, cùm non sint verè Religiosi, nec pro talibus habeantur, non subijciuntur pœnis, aut reseruationi casuum. *tom.* 1 *q.* 21 *art.* 11.

OBEDIENTIA.

Vide Abbatissa, Beneficium, Clausura, Episcopus, Exemptio quoad Superiores, Pestis, Votum.

OBedientia secundùm *D. Thom.* est virtus moralis promptam reddens voluntatem, adimplendum voluntatem præcipientis. *tom* 3 *q.* 19. *art.* 1.

Obligat in actibus exterioribus, & quibusdam interioribus, qui subsunt exterioribus, v. g. Prælato præcipienti; vt celebrans applicet talibus Missam, tenetur inferior parere. *art.* 2.

Nemo tenetur obedire in his quæ nullo modo pertinent ad Obseruantiam Regularē; dummodo non contemnat Superiorem, id est, non omittat obedire, ex eo quod non vult ei subiectionem præstare. *art.* 3.

Prælato præcipienti rem per se licitam, tenetur subditus obedire, etiam si dubitet an Superior possit id præcipere; & multò magis quando scit Superiorem posse quidem id præcipere, sed dubitat an ipse in hoc teneatur ei obedire. *art.* 4.

Non tamen si talis obedientia adferat subdito, aut alteri periculum, vel notabile præiudiciū temporale seu spirituale, in personis, rebus, honore, &c. *ibidem*

Obediens in his quæ scit, vel probabiliter dubitat esse mortalia, certus interim quòd cessando à tali opere præcepto non peccaret, peccat obediendo, quia agit contra conscientiam: secus est, si vtrimq; dubitaret de peccato, quia tunc vitandum esset maius malum. *art* 5.

Quando vtrimque par est dubium, & æquale periculum, deponenda est conscientia, & obediendum, quia hoc est securius, vt expresè declarauit *Leo* X. & in quodam nostri Ordinis Decreto habetur, quòd in omnibus dubijs tenentur subditi obedire, *art* 6.

Probabile est, Fratres Minores missos à Superioribus ad Indos, non teneri, cùm Regula dicat: *Si qui voluerint*; & quia talis obedientia est molestissima, plena periculo corporis & animæ; aliud est de Iesuitis, qui ad similes peregrinationes speciali se voto obligant. *art.* 7.

Regularis etiam, præcipiente Superiore, non tenetur Episcopatum acceptare, cùm ille status excedat obseruantiam promissam; in his tamen casibus summo Pontifici obediēdum, vtpote cui cura vniuersalis Ecclesiæ incumbit. *art.* 8.

OBLATIO.

NOn possunt Episcopi, aut alij Ecclesiarum Prælati sibi, aut suis Clericis applicare oblationes, quę fiunt in Ecclesijs Mendicantium, sub excommunicatione lata à *Bonifacio* in fauorem Prædicatorum *tom* 3. *q.* 20. *art.* 1.

OBLATVS.

Vide Communicatio priuilegiorum, Testamentum, Votum.

ILle dicitur Oblatus in omni Religione, qui se, suaque offert dono perpetuo, sed non profitetur Regulam, nec habitum suscipit; & talis non est Religiosus, etsi fecerit Abbati votum obediētiæ, castitatis, & paupertatis; quia non facit solēniter secundùm Regulam aliquam Monachalē, nec incorporatur Religioni. *tom* 3. *q.* 21. *art.* 1.

Licèt Oblati offerantur seu præsententur Religioni per illam sui donationem, possunt tamē ad aliam Religionem, etiam inuito Superiore, tran-

transire; quia non intenderunt se aliter obligare. *art.* 1

Tales Oblati, cùm sint personæ priuilegiatæ, vt alij Ecclesiastici, gaudent, quoad absolutiones & indulgentias, priuilegijs Fratrum Ordinis cui donantur, sicut & Pinzocheræ seu Mãtelatæ. *ar.* 3.

Oblati deferentes habitum Regularem aut Clericalem, si scilicet se Ecclesiæ sæculari obtulerint, honestè viuentes sub obedientia Superioris, & diuinis obsequijs insistentes, etiam dum cum vxoribus habitant, gaudent priuilegio fori adinstar Acolythorum *art* 4.

OFFICIVM ORDINIS.

Officium in ordine, est administratio sine præeminentia, vt Sacrista.

Præpositura, est munus præcedendi.

Personatus, est præeminentia sine iurisdictione, vt Diffinitoriatus.

Dignitas, est administratio cum iurisdictione, vt Guardianatus *tom* 1 *q* 23. *art* 9.

Officijs Vicarij Conuentus sub Guardiano, Magistri nouitiorum, & Confessarij Monialiũ, annexa est tantum iurisdictio delegata. *q.* 13. *art.* 10. *Vide Vicarius.*

Regularis priuari potest sua Prælatione per sententiam Iudicis propter aliquod delictum, quod licèt non sit expressum in iure, est tamen adeò graue in Religione, vt arbitrio grauium Religiosorum tali sit pœna plectendum. *tom.* 2. *q* 26. *art.* 2.

Ordinum Mendicantium origo.

Licèt omnes Religiones, quæ viuunt ex eleemosynis secundum ethymologiam vocabuli, possint dici Mendicantes; illæ tamen, quæ ab initio hoc sibi nomen vendicarunt, sunt quatuor, scilicet Ordo Prædicatorum, Beati Francisci, Eremitarum Diui Augustini, & Carmelitarum, qui propriè, & principaliter Mendicantes appellantur; quamuis aliqui eorum bona stabilia in communi possideant. Et his adiuncti sunt per constitutiones Apostolicas, Ordo Minimorum, Seruorum Beatæ Mariæ, Iesuatorum Sancti Hieronymi, & Societatis IESV, *tom* 1 *q.* 2. *art.* 1.

Ordo Prædicatorum initium habuit à Beato Dominico, qui suæ Regulæ approbationem obtinuit circa annum Domini 1216. Ex quo plurimi in Ecclesia Dei & sanctitate, & scientia floruerunt; estque iam diuisus in Conuentuales, & Obseruantes. *art.* 2.

Ordo Fratrum Minorum adinstar Sãctæ Dei Ecclesiæ, pulcherrima varietate Congregationũ, diuersis exercitijs ad vnum finem tendentium decoratus, Authorem sui & institutorem habet Seraphicum Patrem S Franciscum. Hic duas Regulas composuit pro Minoribus, quarum primam approbauit *Innoc.* III anno Domini 1212. secundam, quam totus Ordo iam tenet, *Honorius* III. anno circiter 1224. Et iam in tantum numerum Fratrum, & Congregationem excreuit, vt sub vno capite generali, successiuo ordine per Canonicam electionem à Sancto Francisco descendente, sint quatuor familiæ; scilicet de Obseruantia, quæ fluxit ex Conuentualibus anno 1414. Reformatorum, Recollectorum, & Discalciatorum. Sub eiusdẽ Fundatoris instituto sunt Conuentuales, Capuccini, Amadei, Clareni, Alchantaristæ, & Paschalistæ, *art.* 3.

Ordinem Eremitarum S. Augustini ipsemet Augustinus instituit, sed cùm penè destructus esset per ruinas VVandalorum, fuit reparatus à quodam Sancto Guilielmo Duce Guasconiæ circa annum 1157. à quo diu dicti Guilielmitæ; sed deinde reformatus per quemdam Ioannem cognomento Bonum in Italia, ab *Alexandro* IV. confirmatus est sub nomine Eremitarum Sancti Augustini Duæ sunt in eo Congregationes, Cõuentualium, & Obseruantium, *art.* 4

Ordinis Carmelitarum Authores fuerunt deuoti quidam in monte Carmeli Beatam Virginem præcipuo honore colentes, in quibus Ioannes Patriarcha Hierosolymitanus viuendi Regulam conscripsit; sed anno 1110. Albertus similiter Patriarcha Hierosolymitanus aliam eis cõmodiorem contexuit; quam *Honorius* III. confirmauit; & postea *Eugen* IV. aliquantulùm moderauit, præsertim quoad abstinentiam carniũ. Hodie etiam diuisus est prædictus Ordo in Cõuentuales, & Obseruantes; ex qua demum Obseruantia quidam vere zelatores anno 1558 primã Regulæ Obseruantiam impetrarunt à *Greg.* XIII. sub nomine Fratrum Discalciatorum, degentes tamen semper sub obedientia Prouincialis de communi Obseruantia; sed *Clem.* VIII. eis Generalem dedit ab omni alio independentẽ *art.* 5.

Ordo Seruorum S. Mariæ à septem nobilissimis viris Florentinis in monte Seuerio prope Florentiam, monitu B. Mariæ mirabiliter cœpit, ac mirabiliùs propagatus est anno 1233. sub *Greg.* IX Virgineoque monitu hunc quem ferũt habitum, ac Regulã S. Augustini obseruare cœperunt. Nomine verò Seruorum B. Mariæ nuncupati sunt à voce infantum, qui septem supradictis eleemosynam per ciuitatem quæritãtibus excla-

exclamarunt: *En Serui Beatæ Mariæ veniunt, date eleemosynam.* Ordinem hunc Pater Nicolaus Penestanus in Conuentuales, & Obseruantes distinxit. *art. 6.*

Ordinis Minimorum caput, & fundator fuit inclytus S. Franciscus à Paula, anno 1450. qui ob multitudinem tam virorum, quàm mulierum ad se confluentium Regulas tres instituit, vnam pro Fratribus, aliam pro Monialibus, & tertiam pro Tertiarijs seu Mantelatis, quæ confirmatę & approbatę fuerunt à *Sixto* IV. *Innoc.* VIII. & *Alexandro* V. *art. 7.*

Ordinis Iesuatorum Sancti Hieronymi, seu Clericorum Apostolicorum author fuit Ioannes Columbinus nobilis inter Senarum ciues, anno 1355. fuitq; per *Vrbanum* V. approbatus. Dicuntur autem Iesuati, eo quòd solerent semper sanctissimum IESV nomen in ore habere; & Sācti Hieronymi (licèt militent sub Regula Sancti Augustini) quia eum præcipuum patronum elegerūt, ex concessione Alexādri VI. qui eos vocari præcepit Fratres Iesuatos Sancti Hieronymi. Exercent se maxime in visitādis infirmis, & alijs manualibus operibus, ad vitandum otium. *art 8.*

Ordini Iesuitarum initium dedit Beatus Pater Ignatius, suscitatus à Deo in adiutorium sanctæ suæ Ecclesiæ contra Lutheranos. In hoc Ordine alij sunt solemniter professi, qui propriè & irreuocabiliter sunt Religiosi, & Mendicantes; alij Scholares, qui simplicia dumtaxat vota emiserunt; de quibus dubium relinquitur, an sint de Congregationis corpore, & per consequens sint Mendicantes. *art 9.*

Ordinum non Mendicantium origo.

ORdo Canonicorum Regularium initium habuit ab ipsis Apostolis, quorum tamen Congregatio fuit à B. Augustino regulariter ordinata, cum quibus ipse vixit. Hi aliquādo dicuntur Canonici Lateranenses, eo quòd à Gelasio discipulo Diui Augustini, vsq; ad *Bonifaciū* VIII. per octingentos annos in illa Ecclesia habitarunt, & licet ex eo tempore dicti loci dominium perdiderint, titulum tamen & priuilegia non amiserunt. *q. 3 art 1.*

Sunt alij Canonici Regulares, qui videntur reformari priorum, quorum reformatio cœpit extra vrbem; sed grassantibus bellis translati sunt intra, in Ecclesiam Sancti Saluatoris, vnde & Canonici Sancti Saluatoris dicti sunt. *ibid.*

Supradicti non sunt de numero eorum, quorum memoriam faciunt Pontificum iura: illi enim sunt instituti per D. Hilarium, & per Apostolos, & Episcopos eorum successores, & per D. Augustinum reformati, necnō ad antiquū statū Canonicorum Cathedraliū Ecclesiarū restituti. Illi autem, quos ius Canonicum Regulares Canonicos vocat, suam originem minus antiquam habent à S. Arnulpho Episcopo Fräcię, anno Domini 1117. sub professione Regulæ S. Augustini. Quorum modus viuendi, cum neq; omnino esset Monasticus, nec omnino Clericalis, fuit diuersis titulis ipsius rigor signatus, & à Papa *Bened.* XII. an. 1342. multis gratijs & priuilegijs ampliatus. In Gallia, Italia & maximè in Lusitania sunt valde reformati, & communiter Canonici Regulares D. Augustini nuncupantur; non quia eorum Religio à D. Augustino fuerit instituta, sed propter Regulā illis ab ipso Augustino traditā. *ib.*

Ordo Sancti Benedicti fuit primus omnium in Occidente, sicut Ordo S. Basilij primus fuit in Oriente; primùm in Sublaco, ac postmodum in monte Cassino, ab ipso sanctissimo Patriarcha sumpsit primordia, anno Domini circiter 530. fuitque postea reformatus ab Odone ac in Abbatia Lunæ S. Iustinæ ciuitatis Paduæ anno 1410. Vocari solet hic Ordo montis Cassini ac *S. Iustinæ.* Eius rami & Congregationes sunt, Congregatio montis Oliueti, Vallis-vmbrosę, Cistertiensium, Carthusiensium, Cęlestinorum, Camaldulensiū sancti Hieronymi, & Fratrum militię Christi reformatorum regni Portugaliæ. *art. 2.*

Congregationem montis Oliueti Bernardus Ptolomæus cum duobus alijs socijs Senensibus fundare cœpit prope ipsam ciuitatē, anno 1319. sub *Ioanne* XXII. cuius iussu Guido Petramala, Episcopus ciuitatis Aretij, visione Diuæ Virginis præhabita, & habitum, quem nunc ferunt, dedit, & Regulam S. Benedicti obseruandā præscripsit.

Congregatio Vallis-vmbrosę habuit initium à *Ioanne Gualberto* in dicta valle prope Florentiā ad duo millinaria, circa annum 1040. vel secundū alios 1060. Hæc Religio iā defecisse dicitur. *ar. 4.*

Congregationi Cistertiensium initium dedit quidam Stephanus Abbas, anno 1098. vel iuxta alios Robertus Abbas Abbatię Molismensis. Hæc nomen sumpsit à quodā Monasterio primitus ędificato in quodā loco Cistertio dicto, & paulò pōst sic fuit à D. Bern. illustrata, vt meritò eius Fūdator dici possit; retinet tamē Regulā D. Bened. *ar. 5.*

Congregationem Camaldulensium, sic dictā à Conuentu Camalduli in territorio ciuitatis Aretij prouinciæ Tusciæ, B. Romualdus è ciuitate Rauenna oriundus instituit anno 1030. sub Regula Sancti Benedicti. *art 6.*

Congregatio Cælestinorum, qui sunt Obseruantes sub Regula Sancti Benedicti degentes, habuit

buit initium propè ciuitatem Sulmonam in loco dicto Mogella, à Cęlestino V. qui anno 1294. ad Papalem dignitatem euectus, postea eidem renunciauit, instituitque sui confirmationem à Greg X. impetrauit art. 7.

Carthusienses à S. Brunone ciuitatis Agrippæ, in territorio Grabonæ in loco Certosa dicto feliciter cœperunt, & licèt non voueant aliquam Regulam ab Ecclesia approbatam, sed habeant sua statuta pro Regula, laudabiliter tamē in obseruantia suarum constitutionum perseuerant. *art. 8*

Congregatio Eremitarum Sancti Hieronymi è Pisa, initium habuit anno 1380. à Beato Petro de Pisa; dicunturq; se Sancti Hieronymi, ob incredibilem eorum deuotionem erga illum, tuius discipuli esse conantur. *art. 9.*

De Congregationis Eremitarum sancti Hieronymi in Hispania Authore & tempore non satis constat: Authorem seu potius Reformatorem dicunt quidam fuisse doctissimum quendam de Olmeto; alij Eusebium Cremonensem discipulum S. Hieronymi; alij quendam Sanctum Fratrem Thomam. Quidquid sit, hoc institutum multi nobiles ingenij diuino spiritu ducti à *Gre.* XI. illius approbationem petierunt, & obtinuerunt sub Regula Sancti Augustini, anno 1375 *artic. 0.*

Ordo Crucigerorum à Sidiaco Episcopo Hierosolymitano (qui fuit ille Iudas, qui crucem Domini Sanctæ Helenæ præmonstrauit) originem sumpsit anno 365. vt dicæ Bullæ *Alexan.* III. & *Alexan.* VI. testimonium ferunt; vel, vt Chronica Martiniana & Sabella, à *Cleto* II post Diuum Petrum Pontifice, Ordo hic sæpius ob bella extinctus, toties restitutus fuit. *Pius* II. anno 1460. ordinauit, vt Fratres illius habitu coloris cærulei azurini peragrarēt (cùm alio per prius colore vestirentur) & cōfirmauit, vt præ manibus semper crucem gestarent, ex quo in anteriori pectoris parte semper & crucem argenteam, & habitū talis coloris gestare consueuerunt. *art. 11.*

Ordo Sanctissimæ Trinitatis cœpit in regno Galliæ, temporibus *Anastasij* IV. & *Adriani* IV. à Guilielmo Duce Aquitaniæ, & Comite de Pictauia; & postea ad instantiam Ioannis Merencis eius socij ab *Innoc.* III. approbatus anno 1197. Ex illa Religione manauit illa illustrissima Confratria Sanctæ misericordiæ plena pietatis operibus anno 149?. à Patre Michaele de Contreras instituta. *art. 12.*

Ordinis Sanctæ Mariæ de Mercede institutum fuit primò reuelatum Regi Aragoniæ domino Laymi; & eadem hora Fratri Raymundo de Penna-fort Ordinis Prædicatorum eius Confessario; nec non nobili cuidam Petro Nolasco, qui fuit primus Ordinis Pater. Initium habuit Barchinonæ anno 1264 fuitque confirmatum à *Clemente* IV. anno 1264. Eius professores vltra tria vota quartum emittūt, quòd dum vadunt inter infideles pro redemptione captiuorū, ibi debeant manere obsides pro liberatione captiui, si timeatur posse in fide periclitari. *art 13.*

Ordini Clericorum Regularium (qui communiter Theatini dicuntur) initium dedit Petrus Carrapha, postquam Episcopatui cessit, anno 1528 Vnde errant Hispani Iesuitas vocando Theatinos. *art. 14.*

Ordo Clericorum ministrātium infirmis cœpit anno 1584. à Patre Camillo de Celis Doctore: quem approbauit *Sixtus* V. & *Gregor.* XIV. miris priuilegijs decorauit *art. 15.*

Præmonstratenses sunt primùm instituti à Diuo Norberto in sancto Ioanne de Præmonstrato in regno Galliæ, Diœcesis Laudunēsis. Eorum Ordo fuit postea sub Regula D. Augustini confirmatus à *Paschale* II. & *Innocent.* II. *art. 16.*

Congregatio Sancti Gregorij in Algaba Venetijs originem duxit à quodam Gabriele Condulmerio, filio sororis Gregorij Papæ; ad reformationem Clericorum, in similitudinem Canonicorum Regularium D. Augustini; & in regno Lusitano à Ioanne Vlisipponensi; in quo regno maximè viget hoc tempore *art 17.*

De Ordine militari.

Templarij à Petro Gregorio, alijsque instituti, tria vota emittebant, & albam vestem more Canonicorum Regularium gestabant cum cruce rubri coloris in pectore, aut in pallijs, & chlamydibus. Eorum officium erat, itinera ad Terram sanctam tunc recuperatam secura reddere, & conseruare. Sed postea penitus deleti sunt, eo quòd cum Saracenis in Christianum nomen cōspirassent *q 5. art. 1.*

Ordo militaris Sancti Ioannis Baptistæ cœpit anno 1099 Hierosolymis, postquam in Christianorum potestatem redacta fuerunt, in hospitali Sancti Ioannis Baptistæ ibi constructo ad suscipiendos Latinos peregrinos; cui misericordiæ operi quidam se nobiles addixerunt, primique fuerunt huius sacri Ordinis Authores. *art 2.*

Huius vitæ sectatores tria vota solemnia emittunt, & sępe in literis Pontificum Fratres Sancti Ioannis vocantur, & Præfectus eorum Prior dicitur. Ferunt crucem albā in nigro vestitu; alijq; cultui diuino, alij militiæ deputantur. Ad eorum

rum institutum pertinet, Christianos contra Turcas defendere. Dicti sunt aliquando Equestres Rhodienses, quia ex quo perdita est Ierusalem, Rhodum se receperunt; sed iam Rhodo etiã perdita Malteuses nuncupantur, ab Insula ad quã confugerunt. Ob votum paupertatis nihil habere possunt proprij & Commendarum, quas accipiunt, nullam habent proprietatem, sed solùm administrationem; vnde morituri reddunt Societati quidquid apud illos est residui vltra alimenta *ibidem*.

Ordinem militarem de Calatraua instituit anno 1158. Sancius huius nominis tertius Rex Legionis & Castellæ, cognomento Desideratus in quodam Cœnobio, quod priùs Templariorũ fuerat, hunc postea confirmauit *Alex. III. art 3.*

Ordo Alcantaræ, prout constat ex priuilegio illi concesso anno 1174. cœpit Authore quodam Domino Gomezio Hernandez tempore Ferdinandi secundi Regis Legionis, approbatusq; fuit à multis Pontificibus, *art. 4.*

Ordo Sancti Iacobi habuit initium tempore Ramiri primi huius nominis Regis Hispaniæ, qui victoriam insignem contra Saracenos obtinuit auxilio D. Iacobi visibiliter in equo albo, vexillo niueo, & in eo cruce rubea pugnantis, circa annum 1160 In hac Religione sunt in triplici differentia personæ: quædam enim cultui diuino destinantur, aliæ sunt Moniales, aliæ milites. *art 5.*

Ordo militiæ de Auis cœpit anno 1147. tempore Alphonsi Henrici primi Regis Lusitaniæ. Eius professores vouent Regulam Sancti Benedicti; fuitque approbatus à multis Pontificibus. *art 6 Vide plura in fine tom 1.*

ORDO SACER.

Vide Abbas.

PRiuilegia, quibus Superioribus Ordinum cõcedebatur, vt suis subditis litteras darent dimissorias, & mitterent eos ad quemlibet Episcopum, non sunt reuocata per *Conc Trident.* quamuis ordinandi debeant, aut per ipsos Superiores (quorum examen sufficit) aut per Episcopos diligenter examinari, iuxta eiusdem *Concil. Decretũ sess 23 de Reform. tom. 1. quæst. 18. art. 6. & q 24, art. 7. & tom 3. q. 24. art 1.*

Magnum quidem priuilegium circa ordinãdos fuit aliquando concessum Patribus Iesuitis; sed reuocatum est per *Sixtum* V. *tom. 1. quæst. 18. art. 6.*

Non requiritur tanta scientia ad ordinandum Monachum, quanta ad secularem, vnde non obstante *Conc. Trident.* possent Episcopi bonis & litteratis Regularibus Ordines conferre, modo sciant legere, & nouerint essentialiter requisita in Sacerdote, cùm præsertim à suis Ordinarijs Regularibus idonei iudicentur, quorum testimonio non minus stari debet, quàm aliorum Episcoporum, à quibus dantur dimissoriæ. *q. 24 art. 7.*

Secundùm priuilegia possunt adhuc hoc tempore Mendicantes extra tempora statuta ordinari, modò sit dies Dominica, aut semiduplex: nam *Conc. Trid.* dicta priuilegia non reuocat. *to 3. q 23. art 5.*

Quamuis plures Ordines eodem die recipere nequeant. *art. 4.*

Iesuitæ, cùm sint verè Religiosi, non indigent ad suscipiendos Ordines titulo patrimonij, aut beneficij, cito in sæculum remitti possint. *art. 3.*

Suspensiones latæ à *Sixto* V. contra malè promotos non seruantes, requisita à *Conc. Trid* proculdubio ligant etiam regulares: nisi per priuilegia eximantur, vt de facto in plerisque exempti sunt. *art. 8*

Hæc tamen censura suspensionis præsumptionem requirit: vnde non comprehendit bona fide procedentes. *art 11.*

Olim poterat quilibet Episcopus iuxta concessionem *Sixti* IV. & *Leonis* X. in Ecclesijs, & personis Fratrum Minorum omnes actus Episcopales exercere absque licentia Ordinarij loci seu territorij, sed hoc reuocauit *Conc. Triden. tom 3 q. 24 art 2.*

Prælati Regularium in suis dimissorijs, quas suis subditis concedunt, nequeunt dispensare super interstitijs, sed humiliter dominum Episcopum rogare debent, vt id faciat, non expressa tamen causa dispensationis, quod sanè deberet satis esse dominis Episcopis. *art. 3.*

Qui tamen ex nulla causa dispensare possunt, vt duo sacri Ordines eodem die recipiantur. *ar. 5.*

ORACVLVM.

ORaculum viuæ vocis tantum valet, quantũ Bulla, saltem quoad forum conscientiæ; vnde *Leo* X. concessit de nouo, & declarauit omnes Fratres securè vti posse viuæ vocis oraculis passim contentis in libris Ordinis. *tom 3. q. 22. art. 1. & 2.* Nisi tamen Prouincialis cum Capitulo iudicauerit ab illis abstinendum: in hoc enim casu censerentur authoritate Apostolica reuocata, & suspensa, *art. 3.*

ORNAMENTA.

NOn licet Fratribus Minoribus procurare ornamenta pretiosa, nec vtensilia, aut ædificia sumptuosa, quamuis iuxta priuilegia, & declarationem *Leon.* X. possint iam receptis vti, aut à

K spon-

sponte nec efficientibus cũ assensu Capituli Prouincialis, secundum concessionem *Sixti* V. de nouo acceptare, quandoquidem non sint illorũ domini, sed tantum custodes *to 3 q.25.a.1.*

Item conceditur ipsis, vt illicite & culpabiliter procuratis vtantur in posterum: licet enim procuratio sit illicita, vsus tamẽ est licitus. *ar.2.*

PAROCHVS.

QVandocumque in priuilegijs dicitur, *Saluo semper iure Parochiali*, intelligendum est de decimis & primitijs, quæ Clericis à populo debentur, non de alijs: vnde potest parochianus inuito Parocho audire Missam in Ecclesijs Fratrum Mendicantiũ *tom.3. quest.28. art.1.*

Ex statuto *Leonis* X non licet Fratribus cum cruce intrare Parochiam ad leuandam corpus apud se sepeliendum, non petita licentia Parochi, sed bene ipso recusante: imò nec est necesse vt petatur; si consuetudo super hoc antiqua, quæ sit in viridi obseruantia, & cum pacifica possessione sic agetur, saluo tamen semper præiudicio ipsius Parochi quoad quartam funeralium, vbi debetur *art 2.*

Per Parochiam hic non intelligitur Ecclesia, ad quam non est necesse inferri illud corpus, sed locus, in quo populus parochialis degit, *ibidem.*

Ecclesiæ Parochiales & Capellaniæ habentes populum, aut quæ alias existentes sæculares fuerunt annexæ Monasterijs etiam exemptis, tenentur Episcopo ad subsidium charitatiuũ; nisi sint annexæ Societati IESV, quæ ab hac solutione exempta est per *Greg. XIII* & per consequens omnes illi Ordines, qui eius priuilegijs communicant. Eidem concessio facta est Fratribus Sancti Ioannis Hierosolymitani à *Leone X.* & *Clem.* VII. alij que summis Pontificibus. *tom 2. q 67. art 2.*

In partibus Indiarum possunt Regulares de licentia Capituli prouincialis institui Parochi voluntate Ordinariorum non requisita, intra & extra Monasterium, in locis assignatis per substitutos Regis Hispaniæ; ibique exercere omnia prædictum officium concernentia, *tom.1 quest 35 art.1.*

Dicti Fratres licet vbi ex charitate acceptarint, teneantur ex iustitia ministrare populo necessaria ad salutẽ, non sunt tamen veri Parochi, nec habent iurisdictionem ordinariam, licet delegabilem; quia nunquam illud onus Curati acceptare voluerunt. *art.5.*

Episcopi Indiarum, post priuilegiũ *Pij* V. quo possunt Fratres, vt supra dictum, exercere munia Parochi, nequeunt quidquam innouare, aut prohibere; alias nihil faciũt, & Fratres nõ obstãte eorũ prohibitione licitè officio Parochi funguntur, licet populus semper maneat Episcopis subiectus. *a 5.& 6.*

PAVPERTAS.

Vide Sepultura. Votum.

PAupertas Regularis est votum solemne, quo quis profitetur se nihil habere, nec habere posse. *tom.1. quest 29. art 3.*

Hoc voto prohibetur omnis Monachus, etiã Canonicus Regularis, habere sibi seu suo nomine vllũ dominium directũ, vel vtile, aut possessionẽ in pecunia, seu re pecunia æstimabili; qualia tamen non sunt Beneficia, Tituli, Dignitates, Prioratus, &c. quorum ius habere potest nomine proprio *art. 4.*

Monachus post emissũ votum acquirens, acquirit quoad dominiũ soli Deo & Christo, cuius etiã sunt omnia Deo, & Ecclesijs data; ius autem administratorium supremũ seu generale acquirit Papæ, & vniuersali Ecclesiæ; sed ius administratorium subalternũ seu speciale acquirit suo Monasterio eiusmodi iuris capaci, aliàs soli Papæ, vnde ius, quod habẽt Monasteria ad bona temporalia, est tantùm administratorium sibi ab Ecclesia concessum *art.5.*

Milites Regulares valentes ex priuilegio nubere, possunt possidere, non tantum acquisita ante professionem, sed etiam post; vnde & de re etiam prouenientia ex suis bonis, & testari possunt, ex scita & antiqua consuetudine præscripta. *art 7.*

Permissũ est Superiori ex certa causa dare Monacho vsus ad vtilitatem cuiusdam peculiũ, pro indumentis, vel quotidianis rerum æque pecuniæ quantitate; sed hoc non sit, datur proprietatem, vnde postea potest illi ab eodem auferri, quandocũq; voluerit, quam vis iam dixit se non reuocaturum, peccat tamen si sine causa faciat. *art 8. & 9.*

Qui contra mentem institutus alicuius peculij, impendens illud contra mentem Superioris, peccat. Idem est dicendum de rebus concessis à prælato ad suo. vsus, vnde etiam de superfluis, quæ sibi sua paritate fuerit ad vitam, non potest disponere, nisi tũ moderatas eleemosynas, aut alias necessitates *articulo* 10

Occultare aliquid prælato cum animo non illi consignandi, aut recipere aliquid sibi sine licẽtia, est mortale, vbi materia sit notabilis, nisi sit magna necessitas ut explorata sit consensu interpretatiuo præsumptu in eis res, ita vt si ab ipso peteretur licentia, eam expressè daret

quando

quamuis modus clandestinè faciendi illi displiceat. *ibid.*

Recipere autem res parui momenti aut mediocris, vel eas tradere, alicui Fratri, aut commutare cum alio extraneo vel domestico, absq; animo occultandi tempore quo peterentur, & cum aliqua opinione consensus Superioris, non est peccatum, nisi aliud præceptum obedientiæ declarauerit. *art* 10.

Sicut nec ea accipere, quæ ad priuatorum Religiosorum vsum sunt necessaria, si ea Prælatus deneget; quia hoc non est actum dominij, aut proprietatis admittere, cùm non ex iustitia, sed ex charitate, Religionisq; institutis debita res sit, sed vsum rerum necessariarum habere, quod voto non repugnat. *ibid.*

Quæ sit quantitas parua aut notabilis: *vide ibi.*

Non excusatur à mortali Prælatus concedens subdito, vt quæcunque bona, quæ nec sunt necessaria, nec statui conuenientia, in quosuis vsus expendat: neque subditus sic vtens. *art.* 11.

Moniales de Superioris licentia licitè vtuntur certis redditib. vitalitijs, ad suas particulares necessitates, & pias causas: quod non est contra; sed potius iuxta *Conc. Trid. sess.* 25. *de Reg. c.* 2. quia administratio, & possessio est penes quandam Religiosam, quæ depositaria, vel bolsera vocatur à Superiore designata, cui manifestantur necessitates, & prædicta bona sunt Monasterij quoad proprietatem, & vsumfructum. *art* 12.

Stipendium recipere pro Missis contra constitutionem Ordinis etiam non obligantem ad peccatum, est contra votum paupertatis, & mortale, & etiamsi Superior dispenset cum aliquo, vt habeat pecuniam iustis de causis, non censetur dispensare in hoc modo acquirendi, vnde sic acquirens peccat. Sicut & ille qui pro aliquo sacra faceret, vt certæ personæ pauperi, vel consanguineo centum v.g. argenteos daret. *art.* 13.

Conc. Trident. sess. 25. *de Reg. c.* 3. concedit omnibus Monasterijs & domibus tam virorum quàm mulierum mendicantium, non obstante eorum Regula, aut constitutione, bona etiam immobilia possidere. Quæ concessio non se extendit ad Fratres Minores Capuccinos, neque ad eos qui sunt de Obseruantia. *art.* 14.

Paupertatem Fratrũ Minorum, omne prorsus bonorum dominium tam in cõmuni quàm in particulari abdicantẽ, & solo simplici vsu facti rerum necessariarum ad vitã, & exercitia Ordinis contentam, esse laudabilem & meritoriam, multi Pontifices declararunt. Et *Ioannes* XXII. reuocauit ante mortem suam quicquid dixerat, vel e cceràt contrarium Ecclesiæ, vel determinationi Romanorum Pontificũ circa hoc. *q.* 50 *q. ar.* 1.

Fratres Minores Conuentuales seruantes Regulam secundùm priuilegia sibi à pluribus Pontificibus indulta, sunt omnino tuti in conscientia, cùm illam Regulam sub illa limitatione expressè vouerint, siq; eiusmodi dispensatio seu laxatio licita, & non subreptitia, vt nonnulli ausi sunt affirmare *art* 4.

PESTIS.

NON est licitum Prælatis Regularibus tempore pestis inseruire sæcularibus, ne hoc cedat in præiudicium omnium suarum, quibus etiam tunc Sacramenta ministrare tenentur; & sicut alij Pastores sibi antidota sumere, si suppetant, aliaque facere quæ conducunt ad leuandos Fratres infirmos, vt & suam vitam tueri, & munus suum valeant implere. *tom* 3 *q* 31. *art.* 2.

Certum est, non solum licitum esse, sed & honestum, vitam propriam pro proximi vita tuenda exponere, cùm sit opus summæ charitatis; tamen qui neque ex officio, neq; ex professione ad illud tenentur, quales sunt qui ex instituto Regulæ vacant soli vitæ contemplatiuæ, nunquam obligantur hoc facere, etiamsi id eis expressè præcipiatur, cùm hoc præceptum non spectet ad obseruantiã Regulæ, neq; ad generale communitatis bonum. Tenentur tamen, deficiente Prælato, ministrare suis Fratribus, & qui ad hoc fuerint deputati, aut ex obedientia missi. *art* 3.

Fratres Mendicantes, quib. ex instituto Regulæ incũbit salutẽ animarũ procurare, &, vt declarauit *Clem.* V. esse coadiutores Pastorũ, tempore pestis non possunt fugere, sed deficientib. Pastoribus, aut non sufficientibus ob multitudinem populi, tenentur coadiuuare, & ministrare populo, præsertim si ab Episcopo ad hoc vocetur, aut eorum necessitas euidenter appareat. *art.* 4.

PRAECEDENTIA:

Vide Processio.

PRAEDICARE.

REgulares cuiuscumq; Ordinis, de licentia suorum Prælatorum, & petita benedictione ab Episcopo, licet nõ obtenta, possunt prædicare in suis Ecclesijs, ac in plateis & cõmunib. locis; nisi ipsemet Episcop. velit ibidẽ vel in Ecclesijs prędicare, aut corã se prædicari facere. *to.* 3 *q* 32. *art.* 1.

Ad concionandũ verò in parochijs, & alijs Ecclesijs requiritur expressa sui Superioris & Episcopi licẽtia. Tenẽt tamẽ viri docti, Curatũ posse dare licentiam Regulari notoriè docto, concionandi bis, terve in sua parochia, sine Episcopi approbatione. Et Patres Iesuitæ, necnon communicantes eorum priuilegijs, approbati ab vno Episcopo, habent dum itinerantur,

Quomodo & quando priuilegia amittuntur, *vide tom.3 q.51 art.* 5. 6 *&* 7.

Priuilegia concessa Abbati, non extenduntur ad Cõmendatarium etiam perpetuum, licèt sit in aliquibus vetus Prælatus. Nec etiã priuilegia cõcessa cõmunitati, ad singulares personas eiusdem; nisi talia sint, vt nõ nisi per singulares personas exerceri possint, vt sunt concernentia prędicationes, confessiones, &c. *art* 10.

Priuilegia indulta singularibus Monachis extenduntur etiam ad Generales, Prouinciales, & Abbates, qui in fauorabilibus sunt verè Monachi & Religiosi, licèt non in odiosis. *art.* 11.

Priuilegijs collatis iam professis, non gaudẽt nouitij, nisi expressè id sonent, vt sunt indulgentiæ & absolutiones. *art.* 12.

PROCESSIO.

Regulares, qui in strictiori clausura non viuunt, vocati ad Processiones publicas, ire tenentur, & ad id ab Episcopo compelli possunt. *tom* 3 *quæ.*36 *art.* 1.

Non tamen tenentur, nisi publicæ sint, & pro re graui, & nisi priùs vocentur *ibid.*

Neque si eorum Conuentus vltra vnum milliare distent à ciuitate, tenentur ire, quamuis ab Episcopo vocentur, ex priuilegio *Leon. X. art* 2.

Imò Iesuitæ ex priuilegio *Greg* X.II. ratione studiorũ exempti sunt ab obedientia circa Processiones Episcopis præstanda. Et hoc idem priuilegium habent Collegia Fratrũ Mendicantium, tã ratione communicationis, quàm ratione concessionis *Pij* V. ipsis factæ; non autem alij Conuentus. *ibid.*

Regulares si aliquando accedunt ad Processiones non vocati, aut ad non publicas, v.g. ad funeralia Principum, gratìs id facere censendi sunt, nec ideò renunciant priuilegio. *art.* 3.

In Processione omnes Regulares præcedunt Clericis; inter Clericos alios omnes anteceunt Canonici Ecclesiæ Cathedralis; deinde sequuntur Canonici aliarum Ecclesiarũ, Rectores Ecclesiarum simplicium, Curati, & postremò alij. Inter Religiosos, oẽs præcedunt Canonici Regulares, deinde Benedictini, tertiò alij Monachi secundũ antiquitatem suæ fundationis; postremò Mendicantes, inter quos præeunt Prædicatores, sequũtur Minoritæ, ac deinde Eremitæ sancti Augustini, & tandem Carmelitæ. Inter Regulares eiusdem Ordinis præcedunt dignitate maiores, deinde relig one seniores. Abbates tamẽ oẽs etiam Canonicos præcedũt; Episcopus autẽ in suo territorio digniorẽ sẽper locũ obtinet. *q.*37. *art.* 1.

Controuersias ortas etiã inter Regulares in Processionibus, & publicis Conuentibus de præcedentia, potest & debet Episcopus compescere, omni appellatione postposita, & nõ obstantibus quibuscunq; *Ex Conc. Trid. sess.*25 *de Reg c.*15. *ar.*3.

Fratres Minores de Obseruantia ex declaratione *Leon* X. debẽt in Processionib. præcedere omnes alios eiusdem Ordinis, etiam Cõuentuales, & crucẽ suam in loco digniori deferre. *art* 4.

Greg XIII statuit, vt secundùm antiquitatẽ fundationis Conuentus in illa ciuitate, & non secundùm antiquitatẽ fundationis Ordinis, Mẽdicantes, & alij Religiosi in Processionibus incederent, quod tamen in Hispania, & multis alijs locis non est receptum. *art.* 4.

PROCVRATOR.

Vide Interdictum, Professio.

Institutio Procuratoris curiæ Romanæ in Ordine Minorum, pertinet de iure ad solũ Generalem, cùm ille sit verus eius Vicarius ad certas causas deputatus: licèt iuxta statuta sit à Diffinitorio eligendus; sed hoc est de bene esse: nam etsi reclamantibus omnibus electoribus solus Generalis eligeret, sic electus verus esset & legitimus Procurator. *tom.*1. *q.*53. *art.*1.

Huius Procuratoris authoritas tanta est, quãta ei à Generali confertur, & non maior; de cõsuetudine tamen habere solet authoritatem expressam in suis literis peragendi negotia Ordinis in curia Romana; recipiendi hospites suæ familiæ; & apostatas in proprias cuiusque prouincias remittendi. Cæterùm authoritate Apostolica gaudet voce actiua & passiua in Diffinitorio Capituli generalis; nec potest continuari vltra triennium; ad eumque pertinet orare in Capella domini Papæ, & eidem interesse, vt repræsentet personam Ministri generalis. *art.* 2.

Prior Conuentualis cùm non dependeat ab Abbate, sed à iure potest cum suo Conuentu absque Abbatis consensu, constituere Procuratorem pro bonis communitatis, & se suaque in illius obligatione obligare. Et idem esto iudicium de Superiore in Conuentibus, qui per Priores reguntur. Imò & quilibet Monachus, in ijs quæ pertinent ad se solum, potest agere per se, & constituere Procuratorem. *tom.*3. *q* 38 *art.*1.

Procurator sic institutus ab aliquo Conuentu nequit à Prouinciali amoueri aut impediri; quia talis amotio seu renocatio esset contra ius commune, & tyrannica. *ibidem.*

Ex priuilegio *Martini V. & Innoc. IV.* possunt Prouinciales & Custodes Fratrum Minorum, aliquem Catholicum in Procuratorem seu Syndicum Conuentus nominare, qui statim ipsa de-

nominatione institutus erit, & quando opportunũ fuerit mutare, & aliũ nominare. Cui quidem dãdas est litera signata, vel saltem testes adhibendi ad faciendam fidem in foro exteriori; nisi diuturnitas temporis vices literarum & testium suppleat. *quæst.39 art 1.*

Potest & hæc Prouincialis instituendi Procuratorem est ordinaria, & ipsis etiam Guardianis delegabilis. *ibidem*

Et huius quidem Syndici vsus antiquus est & contẽporaneus S. Francisco, nullo modo puritati Regulæ aduersus; neque hoc negare voluit *Ioan. XXII.* aliquando eius vsũ prohibens, at tantùm eius institutionem non cõpetere Fratribus, vtpote omnis iuris incapacibus, sed authoritate Sedis Apostolicæ, cuius sunt bona data Ordini, faciendam hoc facto decreuit, *art.2.*

Dictus Syndicus non tanquam tertia persona interposita à Fratribus, sed tanquam delegatus Sedis Apostolicæ, authoritatẽ habet recipiendi in iurisdictionem Ecclesiæ Romanæ omnia data, delegata, & testamẽto relicta Fratribus mobilia aut immobilia; necnon requisitus à Ministris vel Fratribus de eorumdem consensu, omnia quibus Fratres licitè vtuntur commutandi, alienandi, tractandi, expendendi; & in vsum Fratrum conuertendi etiam mobilia, non seruata iuris solemnitate; item iudicialiter agendi in omnibus causis pro rebus & locis ad Ecclesiã Romanam spectantibus, & ipsorum Fratrum vsui concessis; atque etiam pro immunitatibus, libertatibus, iniurijs, turibus, & priuilegijs Fratrum & Conuentuum. At licet ipse possit alios pro debitis Fratrum conuenire, nequit tamen conueniri, nisi se obligauerit: neque à Fratribus regi ad postulandũ in iudicio, aut ab eis importunè solicitari, sed tantùm humiliter moneri, vt eorum necessitatibus subueniat. Et eodẽ modo gerere se debent Fratres erga Magistratus, & alios Iudices, *art 3.*

Constitutio Martiniana statuit, quòd dictus Syndicus recipere valeat pecunias & alia oblata pro necessitatibus præsentibus, aut imminentibus Conuentuum, & Fratrum; quod dupliciter fieri potest. Primò, recipiendo, conseruando, & consumendo illa nomine dantium; & tunc nominatur à Fratribus tanquam fidelis amicus ad benefactoris Regulam nostrã ignorantis commoditatem. Et hoc est conforme declarationibus *Nicolai* III. & *Clementis* V. & omnino secundum Regulam. Secundò, recipiendo illa in iurisdictionem Ecclesiæ Romanæ, quemadmodũ & alia, tanquam eius Procurator, quod post *Martini* constitutionem voluit & declarauit omnibus Fratribus licite fieri posse *Paulus* IV. anno 1560.

Hoc interest inter Procuratorem, & Syndicũ: quod Procurator sit ille propriè, qui aliena negotia mandato sibi à proprio domino facto; gerenda gratuito suscepit: Actor autem seu Syndicus, qui instituitur ab vniuersitate, vel à non vero domino; vnde Syndicus Fratrum Minorum propriùs debet nominari Procurator: ipse enim non instituitur à Conuentu, vel Fratribus, sed à Papa, qui est verus dominus. Qua parte tamen est defensor Fratrum, & eorum immunitates, & priuilegia facit via iuridica, vt actor, obseruari, Syndicus optimo iure nuncupatur. *qu. 41. art.1*

Regularis non potest esse Procurator, nisi in causa sui Monasterij iubente Prælato, quod habetur ex constitutione *Clem.* V. Imò nequidem sic officium hoc Fratri Minori competere potest *art.2.*

Affirmarunt aliqui vsum Syndici à familia Cismontana nunquam receptum fuisse: sed tamen consuetudo omnium prouinciarum, & statuta Barchinonensia expresse contrarium dicũt; vnde omnibus etiam Recollectis & Discalceatis eo vti licet. Et certè hodie quasi necessarium videtur: nam vltra quòd Syndicus requiritur ad vendendum, commutandum, alienandum, omnino etiam desideratur ad pecuniam, & eleemosynam Fratribus oblatam, recipiendam. *qu. 39 art.4.*

Dictis eleemosynis per Syndicum siue dantium, siue Papæ nomine receptis debent Fratres vti vt pauperes secundũ Regulæ modificationes, & intentionem summi Pontificis, scilicet moderatè. Licet etiam prælatis tales eleemosynas pecuniarias respuere, & prohibere ne recipiantur, propter abusus frequenter prouenientes. *Ibidem*

Syndicum Fratrum Minorum Reges Hispaniæ exemerunt à certo tributo, quod sua lingua vocant *Pecho*, & est in vsu *q 40. art. 1.*

Imò ipse cum vxore & liberis potitur omnibus gratijs Fratrum, quoad indulgentias, & absolutiones peccatorum. Insuper ij se gaudet priuilegio fori per *Clem.* VII. ita vt non possit conueniri pro causis ciuilibus, aut mixtis a quoquã Iudice sæculari, aut ecclesiastico, nisi coram Conseruatore Conuentus, cuius est Syndicus, sub pœna excommunicationis ipso facto incurrenda ab eo qui contra attentaret. Quod profectò iustum est, cùm sit persona annexa Religioni, & Vicarius Papæ *art.4.*

PRO-

PROFESSIO.

Vide, *Abbatissa, Nouitius.*

DVplex est Professio, expressa, & tacita. Expressa est, quæ fit verbo tenus in manu prælati potentis incorporare. Tacita fit, quando Nouitius finito anno probationis in habitu Nouitiatus sciens & volens, assumit habitum professorum, Fratribus seu incorporare potentibus scientibus non esse professum, & consentientibus, vt sicut desiderat, tacitè profiteatur. *tom.3. q.17. art.1.*

Professio expressa inualida ex inutili consensu vtriusque partis, conuentus sc. & profitentis; v.g. si nulla pars consensit, vel facta est ante annum probationis expletum, non potest postea tacitè ratificari, nisi vtriusque partis consensus saltem tacitus accedat. *art.3.*

Si autem nulla fuerit defectu profitentis, v.g. si facta fuerit ante ætatem; sufficit postea adueniente ætate ipsius solius tacita ratihabitio, si verò nullitas proueniat ex inutili consensu Conuentus, quando v. g. maior pars non consensit, sufficit ipsius partis consensus. *ibidem*

Dubium non est, quin post *Concil. Trid.* professio ante annum probationis expletũ sit nulla. *art 5.*

Professio cum conditione incompatibili emissa, vt v. g. quòd poterit profitens aliquid acquirere, & tanquam sibi proprium retinere, licèt à Prælato recipiatur, irrita est & nulla; secus est, si conditio sit compossibilis, vt quòd poterit possidere more Monachorum; tunc enim talis conditio habetur pro non posita. *art 6*

Receptio ad professionem iure pertinet ad Prælatum, & Conuentum in quo fuit educatus: quòd si alterutrius consensus desit, licèt non sit ipso iure nulla, est tamen talis declaranda, si cõstiterit, maiorem partem cõmunitatis iustè non consensisse, nec ei obligabitur Conuentus, quãuis (vt ait Nauarr.) ipse Superior esset Generalis. *art. 7.*

Monachus iam professus transiens ad alium Ordinem, tenetur denuo vouere: aliàs enim nõ trãsiens in alterius iurisdictionem, nec à prioris Monasterij iurisdictione liberabitur. *art. 8.*

Professio laborantis morbo Gallico, aut alio simili contagioso, vel scandaloso, valida est si solum ius cõmune attendatur, nisi statuto aliquo Papali in aliqua Religione irritetur, sicut fit in Ordine Minorum, ex priuilegio *Leon. X.* qui concessit quòd scandalosis delictis notati post inde expelli à Prouincialibus, quorum conscientias super hoc onerat. *art.9.*

Etsi Nouitius finito anno probationis iuxta *Conc. Trid.* debeat statim admitti aut reijci, non tamen necesse est statim profiteri; sed prout ante ipsum *Concilium* ius permittebat, ita etiam iusta interueniente causa vsque ad sex menses professionem recepti differre licet *art. 10.*

Professio Regularis exempti necessariò in manibus Prælati potentis incorporare Ordini emittenda est; vnde facta in manibus Episcopi, nulla erit, *art 11.*

Quamuis sola Superioris ratihabitione reualidetur. Et idem dicendum de facta in manibus simplicis Religiosi, nullum ad id mandatum habentis; ante quam Superioris ratihabitionem tale votum simplex dumtaxat est, nec matrimonium dirimens. *art. 12.*

Hæc etiam Superioris ratihabitio necessaria est, antequam incipiat currere & computari annus probationis recepti per Fratrem, cui neque ex officio, neque ex Superioris commissione talis receptio competit. *ibidem.*

Professio facta per Procuratorem ad hoc specialiter deputatum, valet, quemadmodũ & matrimonium, nisi Nouitius reuocarit, ante emissam professionem; quia sic non valeret, quãuis reuocationis notitiam ipse Procurator non haberet *art 13*

Excommunicatus validè profitetur, peccant tamen Fratres scienter eum recipientes, nisi id propter rescriptum Papæ fecerint; sed tunc Professio est nulla, quia tale rescriptum est inualidum, (vt communiter fieri solet) in eo absoluatur, quoad hunc effectum *art. 14.*

Professio facta ex metu sufficiente ad irritandum, nunquam per tacitum consensum Nouitij ratificatur, etiamsi per multos annos habitum gestet, & se Fratrẽ cum aliis nominet: præsumitur enim manere in sua voluntate, saltem si pluries eam testatus fuerit, nisi expressè contrarium velit *art 15.*

Concilium Trident. dat quinquennium nulliter professo ad reclamandum, si tamẽ tempore illo commodè reclamare potest: nam aliàs non est excludendus, si causam attulerit. Deficiente itaque reclamatione, etiamsi nõ ratificet professionem, habetur pro professo in foro fori, non tamen in foro conscientiæ, quamuis sacros Ordines recipiat *art. 16.*

Puellæ educata in Monasterio, si suasu Abbatissæ fiat monialis, etsi se professam confessa sit in Monasterio coram Prælato aut Ordinario, postea tamen in securo loco reclamanti, & coram Commissario ad id deputato se non intendisse

dusse

disse vouere iuranti, credendum est: præsumitur enim, primam confessionem factam fuisse ob timorem reuerentialē, & in loco non tuto. *art.* 18.

Excommunicationem *Conc. Trid* ipso facto incurrunt cuiuscunque qualitatis sint, qui virginem, viduam, aut fœminam ad profitēdum, vel intrandum Religionem coegerint, præterquam in casibus in iure expressis. Quique consilium, fauorem, aut auxilium dederint; vel scientes eam non sponte ingredi Monasterium, aut habitum suscipere, aut professionem emittere, quoquo modo eidem actui præsentiam, consensum, vel authoritatem interposuerint. *art* 19

Quamuis Regula Minimorum decem & octo annos ad professionē requirat, tamen post *Conc. Trid.* valida est facta ante illud tempus, completo Nouitiatus anno. *art.* 20.

Criminosi post processum contra ipsos inceptum assumentes habitum, & vouentes nihil faciunt: præsumitur enim fraus ex parte illorū. *tomo* 2 *q.* 2. *art.* 3.

Filius relinquens parentes in aliquali tantū sui indigentia, non peccat profitendo in Religione; si verò sint in maxima, & multò magis in extrema necessitate, peccat mortaliter contra quartum præceptum; talis tamen professio tenet, cùm nullum sit ius illam annullans: constitutio enim *Pij* V. irritans professionem grauati ære alieno suprà facultates, agit de ciuili, non de naturali obligatione. *tomo* 3. *q.* 13. *art.* 5.

Votum tamen filij emissum durante necessitate magna parētum, qualis est v. g. si ideò seruire, aut mendicare cogantur, licèt sit validum, non obligat ea perseuerante; sed tenetur filius eis subuenire: votum enim non potest iuri tertij præiudicare, præsertim vbi ius est naturale, aut saltem gentium, quale est filij obligatio erga parentes. *ibidem.*

Si tempore professionis filij, necessitas parentum non erat magna, ita vt filium obligaret ad subuētionem parentum; secundùm probabiliorem sententiam, facta professione, nullo amplius iure tenetur, nec potest contra obediētiam Superioris eis subuenire, quamdiu non sunt in extrema necessitate, præsertim cùm obligatio reddendi vota sit primæ tabulæ Decalogi, obligatio autem filij ad parentes sit secundæ. *tom.* 2. *quæst* 58. *art.* 3

Professio simoniacè facta est quidem iure iniusta, reuera tamen valida, per quam professus licèt excommunicatus trāsit de foro sæculari ad regulare; tamen, nisi cum eo dispensetur, non acquirit ius ad portionem victualem in communi, vt alij Monachi, & Regulares Canonici professi, cùm illa portio Regularis sit quoddam beneficium Regulare. *tom.* 3. *q* 63 *art.* 3.

PROTECTOR.

GREG. IX. qui antea primus omnium Fratrū Minorum Protector fuit, statuit, vt in tribus tantùm casibus Ordo subijceretur Protectori. Primus, quando ab vnitate fidei deficeret. Secūdus, quando ab obedientia Romani Pontificis recederet. Tertius, quando ab obseruantia Regulæ. Idem grauiter puniendos statuit, & ab omnibus actibus legitimis suspendit ipso facto, qui ad dictum Protectorem recurrunt pro licentijs, & alijs consimilibus impetrandis, & hoc à multis confirmatum fuit. *tom* 3 *q.* 42 *art.* 1.

Protector Ordinis Fratrum Minorum est in omnibus proprius Superior Clarissarum, Vrbanistarum ex Regula; Prouinciales Fratrum Minorum ex concessione *Iulij II art.* 2.

PROVINCIA.

PRouincia non potest de nouo erigi, aut aboleri sine expressa Papæ licentia. *tomo* 1. *q.* 23. *art.* 8 *& tom* 3 *q* 43. *art.* 1.

QVADRAGESIMA.

IVs antiquum mandat Quadragesimā inchoari ab omnibus Clericis à Dominica Quinquagesimæ, cuius obligationem iam vsus cōtrarius aboleuit; non tamen in nostra & multis alijs Religionibus, in quibus duobus illis diebus ex vsu antiquo saltem in communitate ieiunatur. *to.* 3. *quæst.* 45. *art.* 1. *&* 2.

QVARTA.

Vide Canonica portio.

REFORMATIO.

COncilium *Trident. sess.* 25. *de Regul cap.* 1. *mādans Regulares reformare ad primum præscriptū Regulæ,* non intendit obligare ad primum modum viuendi Regularem, cùm multa vtiliter pro tēporum & occasionum varietate sint statutis, aut priuilegijs immutata, sed tantùm ad essentialē obseruantiam Regulæ, *tom.* 2. *q.* 74. *art.* 3. *Vide* 1. *tom quæst.* 26.

Singulares Fratres non mādantes executioni dictum Decretum (nisi impediant Prælatos) excusantur à peccato, donec dicta reformatio fiat, cùm illud solum tangat Prælatos. *tom.* 2. *qu* 74. *art.* 3. Qua autem methodo Superiores procedere debeant, *vide art.* 4.

In virtute sanctæ Obedientiæ prohibuit *Leo* X. ne vlla reformatio noua in Ordine Minorū instituatur absque consensu Ministri generalis, aut prouincialis, nisi authoritate Apostolica. *art* 2.

Quàm

Quàm salubre sit, Capitulum frequenter cõuocare ad reformandum Ordinem, & pulcherrimam ad Prælato. concionem, *vide tom.3. qu 47. art.2.& 3.*

Modum, quem tenuerunt Patres in instituẽda, & promouenda Discalciatorum in Hispania reformatione, & intellectum cuiusdam indulti illis facti à *Clemente VIII. vide art.4.*

Christum Dominum Religionem instituisse cum tribus votis substantialibus, paupertatis sc. obedientię, & castitatis, & inspirasse hominibus Religionũ institutoribus varios gradus Monasticæ vitæ, qui distinguuntur quasi specie, probant S. Patres. Actio generica Religionis est perfectio vitæ Christianæ in charitatis actibus, seu operibus circa Deum, & proximum cum tribus prædictis votis; specifica verò differentia ex diuersitate exercitiorum charitatis tanquam ex obiecto, & fine proximo sumenda est. *to 3. quæst. 48. artic.1.*

Actiones specificæ directæ in vitam contemplatiuam (vt in Carthusianis) præferuntur tendentibus in actiuam, sed vtrisque præcellũt quæ in mixtam diriguntur: nam conformiores sunt vitæ Christi, nec non Apostolorum professioni. Inter Religiones verò eundem finem habentes, quales sunt Mendicantiũ, illa cæteris præfertur, cuius media dicto fini assequendo magis congruunt. *ibidem.*

Quatuor dumtaxat sunt Regulæ ab Ecclesia approbatæ, sub quarum aliqua militant omnes Religiosi Ecclesiæ Catholicæ, Basilij, Benedicti, Augustini, & Francisci: nam Carthusiani, & Iesuitæ constitutiones tantùm, & statuta pro Regula habent. *art.2.*

Ad solum summum Pontificem spectat Regulæ Monasticæ (quæ est quasi lex & norma perfectionis) approbatio Imò sub anathemate *Inno. III.* cauit, ne quis sine expressa Pontificis approbatione Religionem institueret *art.3.*

Potest tamen Episcopus approbare honestum quendam viuendi modum cum votis simplicibus, qui tamen ideò non cẽsebitur Religio *art.4.*

Canonici Regulares Ecclesiarum Cathedralium sunt eiusdem Ordinis & Religionis cũ Canonicis Regularibus Monasteriorum, cùm sit in vtrisque idem habitus & professionis ratio: deferunt enim tam hi quàm illi lineum habitum, & Regulam Monachalem eandem promittunt, & licet in pœnalibus nomine Monachorum quandoque non comprehendantur, non ideo tamen non sunt verè Religiosi, quãquam etiam eorum Regula simpliciter Clericorum dicatur. *quæst.49 art.3. & tomo 1. quæst.1. art.5.*

RELIGIO.

quoad obligationem.

Regularis vouens Regulam secundùm intentionem Authoris eiusdem non obligatur ad omnia contenta in ea, nisi expressè, verbo, vel mente aliud exprimeret, vel intẽderet, quod nihilominus periculosum esset, & quasi impossibile *to 3. quæst.50. art 1.*

Ex vi Regulæ quilibet professus ad sex dumtaxat sub peccato mortali obligatur. 1. Ad obedientiam Superioris præcipientis. 2. Ad non habendum proprium. 3. Ad non contrahendum matrimonium. 4. Ad obseruantiam præceptorũ Regulæ 5. Ad non agendum ex cõtemptu. 6. Ad tendendum ad perfectionem, quæ est finis omnis Religionis, id est, ad numquam contemnendum habitus virtutum, *ibidem.*

Omnes Religiosi tenentur sub peccato mortali tẽdere ad perfectionem; quam *D. Thomæ* cõclusionem referens *Nauar.* eam dicit multis Religiosis esse terribilem Hęc autem tendentia nõ dicit continuam, & actualem eleuationem mẽtis, & omnium actionum in Deum, quod in hac vita præstari non potest; nec dicit solam permanentiam in charitate, nihil agendo aut volẽdo, quod Diuinæ dilectioni sit contrarium: sed virtualiter continuam eleuationem in Deum, id est, habere semper animum tendendi in Deum, in quantum necessitas præsentis vitæ patitur. *q 48. art 1.*

Transgressio Regulæ in re leui non est mortalis contra quosdam; quemadmodum nec violatio promissionis iuratæ de re leui etiã totali, *quæst.48 art 2.*

Tenent nõnulli professum non teneri ad austeritates superinductas, quæ videlicet non vigebant tempore suæ professionis, alij tamen dicũt posse per obedientiam cogi, maximè si conducãt ad meliorem obseruantiam Regulæ; & ad id olim *Pius* V. & *Paulus* I. Conuentuales, & Moniales teneri in tali casu declararunt. *quæ.52 art. 16.*

De transitu ad alium Ordinem.

Non est laudanda migratio professi de vno Ordine ad alium, nisi magna id vtilitas, aut necessitas persuadeat, cùm sæpiùs ex animi leuitate fiat, & aliquando ex nimio & indiscreto rigore Prælatorum. Vnde *Pius* V. reuocauit omnia priuilegia data in hunc finem contra ius commune. *to.3. q.52. art.1. & 2.*

Ius autem commune permittit, vt Regularis petita licentia à suo Prouinciali, aut Abbate, & non obtenta, possit, si de bono animo constet, ad

aliam Religionem strictiorem transire. *art* 3.

Maior perfectio Religionis, secundũ aliquos consideranda est ex fine vtilitori: sed cùm hoc vix possit in foro fori probari, securius est illam sumere ex externa strictiori obseruantia, & austeritate *art*. 4.

Hæc verò iuris permissio intelligenda est nõ tantùm de Regula perfectiore, sed etiam de meliori modo eam seruandi: nam iuxta eam licet transire ad Religionem ex Regula laxiorem, si ibi magis vigeat Regularis obseruantia. Quod intelligendum, nisi aliqua spes sit futuræ in breui reformationis; aut sit in eodem Ordine aliquod Monasterium reformatum. *art*.5.

Dicta iuris permissio extẽditur etiam ad Moniales, modò tamen nõ exeant clausuram absq; licentia, quam dare tenentur Episcopi & Prouinciales. Quòd si non possint aufugere, potest tota communitas aliud arctari institutum suo perfectius. *art*.6.

Quod circa hoc ius commune concedit Religiosis Clericis, etiam laicis, & oblatis indulget. *art*.7.

Transeundi ad laxiorem Regulam & obseruantiam sine causa solus Papa potest facere licẽtiam, sed cum causa etiam Prælatus *art*. 9.

Causa autem iusta videtur esse contrarius aer proprij Monasterij, si in suo Ordine alia meliùs situata desint; vrgens parentum necessitas; quibus commodiùs subueniet in Ordine; ignorantia austeritatis suæ Regulæ tempore professionis ex simplicitate proueniens: nimis delicata complexio, aut infirmitas, etiam post professioné orta; persecutio mota contra aliquem Fratrem absque culpa, aut post actam pœnitentiam. *art*.9 *& tom*.1.*q*.22.*artic*.5.

Papa dispensans in lege purè humana sine vlla causa, licèt ipse, & petens peccet, valet tamen etiam in foro conscientiæ dispensatio; sed in lege dependente à diuina, qualis est in nostro proposito, si causa careat, irrita est, & nulla. *art*.10.

Fugitiuus Frater, quamdiu potest Conuentus sui Ordinis inuenire, nequit se ad alium Ordinẽ transferre. *art*.14.

Præfata iuris permissio, prohibitione multorum Pontificum non extendit se ad Mendicantes, quoad transitum ad alios Monasticos Ordines: nam in hoc facto tam Prælatus dans licentiam, quàm subditus ea vtens, & Monachi eos recipientes ipso facto excommunicantur. Quod etiam Religioso Societatis professos, Coadiutores, & eiusdem Scholares post vota simplicia emissa concernit. *art*. 15.

Omnes Regulares etiam Mendicantes petita, & non obtenta licentia, possunt tuta conscientia transire ad Carthusianos, quos Ecclesia exterius edocta omnium strictissimos iudicat. *art*.18.

Vnde Carthusiano non licèt migrare ad vllũ alium prorsus Ordinem sine sui Superioris licẽtia, *art*.19.

Per plures Pontifices interdictum est sub pœna excõmunicationis, & à transeuntibus, & à recipientibus incurrendæ, ne Cęlestini, Cistercienses, Casinenses, aut Benedictini Cõgregationis Hispanię, ad vllum Ordinem etiam Carthusiensium transeant. *art*.20.

Permissione iuris communis, etsi licitus sit trãsitus de Ordine Mendicante ad alium etiam Mendicantem; non est tamen de Ordine Minorum, ad Minimorum & è contrà. ad hoc enim requiritur ipsius Papæ licentia, quacumque existente iustissima causa. *art* 21.

Prohibitum est Fratribus Capuccinis à multis Pontificibus, sub excommunicationis pœna, recipere Fratres de Obseruantia, absque sui Superioris licentia in scriptis obtenta. *art*. 22.

Votum Religiosi de nunquam ingrediendo Religionem strictiorem, sicut nullum est, ita nihil etiam impedit. *art*.24.

Translatus non potest fieri Prælatus, nisi sit ibi professus. *art*.25.

Quòd si authoritate Papæ factus fuerit Prælatus, vbi renunciarit Prælaturæ, aut aliter ea priuatus fuerit, non remanebit filius illius Monasterij, sed primi, vbi vouit, saltem secundùm plures Doctores, licèt *Nauar*. probabiliter oppositum tueatur. *art*.26.

Religiosus professus ex permissione iuris migrãs non potest quidquam secum auferre eorum quæ primo Monasterio acquisiuit quoad proprietatem; quia ius id concedens intelligit sine præiudicio tertij, scilicet Monasterij iam habentis ius ad illa; si verò cum bona venia Prælati, & iusta causa trãnseat ad aliud sui aut alterius Ordinis Monasterium, habebit vsumfructum eorũ tantùm; quòd si & licentia & causa desint, nihil permittitur ei deferre. Si mittatur in pœnã delicti, primum Monasteriũ debet ei victũ. *ar*. 27.

Regularis in Ordine Mendicante translatus, etiam authoritate Papali, ad Ordinem non Mẽdicantem ipso facto priuatur voce actiua, & passiua, necnon habilitate ad quæcumque officia, non obstante omni priuilegio *art*.28.

Translatus de prouincia ad prouinciam eiusdem Ordinis, tenet locum suæ professionis, etiã ante incorporationẽ, licèt careat voce in Capitulo.

ſulc. At ſi ad alium Ordinem tranſeat, præcedētia computatur ſolùm à ſecunda profeſſione emiſſa, niſi ſit euectus ad Prælaturam, *art.* 29 & 30.

Etſi Prouinciales poſſint ob iuſtam cauſam cōcedere licentiam degendi extra clauſtra, in Eremo, hoſpitali, aut ſeruitio alicuius Eccleſiæ retento ſemper habitu, ſoli tamen Papæ permiſſum eſt dare facultatem Regulari manēdi extra in habitu clericali; niſi declarando eum non eſſe profeſſum, vel ob demerita priuando habitu. *q.* 53. *art.* 6

Si tamen neceſſitas manendi extra clauſtra ſine habitu ad tempus vrgeat; vt ſi ſanitatē corporis iudicio Medici aliter commodè recuperare, vel neceſſitati parentum aliter ſubuenire nequeat; habet Prælatus etiam Prouincialis poteſtatem hanc licētiam impertiendi. *art.* 5.

RELIQVIAE.

RElíquias Sanctorum pro conſecratione Altarium, & lapides cuiuſcumque generis conſecratos, aut non conſecratos, extra vrbem deferre permittit priuilegium *Alexand.* VI. *quæ.* 55. *art.* 2.

RESERVATIO CASVVM.

Vide Nouitius.

VIdetur hæreſim ſapere, qui negant Prælatos poſſe ſibi reſeruare caſus; quinimò hoc olim ex priuilegio *Alexand.* VI. conceſſum erat etiam Guardianis, ſed per non vſum, & per contrariam ordinationem ſtatutorum noſtrorum eſt iam ſublatum *tomo* 1. *q* 21. *art.* 2.

Clem VIII. ita reſtrinxit poteſtatem Prouincialium, & Generalis, vt nequeant per ſeipſos caſus reſeruare, ſed tantùm cum Capitulo: quod tamen nō videtur receptum in noſtro Ordine Minorum, ob caſus quotidie contingentes. *ibidem.*

Regularis abſoluens à reſeruatis in ſuo Ordine, vltra quod nihil faciat, incidit in pœnam excommunicationis à iure latæ. *art* 3.

Prouincialis, & ab eo delegati validè, & licitè abſoluunt omnes Fratres omnium prouinciarum ad ſe venientes. Similiter habens authoritatē paſſiuam abſoluendi à ſuis reſeruatis, etiam à ſolo Prouinciali, legitimè abſoluitur à quocumque cuiuſcumque prouinciæ, ad confeſſiones audiendas admiſſo, *ibidem.*

Prælati Prædicatorum tenentur ſub præcepto cuiuſdam Bullæ PII V. benignos ſe exhibere ſubditis petētibus licentiā paſſiuam abſoluendi; vnde videntur peccare mortaliter eam ſine rationabili cauſa negantes. *art.* 4.

Tunc tamen Fratres rei nullo modo ne indirectè quidem poſſunt ab alio inferiore abſolui, ſic vt non teneantur ampliùs ſe præſentare coram eo qui hanc habeat facultatem; poterit tamen abſolui ab alijs directè, & à reſeruatis indirectè, cum obligatione ea confitendi poſtmodum habenti authoritatem; *q.* 20. *art.* 30.

Prælati inferiores, vt ſunt Conuentuales, qui à iure videntur habere facultatem eligendi ſibi confeſſarium etiam præter ſui Prouincialis licentiā, poſſunt ab eodem Confeſſario electo abſolui ab omnibus reſeruatis, à quibus ipſi alios abſoluunt, *art.* 28 & *quæſt* 21 *art* 8.

Guardiani habentes à Prouinciali authoritatem abſoluendi à reſeruatis, poſſunt in caſu particulari illā alteri delegare; imò ſtatuta noſtri Ordinis declarant, quòd Guardiani habeant authoritatem Prælatorum in foro cōſcientiæ, & quòd authoritas ipſis per Prouincialē cōmiſſa, ſemper remaneat apud eorum Vicarios, & Vicariorum Vicarios *quæſt.* 21 *art.* 9.

Ad vſum Bullæ Cruciatæ requiritur in profeſſis expreſſa Prælati licentia; non tamen in Nouitijs, ad quos non ſe extendit caſuum reſeruatio, *art.* 10. & 11.

SEPVLTVRA.

Vide Habitus, Parochus.

MOrientes in habitu Ordinis neceſſariò olim ſepeliendi erant apud Fratres; hodie tamen liberam habent ſepulturam vbiuis eligendi facultatem *tomo* 3 *quæſt.* 58 *art.* 5.

Prohibentur Clerici ſæculares & Regulares ſub pœna maledictionis æternæ, aliquem inducere ad vouendum, iurandum, & fide interpoſita, vel aliàs promittendum ſe electurum ſepulturam in ſua Eccleſia; nec omninò valet talis electio, ſi fiat; vnde neceſſariò ſunt ſepeliendi in monumentis maiorum ſuorum, aut in loco, quem priùs elegerant. Quod ſi de facto Religioſi ſepelierint, tenentur ad reſtitutionem corporis, ſi petatur; necnon omniū oblationum in exequijs factarum; aliàs ipſo facto, interdicto ſubiacent. *art* 7.

Hæc conſtitutio cùm ſit pœnalis requirit, Primò, vt effectus ſequatur. Secundò, vt perſona inducens faciat non nomine proprio, ſed totius communitatis. Tertiò, vt alliciat ad eligendum in ſua Eccleſia, non in Eccleſia alterius Ordinis. Quartò, vt verè inducat; vnde exhortans ſolùm non incurrit eam cenſuram; non interueniente voto, iuramento, aut promiſſione *ibid.*

Omnibus vtriuſque ſexus licitum eſt in habitu Fratrum Minorū ſepeliri; nec id prohibere poteſt quiſquam Prælatorū ſub pœna excōmunicationis Papæ reſeruata, quam canonica monitione præmiſſa contrafacientes incurrunt. Hic aūt habitus dādus eſt à Guardiano loci, aut eo ſolo, cui ille cōmiſerit; & induti deportandi ſunt apertè ſine vllo tegumento, non obſtante omni ſtatuto, conſuetu-

dine, aut præcepto Ordinariorum, *q.59. art.1.*

Professus necessariò sepeliendus est in Monasterio, Abbas verò, Nouitius, & Oblatus possunt alibi eligere sepulturam. *quæst.60 art.1. & 2.*

Non tenetur Monasterium ad impensas sepulturæ Nouitij diuitis, sed eius hæredes. *art.4.*

Monachus decedens proprietarius, iure priuatus est sepultura ecclesiastica. Quod intellige, si ante mortem præmonitus noluit resignare, vnde moriens cum bursa, inhumandus est in loco sacro, quia in dubio bene iudicandum, & præsumendum habuisse licentiam, aut voluntatem resignandi, sed ex obliuione, &c. non fecisse, quod fallit in Fratre Minore, apud quem si etiam minima pecuniæ quantitas inuenta fuerit, non est in loco sacro inhumãdus, *quæst. 61. art.1.*

Indignos ecclesiastica sepultura iure potest Episcopus impedire ne ad loca Fratrum exempta deferantur, non autem ipse intrare loca Fratrũ, & iam humo (licèt iniustè) mãdata corpora extrahere, nisi defunctus fuerit vsurarius manifestus, excommunicatus publicè, & nominatim interdictus: tunc enim iure potest. *art. 4.*

SIMONIA.

Vide Dispensare. Donare, Dos, Nouitius, Professio.

STATVTVM.

Statutum, est quod fit à communitate; præceptũ à Superiore; illud valet morte Prouincialis, aut Generalis; hoc morte præcipientis finitur. *tomo 1. quæ.10 art 1.*

Statutum Ordinis, v.g. Capituli generalis, non valet contra ius Canonicum; nec generale carens authoritate Apostolica, contra illud quod habet. *art 3. & 4.*

Pœnale statutum volunt aliqui etiam obligare ad culpam, si talis pœna non subeatur; sed contrarium est verius, cũ in Religione pœnæ nõ sæpe deberẽt respicere culpas, sed sæpè mortificationẽ *art.6.*

Omnes Moniales Fratribus Minoribus subditæ, tenentur acceptare statuta Ordinis etiam Prouincialia, pro ipsis edita. *art 7.*

Sixtus IV. declarauit quòd in Ordine Minorum consuetum statutum, cõsuetudo, aut declaratio, etiam à Papa confirmata præter Regulã obligat ad mortale, quod etiam cõprehendit declarationes & constitutiones Papales, nisi illæ sint omnibus Regularibus communes: non tamen extendit se ad pòst facienda, sed tantũ ad ea quæ priùs erãt facta *art 8.*

Papa confirmans aliquod statutum, nunquam intendit relaxare, sed semper reformare, aut saltẽ in obseruantia confirmare; alias nisi expressè dicat, talis confirmatio censenda est subreptitia, & nulla *art. 9.*

SVCCEDERE.

Vide Hæres.

SVSPENSIO.

Vide Abbatissa.

In his casibus Regulares incurrunt à iure suspensionem. Primò, Prælati alienantes rem stabilem sine solemnitate, & assensu Capituli, aut Generalis. Secundò, Prælati submittentes bona immobilia, aut iura Ecclesiæ laicis sine Papæ licentia, & similiter ij qui Romæ existentes non denunciant eos, qui hoc fecerint. Tertiò, in ordine Mendicantium Prælatus admittens ad professionem ante annum probationis expletum. Quartò, Prælatus, nisi dãno satisfaciat intra mensem, postquam fuerit requisitus, quod aliquis ex suis subditis intulit detrahẽdo de Prælatis Ecclesiæ. Quintò, Fratres qui sacris initiantur, absq; Reuerẽdis proprij Superioris. Sextò, Regularis vsurpans sibi decimas, nouales, &c. pertinentes ad Parochiam, vel aliam Ecclesiam, absque causa, & priuilegio; nisi requisitus intra vnũ mensem desistat, & intra duos satisfaciat, si habeat administrationem, suspensus est ab officio, & beneficio; si autem non habeat, excommunicatur. Septimò, suspenduntur ab officio prædicationis omnes Religiosi, exceptis ijs qui decimas recipiunt, si requisiti à Pastoribus omittant scienter facere conscientiam sibi confitentibus de soluendis decimis; & hoc quamdiu non fecerint, si cõmoditatem habuerint. Octauò, qui venationi, aut aucupationi clamorosæ cum canibus, & auibus ex proposito interfuerint: *circa Clementinam primam Monachorũ*, cuius meminit *Sylu. verbo suspensio §.6 versu 23.*

Nonò Fratres Ord. Prædicatorum promoti ad Episcopatum, vel alias prælaturas, si antè recipiãt consecrationem, quam omnia quæ habebant tempore suæ promotionis, Ordini resignauerint, suspẽduntur ab executione Pontificalium. Decimò, Fratres Prædicatores perturbantes Fratres Minores in officio Inquisitionis, aut è contra, suspẽduntur ab executione sacrorum Ordinum, à solo Papa absoluendi. Vndecimò, Regulares retrahentes infirmũ, aut alium volentem aliquid legare Ecclesiæ Parochiali, aut Matrici. Item & eorũ Prælati, qui de dãno resarciẽdo requisiti, intra vnũ mẽsem nõ curãt satisfacere, grauissimas pœnas incurrunt. Duodecimò, Regulares admittẽtes intra claustra mulieres, suspensione à diuinis ligantur. Decimotertiò, suspenduntur item Regulares, qui ex administratione Eucharistiæ, Extremæ Vnctionis, & solenizatione Matrimonij, aut quacumque absolutione indebitè aliquid acquisierint; nisi postquam fuerint requisiti intra mensem restituerint, donec satisfecerint. *tomo 3. quæst. 65 art. 2.*

Suf-

Suspensio generaliter lata contra Regulares comprehendit Prælatos, non tantùm Conuentuales, sed etiam Prouinciales, & Generalem: quia in hoc non est eadem ratio eorum cū Episcopis, quorum suspensio multis affert detrimentum spirituale *art* 5.

SCRVPVLVS.

Quomodo differat scrupulus à dubio, & quę sint remedia cōtra scrupulos tā in generali, quàm in particulari, *vide tom 3. q 66.*

STVDIVM.

Vide Agere, Lectores, Ordo sacer.

Solus Abba sine consensu Conuentus, petito tamen consilio, potest mittere Fratrem ex Monasterio ad studia. *tom* 3. *q. 67. art.* 1.

Abbate autem eam licentiam recusante Monacho etiam sine causa, nequit eam concedere Episcopus. Non est prohibitum Regulari audire canones, licèt in adiumentum nonnullæ leges doceantur: benè autem leges ciuiles simpliciter, *art* 2.

Sed quamuis nō liceat eis studere legibus propter se, licet tamen propter commodiorem intelligentiam Canonum; ad quod maximè conducit legum cognitio *art.* 4.

Imò probabile est, Legatum à latere, qui in leibus venit nomine Sedis Apostolicæ, posse dispēsare cū Regulari, vt audiat leges, & Physicā *ar.* 5.

Legatum relictum Fratri Minori, licèt non valeat communiter, valet tamen relictum causa studij; quia censetur esse relictum ad pias causas *art.* 8.

De scientia requisita, & necessaria Religiosis; & quomodo ijs liceat studere Philosophiæ ad finē Theologiæ, *vide tom 3. q. 64. art* 5

Regularis dimisso habitu sine licentia audiens leges, aut Medicinam; & Doctor eum in scholis temere detinens, & docens, ambo excommunicantur excommunicatione papali, si tamen effectus sequatur, etiam licèt Regularis sit eo animo egressus claustro, si tamen mutet consilium, v.g. studeat licitis, neque ille, neque patris pœns eam incurrūt, licet aliam non euadant. *art* 3 & *q* 64.

SYNDICVS.

Vide Procurator.

TAVRORVM AGITATIO.

Olim constitutione *Pij V.* prohibebantur taurorum agitationibus interesse omnes Clerici, & Regulares etiam Feriatis diebus, & sine scandalo, sub excommunicatione ferenda: quam quidē *Clemens* VIII. relaxauit quoad clericos, sed confirmauit quoad Regulares; vnde iā eis non licet quamuis intētione, sub peccato mortali, *to* 3 *q.* 68. *a* 2.

Hoc præceptū se extendit etiam ad Canonicos Regulares, cùm fundētur in Religione, & illi sint vere Religiosi: non autē ad milites Regulares, nisi ad cotum Clericor. *art.* 3 & 4.

TESTAMENTVM.

Vide Episcopus, Hæreditas, Nouitius.

Peccat Regularis quicunque, etiam Canonicus, aut Prælatus, condēs testamentū ante mortem, vel dans memoriale suæ vltimæ voluntatis circa dispositionem suarum supellectilium cum intentione obligandi, & testamētum est nullum à iure, ad quod minimè suffragari potest licentia Prælati, quæ nulla est in hac parte. Excusatur tamen qui libeios habuerit ante professionē, quibus antè non diuiserat portionem legitimam: tunc enim potest illis eam diuidere, reliquis manētibus Monasterio. Facultas tamen est penes summum Pontificem licentiam faciendi ad testandū absque dispēsatione in votis, cùm ad hoc non requiratur proprietas, sed sufficiat administratio. *tomo* 3 *q.* 69 *art.* 2.

Professus non potest, etiam de licentia sui Superioris, reuocare, aut alterare testamentum ante professionem factum; bene autem suam intentionem declarare *art.* 3.

Professus in Ordine militari, licèt ex vi Regulæ teneatur ad paupertatem, & per consequens prohibeatur testari, tamen ex antiquo vsu, & consuetudine viuendi contraria iam præscripta, hodie cēs possident, & vouent secundum illam intē ionem: Magister .n. Ordinis in hoc dispensauit, vt sc. non magis teneantur seruare Regulam, qi àm seruari cōsueuit. Imò GREG. XIII. ad maiorem securitatem hoc eis concessit, sicut & *Clemens* VII *art* 7.

Hæc tamen testandi facultas neque Melitenses, neque alios milites Regulares, quam Hispaniæ, comprehendit *art* 7.

Oblatus eo ipso quo se, suáq; Ecclesiæ, aut Monasterio obtulit, per illam liberam suam donationem (etsi non sit Religiosus) testandi iure priuatur. *art.* 8.

Testamentū factum ante professionem à nihil cogitante de Religione, per professionē rumpitur respectu partiū, quę ad Monasteriū erant peruentura; secus est, si tunc cogitabat de Religione, quia tūc valet, etiam non seruata iuris solemnitate, *art.* 11.

Nullus Religiosus officiū executoris acceptare, multò minus exequi potest sine expressa licentia Superioris, alià iure irritum esset, quidquid attentaret, cum non habeat velle. Quisquis autem alios ad hoc licentiare potest, idipsum per se præstandi facultatem habet. *quest* 70. *art.* 1.

Per *Clementinam, Exiui, &c.* interdicitur Fratrib. Minoribus, ne executores vnquā instituantur; non autem ne ipsis per testatorem committatur electio executorum, aut facultas cōsulendi executores pro distribuendis legatis, ita vt ab ijsis executores consilium petere teneantur. *art* 2. Fra-

Frater Minor licitè exequitur testamentum distribuendum inter Fratres & Sorores sui Ordinis hærede sponte soluente. *art.* 2.

Regularis executor testamenti, si solus sit, potest pauperibus erogãda suo applicare Monasterio, nisi testator aliquid legauerit: sibi autem extra summã necessitatem existenti, cõmuniter non potest, nisi constiterit de voluntate testatoris, aut alios habeat executionis coadiutores. *art* 4. *&* *to.* 2. *q.* 120. *art.* 8.

Regularis etiam exemptus, aut Prælatus testamentarius potest conueniri ab Episcopo pro reddenda ratione executionis testamenti. Quod intelligendum de Religioso habente exemptionem communem, & conuentionibus ratione contractus, vel delicti subiectis; nõ autẽ de ijs qui conueniri nõ possunt, quales sunt omnes Mendicantes. *art.* 5.

Nulli autem prohibetur testari in testamentis cum licentia Superioris. *Quæst.* 71. *art.* 2.

TERTIARII.

Vide Exemptio.

Tertiarij, quos S. Franciscus instituit, viuentes in domibus suis, non sunt Religiosi, cùm non dederit eis Regulam, sed tantùm pium quendam viuendi modum; vnde Fratres nullã in eis habent iurisdictionem; sed tantùm curam spiritualem; illi autem qui viuunt in communi secundùm Regulã approbatam à *Sixto* IV. sunt verè Religiosi, & sub cura Fratrum Minorum, ijs exceptis, qui tacentibus Prælatis Ordinis, Episcopis se subdiderunt, *tom.* 3. *q.* 72. *art.* 1.

Seraphicus Pater S. Franciscus primus fuit qui Tertiarios instituit; ad cuius postea imitationem alij omnes à summis Pontificibus hoc idem impetrarunt. In Ordine Prædicatorum sunt Fratres & Sorores Tertiariç tria vota essentialia emittentes, ac proinde veri Religiosi. In ordine Minimorum sunt etiam vtriusque sexus, sed tamen non videntur Religiosi. Ordo Carmelitarum, & Augustiniensium solùm habet mulieres, non Religiosas, sed pœnitentes. *art.* 2. *&* 3.

Habitus Tertiariorum Beatissimi Patris nostri Francisci viuentium in mundo secundùm primã institutionem, est quoad formam similis habitui sæcularium; sed quoad colorem cinereus: viuẽtium autem in Congregatione debet differre forma & colore ab habitu eorundem Fratrum, hoc est, esse coloris obscurioris, non quidẽ albi, aut nigri, magis tamen ad nigredinem tendentis. Quoad formã caparonem habens ita latum, vt desuper scapulas descendat ab vtraque parte per quatuor digitos, & in longitudine infra corrigiam: prout statuit *Iulius* II. Cordam per suam Regulã portare non debent, sed corrigiam; vnde quòd hodie aliter vestiuntur in quibusdam locis, consuetudine; seu, vt verius, corruptela introductũ est, meritò reformãda. *ar.* 4.

Hodie ex constitutionibus *Pij* V. & *Gregor.* XIII. Tertiarij S Francisci viuentes in communi, sub cura & regimine Fratrum Minorum, Regulam approbatã vouẽtes, gaudẽt omnib. eorũ priuilegijs, exẽptionibus, immunitatibus, & gratijs. *q.* 73. *art* 1.

Aliæ autem Tertiariæ subsunt Episcopis; sed gaudent Fratrum priuilegijs quoad indulgentias, & absolutiones. *art.* 2. *&* *q* 74. *art.* 11.

TORTVRA.

Vide Iudex.

Non est in vsu Religionum aliud torturæ genus, quàm flagellatio & ieiunium in pane & aqua; alia autem in alijs tribunalibus exerceri solita, absit quòd admittantur in eis propter reuerentiã Clericatus, & habitus Regularis. *to.* 2. *q.* 12 *ar.* 4.

Nec vnquam debet esse tanta flagellatio, vt incolumitas flagellati lædatur, vt iure prohibetur, vel vt videatur esse in vindictam sanguinis. *q.* 29. *ar.* 7.

TRIBVTVM.

Vide Exemptio.

Pius V post alios summos Pontifices concessit Regi Hispaniarum Philippo quoddam subsidiũ pro expeditione belli contra infideles, super redditibus bonorum Ecclesiasticorum, & Regularium, etiam militiæ Regularis, (demptis Cardinalibus, & militibus Hierosolymitanis) per Nuntium Apostolicum taxandum. Et hanc concessionem confirmauit *Greg* XIII. & alij sequentes. Ad hanc autẽ solutionem pro rata faciendam, etiam Regulares censuris, & mulctatione pecuniaria per dictũ Nuntium compelli possunt, non obstantibus quibuscũque priuilegijs, inuocato etiam ad hoc, si opus sit, auxilio brachij sæcularis. *tom.* 3 *q* 74. *art.* 1.

Ad hanc quotam taxãdam necessariò sunt Regulares vocãdi & audiendi, ex præcepto *Clem.* VII. alias non tenentur soluere. *art.* 5.

Nouitius vendens bona sua tenetur ad tributum Regale, vt alij. Quod tamen fallit in Fratribus Societatis IESV post emissa vota simplicia. *art.* 5.

Tradunt multi Doctores, tributum esse soluendum ab emptore iure communi; alij iure Regio à venditore: quidquid sit, Regularis vendens rẽ Monasterij aut suam, nunquam tenetur soluere; cum ius & priuilegium Regulares personas, & bona à Regia potestate eximat. *art* 7. *&* 10.

Nec etiam tenetur Regularis emens à laico, cùm statim res empta transeat in emptorem; sed bene tenetur sæcularis vendens. Quod licèt causet aliquod damnũ carioris emptionis, emptori tamẽ licitũ est, nec libertati ecclesiasticæ repugnat. *ar.* 7. *&* 13.

Hæc tamen exemptio tributi non prodest Clericis,

ticis, & Monachis, quando emunt, vēdunt, aut permutant pro negotiatione; cùm scilicet hæc faciūt non ad suum vsum, aut vitam lucrādam; sed ad res reuendendas in eadem forma lucri gratia tantùm. *art 8 & 10.*

Regulares speciali priuilegio exempti, quales sunt omnes Mendicantes, & Religiosi Beati Ioannis Hierosolymitani, non tenētur ad subsidia, exactiones, gabellas, & alia quocumq; nomine vocētur solita dari Episcopis; nisi ratione aliquarum capellarum, aut Ecclesiarum Monasterio annexarum, habentium populum Ordinarijs subiectum. *tom 2. q 66 art 2. 3 & 4 & q. 67. art. 1 & 2.*

Per *Conc. Trid. sess 28. de Refor. c.* 18. soli Mendicātes, & Maltenses eximūtur à cōtributione faciēda seminarijs habēdis, in vnaquaq; Diœcesi *q. 67 ar. 3.*

VASSALLVS.

Vide Feudum, Monasterium.

BEnedictini nigri iure habent vassallos, & in eos vtramque iurisdictionem exercent. Olim Cistertiensibus nō licebat, sed hodie id eis priuilegia concedunt. *tom. 3. q. 73. art. 1 & 2.*

VICARIVS.

Vide Absoluere, Electio, Reseruatio casuum.

VIcarius institutus à Capitulo, aut Ministro Prouinciali ad regendum in absentia Guardiani, aut Prioris, tempore quo præsidet, gaudet authoritate, & priuilegijs Guardiani; non aūt alius ab ipso Guardiano delegatus in absē. ia sui, & dicti Vicarij cā authoritatē in omnib. habet. *to 1 q. 10 ar. 2.*

Vbi statutum est in Religione, quòd Præsidentes aut Vicarij conuentus eligi nequeant in Discretos mittendos ad Capitulum prouinciale; non potest eum ijs Visitator etiam cum plenitudine potestatis sine iusta causa dispensare; si tamen dispenset, videtur valida dispensatio, nisi Præses Capituli eam irritet. *tom. 2. q. 53 art. 15.*

Vicarij instituti, vt supra, habent in absentia Guardiani iurisdictionem ordinariam, quam & alijs delegare possunt. *tom. 3 q. 76 art. 1.*

Mortuo Generali in Ordine Minorum, non potest eligi Vicarius Ordinis vsque ad Capitulū generale, sine expressa Papæ licentia, ex constitutione *Nicolai* IV. *art. 2.*

Guardianus non habet authoritatem amouendi Vicarium institutum à Capitulo, aut Ministro prouinciali; bene autem à se constitutum; huius officium mortuo Guardiano expirat, non autem alterius *art 3.*

Vicariatus Episcopalis plurimum dedecet statū Regularem Mendicantium, non autē aliorū Monachorum; modò adsit licentia non solùm Superioris Conuentualis, sed etiam Prouincialis, saltē secundùm aliquos. *art 5.*

VISITATIO.

Vide Tertiarij.

CVm Superiores, præsertim Regulares, exactam debeant suæ villicationis rationem reddere, conuenientissimū est Officiū Visitationis seu Syndicationis Fratrum, *tom 2 q. 4 art. 1.*

In Ordine Minorū per statuta nō debent institui Visitatores prouinciæ, nisi illi, qui aliquando fuerint Prouinciales, aut diffinitores in praxi causarum Regularium bene versati. *art. 2.*

Visitatores instituti cum plenitudine potestatis pro tota vna prouincia, non autem si pro vno solo Conuentu, videntur posse alios subdelegare, nisi id eis sit interdictum. *art 3.*

Omnes Prælati generales, & prouinciales iure diuino tenētur aliquando visitare Fratres suos: quod probant Doctores ex illo Lucæ: *Et tu aliquando conuersus, cōfirma Fratres tuos.* Et ex iure Canonico, singulis annis. *Ex Con. Tri. ses. 25. de Reg. c. 10. & 20. a. 4.*

In visitatione facienda hic ordo seruandus est. Primò, Visitator proponat verbum Dei. Secundò, inquirat de vita Fratrum, & de locis, & rebus cultui diuino dedicatis secundùm iuris dispositionem. Tertiò, de obseruantia Canonum, præsertim contra *Conc. Trid.* Quartò, de obseruantia Regulæ. Et quintò denique de ijs quæ solent à Visitatoribus inquiri *art. 5.*

Iusiurandum exigi debet à Visitatore, non tantum vt quilibet dicat veritatem eorum de quibus interrogabitur, sed etiam eorum omniū quæ scit, credit, vel fama est. *ibidem.*

Iniustè agunt Visitatores, qui inquisitione facta præcipitanter emittunt aliquos Fratres nō infamatos, nec conuictos, ad alios Conuentus; aut per sanctam obedientiam vel excommunicationē vetant, ne deinceps ingrediantur quasdam domos non infamatas; quia ista vergunt in iniustū dedecus Fratris, & aliquādo totius cōmunitatis; sed debēt occultè obuiare malo, modo cōgruo. *q. 6. art. 9.*

Secundùm ius antiquum poterant Abbatissa, & Priorissa visitare non solùm suum Monasterium, sed etiam omnia alia sibi subiecta; obtenta tamē licentia ad egrediendum; qua non obtenta tanquā legitimè impeditis licebat visitationem committere alteri etiam masculo omni exceptione maiori Sed per *Conc. Trident.* prohibetur eis egressus ea de causa *art. 10.*

Ordinauit *Clem. IV.* in Ordine Cisterciensi, vt Visitator facultatem habeat deponēdi omnes Officiales Monasterij, etiam Consiliarios, cum consilio tamen prudentum; & causa id exigente; non tamen Abbatem, nisi in certis casibus, licet possit eū suspen-

ſuſpendere ab officio vſque ad Capitulum, in quo defenſionis locum habeat *q 26. art* 3.

Lex antiqua viſitationis videtur inducta ad ſyndicationem non communium hominum: ſed Superiorum, & præſertim Iudicum, quorum eſt alios regere *tom* 3. *q* 77. *art*. 1.

Viſitatores non debent facilè audire leues aut impertinentes, multò minùs diffamatorias accuſationes inferiorum, ſæpiùs ex paſſione cæcutientium contra Prælatos: ſed prudenter tolerare communem corū cum alijs infirmitatem; vel ad ſummum ipſos in particulari monere. *art* 2.

Quàm diſcretè debeat Viſitator procedere contra Prælatum accuſatum in viſitatione, pro quo meritò ſemper eſt bene præſumendum, niſi ſit diffamatus. *vide ar*. 3 4 *& ſequentibus*. Quomodo procedendum ſit contra calumniatores, excommunicatione Papali *Innoc*. VIII inhibuit ne quiſquā Regularis, aut Eccleſiaſticus, cuiuſcumque dignitatis ſit, Ciſtertienſes viſitare præſumat, præterquam eiuſdem Ordinis Abbates *art* 9.

Qui quidem Abbates eodem priuilegio præceptum habent cum excommunicatione ipſo facto incurrenda, viſitandi ſingulis annis Monaſteria ſibi ſubdita; alij autem Prælati Regulares, licèt illam excommunicationem non incurrant, peccant tamen grauiter, cùm in re graui præceptum quoddam maximè neceſſarium frangant. Sed vtrumq; intelligitur de negligentibus, & rebellibus in huiuſmodi viſitationibus. *art*. 10.

VOTVM.

Vide Caſtitas, Diſpenſatio quoad vota Matrimonium, Monialis, Profeſſio Religio.

SVperiores Ordinis ſancti Benedicti ex conceſſione *Martini* V. & *Eugen*. IV. authoritatem habent diſpenſandi cum ſubditis, vbi rationabilis cauſa id exigit, ſuper quarto voto, quod emittunt, de clauſura obſeruanda. *tom* 3 *q* 78 *art*. 1.

Donati in Ordine ſancti Benedicti ſolemnia vota emittunt, non autem in alijs Ordinib. *art*. 2.

Communis eſt opinio Doctorum, maiorē naſci obligationem ex voto, quàm ex iuramento. *to*. 2 *q* 121 *art* 3.

Doctè probat *S. Tho* 2. 2. *q*. 186 *art*. 6, ad perfectionem acquirendā neceſſarium eſſe votum, figuratū olim in votis Nazaræorum. Et multi Doctores illuſtres cum S. Hieron. declarant primos Chriſtianos ſolitos vouere quædā, ex illo Scripturæ: *Cur tentauit Satanas cor tuum; non es mentitus hominibus, ſed Deo*. *Tom*. 1. *q* 1 *art* 1.

Ad ſolemnitatem voti multa requiruntur. Primò, vt præceſſerit probatio per annum in habitu Regulari. Secūdo, profeſſio expreſſa, vel tacita. Tertiò, receptio proprij Superioris valentis incorporare. Quartò, vt fiat in certa & determinata Religione. Quintò, quòd illa Religio ſit approbata à Sede Apoſtolica. *art* 2.

Solemnitas votorum non eſt eſſentialis Religioni; cùm olim apud primos Religioſos, quos tāta ſimplicitas & verecundia ſatis in Religione cōtinebat, non fuerit in vſu; ſed poſtea creſcente hominum malitia, ad vitandam fraudem, fuit introducta *in Synodo Rom. ſub Innoc* II. *anno* 1139. ad dirempionem matrimonij. *tom*. 3. *q* 1. *art*. 2.

Poteſt ſummus Pontifex effectū dirimendi matrimonij etiā voto ſimplici tribuere, vt fecit *Greg*. XIII in Nouitiis Societatis elapſo biennio vota emittentibus; quæ vota licèt ſint ſimplicia, efficiūt tamen verā, abſolutam, & perpetuā traditionem ex parte vouentis, ſed tantùm conditionatā ex parte acceptantis, vnde ſunt verè Religioſi. Quòd autē poſt dicta vota retineant dominium & proprietatē ſuorum bonorū, ſolo eorum vſu, & adminiſtratione abdicatis, eſt quidem præter eſſentiam Religionis, non tamen contra, vnde ſine dubio potuit ſummus Pontifex diſpenſare ad bonum finem inſtitutionis, & conſeruationis eorū. *tom*. 1 *q*. 1. *art*. 4. *& tom*. 3 *q* 1. *art* 6.

Profeſſi Societatis emittentes expreſſè quartum votum de obediendo domino Papæ, non magis inde obligantur ipſi obedire in ſuis obſeruātijs regularibus, quàm alij Religioſi, cùm omnes illud idē tacitè ex æquo feciſſe cenſendi ſint: Papa enim non tātum vt caput totius Eccleſiæ, ſed vt Author formalis omnium Regulariū, eſt proprius omniū Religionum prælatus *tom*. 1 *q*. 22. *art* 6.

Tria vota ſolita emitti a Religioſis, ſunt iure diuino ita eſſentialia Religioni, vt vno deficiente etiam per diſpenſationem Papæ, ipſa etiam deſinat eſſe Religio; & is, cum quo fuit ſic diſpenſatum, Religioſus. *q* 25. *art* 1.

Tenuerūt multi, Fratres Minores emittere quartū votū ſolemne de ſeruanda tota Regula, dicēdo: *Voueo obſeruare Regulam Fratrū Minorū*, ſed hāc clauſulam doctè explicat *D Tho*. cū alijs debere intelligi *Voueo obſeruare Regulā, & viuā in Regula modificatā*, vnde nullū inde nouū votū exurgit. *q*. 26. *art*. 4.

Votum inferioris numquam poteſt augere Superior axiomate D. Bernardi: *Votum meum non adauget Prælatus tom* 3 *q* 19 *art*. 8.

Hic obſerua (candide Lector) conceſſionem Leon. X. de ieiunijs à Fratribus Minoribus transferendis, illimitatè de omnibus eſſe intelligendam. licèt antè, propter errorem prælí, ſummè ad ſola regularia fuerit coarctata.

FINIS.

IHS